

Γκ. Μ. * 1968. - Παράλληλου φιλοσοφίας καὶ χριστιανισμοῦ ἀθεϊσμοῦ καὶ δεισιδαιμονίας. ἤτοι Ἐγκώμιον τοῦ ἀληθινοῦ φιλοσόφου, Μακαρισμοῦ τοῦ ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ Ὑψους τοῦ Ἀθέου, Ταλανισμοῦ τοῦ δεισιδαίμονος. Ὡς Προστέθη καὶ τὴς Ἐπιστολῆς ἀνένδοτος εἰσέτι, τοῦ Σοφωτάτου Εὐγενίου καὶ τὴς Σκολιῶν, εἴτερον Ἰωάννην ἠθικόν Ν. Λογάδου ἅπτερ συνεδόθησαν χάριτι τῶν ὁμογενῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Λογάδου, Δικαιοφύλακος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἀξιογάστου ζήλω καὶ φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ Εὐγενίου καὶ ἐντιμοτάτου ἐν πραγματευταῖς κυρίου Εὐσταθίου Κατακουζηνοῦ. Ἐν τῷ τοῦ Πατριαρχίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Τοπογραφίῳ Παρὰ
II.

~~ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ~~
Ν. Σ. Λογάδου
ΤΩ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩ, ΘΕΙΟΤΑΤΩ, ΣΟΦΩΤΑΤΩ, ΚΑΓ ΟΙΚΟΤΜΕΝΙΚΩ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ, ΚΥΡΙΩ, ΚΥΡΙΩ, ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΩ, ΣΤ'Ν ΤΗ, ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΝ ΑΓΙΑ, ΙΕΡΑ, ΚΑΓ ΠΡΕΣΒΥΣΤΗ, ΤΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΣΥΝΟΔΩ, ΙΕΡΟΝ ΤΟΔΕ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ, ΜΝΗΜΟΣΥΝΗΣ ΕΝΕΚΑ ΑΓΔΙΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΥΣ ΑΦΘΣΙΩΣΕΩΣ, ΕΤ'ΑΛΒΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ Ο ΤΑΠΕΙΝΟΣ

Ν. Ο ΛΟΓΑΔΗΣ.

Παναγιώτη Δημητρίου τῷ ἐξ Ἀργυροκάστρου. Ἐν ἔτει 1830.
Εἰς Βον, σ. 14' + 113. ΕΒΕ. Θ. 8195, ΒΒ-, ΓΕΝ. Theol. 1564,
IMK.-,

Παναγιώτατε, Θειότατε, Σοφώ-
τατε, Παῖ Οἴκουμενικὲ Πα-
τριάρχα, Καὶ Δέσποτα.

Τὸ μὲν δῶρον λιτὸν, βραχὺ τὸ προσφώνημα· καὶ ὁ
προσφέρων δέ, μικρὸς καὶ σῦτός, περιπετῆς, ἢ ἔρπων χα-
μαί, καὶ ὅλως ἀνάξιος· Ὁ δὲ πρὸς ὃν φέρεται, πάμμε-
γας οὗτος, ὑψιστος, τὸ ἄκρον ἄωτον συνέχων τῶν ἀρε-
τῶν, καὶ τῆς Σοφίας τὸ μέλημα· καὶ πῶς ἀντις ἐτόλ-
μῳσιν, ἐκ τοσαύτης περιπέζιας, ἐς τοσοῦτον ἀπιδεῖν
οὐρανόμηκες ὕψος;

Ἄλλ' ὅμως, ἡ ἀκροτάτη τῶν Ἀρετῶν, ἡ Τσιπείνωσις,
καὶ ἡ Θουργὸς Μετριοτήτης, ἡ μάλιστα ἀπασῶν Σε χαμακ-
τερίζουσα, Πανσέβαστε Δέσποτα, ὑπεβάθρα τις οἶονε
καὶ εὐλίμωξ οὐρανόφορος γίνεται τῷ εὐτελεστάτῳ ἐμοί, καὶ
δι' αὐτῆς πρὸς αὐτὸ τὸ ὕψος ἀνέδην ἀνσφύγγωμενος, καὶ
ἀσφαλῶς οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνέρπων, ἐπ' αὐτὸν ἤκει ἀγαθῆ
τύχη τὸν βηλὸν τὸν θεσπέσιον.

Καὶ νῦν ἰδοὺ Σοι τῆ ὑψηλῆς Μετριοτήτι φέρων προτί-
θημι τὸ μίκκισον τουτὶ δωρημάτιον, λιγυρὸν δ' ἀμωσγέ-
πως ἀκηχημάτιον Φιλοσοφίας τῆς ἐνδοθεν καὶ τῆς θύρα-
θεν· ἦν ἅμ' εἰς παῖδας παραγγείλας, καὶ πρεσβύεις καὶ
τέθηπας, ἐραστὴς αὐτῆς ἀτεχνῶς γενόμενος Σολομώντειος.

Δεχθεῖς μὲν οὖν αὐτὸ εὐμενῶς, καὶ ἐγκολπίσαιο προ-
σπνῶς, Παναγιώτατε Δέσποτα, πολλοσῆς αὐτῷ μετα-
δεύς τιμιότητος· ἢ γὰρ ἂν, αὐτὸ ταῦτ' ἔσαι, λιτὸν, οὐ-
δενόσωρον, τῆδε καὶ κείσε παραρρίπτωμενον· καὶ ἀνα-
ξιοπαθεῖν κείσεται πῦ ἀκλεές καὶ αἰδῆλον, καὶ κατὰ
τὸν Δυρικόν,

“ Χαυτλά πνέον, ἄρτυτον βρέμον ”,

Αὐτὸς δὲ ὑποχωρῶν αὐτῆς καὶ ὑποσυρόμενος, κατέρχομαι τε καὶ ὑποδύομαι τὴν ἐμὴν χεῖράν, πεφρικῶς, τὴν ἐμὴν περισκοπούμενος χθιμαλότητα. Ἐξαιτούμενος δὲ τὴν πρὸς ἐμέ σου ἀνωτάτην κηδεμονίαν, καὶ ζετηφόρον εὐμένειαν, ἀνένδοτόν τε καὶ ἀνπλιούωτον· καὶ εὐχόμενος βίωτον ἄριστον, ἀπαθῆ κακῶν καὶ εὐδαίμονέστατον, τῇ τε ὑμετέρᾳ θειοτάτῃ ἢ νεγιότητι, καὶ τῇ περὶ αὐτὴν γεραρᾷ ὀμηθεύει τῶν ἀρίων ἱεραρχῶν, διατελω δὲ βίου,

Ἐῆς ὑμετέρης Πανσεβάσου Παναγιότητος
 φιλθ. Κατὰ Νομῶν. ὑπευργὸς εὐπειθέστατος
 Ν. Λογάδης.

Ν. Λ Ο Γ Α Ξ

Τοῖς ἀναγινώσκουσι τῶν ὁμογενῶν εὐ πράττειν.

Ἐῖ δέ γε καὶ ἐμὲ δεῖ τὸν ἐλάχιστον περὶ τοῦ ἔργου δοῦναι λόγον τοῦ προκειμένου, ὡς δὴ καὶ τούτου ἀναφερομένου εἰς τὸ κοινόν, ἴσω δὴ πᾶς τις τῶν ὁμογενῶν, ὅς ἂν λόγῳ ἐντυγχάνειν ἐφίηται, ὅτι κατὰ τὸ ἀψυ. ἔτος πεφρίπου, τὴν τῶν μεираκίων ἤδη ἀνύουσι ἡλικίαν, ἐνέπεσέ μοι εἰς χεῖρας χειρόγραφόν τι φυλλάδιον, τοιαύτην ἔχον τὴν ἐπιγραφὴν· Ἐγκώμιο τοῦ φιλόσοφου, Μακρυσμὸς τοῦ Ὀρθόδοξου· Ψόγος τοῦ Ἀθεοῦ, Ταλάνισμα τοῦ Δεισιδαίμων· καὶ οὐδὲν πλέον ἕτερον.

Ἦν μὲν οὖν ἀνώγειον τὸ φυλλάδιον, ἀλλὰ καὶ χρόνῳ ἀνεπιστήμαντον· ἐπιδύς δ' ἐμαυτὸν τῷ τότε τῇ ἀναγνώσει, οὐδὲν μὲν μᾶλλον συνῆλα ἐκ τῶν ἐννοιῶν, ἢ τῆς βράσειως, εἰπεῖν τᾶληθές· τὸ μὲν, ὅτι μοι ἀχλὺς ἐτ' ἐπεκέχυτο ἐξ ἀπαιδευσίας πολλῆ· τὸ δ' ὅτι μοι ἀτεχνῶς ἴσκει τὴν παρ' Ὀμήρῳ Ἀΐδου περιβεβλημένην κυνέην· ἀπῆκα δὲ τοῖς ἐμοῖς βιβλιαρίοις συμφέρεσθαι, ὡς χρόνῳ τότε ὑστερον ἀναληψόμενος αὐτὸ καὶ σκεψόμενος.

Ἦδη δὲ ποτέ τινι τύχῃ ἀνειληφώς αὐτὸ, καὶ μετελκῶν ἐκιστατικῶς, εὖρον θησαυρὸν τῷ ὄντι τιμαλφεστάτων ἐννοιῶν τὸ φυλλάδιον· κρατῆρα, τὰ μὲν ἐξώθεν ἐξηρειωμένον καὶ ἀκαλλίστατον, τὰ δ' ἐσωθεν αὐτόχρημα νέκταρος θειοτάτων νοσημάτων κατάπλεον· λιτῶνα, ἀνικρυς χρυσοειδὲς ἐναεράπτοντα, τὴν δὲ τοῦ λόγου ὑστὴν ἰδεχθέστατον θέαμα· καὶ κατὰ τὸ ὑμνικὸν μῶλον,

“ Ῥιζῆ ”

“ Ἡ μὲν μέλαν ἔσκε, γάλακτι δ' εἰκελον ἄνθος. ”
 τὴν μὲν γὰρ Φιλοσοφίαν γεραίρει ταῖς ἀνωτάτω τιμαῖς,
 καὶ τὴν εὐσεβείαν θαυμάζον ὅσον ἐξυμνεῖ τε καὶ ἐκθειάζει,
 εἰς εἰκὸς τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλέθεον, καὶ τὰς παροπη-
 δούσας ἐκατέρως ἀρετὰς· τὴν δ' αὖ Ἀσέβειαν εὖ μάλα
 καταδριπτεῖ, καὶ κατευτελίζει λόγοις γενναιωτάτοις· ὡς
 δ' αὐτὸς καὶ τὴν ἀγενῆ Δεισιδαιμονίαν παιεῖ, σηλιτεῦον
 καὶ καταμυκτηρίζον, καὶ ἀναπελόγητον αὐτὴν καθιστάν·
 καὶ τὰς τῶν κρεττῶν ἀντιθέτους κακίας, ὡς ἄριστα κα-
 ταψέγει, συνωδᾷ τοῖς τε θύραθεν Φιλοσόφοις, καὶ τοῖς
 ἔνδον τῆς ἱερᾶς αὐλῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ μὲν γὰρ Ἰσοκράτης ἐν Νικοκλειῖ, καὶ ἐν τῷ κατὰ
 Σοφιστῶν, (1) θαυμάζει τῶν κακῶς τὴν φιλοσοφίαν λε-
 γόντων, διὰ τοὺς καταχρησαμένους κακοδαίμονας Σο-
 φιστὰς, βιωφιλεστέτην ἀπεδεικνύων αὐτὴν· Μάξιμος δ'
 ὁ Πλατωνικός, λόγον ὅλον ἐκπονῶν, ὅσον ὄφελος ἐκ Φιλο-
 σοφίας περιγίγνεται δείκνυσσι τοῖς ἀνθρώποις, μάλιστα' ἐξ
 Ἀριθμητικῆς καὶ Γεωμετρίας, ἃ τὰ δεσπόσυνά εἰσιν ἀ-
 पासῶν τῶν Ἑπιστημῶν. Καὶ Ξενόφων δ' ἐν τῷ Συμπο-
 σίῳ, καὶ ἐν τῷ Κυνηγετικῷ συνίστησιν αὐτὴν λέγων· “ Τὰ
 μὲν

(1) Σοφιστὰὶ τὸ πάλαι ἐλέγοντο οἱ Σοφοί, οἱ τὴν Πολιτικὴν μάλιστα καὶ
 Ἠθικὴν Φιλοσοφίαν ἐπαγγελλόμενοι, τῆς Πρακτικῆς Φιλοσοφίας
 εὐγενεστάτους ὄρηκτας· οἱ δὲ μετὰ ταῦτα μίξαντες αὐτὴν τῇ Ῥητο-
 ρικῇ, ὅσην περὶ τὰ δικάσματα σφίφεται πλημμελῶς, καὶ περὶ τὸ Ἐπι-
 δεικτικὸν ὑπόμολος βυμβολοχί· ὅ ἐστι, κατασπᾶσαντες τὴν Σοφίαν ἀ-
 πὸ τοῦ διαφελοῦς πρακτικοῦ εἰς τὸ ἀνεμώλιον λεκτικόν, τὴν τε ἀλη-
 θεινὴν εὐδαιμονίαν διόσφειν τὰ μειράκια ἐπ' ἀργυρίῳ κατεπαγγελλο-
 μένοι, Σοφιστὰὶ εἰκότως ἐκλήθησαν, ὅσον σοφίζόμενοι, σοφίαν αὐτοῖς
 προσπατικόμενοι, οὐκ ὅπως κριτῶς Σοφοί· ὅθεν ψευδοφιλόσοφοι· ὁ γὰρ
 κριτῶν Σοφὸς, περὶ πράγματα, ὁ δὲ Σοφιστὴς περὶ λόγους ἐστὶ δεινός.
 (Ὁρ. Πλάτωνα ἐν Σόλ. καὶ Θεμιστοκλ. περὶ τὰς ἀρχαίς.) Ἐξ οὗ πάλιν
 ἔπειτα ἐξήφηνισθη τὸ ὄνομα, ἀπὸ τοῦ Ῥητορῆ περὶ λόγους δει-
 νός, ἐκλήθη δὲ μὲν ὁ μέγας Βασιλεὺς Ἐπιστολῇ πρὸς Λιβάν. “ Τί οὐκ
 εἶποι σοφιστὴς, καὶ σοφιστὰς τοιοῦτος, καὶ ἐπ' ἀγαθῷ πάντως γέγραφε.”

μὲν οὖν τῶν Σοφιστῶν παραιγέλιματα παραινῶ φυλάττε-
 σθαι, τὰ δὲ τῶν Φιλοσόφων ἐνθυμήματα μὴ ἀτιμάζειν·
 οἱ μὲν γὰρ Σοφιστὰὶ πλουσίους καὶ νέους θηρῶνται· οἱ
 δὲ Φιλόσοφοι πᾶσι κοινοὶ καὶ φίλοι, τύχας δ' ἀνδρῶν οὐ-
 τε τιμῶσιν, οὐτ' ἀτιμάζουσιν. Μετιτέον δὲ καὶ Πολύβιον
 βιβλ. θ'. πρὸ δὲ πάντων Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην αὐ-
 τόν, πολλαχῶς τοὺς ἀναιδεῖς ἀποβράπιζοντας Σοφιστὰς.

Ἐκ δὲ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἱερός Κληρικός
 ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἐν τῷ ἀ. τῶν Στρωματέων, ἐρμηνεύων
 τὸ τοῦ Ἀποστόλου, “ Ἀπολωτὴν τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν ”,
 καὶ τὰλλα πάντα τὰ Γραφικὰ εἰς δοκοῦσί τινες τῶν
 εὐφυῶν καταβαλεῖν ἂν καὶ τροπώσασθαι τὸ θεόδοτον
 χρῆμα τῆς Σοφίας ἀνωτέραν τε πάσης διαβολῆς ἴση-
 σι τὴν Φιλοσοφίαν, καὶ ὅπως ἱεράν τε καὶ θείαν, καὶ τῷ
 παντὶ μετιτέον ἐπ' ἀδείας διακελεύεται, ἐντὸς τῶν ὁ-
 ρίων αὐτῆς μένουσαν. Μάλιστα δ' ὁ Θεολόγος Γρηγόριος Ἐπι-
 σκόπος εἰς τὸν Μέγ. Βασιλ. οὕτω φησὶν ἐπὶ λέξεως.

“ Οἶμαι δὲ πᾶσιν ἀνωμολογῆσθαι (1) τῶν νοῦν ἔχόν-
 των, παιδεύσιν τῶν παρ' ἡμῖν ἀγαθῶν εἶναι τὸ πρῶτον,
 οὐ ταύτην μόνον τὴν εὐγενεστέραν καὶ ἡμετέραν, ἢ πᾶν
 τὸ ἐν λόγοις κομψὸν καὶ φιλότιμον ἀτιμάζουσα, μόνης
 ἔχεται σωτηρίας, καὶ τοῦ κάλλους τῶν νοουμένων· ἀλλὰ
 καὶ τὴν ἐξωθεν, ἣν οἱ πολλοὶ Χριστιανῶν διαπτύου-
 σιν, ὡς ἐπίβουλον καὶ σφαλεράν, καὶ Θεοῦ πόρρω βλά-
 λουσιν, κακῶς εἰδότες. ” κτλ. Καὶ κατωτ. “ Οὐκ εὖν ἀ-
 τιμάσειον τὴν παιδεύσιν, ὅτι τοῦτο δοκεῖ τισιν, ἀλλὰ
 σκαιούς καὶ ἀπαιδεύτους ὑποληπτέον τοὺς οὕτως ἔχον-
 τας, (2) εἰ βούλονται ἂν ἅπαντας εἶναι καθ' ἑαυτοῦς,

ἔν·

(1) Γράφεται καὶ ἐν ὁμολογῆσθαι.

(2) Γνώμης δηλ.

ἔν' ἐν τῷ κοινῷ τὸ κατ' αὐτοὺς κρύπτηται, (1) καὶ τοὺς τῆς ἀπαιδεύσεως ἐλέγχους διαδιδράσκωσι. „ Ἀνάγνωθι καὶ τὸν μέγαν Βασίλ. ἐν τῷ πρὸς τοὺς νέους Πατριαντικῶ, καὶ εἴση ὁ, τι δεοὶ φρονεῖν περὶ τῆς ἔξω μαθήσεως. Καὶ ἀπλῶς δε εἶπεν, ἅπαντες εἰ θεϊότατοι τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλοι, τὴν φιλοσοφίαν ὑμνοῦσι, τῇ μεγαλωνύμῳ καὶ οὐρανίῳ Θεολογίᾳ, ὡσπέρ τιν' Ἄγαρ Θεραπαινίδα, τῇ δεσποίνῃ Σάρρα ὑπείκουσαν.

Περὶ δὲ τῶν Γενικῶν ἀρετῶν, φρονησεως περὶ καὶ σωφροσύνης, δικαιοσύνης τε καὶ ἀνδρίας, τί χρὴ καὶ λέγειν, ὅσον συμφώνως οἱ θεῖοι Πατέρες τοῖς ἔξωτικοῖς τῶν διδασκάλων διδάσκουσιν, ὅτι μὴ ἐν πάνυ ὀλιγίστοις διαφερόμενοι; ὅρα γὰρ τὴν ἀνακεφαλλίωσιν τῶν ἠθικῶν κῦδημίῳ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ Διογένη τὸν Λαέρτ. ἐν βίῳ τοῦ Πλάτωνος· μέτιθι δὲ καὶ τὸν πρὸς τοὺς Ν. Πατριαντες. τοῦ μεγάλου Βασιλείου· ὃς που ἀνακεφαλαιούμενος, τάδε φησὶ „ Καὶ σχεδὸν ἅπαντες (οἱ παλαιοὶ ποιηταί, συγγραφεῖς, καὶ φιλόσοφοι) ὧν δὴ καὶ λόγος τίς ἐστιν ἐπὶ σοφία, ἢ μικρὸν ἢ μείζον, εἰς δύναμιν ἔλαττος, ἐν τοῖς ἑαυτῶν συγγράμμασιν, ἔπαινον ἀρετῆς διεξῆλθον· οἷς πεισέον, καὶ πειρατέον ἐπὶ τοῦ βίου δεικνύναι τοὺς λόγους. „ Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη.

Κατὰ δὲ Ἀσεβείας καὶ Δεισιδαιμονίας Πλάτων γράφει ἀλλαχοῦ τε καὶ ἐν Φαίδωνι, καὶ Ἀριστοτέλης σποράδην ἀπανταχοῦ· ὁ δὲ τοῖς σοφώτατος Πλούταρχος Περὶ Δεισιδαιμονίας λόγον ἔχον ἐξύφηνε. Οὕτω καὶ οἱ θεῖοι Πατέρες οὐ διαλείπουσιν, ὅπη παρεῖκοι, ἀναιροῦντες ἐν τοῖς σοφῶν αὐτῶν λόγοις τὴν Δεισιδαιμονίαν, καὶ κατὰ ἄθρων, ὅτε δεοὶ, ἐξοπλιζόμενοι. Ὁρ. εἰς τὴν Δογμα-
μα-

ματικ. Πανοπλίαν ἐν τῷ Προλόγῳ, καὶ Τίτλῳ ἁ.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν, ἔν' εἰδείη ἕκαστος, ὅτι ὁ τοῦ φυλάδιου πατήρ, ὁ ἀνώνυμος αὗτος, συμφώνως τοῖς ἀξιογάζοις τῶν φιλοσόφων, καὶ τῇ καθόλου γνώμῃ τῶν θεῶν Πατέρων, ἐνδίκως μὲν τὴν Ἀσεβείαν κατατρέχει καὶ Δεισιδαιμονίαν, δικαίως δ' ὑπεράγεται καὶ ἀσπάζεται τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν Εὐσέβειαν· ἡμεῖς δὲ ἐχώμεθα τῶν ἐξῆς.

Κατὰ μὲν οὖν τὰ νοούμενα τοιοῦτον ἦν ἡμῖν τὸ φυλάδιον· τὴν δὲ φράσιν, τί ἂν τις εἶποι; ἦν γὰρ, ὡς εἰρήκεν, ἐκ προνοίας οὕτως ἐξεργασμένον εἰς τὸ ἀλοσιμώτατον, ὡς οὐδ' ἂν τοὺς ἐκ τριόδου ἀνθρώπους ἀνέμεσθαι ἀναγινωσκόμενον· χάσμαι τε γὰρ πολλάκι ἐν τῷ λόγῳ, καὶ συμπληκτισμοὶ καὶ συγκρούσεις, ἀμουσώτατα ἀπηχῆματα, οὐκ ἀνεκτὰ Ἑλληνικῇ ἀκοῇ· ἀποκοπαί τε καὶ συγλοπαί καὶ ἀφαιρέσεις παραλλογῆ, τὴν αἴσθησίν τε ἐνέκυπτον, καὶ αἰεὶ, ὡς εἶπερ ἀγκυλόγιωσπον ἔχοι, μὴ δυναμένου πρόσω ἵεναι τοῦ ἀναγινώσκοντος, καὶ ἐκθλίψει δυσπροφόροις πεπύκνωτο· ἀνωμαλίαις δὲ τε γλωσσικαῖς δυσρικονόμητοις ἐκέχρητο, καὶ φράσεσιν ἀκατανάτητοις καὶ ζοφεραῖς, πολὺ τι τῆσφες καὶ συγκεχυμένον τοῖς νοήμασιν ἐνδιδοῦσαι, πολὺ δὲ τὸ ἀμφοῖρόπες, Δοξίου δεόμενον πρὸς διορισμὸν, κατὰ τοὺς Σκότους τοῦ Ἰρακλείτου. ἐνιαχοῦ δὲ τοσοῦτον περινενοσημένα ἦν τὰ λεγόμενα, ὥσε μοι καὶ ἐπέργεσθαι λέγειν·

“ Ταυτί δ' ὅ,τ' ἐστίν, οὐδ' ἂν Ἀπόλλων μάθοι „ οἱ νῆ Δί' ἐπῆει μελαγχολᾶν, ἐπιβάλλοντι τὰς ὕψεις ἢ ἄλλως λαμπρῶ τὰς ἐννοίας, καὶ ὅλας χάριτας οὐρανίους ἀπὸ πνέοντι φυλλαδίῳ.

Ἦν δὲ αὐτῷ καὶ πολὺ τὸ γλωττηματικόν· (ἄλλο τοῦ ὀκακὸν ἀποφώλιοι, καὶ τερατίας μεσόν·) οὐδὲ γὰρ

οὐδὲ λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἰδιωτισμῶν ἦν καθαρεῦον τὸ γράμμα, ὀθνείων καὶ τρισβαρβάρων καὶ καταπτύσεων ἐκείνων, μεμίαντο δὲ καὶ ὀδώδει κακοσμίας ἀτόπου λεκτικῆς, καὶ ναυτίας τοῖς εὐαισθητοῖς ἦν ἀγωγὸν καὶ ἐμέτου αὐτοῦ· καὶ, ἴν' οἰκειοτέρῳ χρῆσωμαι παραδείγματι, κακοσμος ἦν οὐράνη, κατὰ τὸν κωμικόν, μύρον πελυτίμητον ἐμπεισιευμένη.

Τοιοῦτον οὖν ὡς ἐπίπαν, τὸ συγγραμμάτιον· ἔστι δὲ εἰπεῖν πιθανῶς, ὅτι ἔστι πόνος τοῦ ἤδη μακαρίτου Δημητρίου τοῦ Καταρτιζῆ, ἀνδρὸς τάτε ἄλλα μεγαλοφυῆς, καὶ τὰ θεῖά τε καὶ θύραθεν μαθήματα ἐκπεπαιδευμένου. οὗτος γὰρ ἐκεχῆνει μάλιγα, εἴτερ τις ἄλλος, περὶ τὴν βάρβαρον χυδαιολογίαν, καὶ ὅπως ἐπτόητο πρὸς τὴν ἀγρονόμον διάλεκτον, κρείττω τῆς ἀσυκῆς ἀποδείξαι φιλοτιμούμενος· ἦν δ' ἄρα οἱ σύστημα σφόδρα κατὰ θυμόν, ἀντισταγαγεῖν τὸν ἐξώλη βαρβαρισμόν, ἀντὶ τῆς σπουδαιολογίας, ἢ δηλονότι χρῶνται οἱ τῶν ὁμογενῶν λογισμῶν. Ἀλλὰ πρὸς μὲν ἐκεῖνον, ἔτι περιόντα ἐν Βουκουρεστίαις, ἱκανὰ ἀπήντηκε Λάμπρος ὁ Φωτιάδης, ὁ ἐν τοῖς αἰοδίμοις τελῶν, ἐν ἐπιστολῇ, ἦν ὁ σοφὸς Νεόφυτος ὁ Δούκας ἐν τοῖς Προλεγομένοις τῆς Τερψιθέας ἐξέδοτο.

Ἐμοὶ δὲ δόξαν βέλτιστον εἶναι τὸ σύγγραμμα, ὥστε καὶ κοινὸν γενέσθαι τοῖς ἡμετέροις διὰ τῶν τύπων, ἐδόκει μοι αὐτὸ οὐκ ἂν ἄλλως γενέσθαι τοιοῦτον, ἢ μεταμοιασθὲν εἰς τὸ εὐσχημονέστερον ἢ σεμνότερον τοῦ λόγου, καὶ εἴπερ εὐοσμότερον κατασχίη τῇ ἐκ τῆς καλλιλογίας πνοῇ, καὶ τὰς ἐννοίας αὐτῶ, λαμπροτέρας ἑαυτῶν προφαίνοι, καὶ προσηνεστέρας ταῖς ἐπιβολαῖς τοῦ νοός. Ἐποιοῦν δὲ τοῦτο, καὶ τετέλεσάι μοι, ἐρρωμένῳ, ὡς γ' ἐμαυτὸν πείθω, τῇ θεῖα ξυναραγῇ.

Μετέβαλον οὖν ἀπανταχοῦ, ἢ ἐξετόπισα καὶ μετεθέμην

μην γε τὰς λέξεις, τὰς φράσεις· ἀντικατέστησα ἄλλας, καὶ ἰδιωτισμοὺς εἰσηγαγόμην ἐγνωμένους τοῖς πᾶσιν, ἢ τοῖς γε πλείοσι τῶν ἡμετέρων· προσέθηκα, ὅπου δέει, ἰδέας τινὰς βελτίους, καὶ λόγους ὀλοκλήρους, ἢ ἀφειλόμην τὰ μή μοι δοκοῦντα εὐ εἶχειν· καὶ εἰ λόγῳ, Μεσεσχευασάμην ὅλωσ τὸ πόνημα. Ἰπεστημειωτάμην δὲ καὶ ὀλιγὰ ἄττα ὡς πρὸς τὴν ὕλην, ἄπερ ἄλλοις ἴσως πολλὰ εἶναι δόξουσιν· ἄπερ ἄπαντα προσήκοι ἂν τῷ γέμειφ, ἢ πλείονος ἐνεκα εὐπορίας τῶν λεγομένων, ἢ διὰ θώσιως, ὅσα δηλονότι οὐκ ἦν τῷ κειμένῳ ξυνοφανθῆνα.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτω πεποίηκα, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοὶ, (πρὸς ὑμᾶς γὰρ τὰ τοῦ λόγου μου τείνει) ὅσοι τὴν Χριστοῦ καλῶς ἀγιτεύετε θέμιν, τῶν τῶδε τῷ Λογιάδι ἐντευξομένων. Τοιοῦτος ὁ ἐμὸς λόγος, ὃν ὑμῖν ἤδη δέδωκα, ἐκ τῆς ἱερᾶς συνειδήσεως προῖων, τὸν ἐπιταμιώτατον· εἴη δὲ καμοὶ τοῦ λοιποῦ, λόγον λαβεῖν παρ' ὑμῶν τὸν προσήκοντα. Ἐρρωσθε. αωκθ'. Νοεμβρίῳ μηνί.

Ν. τοῦ Λογιάδου Ἐλεγείον.

„ Τεῖρεα λαμπετόωντα, κατ' οὐρανὸν ἀσερόεντα,
νήριθμα δ' ἄμμος, χῦται ὄση παρ' ἄλα·
αὐτὰρ τοῖσι Σελανκία μετὰ μὲν πρέπει ὄρφη,
τῆς δ' αὐτ' Ἡἷλιος παμπρότερος Φαέθων.
Σελάννα μὲν δὴ, Σοφίη· Φαέθωνδ' ἐτε, Πίστις·
ἀμφοτέρων δὲ φάει λάμπεο, καὶ τε σάου.

Ἰωάννου Λογιάδου.

„ Πολλὰ μὲν ῥ' ἀτραπητοὶ εἰσι βίοιο πλανήτου,
ἀλ-

ἀλλά γε ἰθεὶς ἔσιν μία, Κῦσ' Ἰβή.
 Τῆ νυ δὴ ἑσπόμενος, μῦραν βιότου ἐνὶ λήσσις,
 παντῆσις ἀγαθοῖς ἔμπεδον εὐ κομῶν.

Ἀλεξάνδρου Λογάδου.

οἶμος ἀνυσὸς ἔην σοφίης τε εὐσσεβίης τε,
 ἀκφίς κρημνώδης, ῥιγαλέος τ' ἰδέειν.
 Τῆ μὲν τ' ἄλσις θειοῖο πρότ' εόντος ἰδ' ὄντος,
 τῆ δ' αὖ δαίσις ἔην, οὐ κατὰ μέτρον ἄρα.
 Τύμνειν μεσσατῆν, διαπρήθων τήνδε μάλ' ὤκα,
 πεπνυμένος λιγέας, ἐς Μακάρων ὄφρ' ἴκη.

Σαράντου Ἀρχιγένους Ἐπιβατηνοῦ.

Ἦτοι μὲν Σκύλλα ὀλοφρῶν, ἠδὲ Χάρυβδις,
 δάκρυπτον λάβρως χρωῖτα θλαττοπόρων.
 αὐτὰρ δυστέβη ψυχοφθόρος, ἠδὲ προλήψεις
 προὔπειψαν ψυχὰς εἰν Ἀΐδας πύλης.
 θνατοὺς δ' αὖτ' ἰρὰ Σοφίης, καὶ Πίσις ἀμύμων,
 Οὐλυμπόν δ' ὑψοῖ τ' ἀθανάτους τελέει.
 Τῶ τοι τὰδε σοφᾶ δέλτω πρόσχες σὺ ἑταῖρε,
 ὄφρα τὰ μὲν φεύγῃς, τῶν δὲ ἔχη προφρόνως.

Ἰωάννου Μου οὐρου.

οἶμος πλὴν ἐριδαιίνοντας ἀλύματα, τοὺς πρὶν ἀπεχθεῖς,
 μουσιπόλους Σοφίης, Εὐσεβίης τε λάτρεις,
 ἐνθάδε νῦν μειλίξτε Ἀληθιστὴν ἑρατεινὴν,

προ-

προτροπάδην φεύγειν μέτρον ὑπερβασίην
 Ἐξ ἧς διασείθει τ' ἄθεοί τε πέσανται, ὄνειδος
 Πίσιος οὐρανόης, καὶ βροτέης Σοφίης.
 Τσίην διχνούμενοι βίβλον ἐκ χειρὸς Λογάδαο,
 χαίρετε εὐσεβέες, χαίρετε εὐμαθέες.

Μιλτιάδου Ἀρισάρχου.

οἶμος ἔην Λογάδης, οὐκ ἐν φάος εἶδε τὸ τεῦχος,
 ἀκλειῆς λέλαθεν δ' ἠέρι ἀπρεῖτον
 νῦν δ' ὑπὸ δαδούχῳ πινυτῶ, καὶ τ' εὐσταλὲς εἶδος,
 εὐπάρυφόν θ' ἠέρι πρὸς φάος ἱμερόεν.
 Ὀλβιος, ὃς κάμεις ἐν πρώτοις, ὃς κοσμοδότειραν
 τσίην χεῖρα λάχες Νικόλεω Λογάδου.

Ἀλκιβιάδου Ἀρισάρχου.

οἶμος ἔην ἱερῆς Σοφίης, καὶ τ' εὐτεβίης πόθος αἰρεῖ,
 τήνδε βίβλον μετίτω, δυσφροσύνης ἕλετιν.
 Ἐσι δὲ Ἀθάνας γόνος, ἠὲ νῦν γείνατο δῖος,
 ἦν τιν' ἀκούης σὺν, Νικόλεω Λογάδου.

Ἀναστασίου Σηλυμβριανοῦ.

οἶμος Πλούταρχος γράψεν γε Παράλληλους, μερόπεσιν
 ἔμπνεϊων ἀρετῆς ζῆλον ἐπιφθιμένης
 Νικόλεως Λογάδης δὲ Παράλληλον κάμεν ὧ δὴ
 ἀθανάτους τελέει φῶτας ἀποφθιμένους.
 Τίς τ' ἄρ σπῶε βροτῶν θέμιος πάρα, οὐκ ἐλοῖτο
 τῶν Χαιρωνῆος ταυτ. τὰ τοῦ Λογάδου;

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΤΟΥ ΑΛΗΘΙΝΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ
 ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ.
 ΨΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΘΕΟΥ,
 ΤΑΛΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΟΣ.

(1)

α. Δύσκολον είναι βέβαια τὸ νὰ διακρίνη τις δύο πα-
 ρόμοια πράγματα, καὶ νὰ συνάπτῃ εἰς ἓν τὰ ἀσύμφωνα·
 ἀλλὰ δυσκολιότερον νομίζω τὸ νὰ διακρίνη τις τὰ παρό-
 μοια, καὶ ὅμως μὴ ὄντα ὅμοια· καὶ νὰ συνάπτῃ τὰ ἀ-
 σύμφωνα μὲν, μὴ φαινόμενα δὲ τοιαῦτα. τούτων δὲ τῶν
 τῶν δύο, δὲν δύναμαι νὰ διακρίνω, ποῖον, τὸ πρῶτον
 ἢ τὸ δεύτερον, εἶναι τὸ δυσκολότερον.

β.

(1) Ἐγκώμιον, ἢ ἔπαινος κοινότερον ἐστὶ. Λόγος ἐμφανίζων τὰ καλὰ
 ἔργα τινός, ἢ τὸ μέγεθος αὐτῶν· ἐξ οὗ ἀποφαίνεται ὁ ἄνθρωπος κα-
 λὸς καὶ γαθός· τὸναντίον δὲ ὁ ψόγος· διότι εἶναι Λόγος ἀπο-
 φαίνων φαῦλα ἢ οὐτιδανὰ τὰ ἔργα τινός· Μακαρισμὸς δὲ ἢ Εὐδαι-
 μονισμὸς ἐστὶν ἔπαινος ἢ ἐγκώμιον τῶν ἀρίστων ἢ θειοτάτων ἀνδρῶν·
 δὲ Τάλανισμὸς, τὸναντίον· Ὁρ. Λαέρτ. εἰς Πλάτωνα, ἢ Ἄριστο-
 τέλη. Ἡθικ. Νικομ. Α. κφ. β'· ἢ Ῥητ. Α. κφ. θ'. — Χριστιανὸς δὲ
 ἢ Εὐσεβὴς, ἢ Πιστός, ἢ Ὁρθόδοξος, ἐπὶ τοῦ παρόντος, λόγῳ συ-
 νουμίας ταυτῶν· ὡς περὶ ἢ Ἄθεος, ἢ Ἄπιστος, ἢ Ἄσεβης, κατὰ
 τὸν αὐτὸν λόγον, ταυτῶν· Ἄθεος δὲ νοεῖται ἄνταῦθα ὁ λεγόμενος
 Θετικὸς, ὅς τις δηλ. ἀρνεῖται τὸν Θεὸν ἀναιδῶς, καὶ τοι εἰδὼς ὅτι ἐστὶ
 Θεός· οἷος ἐκ τῶν παλαιῶν, Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης, Διαγόρας
 Μήλιος, Θεόδωρος ὁ Κυρηνάιος, ἢ Εὐήμερος ὁ Τυγατίας, ἢ ἄλλοι·
 ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων, ὁ Σπινόζας, ἢ ἕτεροι· περὶ ὧν εἶπεν ὁ Πρωφ-
 ητῆς· « Εἶπεν ἄφρον ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι Θεός· » ἨΨαλμ.
 ιγ'. Ἄλλ' Ἄθεος, ἢ ὁ Θεὸν μὲν φρονῶν, φρονῶν δὲ αὐτὸν ὑπ' ἄλλο
 τι, οἷον ὑπὸ τὴν Φύσιν, ὑπὸ τὴν Ἔλπιν, ὑπὸ τὴν Ἡδονὴν, ὑπὸ τὴν
 Πλῆν, ὑπὸ τὸ Αὐτόματον κτλ. οἷον ὁ Ἐπίκουρος, ὁ Ἀναξίμανδρος·
 οἱ Στωϊκοὶ, ὁ Ρουσσώ, ὁ Βολταῖρ, ὁ Μαρκὸς δ' Ἀρζάν, ὁ Βολταῖρος

β'. Τί πράγμα προχωρεῖ ἢ πολιτεύεται εἰς τὸν Κόσμον,
 ὅτι μᾶλλον εἶναι παρόμοιον, ὡς ἡ φιλοσοφία μὲ τὴν Ἀ-
 θεϊαν, ἢ ὁ Χριστιανισμὸς μὲ τὴν Δεισιδαιμονίαν, καὶ ὅμως
 εἶναι ὅλως διόλου διάφορα; ἢ τί πράγμα πάλιν φαίνεται
 περισσότερον, ὅτι διαφέρει, ὡς ἡ φιλοσοφία ἀπὸ τὸν Χρι-
 στιανισμὸν, καὶ μ' ὅλον τοῦτο εἶναι σχεδὸν τὰ αὐτὰ;
 (1) Διότι κατὰ τὸ κοινότερον, ὁ μὲν Χριστιανὸς βλέπων
 ἀπὸ μακρόθεν τὸν Ἄθεον καὶ φιλόσοφον, ἐπίσης ἀποτρέ-
 φεται καὶ τοὺς δύο· ὁ δὲ φιλόσοφος βλέπων καὶ αὐτὸς τὸν
 Χριστιανὸν, καὶ τὸν Δεισιδαίμονα, ἔχει καὶ τοὺς δύο
 ἐξίσου εἰς τὸ αὐτὸ παράλληλον, εἴτε εἰς τὴν αὐτὴν πλά-
 σιγγα· ταυτὸν εἰπεῖν, τοὺς ἐκλαμβάνει ἐν ἀνθ' ἑνὸς καὶ
 τοὺς δύο.

γ. Ἄν ὅμως δυνηθῇ τις νὰ δώσῃ τὸν ὄρον, ἢ τὴν ὑ-
 πογραφὴν ἐκάστης τούτων τῶν ἐξεων, (2) καὶ νὰ τὰς

3

ἢ ἄλλοι· Περὶ τῶν τοιούτων φησὶ ὁ Ἀ-θεὸς πρὸς Ῥομ. κφ. α. 21.
 ἢ Ὅτι γνόντες τὸν Θεὸν, ὡς ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἢ εὐχαρίστησαν,
 ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, ἢ ἐσκοτίσθη ἡ ἀ-
 σύνετος αὐτῶν καρδία· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμαυράθησαν· κτλ.
 Στερητικὸς δὲ Ἄθεος εἶναι ὁ ἐξ ἀγνοίας μὴ πισθεύων εἰς Θεὸν ὡς
 τινες τῶν Ἀγριανθρώπων τῆς Ἀμερικῆς.
 (1) Τοῦτ' ἢ Φιλοσοφία ἢ Ἄθεϊα, ὁ Χριστιανισμὸς ἢ ἡ Δεισιδαιμο-
 νία, εἰ ἢ δοκοῦσιν ὅτι εἶναι παρόμοια, ὅμως εἶναι κυρίως διαφορα.
 Πάλιν ἢ Φιλοσοφ. ἢ ὁ Χριστιανισμὸς, ἢ Δεισιδαιμον. ἢ ἡ Ἄθεϊα
 δοκοῦσι μὲν ὅτι εἶναι διάφορα, ὅμως εἶναι σχεδὸν τὰ αὐτὰ· ἀπερ
 ἐγὼ θέλω ἀποδείξῃ τοιαῦτα, εἰ ἢ τὰ δύο ἐπίσης εἶναι τὰ μάλιστα
 δυσκολότατα.
 (2) Δηλ. τῆς Φιλοσοφ. τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς Ἄθεϊας ἢ Δεισι-
 δαιμονίας. Τὸ δὲ, ἐξεων, ληπτέον κοινότερον, ἀπὸ τούτων τῶν
 πραγμάτων, ἀπερ οὐκ ἔχει μὲν ὁ ἄνθρωπος ἔμφυτα ἢ ἐγγέννητα, ἔ-
 χει δὲ αὐτὰ ἢ κτᾶται μετέπειτα· μ' ὅλον ὅτι πολλοὶ τῶν Μεταφω-
 σικῶν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ Θεοσκεία εἶναι ἔμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον,
 ἢ ἡ Φιλοσοφία ὡσαύτως· ἐπειδὴ « Φύσει ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἐθέλει
 ὄρεσθαι »

διακρίνη καλῶς ἀπ' ἀλλήλων πῆ τὰ οἰκειά των χρίσματᾶ, καὶ τάληθινὰ χαρακτηριστικά των γνωρίσματα, ὁ ποιῶντος βέβαια θέλει ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ μὲν φιλοσοφία διαφέρουσα εἰς ἄκρον ἀπὸ τὴν Ἄθειαν, καὶ ὁ Χριστιανισμὸς, ὅπως διάφορος ἀπὸ τὴν Δεισιδαιμονίαν, εἶναι σχεδὸν τὰ αὐτὰ, ὡς μερότητές τινες καὶ τὰ δύο μεταξὺ Ἄθειας καὶ Δεισιδαιμονίας· ἡ δὲ Δεισιδαιμονία, οὐσια ἑτεροῖον τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἡ Ἄθεια διάφορος τῆς φιλοσοφίας, εἶναι σχεδὸν τὰ αὐτὰ καὶ αὐτὰ, ὡς ἀκροτητές τινες καὶ τὰ δύο τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. ἤγουν, ἡ μὲν Δεισιδαιμονία, ὑπερβολὴ περὶ τὰ θεῖα εἰς τὸ ὅτε, καὶ ὅπου καὶ ὡς δὲν πρέπει ἡ δὲ Ἄθεια, ἑλλειψίς περὶ τὰ αὐτὰ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως. (1)

δ'. Τοῦ-

ἀνάγεται· ἢ κατὰ τὸν Φιλόσοφον. Ὁρ. τὴν Γενουίνουσιον εἰς τὴν Θεοσοφίαν του, ἢ Τρέπαιον τῆς Ὁρθόδοξου Πίστεως σελ. 108.

(1) Οὕτω πως ἂν σχηματισθῆν, ὡς ἐν διαγράμματι τὰ λεγόμενα

Ἄκρο-	Ἑλλειψίς,	Ἵπερβολή.
τητες,	Ἄθεια.	Δεισιδαιμονία.
Μεσό-	Φιλοσοφία,	Χριστιανισμὸς*
τητες,	ὁ σ π ρ κα?	
Ἄκροτ.	Ἀνελευθερία,	Ἄσωτία.
Μεσότ.	Ἐλευθεριότης	Οἰκονομία.

Κατὰ τὰς τρεῖς περιπτώσεις θεωρεῖται ἡ Δεισιδαιμονία, κατὰ Χρόνον, κατὰ Τόπον, ἢ κατὰ Τρόπον. ἢ τοῦτό ἐστι τὸ ὅτε, Ὅπου ἢ ὅτε δὲν πρέπει. Εἰς τὸ, Ὅτε, φεῖ εἰπεῖν ἰδαισιδαιμόνων οἱ Φαρισαῖοι τῶν Ἰουδαίων διότι τῆ σαββάτῃ δὲν ἤθελον νὰ ἐνεργῶσι καίτε τὸ ἀπλῶς ἀναγκαῖον· οὗς ἰλέυχει ὁ Κύριος. Ματθ. κεφ. 15. 2 - 8. Μάρκ. κεφ. 3. 24 ἢ γ. 2- 3. Λουκ. κεφ. 11. 5 - 6. Εἰς τὸ, Ὅπου λ. χ. δεισιδαιμονοῦσιν οἱ θέλοντες ἐνταφιάζεσθαι ἐν τοῖς νεκροῖς· ἢ οἱ μὴ θέλοντες ἕμεῖν τὸν Θεὸν ἢ ψάλλειν ἐν ταῖς γνώσιν, διὰ τὸ, Ἔ. ἐκκλησιαίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν. ἢ Εἰς τὸ, Ὅτε, ἰδαισιδαιμόνων πάλιν οἱ Ἰουδαῖοι, οἵτινες ἔψαγον τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, ὡς τρώγοντας ἀνίπτοις χερσίν· οὗς ἢ ἀπόστομοῖ ὁ Κύριος. Ματθ. κεφ. 15. 2. Μάρκ. κεφ. 7. 2 - 15. Εἰς οὗς ἀναχθεῖσαν,

ἢ

δ. Τοῦτο δὴ κατ' εὐθυβολίαν εἶναι, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγὼ τολμῶ νὰ ἐπιχειρηθῶ εἰς τὸν παρόντα μου λόγον· εἰς τὸν ὁποῖον, διευκρινήσας τὰ τῶν εἰρημέων χαρακτηριστικά γνωρίσματα, νὰ ἀποδώσω εἰς μὲν τὴν ὑγιεινὴν φιλοσοφίαν, τὸν ἀνήκοντα ἑπαινον· εἰς δὲ τὸ ὀρθόδοξον Χριστιανὸν, τὸν καθήκοντα μακαρισμὸν· καὶ ἀπ' ἐναντίας τὸν πρέποντα ψόγον καὶ ἐλεεινολογίαν, εἰς τὰς δύο αὐτῶν παρεκτροπὰς, εἶπουν ἀκρότητας ἐφ' ἑκάτερα, λέγω τὴν Ἄθειαν καὶ Δεισιδαιμονίαν· διὰ νὰ ἡξυρῶνσι οἱ ὄντες, ἢ θέλοντες νὰ ἴηται λόγῳ καὶ ἔργῳ Ὁρθόδοξοι, μέχρι τίνος νὰ ἐνασμενίζωνται τῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ ὡς πόσον νὰ ἀποτροπιάζωνται τὰ δύο ἀργυλέα θηρία τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυβδιν, τὴν Ἄθειαν λέγω καὶ Δεισιδαιμονίαν. (1)

ε. Ἀλλὰ πόθεν ἀρά γε νὰ ἀρχίσω μᾶλλον τὸν ἀγῶνά μου τοῦτον; πόθεν ἄλλοθεν, παρα ἀπὸ τὴν συστατικὴν διαφο-

ἢν ἢ ὅσοι τῶν Χριστιανῶν δὲν θέλουν νὰ μεταλαβάνουν ἀπὸ χειρῶν ἀνοξίου ἱερέως, Ὁ Σ. 218. ὀρίζεται τὴν Δεισιδαιμονίαν, ἢ Ἄκαρον θεοσέβειαν, ἢ Ἐτεροὶ δὲ. ἢ Ἄκουον φόβον περὶ τὰ δαιμόνια, εἶπουν θεῖα. ἢ Ὁρ. ἢ ἔμπροσθεν παραγράφῃ 1. ἐν τῇ ὑποσημειώσει (0) σελ. 24.

(1) Σκύλλα ἢ Χάρυβδις, μυθολογούμενα περὶ τὴν θηρία εἰς τὸν Σικελικὸν περσῆμον, ἔνθεν μὲν τὸ ἔν, ἔνθεν δὲ τὸ ἄλλο· ἄτινα ἀφῆπαζον τοὺς ἐκεῖθεν διαπλέοντας, ἢ τοὺς ἔτρωγον. Ἡ Σκύλλα ἔχε φωνὴν κρογίου σκυλακίου, ἢ δώδεκα πόδας, τοὺς αὐτοὺς ἢ χεῖρας· ἐξ δὲ τραχήλου μακροῦς μὲ ἐξ κεφαλῆς τρομερά· εἰς τὸ κάθε σῶμα εἶχε τρεῖς σειρὰς ὀδοντίων, ἢ κατῆκει μέσα εἰ ἐν σπήλαιον πετρῶδες, ἔχουσα τὰς κεφαλὰς ἔξω, διὰ νὰ ἀγρευῆ ἄταν τὰ προσυχόν, διαβαῖνον ἐκεῖθεν, εἴτε ἀνθρώποι, εἴτε δελφίνα, εἴτε ἄλλο θαλάσσιον ζῆον. Οὕτω τὴν περιγράφει ὁ Ὅμηρος εἰς τὸ Μ τῆς Ὀδυσσεΐας σίχ. 85. ἢ ἐξ· Τὴν δὲ Χάρυβδιν δὲν τὴν περιγράφει μὲν, λέγει δὲ, ὅτι τρεῖς τῆς ἡμέρας εἰς τὰ ἄνω ἐξηκόντιζε ἢ ἔξεραι ἢ τρεῖς ἀνεψόφα ἢ κατέπινε τὰ θαλάσσιον ὕδωρ, πρὸς ὀλεθρον τῶν διαπλοϊζομένων ἐκεῖθεν. Κάλλις ἢ τὰ δύο παρὰ τῇ συγγραφῇ μὲν ἔχονίσματα τῆς Ἄθειας ἢ Δεισιδαιμονίας.

ἢ, συ-

διφοράν, ἣν περ ἔχουσιν αἱ δύο αὐται συζυγίαι, (1) ἥτις εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν διαχωρίζουσαν τὸν φρόνιμον καὶ τὸν ἄφρονα;

Συζυγικὴ διαφορά τῶ φρονήματι τῶ φιλοσόφου, ἢ Χριστιανῆ ἢ αὐτῆ καὶ τῶ ἄλλ. ἢ τῶ ἀφρονος, τῶ ἀνεμ. καὶ δεισιδαίμονος, ἢ αὐτῆ.

5'. Λέγω λοιπὸν, ὅτι καθὼς ὁ Ἐμφρων, συλλαμβάνων ἐν ἑαυτῷ καθαρὰς καὶ διακεκριμένας ιδέας, τὰς συγκρίνει ὀρθῶς καὶ τὰς κρίνει· συνάγει καὶ συνθέτει ἀληθείας προτάσεις, καὶ οὕτω συνιστᾷ τὰς ἀρχάς του· ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπερειδόμενος, ὅσας ἄλλας ἠθέλε συμπεράνει, εἶναι ἐπίσης ὀρθαὶ καὶ ἐκεῖναι· οὕτως ἐνεργεῖ καὶ ὁ φιλόσοφος καὶ ὁ Χριστιανός. Ἐξ ἐναντίας δέ, καθὼς ὁ ἄφρων, λαμβάνων ἀμυδράς καὶ συγκεχυμένας ιδέας, καὶ κακῶς συνάπτει αὐτάς, συνιστᾷ ἐσφαλμένας προτάσεις, καὶ τὰς κάμνει ἀρχάς του· ἐξ ὧν ὅσαδῆποτε συμπεράσματα ἠθέλεν ἐπιφέρει, φαίνονται μὲν, ὅτι εἶναι ἀκόλουθα, εἶναι δὲ τῷ ὄντι ψευδῆ, ὡς ἐπὶ σαθρῶν θεμελίων καὶ ἀρξῶν ἐποικοδομούμενα, καὶ ἐκ ψευδῶν προτάσεων συγκροτούμενα· τὰ αὐτὰ ὡσαύτως πάσχει καὶ ὁ ἄθεος καὶ ὁ Δεισιδαίμων. Ἴδου τὸ παράλληλον.

Χαρακτηριστικὰ τῶ Φιλοσόφου.

ζ. Ὁ μὲν φιλόσοφος, ἀντιλαμβάνεται μὲν διὰ τῶν αἰσθήσεων τὰς ιδέας του, ἀλλὰ δὲν ἴσασται μόνον ἕως αὐτοῦ, προχωρεῖ δὲ καὶ περαιτέρω· συμπορίζεται δηλ. καὶ ιδέας ἐξ ἰδίων διανοημάτων καὶ συλλογισμῶν. Ὅθεν φρονεῖ περὶ Θεοῦ καὶ περὶ Ψυχῆς, καθὼς ὁ Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Καρτέσιος, καὶ ἄλλοι (2)

διότι

(1) Α'. συζυγία, ἢ Φιλοσοφία ἢ Χριστιανισμὸς. Β. συζυγία, ἢ Ἄθετα ἢ Δεισιδαιμονία.
(2) Ἴδὲ τὰ τῶν κορυφαίων τῆς ἀρχαιότητος φιλοσόφων φρονήματα περὶ τούτων, παρὰ Στοβ. Ἐκλογ. βιβ. α'. κεφ. γ'. 28. "Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, Τί Θεός; εἶπε. Τὸ ἀθάνατον ἢ ἀτέλειον. ἢ παρὰ Πλάτ. ἐν Φαίδ. 56. "Ὅδε γὰρ Θεός, ἔφη, εἶμαι, ὁ Σωκράτης, ἢ αὐτὸ τὸ τῆς ζωῆς εἶδος, (ἢ ψυχὴ δηλ.) ἢ εἴτι ἄλλο ἀθάνατόν ἐστι, παρὰ

διότι ἐκ μὲν τῶν ἐνεργειῶν τῆς ψυχῆς, τὰς ὁποίας συνυφᾷ καὶ ἐν ἑαυτῷ συναισθάνεται, συνάγει τὴν ὑπαρξίν τῆς ψυχῆς· ἀπὸ δὲ τὰ τελικὰ αἰτία, (1) τὰ ὁποία ἐποπτεύει εἰς τὸ Πᾶν, συμπεραίνει ὅτι εἶναι ἐν ὄντι, ὅπερ τὰ

παρὰ πάντων ἂν ἐμολογηθεῖν μηδέποτε ἀποβῆσαι. ἢ Ἐνεργεῖ δὲ Ἄφρων. α'. διηγεῖται περὶ Σωκράτους, πόσον τρανῶς περὶ Θεοῦ, τῶ ἀπάτων δημιουργοῦ οὐ, ἢ περὶ θείας Προνοίας φιλοσοφεῖ. Ἄναγνωθεὶ ἢ Πλάτων ἐν Φαίδ. ἢ Περὶ ψυχ. εὖ μάλα περὶ ἀθανασίας ψυχῆς διαλεγόμενον ὡς ἐκ τοῦ Σωκράτους, ἢ συμπεραίνετε ἀναγκασίως. "Ἀθάνατον ἄρα ἡ ψυχὴ. ἢ ὅθεν ὁ Πλούταρχ. ὁ καταφυγὼν ὄλον τὸν Πλάτωνα, ἐν τῷ Πρὸς πολλῶν Παραμύθ. ἔτω φησίν. "Ὁ δὲ θεὸς Πλάτων πολλὰ μὲν ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, περὶ ἀθανασίας αὐτῆς εἴρηκεν, οὐκ ὀλίγα δὲ ἐν τῇ Πολιτείᾳ, ἢ τῷ Μενωνί, ἢ τῇ Γοργίᾳ, ἢ σποράδην ἐν τοῖς ἄλλοις διαλόγοις. "Εἰς παρὰ Στοβ. ἐνθ. ἀνωτ. περὶ Πλάτων. ἢ Ἀριστοτέλ. ταῦτα εὕρισκεται. "Νοῦς ὁ Θεός, χωριστὸν εἶδος· τὸ δὲ χωριστὸν ἀκουέσθω τὸ ἀμιγῆς πάσης ὕλης, ἢ μηδενὶ τῶν σωματικῶν συμπλεγμένον, μὴ δὲ τῇ πρῶτῃ τῆς φύσεως συμπαθές. . . Ἀριστοτέλης, τὸν μὲν ἀνωτάτω Θεὸν, χωριστὸν εἶδος, ὁμοίως Πλάτωνι, ἐπιβεβηκότα τῇ σφαίρᾳ τῶ πάντος, ἥτις ἐστὶν αἰθέριον σῶμα· τὸ πέμπτον ὑπ' αὐτοῦ καλούμενον. ἢ Ὁρ. ἢ Πλούταρχ. Ἀρεσκ. βιβ. Α'. ζ. ἢ Δ. β. ζ'. ὅς τις ἢ Συμποσ. ἢ Ζητήμ. α'. λέγει ὅτι! "Πλάτων τὸν ἀγέννητον ἢ ἀτέλειον Θεὸν, πατέρα ἢ ποιητὴν τοῦ τε κόσμου ἢ τῶν ἄλλων γεννητῶ ὀνομάζει."

Ὁ δὲ Καρτέσιος ὁ Γάλλος, ἀκυμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 17. αἰῶνος, νεοεργετῶ ἐπεχειρήματα τὴν τοῦ Θεοῦ ἀπεδείκνυεν ὑπαρξίν. Ἡ τοῦ Ἀποφατικῶν ἰδέα ἐστὶν ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ Θετικῶν· ἄρα ἡ τῆς ἀτελειότητος ἰδέα ἐστὶν ἐκ τῆς παριστάσεως τὴν τελειότητα. Ἀλλὰ μὴν ἅπαντα τὰ ἐν τῷ δε τῷ παντὶ ἀτελεῖ οἶδα· ἔχω τοιγαροῦν τὴν ἰδέαν τῆς τελειότητος· ἢ δὲ τελειότης τί ἄλλο ἂν εἴη, ἢ Θεός; ὅ ἐστιν ὁ Θεός ἐστὶν ὄν τελειότατον. τοῦτο δὲ οὐκ ἂν εἴη, εἰ μὴ αἰωνίως ὑπαρχει· ἄρα κτλ. Τὴν δὲ ψυχὴν ἔλεγεν οὐσίαν νοητικὴν κατὰ Πλάτωνα. Ὁρ. Ἀίνεκ. 15. Φιλοσοφ. βιβ. ἢ Μεταφυσ. Εὐγεν. Μέρ. α. κεφ. 15'.
(1) Τελικὰ αἰτία· εἶσιν, ἐκείνοι οἱ διορισμοὶ, τοὺς ὁποίους ἔχασον τῶν ὄντων σπεύδει νὰ ἐκτελεῖ διενεχῶς ἢ ἀπαρθεῖται, καθὰ ἐσάχθη παρὰ τῷ δημιουργῷ· εἶσιν ὁ ἥλιος νὰ κυκλοφορῇ, ὡς πρὸς τὴν αἰσθησιν λέγει, ὅσήμεραι ἂν ἀνατολῶν εἰς ἑσπέρας ἢ, συγχρόνως αὐτῆς ἀπὸ δυσμῶν ὡς ἀνατολῆς ἐπὶ τῷ Ζηδιακῷ, διὰ νὰ ἀπαρτίζεται εὐτάκτως τὸ ἡμέ-

τά πάντα ἐδημιούργησε· καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῶν, ἥτις ἐν χρόνῳ νοεῖ, ἐξάγει συμπέρασμα πῶς εἶναι ἐν ὄν, ὅπερ ἐνόησε πρὸ αὐτοῦ ἀνάρχως καὶ πρὸ αἰώνων, βέβαια διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν ἰδίων ἐαυτοῦ ποιημάτων· (1) καὶ πῶς θέλει νοεῖ αἰδίως, καὶ τοῦτο πάλιν βέβαια, διὰ τὴν συντήρησιν τῶν κृतῶν καὶ διάρκειαν· ταυτὸν εἰπεῖν ὅτι θέλει τὰ προνοεῖ διὰ παντός, (2) καὶ πείθεται εἰς αὐτὰ, διότι εἶ.αι ἐναργῆ καὶ σαφῆ. λέγων αὐτὰ, πληρέστατα τὰ καταλαμβάνει, καὶ ἔλακει πῶς δὲν ἐπιφέρουν κἀμμίαν ἀντίφασιν. (3) Ἠξέυρει αὐτὸς νὰ μὴ κατα-

δαπα-

ἡμερονύκτιον, εἰ τίσσαις καιροῖ τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ τὰ ἐπακλό-
λυθα. Τα δένδρα καὶ τὰ φυτὰ καθ' ἑαυτὸν ἔτος ν' ἀναβλα-
σάνουσι· τὰ ζῷα νὰ γεννοβολῶσι κτλ.

(1) Οὕτως ὁ Θεολόγ. Γρηγ. εἰς τὰ Γενέθλ. τοῦ Χρισ. "Πρῶτον μὲν ἐνοεῖ τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις καὶ οὐρανίους, καὶ τὸ ἐνόημα ἔργον ἦν, Λόγῳ συμπληρούμενον, καὶ Πνεύματι τελειούμενον. Ἐπεὶ δὲ τὰ πρῶτα καλῶς εἶχεν αὐτῆ, δευτέρου ἐνοεῖ Κόσμον ὑλικὸν καὶ ὁρατὸν, καὶ οὗτός ἐστι τὸ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ σύστημα τὸ καὶ σύγκριμα." κτλ. Ὁ αὐτ. καὶ ἐν τῇ Καινῇ Κυριακῇ λέγει, "Τὰ γινόμενα... ἀναδιδόμενα τῇ πάντα δυναμένῳ Λόγῳ, καὶ τὸ νοῆσαι μόνον ἢ εἰπεῖν, ἔργον ἐστὶ, παρῆσαμένον." Συμφωνοῦν ταῦτα τοῖς ἔξω σοφοῖς.

(2) Θέλει νοεῖ αἰδίως, ταυτίζεται μὲ τὸ θέλει προνοεῖ διὰ παντός· ἐπειδὴ Πρόνοια ἐστὶν ἡ νόσις τοῦ Θεοῦ ἢ συνεκτικὴ καὶ συντηρητικὴ τῶν ὄντων ἢ ἰσομένων· καὶ κατὰ τοὺς Μεταφυσικοὺς, Συνεχῆς τις δημιουργία· κατὰ τὸ, "Ὁ Πιχτὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται." ἢ πρὸ Ἰωάνν. κεφ. 4. 17. Δημιουργεῖ γὰρ, εἰπὼν ἀνακαινίζει τὰς ἀεὶ καὶ ἀεὶ οὐπολλυμένους καὶ φθειρομένους τῶν ὄντων δυνάμεις, καὶ παρὰ μικρὸν οἰχομένους ἕως τὸ μὴ ὄν καὶ εἰς διάρκειαν διατίθουσι· τοιαύτη γὰρ ἡ φύσις τῶν δευτέρων αἰτίων, ἕως φθορὰν ὑποκειμένη παντοειδῆ, καὶ ὅμως ἡ γένεσις ὑπὸ τῆς πρώτης ἐνδυναμουμένη αἰτίας, ἀντιστρατεύεται κατ' αὐτῆς, καὶ εἰς ἰσοφροσίαν κατέχει αὐτὰ καὶ διάρκειαν.

(3) Ἀντίφασιν λέγεται παρὰ Φιλοσόφους, ὅταν τὰ ἀδύνατα νὰ συνέλθωσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ συγχρόνως, ἀλλὰ λέγεται ὅτι συνέρχονται· οἷον, τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ νὰ ἦναι καὶ νὰ μὴν ἦναι· Τὸ αὐτὸ κατὰ

δαπανῶ ἐπὶ μεταίῳ τὴν καιρόν του ποσῶς, ζητῶν ἀρχὰς τῶν ἀρχῶν, καὶ ἀποδείξει εἰς ὅλα τὰ πράγματα τῶν ὁμοίων ἢ κατάληψις ὑπερβαίνει τὴν ἀτμοσφαιραν τῶν νοερῶν τοῦ δυνάμεων. Δὲν θέλει νὰ σεμνύνεται ἐπὶ τῇ Σχολαστικῇ (1) τεθρῆξ καὶ ἀπεραντολογία, ὡς ἐπὶ μοναδικῇ αὐτοῦ σοφίᾳ διότι ἔχει ἀρκετοτάτην ὕλην νὰ καταγίνεται εἰς τόσα ἐπισητὰ, νὰ ἐντρυφᾷ εἰς τόσα ὑποκείμενα τῶν θεωριῶν του, καὶ νὰ διασκοδάζῃ εἰς τόσας τέχνας καὶ ἐπιστήμας, τὰς ὁποίας καὶ πείρα ἀσφαλῆς, καὶ ἀποδείξεις ἰσχυρὰ, καθήσως· λίαν τερπνῆς καὶ ἐπωφελεῖς· τὸ πᾶν ὅμως τῆς τρυφῆς του εἶναι, τὸ νὰ περισέλλῃ καὶ περιορίζῃ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς ὁ Σωκράτης, εἰς τὸν ἑαυτὸν του, καὶ νὰ προσηλοῦται καὶ νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὰ ἠθικὰ, οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πράξιν, τὸ ὁποῖον μάλιστα εἶναι ὁ πρώτιστός του σκοπός. (2) Ἐχει λοιπὸν σοφεία καὶ ἀρ-

χὰς

τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ νὰ φύγη καὶ μὴ· Τὸ αὐτὸ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ ἀπολύτως νὰ ἦναι ἀπειρον, καὶ πεπερασμένον· καὶ Δίκαιος, καὶ ἀδίκος ὁ αὐτὸς κατὰ τὸ αὐτὸ, κτλ.

(1) Σχολαστικοὶ ἐβίβησαν οἱ ἑρμηνευταὶ, οἱ ὑπομνηματισταὶ, οἱ σχολιασταὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, οἱ τὰ πάντα αὐτοῦ, καὶ τὰ λεξιόλογα πολιτικὰ καὶ γνησιμώτατα πολυπραγμονοῦντες, διαιρέσεις καὶ ἐπιδιαίρεσεις ποιοῦντες, τὰ αἰτία ζητοῦντες, διὰ τὸ τοῦτο πρῶτον, καὶ τοῦτο δεύτερον τέθεικται, ἀπορίας ἀπαιταχοῦ κινῶντες καὶ λύοντες κατὰ τὸ δοκοῦν, τὰς κλείους τούτων ἀνοφελῆς, καὶ τοῦ πολυτίμου καιροῦ δαπανητικῆς. Καὶ ἐπειδὴ τῷ τότε καιρῷ, (ἀρχομένη μὲν ἀπὸ τῆς 15'. ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ Χριστοῦ, προϊόντι δὲ μέχρι τῆς 15'. καὶ περὶ τέρτου) εἰς πάσας τὰς σχολὰς, εἶτε σχολεῖα· τοῦτο τὸ εἶδος τοῦ φιλοσοφῆν ἦν ἐν χριστιανῶν· διὰ τοῦτο ἀνομάσθη Σχολαστικὴ φιλοσοφία καὶ οἱ τῷτο τὸ εἶδος μετερχόμενοι, Σχολαστικοί. ὅσον τὴν σήμερον Σχολαστικὸς συνωνυμεί μὲ τὸ, Μάταιος, ματαιοπένης· μικροπεριέργος· μικρολόγος· ἀδέλισχος· μαρολόγος· κακομέθεος, δακνοίσοφος· κτλ.

(2) Ἀνάγνωθι Ἐπισητῶν· Ἀπομνημ. α'.

χάς τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου, καὶ προσβέβηει καλὰς πράξεις καὶ μοχθηρὰς· πράττει τὸ καλὸν; διότι εἶναι καλὸν, καὶ ἀποφεύγει τὸ κακὸν, διότι εἶναι ταιρῶτον. Ἡ μόνη αὐτοῦ χαρὰ εἶναι, τὸ νὰ εὕρηται τὴν εἰς τὰ ὄντα ἀλήθειαν, καὶ νὰ μὴν ἐμπεριβάλλεται εἰς τὸ ψεῦδος. Καὶ ἄλλη δὲ πολὺ μεγαλιτέρα εἰς αὐτὸν εἶναι τρυφή καὶ ἀπόλαυσις, τὸ νὰ ἀκολουθῇ προαιρετικῶς εἰς τὸ ὅτε, καὶ ὅπου, καὶ ὡς, τῶν πράξεων καὶ τῶν λόγων του· (1) Ἐνὶ λόγῳ, ἔχει πανταχοῦ τὴν πεπαιδευμένην συνείδησίν του ἀδέκαστον ἑταστὴν ἧτις εἶναι ὁ ἀθλοθέτης, ὁ σεφανωτὴς τοῦ εἰς τὰ καλὰ, καὶ ὁ δῆμιος, ὁ βασιανιστὴς τοῦ εἰς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων. Εἶναι δὲ τοσοῦτον εἰς τὰς ἀληθείας προσπεφυκῶς, καὶ τοσοῦτον ἀποφεύγει τὰ ψεύδη, τὰ ὅποια ἐνδεχόμενον νὰ ἐνυπάρχουν εἰς τὰς μαθήσεις, ὥστε, κάτοχος ὅλος ἐκ τῶν ἀληθειῶν καὶ τῶν ἀρετῶν, σοὶ δίδει νὰ ὑπολαμβάνῃς, ὅτι τὰ ἐναντία αὐτῶν, τὰ ψεύδη καὶ τὰς κακίας, διόλου δὲ τὰ γνωρίζει. Ἐνθουσιωδῶς ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν του, διὰ τύπον καὶ ὑπογράμμον, τὰς Τελειότητας τοῦ Θεοῦ, (2) ὡς δυνατόν ἀνθρώπων· ταυτὸν εἰπεῖν, ὀργᾶ καὶ ὑπερεπιθυμεῖ νὰ ἤξεύρῃ ὅλα τὰ πράγματα καλῶς ὅσον ἐνδέχεται, νὰ ἴναι ἀμεμτος ὅσον δύναται, καὶ νὰ εὐεργετῇ τοὺς ἄλλους ὅπως ἢμπορεῖ. Κκι ταῦτα μὲν ὁ φιλόσοφος.

ἢ Ὁ δὲ Ὁρθόδοξος, προηγουμένως μὲν ἔχει τὰς ἀρχάς του

(1) Τοῦτ. νὰ πράττῃ ἢ νὰ ἐπιβῇ ὅταν πρέπει, ἢ καὶ ὅπως πρέπει.
 (2) Τελειότητες τοῦ Θεοῦ λέγονται τὰ θεῖα αὐτοῦ Προσόντα, ὡς παντελείου τε ἢ ὑπερτελείου ἕντος· ὅλον, ἡ σοφία, ἡ ἀγαθότης, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. κτλ. ἐπὶ δὲ ἀνθρώπων, Τελειότητες, αἱ ἀρεταί, ὡς τελειοποιῦσαι αὐτὸν ἀείψως ὅντα ἀτελεῖ.

χάς του ἐκ τῆς Ἀποκαλύψεως, (1) ἐκ τῆς ἀβθεντείας τῶν θείων Γραφῶν, τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας, καὶ ἐκ τῶν βιβλίων τῶν ἁγίων Πατέρων· ἐπομένως δὲ, ἐκ τοῦ ἐμοῦτου αὐτῷ φωτός, δηλονότι τοῦ Λογικοῦ. Καὶ ἔχει μὲν τὰς αὐτὰς μὲ τὸν φιλόσοφον ἀρετὰς, ἀλλ' ἐν λόγῳ τελειότερα· ἔχει ὅμως ὑπὲρ αὐτὸν καὶ τὰς τρεῖς θεολογικὰς ἀρετὰς, τὴν Πίσιν, τὴν Ἐλπίδα, καὶ τὴν Ἀγάπην. (2) Ὅθεν ἀρ' οὐ συλλάβει καθόπως ἐν ἑαυτῷ τὰ κεφαλαιωδέσδερα δόγματα, ἐξ ἧν καὶ δι' ὧν συναπαρτίζονται τὰ τῆς σωτηρίας του· ἀφ' οὗ βαθέως τὰ ἐγγαίρῳ εἰς τὰς πλάκας τῆς καρδίας του, τότε πλέον δίδεται ὅλος καὶ προσηιούται εἰς τὰς ἐντολάς, εἰς τὸ πρακτικόν, εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν πολιτείαν τὴν Χριστιανικὴν, ἧτις εἶναι καὶ περιεκτικώτερα, ὡς συμπεριλαμβανούσα καὶ ἕνα μέλλοντα βίον. (3) Διὸ δὲν εἶναι περιω-

4
ρισμέ-

Χαρακ-
τῆρες
τῆ καλῆ
Χριστιαν-
τι, ἢτοι
τῆ Ὁρ-
θοδοξου.

(1) Ἀπεκάλυψις λέγεται πρὸς τοὺς Θεολόγους, ἢ θεόθεν γενομένη ἔμ-
φασις, εἴτε ἔμπνευσις ἰδεῶν ἢ νόσεων ἐν τοῖς Προφήταις ἢ Ἀπο-
στόλοις· εἴτινες ἐγγράφως τὰς παρέδωκαν ἡμῖν εἰς τὰς θείας Γραφὰς,
τὴν παλαιὰν ἢ τὴν νέαν· πρὸς διαστολὴν ἢ διάκρισιν τῶν ἰδεῶν ἢ
γνώσεων, τῶν ἐκ τοῦ φυσικοῦ φωτός, ἢ τῶν λογικῶν δυνάμεων τοῦ
ἀνθρώπου, ἀνακεκαλυμμένων, εἴτε περιζομένων.
 (2) Διότι τὰς τέσσαρας Γενικὰς, ὁρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην
ἢ ἐνδρείαν, τὰς ἔχει ἢ ὁ Φιλόσοφος, ἀγκαλὰ μ' ἄλλου ἢ ἄλλο-
λου λόγον.
 (3) Ἄλλὰ μέλλοντα βίον ἐφρόνου ἢ οἱ Φιλόσοφοι· ὁ Πυθαγόρας, ὁ
Σωκράτης, ὁ Πλάτων, ἢ σχεδὸν οἱ πλείους τῶν Φιλοσόφων ἢ οἱ ἐπι-
σημητέροι· τὸν δὲ παρόντα ἐθεώρου ἐπίκληρον καὶ ἐφήμερον· διὸ
καὶ καταφρονητέον. (ὁρ. Λεξικ. εἰς τοὺς βίους αὐτῶν, καὶ Στοβ. ἐκ-
λογ. βιβλ. α'.) Εἶχον καὶ Ἠλύσια πεδία, καὶ Τάρταρον ἠερβέντα·
Ὁ Χριστιανὸς ἕμως (ἰδὲν ἢ διαφορά·) ἔστι πνευματικώτερος· ὁ
Φιλόσοφος, ψυχικώτερος, ἡλικώτερος· « ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ
δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος· » φησὶν ὁ Ἀπόσ. πρὸς Κορινθ. κφ' γ'
14. τοῦτ. μάλλον πιστεύει εἰς τὰ τῆς ψυχῆς του διανοήματα, εἰς
τὸ Λογικὸν φῶς, καὶ ὑπομέμφως τὰ θεορεῖ, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς Πνευ-
ματικὰς ἀληθείας, τὰς ἀβυστέρας, τὰς ἐκ τοῦ Πνεύματος.

περιορισμένος εἰς τὸν παρόντα Κόσμον, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ὡς ξένον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ τείνων κατ' εὐθυωρίαν τὸν νοῦν του πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τρέφων τὴν ἐλπίδα τοῦ ὅτι θέλει ἰδεῖ ἐκεῖ ἀμέσως τὸ θεῖόν του πρόσωπον, (1) μελετᾷ καὶ γυμνάζει ἐντεῦθεν τὴν διάνοιάν του εἰς τοῦτο. Πράττει λοιπὸν τὰ καλὰ, διὰ νὰ γένη ἄξιος τῶν ἐλπίδων του· καὶ δὲν ἐνεργεῖ τὰ κακὰ, διὰ νὰ μὴ τὰς ὑπερηθῆ, διὰ νὰ μὴν ἀποτύχη. Ἀκολουθῶς ἔχει τὸν νοῦν του προσηλωμένον εἰς ἐκεῖνον, μεθ' οὗ ἐπιθυμεῖ νὰ συνενωθῆ τὴν θεοπρεπῆ καὶ ἀνέκφραστον ἔνωσιν, καὶ αἰωνίως νὰ ζῆσῃ ἐν αὐτῷ βίον ὑπὲρ νοῦν καὶ ὑπὲρ κατάληψιν· ταυτὸν εἰπεῖν ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει ἀφωτισμένον τὸν νοῦν εἰς τὴν ἀίδιον μακαριότητα καὶ εὐδαιμονίαν του· τῆς ὁποίας ὁμως τὸ ἐναντίον, τὴν κακοδαίμονίαν καὶ ἀθλιότητα, τρόπον τινὰ ἀγνοεῖ, διότι δὲν τὴν φρονεῖ ὠρισμένην διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ὅθεν, ὢν εὐχάριστος διὰ τὴν ὀλίγην μὲν, ἀλλὰ μεγάλην σοφίαν, τὴν ὀρθὴν θεοσέβειαν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς εὐδόκησε νὰ τῷ δώσῃ δι' ἀνθρωπίνης γλώσσης, (2) τᾶλλα, ἂν δὲν ᾔηται

πεπαι-

(1) Δηλ. τὴν θέσαν του δόξαν, ἐλθεῖν φῶς τῆς ἀλήτου του δόξης κατὰ τὴν Συμβολικὴν Θεολογίαν.

(2) Πλάτ. ἐν τῇ, Ἐπινομίς, ἢ Φιλόσοφος, ἀποδεικνύων σοφῶς, ὅτι ἡ ὀρθὴ θεοσέβεια εἶναι θεοδίδακτον μάθημα, λέγει· «Τόδε δὲ μηδεὶς ποτε φεβυθῆ τῶν Ἑλλήνων, ὅς οὐ χρὴ περὶ τὰ θεῖα πραγματεύεσθαι θνητῶς ὄντας· πᾶν δὲ τοῖναντίον τούτου διανοηθῆναι, ὡς οὔτε ἀφρον ἐστὶ ποτε τὸ θεῖον, οὔτε ἀγνοεῖ που τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· ἀλλ' εἶδεν, ὅτι διδάσκοντος αὐτοῦ ξυνακολουθήσει καὶ μαθήσεται τὰ διδασκόμενα. Ὅτι δὲ διδάσκει (μὲν) τοῦτ' αὐτὸ ἡμᾶς, μανθάνομεν δὲ ἡμεῖς ἀριθμῶν τε καὶ ἀριθμεῖν, εἶδε δὲ ἡ του· πάντων γὰρ ἀφρονέστατον ἂν εἴη, τοῦτ' ἀγνοεῖν· ἐδ' λεγόμενον γὰρ ὄντως αἰτὸ αὐτὸ ἀγνοεῖ, χαλεπαίνον τῇ δυναμένῃ μανθάνειν, ἀλλ' οὐ συγκαίρον, ἀπεν φθίνου, διὰ Θεὸν ἀγαθῶ γενόμενῃ, . . . μείζον μὲν γὰρ ἀρετῆς μὴ»

στεπαιδευμένος καὶ λόγιος, τ' ἀφίνει εἰς τοὺς Θεολόγους, καὶ διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας· ἐκδίδεται ὁμως νὰ γένη θεοειδής, μιμούμενος αὐτὸν ὅσον δύναται, ὡς νὰ γένη ἅγιος ὡς ἐκεῖνος. Εἰδὲ ποτε καὶ ἐκπέσῃ εἰς τι ἀμαρτημα ἐκ συναρπαγῆς. καὶ μολύνη τὸ ἀκραιφνές τῆς ψυχῆς καὶ καθάρειον, ἀμέσως ἀνίσταται, καὶ ἐξαλείφει τὴν κηλίδα τῆς ἀμαρτίας, μετὰ τὸ λουτρὸν τῶν δακρύων· καὶ μετὰ τὴν συντριβὴν, εἴτε κατάνυξιν τῆς καρδίας διορθῶναι τὸ σφάλμα του, καὶ προσέτι μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ

πνευ-

μηδεὶς ἡμᾶς ποτε πείθῃ, τῆς εὐσεβείας, εἶναι τῇ θνητῇ γένει· τοῦτο δὲ, ὅτι δι' ἀμαρτίαν τὴν μεγάλην ἐν ταῖς ἀρίσταις φύσεσιν οὐ γέγονε, λεκτέον· ἢ λέγει καθεξῆς· «Τοῦτο δὲ οὐν τὸ μέρος (τῆς ἀρετῆς δηλ. ὅ ἐστι τὴν Εὐσέβειαν) φαμέν φύσει καὶ κυριώτατον καὶ δυνατὸν ὡς εἶδεν τε μάλιχα καὶ ἀρετα μαθεῖν, ἐ διδάσκει τις· ἀλλ' ἔδ' ἂν διδάξειεν, εἰμὴ Θεὸς ἔρηγοίτο.» Τί τοῦτο; δὲν εἶναι τάχα μία λαμπρὰ ἀπόδειξις ἐκ τῆς Πλατωνικῆς σοφίας, ὅτι ἡ παλαιὰ Γραφή, εἶναι μία διδασκαλία, δι' ἀνθρωπίνης γλώσσης δοθεῖσα τοῖς Προφήταις, ἢ διδάσκουσα τὴν ἀληθινὴν θεοσέβειαν; καὶ ποῖος τῶν ψευδοθῶν ἐδιδάξῃ ποτε ταύτην; Ἀλλὰ τί; δὲν εἶναι ταῦτα ἢ ἐν εἶδος προφητείας περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, τῆς διδασκαλίας τὴν ἐντελεστάτην ἀληθινὴν θεοσέβειαν; ἢ γὰρ· «Εἰμὴ Θεὸς ἔρηγοίτο, οὐκ ἂν τις διδάξειε τὴν εὐσέβειαν.» λέγει· Ἀρα, κατὰ Πλάτωνα, Θεόπνευστος ἐστὶν ἡ εὐσέβεια, καὶ Θεοδίδακτον χρῆμα· καὶ ποιαῦτη ἐστὶν ἡ ἡμετέρα εὐσέβεια, ἡ πίστις ἡμῶν, ὡς τῶν παλαιῶν σεβασμάτων ἀνθρωπίνων ὄντων πλασμάτων, καὶ Κοσμικῶν παραδόσεων· ἢ μᾶλλον, παρεκτροπῶν ὁμολογουμένως τῆς ἀληθοῦς Θεογνωσίας; τῆς ἀμέσως ἐμπνευσθείσης παρὰ τῷ ἰδίῳ Θεῷ εἰς τοὺς πρώτους γενάρχας τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς δε τὸν β'. Ἀλκιβιάδ. ἢ περὶ Προσευχ. ἐναργέστατα φιλοσοφεῖ, εἰσὼς Θεόπνευστος ὢν περὶ τῆς προσδοκίας τῶν ἰδῶν, τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐλευσεως, ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Σακράτους διαλεγόμενος· ὅς τις ἀποδεικνύων πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην, ὅτι οὐκ εἶδε τὸν τρόπον τοῦ προσεύχεσθαι τόγε νῦν ἔχον, μήτε τὰ ἀληθινὰ χρεῖν, τὰ πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ τὸν ἀνθρώπον· καὶ διὰ τοῦτο ὅτι πρέπει νὰ περιμένῃ, ὡς νὰ ἔλθῃ ὁ κούτων διδάσκαλος, λέγει· ἢ Ὁρᾷς οὐν ὡς οὐκ ἀσφαλές σοι ἐστὶν ἐλ-

πνευματικῶ του πατρὸς, καὶ μετὴν χρυσοῦν κορωνίδα, τὴν ἀποχὴν. εἶναι δὲ εὐργατικὸς τοῦ πλησίον του, καὶ μετὸ οἰκεῖον παράδειγμα διορθοῖ καὶ ἐκεῖνον, ἀλλὰ δὲν τὸν θιατρίζει ποσῶς· διότι ἤξεύρει πῶς μετὸ τοῦτο περισσότερον τὸν σκληρύνει, ὃ ἐστὶ τὸν κακοποιεῖ. Ἰδοὺ καὶ τοῦ ἀληθινοῦ Χριστιανοῦ τὰ χαρακτηρίσματα.

θ. Ὁ δὲ ἄπιστος, εἶπουν ἄθεος, οὐδεμίαν ἔχει ἀρχὴν, παρ' ἐκείνας, τὰς ὁποίας τὸν δίδουν τὰ πέντε τοῦ αἰσθητήρια· ἤγουν, ὅσα βλέπει, καὶ ἀκούει, καὶ ὀσφραίνεται, καὶ γεύεται, καὶ πιάνει, ταῦτα γνωρίζει διὰ

Χαρμεκ-
τῆρες τῶ
ἄθεος,
ἦτοι ἄ-
πίστου

θεῖν πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαρίστησεν, ἵνα μὴδ' ἂν οὕτω τύχη, θλασφαι-
μοῦντός σου ἀκούων, οὐδὲν ποδὲξῃται τῆς θυσίας ταύτης, τυχὸν δὲ
καὶ ἕτερον προσαπολαύσης, ἐπὶ οὖν μιν οὖν δοκεῖ κράτιστον εἶναι ἡσυχί-
αν ἔχειν . . . Ἄναγκαῖον οὖν ἐστὶ περιεῖναι, ἕως ἂν τις μάθῃ, ἐς
θεῖν πρὸς Θεοῦ καὶ πρὸς ἀνθρώπους διακρίσθαι. Ἄλλὰ πότε οὖν πα-
ρέσαι ὁ χρόνος οὗτος, ὃ Σάκρατες; καὶ τί; ὁ παιδείων; Ἔδισα γὰρ
ἂν μοι δοκῶ ἰδεῖν τοῦτον τὸν ἀνθρώπον τίς ἐστὶ. Σωκρ. Οὗτός ἐστιν
ἢ μέλει περὶ σοῦ. Ἄλλὰ δοκεῖ μοι . . . καὶ σοῦ δεῖν ἰπὶ τῆς
ψυχῆς πρῶτον ἀφελόντα τὴν ἀχλὺν, ἢ νῦν παροῦσα τυγχάνει, τοτ-
νικαῦτ' ἤδη προσφέρειν, δι' ὃν μέλλεις γινώσασθαι ἡμῶν κακὸν, ἢ δὲ
καὶ εσθλόν· νῦν μὲν γὰρ οὐκ ἂν μοι δοκεῖς δυνηθῆναι. Ἄλλ. Ἄ-
φαιρείτ. εἴτε βούλεται τὴν ἀχλὺν, εἴτε ἄλλο τι. Ἐγὼ παρε-
σκεύασμαι μηδὲν ἂν φεύγειν τῶν ὑπ' ἰκάνου προσηγορευμένων, ὅς
πίς πῶτ' ἐστὶ ὁ ἀνθρώπος, εἴγε μέλλειμι βελτίων γενέσθαι . . .
Ἐς τότε τοῖνον καὶ τὴν θυσίαν ἀναβάλλεσθαι κράτιστον εἶναι μοι δο-
κεῖ. . . Σωκρ. . . ἀσφαλῆστερον γὰρ ἐστὶν, ἢ παρακινδυνεύειν τσοῦ-
πον κίνδυνον. Ἄλλ. Ἄλλὰ πῶς, ὃ Σάκρατες; καὶ μὴν τουτοῦ
τὸν ἰφάνον, ἐπεὶδ μοι δοκεῖς καλῶς συμβεβουλευκέναι, σοὶ περι-
θῆσθαι, τὰς εἰδὲς δὲ καὶ σεφάνους, καὶ τ' ἄλλα πάντα τὰ νομιζό-
μενα τότε δόσμεν, ὅταν ἐκεῖνον τὴν ἡμέραν ἐλθοῦσαν ἴδω. ἤξει
δὲ οὐ διὰ μακροῦ, τοῦτον θελόντων. . . Δὲν νομίζεις ὅτι ἰκαίεις
τὴν προφητείαν τοῦ Ἰακ' β', ὃς τις λέγει Οὐκ ἐκλείβει ἀρχὴν ἐξ
'Ιουδα. . . ἕως ἂν ἔλθῃ ἢ ἀπέκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκῶ ἐθνῶν; ἢ
(Γενέσ. κφ. μθ'. 10. . . Καὶ τὴν ἄλλην τοῦ Σοφοῦίου, "Εὐλα-
βεῖσθε ἀπὸ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ· διότι ἐγγὺς ἡ ἡμεῖρα τοῦ

διὰ ὄντα καὶ ὑπάρχοντα· ταυτὸν εἶπεῖν, τὰ ὄρατὰ, ἀ-
κουσὰ, ὀσφραντὰ, γευσὰ, καὶ ἀπτά, τὰ ἀντικείμενα
τῶν πέντε αἰσθήσεων, ταῦτα φρονεῖ ὅτι εἰσὶν ὄντα, ὅτι
ὑπάρχουσι· τὰ δὲ παρὰ ταῦτα, ὅτι εἶναι ἀνύπαρτα,
ἀνυπόστατα. Ἄρα δὲν θέλει γὰρ ἤξεύρῃ ὃ, τι δὲν εἶναι ἀν-
τικεί-

Κυρίου, ὅτι ἠτοίμασε Κύριος τὴν θυσίαν αὐτοῦ, καὶ ἠύλασε τοὺς κλη-
τοὺς αὐτοῦ; ἢ (κφ. α. 7.) Καὶ ἔτι ταύτης τοῦ Ἀββακούμ. "Ἐτι ὄρασις εἰς καιρὸν, καὶ ἀνατελεῖ εἰς πέρασ, καὶ οὐκ εἰς κενόν·
ἐὰν ὑσερήσῃ ὑπόμεινον, αὐτὸν, ὅτι ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ χρονί-
σῃ; ἢ (κφ. β'. 3.) Ἄν παραλληλίσῃς τὰς λέξεις καὶ τὰς ἐνοίας
τῶ Πλάτωνος ταύτας μετ' ἐκείνας τῶν Προφητῶν, καὶ ἑτέρων ἀκόμη,
ἂν δὲν βαρύνεσαι, θέλεις εἶναι, ὅτι σχεδὸν εἶναι ἀπεξεσμένα ταῦτ-
ἀπὸ ἐκεῖνα. Περιπλέον, δὲν εἶναι ταῦτα τὰ περὶ Προσευχῆς τῶ
Σακράτους φιλοσοφούμενα, παρεμφερῆ τρόπον τινὰ μετὰ τὰ ὑπὸ τοῦ
Παύλου θεολογούμενα; "Τὸ γὰρ εἶ προσευξόμεθα καθὸ δὲ ἐκ
οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ἐπερευτυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν σεναγ-
μοῖς ἀλαλήτοις; ἢ (Πρὸς Ῥωμ. κφ. ἡ. 26.) καὶ μετ' ἐκεῖνα, ἀ-
περ ὁ Κύριος λαλεῖ πρὸς τὴν Σαμαρείτιδα; "Ἄλλ' ἐρχεται ὄρα,
καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνῶνται προσκυνήσουσι τῶ Πατρὶ
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. . . Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἐρχεται. . . ὅταν
ἔθλῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. . . Ἐγὼ εἶμι ὁ λαλῶν σοι ἢ
(Ἰωάν. κφ. δ'. 23 - 26.) Τί γοῦν πρὸς ταῦτα; Εὐδόκησεν ὁ Θεός,
ἵνα ἐμπνεύσῃ αὐτὰ καὶ εἰς τοὺς ὑποληπτικωτέρους τῶν ἔθνῶν·
Φιλοσόφους, οἰνεὶ ὡς προδιαθέσεις τῆς μετὰ ταῦτα Ἀποκαλύψεως,
ἵνα διδασκόμενοι αὐτὰ οἱ ἀνθρώποι πρότερον ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐ-
κείνων, παρασκευάσωσι τὰ πνεύματά των εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ὑψηλοτάτου
τοῦ Εὐαγγελίου κηρύγματος· ἀγκλὰ εἶναι ἢ γνώμη τινῶν ἑτέρα, ἢ
πολὺ ἀπράδεκτος, ὅτι τὰς τοιαύτας ἰδέας παρέλαβον ἐκ τῶν Ἰουδαίων,
διὰ τὰς πρὸς ἐκείνους ἐν Αἰγύπτῳ ἢ Συρίᾳ ἐπιμιξίας, πρὸ τῆς τοῦ
'Αλεξάνδρου ἀκόμῃ εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπιστρατείας. (ὄρ. Ἡθῆ Ἰσραη-
λιτῶν μέρ. γ'. κφ. β'. σελ. 178. ἢ μάλις Κλήμεντα Στρωματ.
α. σελ. 342. ἐνθα φαίνεται, ὅτι Πλάτων ἰσὶ Μωϋσεῖς Ἀττικί-
ζον) Ἄλλ' αἱ Σιβύλαι, ἢ ἐξόχως ἢ Ἐρυθραία πόθεν παρέλαβον
τοὺς χρησμούς των; Ἡ ἀπορία λύεται μετὰ τὴν πρώτην μάλλον ἢ τὴν
δευτέραν γνώμην. Ἄλλ' ὅπως ἢ ἂν ἔχη τὰ περὶ τούτου, ἡμεῖς ἐν-
ταῦθα παρεκτρατικώτερον ἐμιλήσαμεν· κατ' εὐθῆαν δὲ συνάγομεν τὰ
ἐν τῶ κειμένῳ τοῦ συγγραφέως μας ἢ ἐκ τῶν τοῦ θεοῦ Πλάτωνος, ὅτι

τικείμενον τῶν αἰσθήσεων· τὰ ὑπὲρ αἰσθησιν, τὰς αὐ-
λους οὐσίας καὶ νοεράς, τὰς ἀποβάλλει, καὶ τὰς πε-
ριφρονεῖ. Μήτε εἰς τὰς πράξεις τὰς ἀνθρωπίνους δὲν δέ-
χεται ἀρχάς, δι' ὧν κανονίζεται εἰς τὰ πρακτέα καὶ μὴ,
τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, ἀλλ' ὅλα εἰς αὐτὸν εἶναι θε-
μιτὰ, ὅλα συγχωρημένα· ὅλα τὰ πράττει ἀσυνειδήτως,
ἀν τὸν ἀφήσωσι. Ἀφ' οὗ δὲν ἀποδέχεται ἰδέαν ἐκ νοη-
μάτων, ἢ κατ' ἀφαίρεσιν, ἢ κατὰ συνείδησιν· (1) μὲ
νοήματα πάλιν πιάσχει νὰ ἀγκιρῆ τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων·
(οὕτω σαφῶς αὐτὸς ἐαυτῷ ἀντιπεριπίπτει·) καὶ ὕλη
τοῦ ἔργασίᾳ εἶναι, ὅλη ἢ φροντιδοκοπία του ἴσαται εἰς
αὐτὸ, εἰς τὸ νὰ ἀγκιρῆ τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων, ἢ τὸ νὰ
φέρῃ εἰς δισταγμὸν, νὰ ἐνάγη εἰς ἀμφιβολίαν, ἢ μὲ τὴν
γλῶσσαν, ἢ μὲ τὸν κάλαμον, ὅ, τι εἰς αὐτὸν δὲν ἀρέ-
σκει, ὃ ἔστιν, ἀπάσας τὰς γνώμας τῶν ἄλλων· Λοιπὸν
δὲν ἔχει ὄρεξιν, μήτε καιρὸν, νὰ μανθάνῃ τὰς μαθη-
σεις, καθὸ μαθήσεις, (2) ἀλλὰ μόνον κατ' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν του, ὅς τις εἰς μὲν τὸν ἐαυτὸν του εἶναι ἀνω-
φελής, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους, τοὺς ἀπλουδέρους δηλονότι,
ὄλε-

εἰ δὲ Θεὸς εὐδέκασε τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χάματι νὰ διδάξῃ τὸν μύσθη του,
τῆς ἀπείρου του σοφίας τὰς δὲ ἀφῆτους, τόσον βεβαιστάτας ἀληθείας,
ὡς ἡ ἀνθρωπίνη σοφία εἶναι καθόλου τυφλὴ, κερὰ ἢ ἀναίσθητος·

(1) Ὅτι δὲ τοιαῦτα εἶσι, δείκνυται ἐξ ηὐκριβωμένως εἰς τὸ περὶ Ἰδεῶν
τῆς Λογικομεταφυσικῆς, καὶ δὲν ἀμφιβάλλουσιν, εἰμὴ οἱ πληγῶν
δέομενοι· κατὰ τὸν Φιλόσοφον.

(2) Διὰ τοῦτο· «Πολυμαθημοσύνης, τῆς οὐ κενεώτερον ἄλλο·» Ἰπ-
πων δὲ ἄθεος ἔλεγε, παρ' Ἀθην. βιβ. ιγ'· σελ. 610. Διὰ τοῦτο
πολλὰ παχυλὰ σφάλματα παρὰ τῆ ἀθέῳ, Φυσικὰ, Ἱστορικὰ, Χρονο-
λογικὰ, φιλολογικὰ, Ἀστρονομικὰ, Γεωγραφικὰ, Λογικὰ, Μεταφυ-
σικὰ, κτλ. Διότι ἀπλῶς συνάγει πολυμαθειαν χωρὶς εὐμάθειαν ὁ ἀν-
τίθεος· ἢ ὅρα τὸν Πίνακα τῆς τελευταίᾳ διαρμηνευθείσης Διαθήκης·
ἐν Λεξ. Βολταίρ.

ἐλευθριώτατος. (1) Δὲν τὸν τύπτει εἰς κα' μίαν πρά-
ξιν τὸ συνειδὸς του· ἢ ἱερά ἢ ἡχὼ ταύτης διόλου, ἢ ὀλί-
γον τι εἰς αὐτὸν ἐνεργεῖ· διότι δὲν πρεσβεύει κα' νέν κα-
κὸν, μήτε ἀμαρτίαν. (2) καὶ τοῦτο μετὰ πληροφορίας,
ἀν δύναται νὰ ἴηται πληροφορία, ὅπου τὸ ἐναντίον της
δὲν εὐρίσκεται. (3) Εὐφραίνεται πῶς εἶναι ἐν ζῶον ἐ-
πὶ τῆς γῆς, ὅπερ ἔβροσκέ ποτε τετραποδιτὶ, καὶ βωβὸν,
μὴ ἔχον διάλεκτον, ταυτὸν εἰπεῖν καὶ μὴ ἐννοεῖν. μ'
ὄλον τοῦτο διηγεῖται, ὅτι, προσπεσόντος ἐτέρῳ ἐνὸς
δένδρου εἰς τὸ πυκνόδενδρον δάσος, καὶ ἐκ τῆς πρὸς
αὐτὸ παρατριβῆς ἀνάψαντος καὶ ἐκείνου, αὐτὸς φοβη-
θεὶς, ἔκρινεν ἐκ τούτου, ὅτι εἶχε χρεῖαν συμβοητοῦ·
διὸ καὶ προσέδραμεν εἰς τὸν σύννομόν του, παρομοίως
ἄγλωσσον καὶ βωβὸν ἀγριάνθρωπον· καὶ οὕτως ἔκτοτε
συνέστησε τὴν Πολιτικὴν κοινωνίαν, καὶ ἐσυμφώνησε νὰ
λαλῇ.

(1) Δὲν νοσημεύεται ὁ τοιοῦτος ἢ ἀκούῃ τὸ, «Ἡμὴ ποιεῖ τὸ κακὸν,
ἢ μόνος ποιεῖ·» ἢ τὸ σύσημά του φρονεῖ διὰ καλὸν, ἢ ἀγωνίζεται ὡς
τοιοῦτον νὰ τὸ μεταδώσῃ ὁ γεννάδας ἢ εἰς τοὺς ἄλλους, ὡς δὲ θεὸς ἢ πρὸ
φιλοφροσύνης κινούμενος. Ἀλλ' αὐτὸ ἀληθέστατον αἴτιον εἶναι, ὅπερ
ὁ Ἀίσωπος λέγει περὶ τῆς ἀλώπεκος, ἢ τις ἤθελε νὰ δικαιολογήσῃ
τὸ αἴσχος της μὲ τὴν ἀπεκοπὴν τῆς οὐράς ἢ τῶν ἄλλων.

(2) Τὸ σέμνημα τῆς ποτὲ Γαλλικῆς ἰχθυοφαγίας, ἢ Μισκαμβὺ, λέγουσιν
οἱ εἰδότες, ὅτι ἔχουσεν τὴν ἰδίαν μητέρα του ἀνυπεροχίας, ὡς φυσικὸν ὄ-
λος ἢ ζαῖκὸν τὸ πρᾶγμα βουλόμενος νὰ δείξῃ ἢ ἐννομάτατον. Τοιοῦ-
τος ἦν ἐν τοῖς παλαιῖς ἢ Θεόδωρος ὁ ἄθεος, ὅς τις πᾶν ὅ, τι καλὸν ἢ ὄσιον
κρίνεται εἰς τὸν βίον, ἀνασκευάζων ἢ ἀναίρων, εἰς κτῆνες μονοουχί
τὸν λογικόψυχον ἄνθρωπον, κατευτέλιζε.

(3) Πληροφορία γὰρ λέγεται, ὅταν τις προθέμεις τὰ ἐναντία πρὸς ἄλ-
ληλα, ἢ καλὰ ἢ κακὰ, διακρίνη ἀκριβῶς ἀπ' ἀλλήλων αὐτὰ, ἢ φρονῇ
τοῦ λοιποῦ τὰ μὲν, ὡς καλὰ· τὰ δὲ, ἢ κακὰ· τὸ παρὰ μέρος μόνον,
ἀνευ τῆς τῶν ἐναντίων παραθέσεως, Πληροφορία δὲν λέγεται. Ἡ λέ-
γω φέρ' εἰπεῖν, Οὐδὲν ἐστὶ κακὸν· ταύτην τὴν πρότασιν τότε μετὰ πλη-
ροφορίας πρεσβεύω ὡς ἀληθῆς ὅταν τὴν ἐναντίαν της, «Ἐστὶ κακὸν, διὰ
τοῦ δόναμαι νὰ τὴν ἀρνηθῶ.

λαλή, ἐκ συνθήκης ποιησάμενος τὰ σημεῖα τῶν ἰδεῶν καὶ ἰδού, ρησιν, ἢ τῆς διαλέκτου ἀρχή· πλὴν ποτνιόμενος καὶ δεινοπαθῶν, μετὰ πόνου ἐπικαλεῖται τὴν πρώτην τοῦ βιοτείου, τὴν ὁποίαν λέγει ἀθώαν, ἀκακον, καὶ Χρυσῶν αἰῶνα· καὶ γίνεται αὐτῆς δημοκρήρυξ. (1) Ἐν συντόμῳ, ὁ Ἄπις δὲν εἶχε τὸ νοεῖν πᾶν ἀναγκαῖον εἰς ἓνα τοιοῦτον εὐδαίμονα καὶ αὐτοσχέδιον βίον, ὅπου τὸ λαλεῖν, ἴσως ἴσως ἀχώριστον ἀπ' αὐτὸν, τὸ νομίζει πρᾶγμα ἐπίσαστον, καὶ ἴσως καὶ περιττόν. Ὅθεν δὲν ἔχει καμμίαν φιλοτιμίαν, παρὰ νὰ καταπέσῃ μ' εὐφράδειαν καὶ εὐμορφολογίαν, καὶ δοκοῦσαν τινα κελυμάθειαν, ὅλον τὸν κόσμον, ὡς ἐκδραμόντες νὰ πιάσωσι τὰ ὄρη καὶ τὰ βουνά, καὶ νὰ γένωσιν αὐθις ἀνόητοί τε καὶ ἀλαλοὶ· καὶ φθάσαντες εἰς τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην, νὰ σβύσωσι τὸ πῦρ, ὅπερ ἔφευρον

(1) Ὁ Ῥουσσὸς εἶναι οὗτος ὁ γράφων ἔφρονᾷ τὰ τοιαῦτα, καὶ φαίνεται· διότι αὐτὸς εἰς τὴν Ἀγρίαν του, ἀγωνίζεται ν' ἀνακαλέσῃ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν πρώτην του, λέγει, ἀπλότητα, τὴν φυσικὴν του κατάστασιν· ὁ ἔστιν, ἐξ ἡμέρου ἀγριάνθρωπον αὐθις νὰ καταστήσῃ. Λέγουσιν, ὅτι τὸ ἐνδύσιμον ἔλαβεν αὐτὸς ἀπὸ τὸν Βιτρούβιον εἰς τὸ περὶ Ἀρχιτεκτονικῆς σύγγραμμά του. Τοῦ δὲ Ῥουσσὸς τὸ τοιοῦτον ἀρεῖον ἔχει ἀγχινοῦν σύγγραμμά, φιλογενῆς τις τῶν ἡμετέρων ἀναλαβῶν τὸν Ζήλον, ἔτι μετέφρασεν εἰς τὴν περιλάλητον γλῶσσάν μας, ἔτι εἰς τύπους νὰ τὸ ἐκδῶσῃ δὲν ὤκνησε. Ἄλλ' εἰς τὸν Χρυσῶν αἰῶνα τῶν παλαιῶν οἱ ἄνθρωποι· Ὡς τε θεοὶ ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες, Νέσφι ἄτερ πόνων ἔοιζός· οὐδέ τι δειλὸν Γῆρας ἐπὶν· αἰεὶ δὲ πόδας ἔχειρας ἰμοῖοι, Τέρποντ' ἐνθαλίησι κακῶν ἐκτοσθέν ἀπάνταν, Ἀφνειοὶ μνηλοισι, φίλοι μακάρεσσι Θεοῖσι. Θεῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἔσθλα δὲ πάντα. Τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε Ζεῖθ' ἄρουρα Ἀντομάτη πολλόν τε ἔσθλον· οἷδ' ἔθελημοὶ Ἥσυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἔσθλοισιν πολέεσσι· (Ἡσίοδ. Ἔργ. 112—120.) Ἐχειτε κοινὸν ἐκεῖνος ὁ Χρυσῶν αἰὼν μετὰ τὴν Χρυσῶν τῶν Ἀγρίων; Ἐκεῖνος ἀνήκει μόνον εἰς τοὺς πρωτοπλάστους· οὗτος εἶναι ὅλος Σιδηροῦς, κήρυξ τοῦ ἡμετέρου.

φευρον, ἢ ἐφεῦρον εἰς τὸν Κόσμον ὁ σοφὸς Προμηθεὺς, καὶ νὰ συντρίψωσι τὸ ἄροτρον τοῦ θαυμαστοῦ Τριπτόλεμου. (1) Σίς ἐν λοιπὸν τοιοῦτον δίπουν καὶ ἄπτερον ζῶον. (2) τί ἄλλο πρᾶγμα τάχα εἶναι, ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν του, τύπος ἢ εἰκὼν ἀρμοδιωτέρα, παρὰ μόνον καὶ μόνον ὁ Θεὸς ὁ Ἄπις τῶν Αἰγυπτίων; (3) Ἀπορῶ τῆς ἀληθείας, διατὶ τὸν τοιοῦτον ὠνόμασαν ἄθεον μᾶλλον, ἢ Ἀπάνθρωπον. Οὕτως οὖν χαρακτηρίζεται καὶ ὁ ἄθεος. ἰ. Ὁ δὲ Δεισιδαίμων, ὁρμᾶ νὰ, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς τῆς Πίσεως καὶ τῆς ἠθικῆς, μετὰ τὸν ἀπλῶς Χριστιανόν, καὶ τὸ οὐ ἕνεκα εἶν' εἰς αὐτὸν τὸ αὐτὸ μετὰ τὸ τέλος ἐκείνου· ἀλλ' ὡς νὰ μὴν εἶχε δύναμιν νοητικὴν, καὶ ἠλικίαν ἀκόμη τοῦ νὰ κρίνῃ, καθὼς εἶναι, τὰ πρᾶγματα

Χαρακτηριστικὸς τῆς Δεισιδαίμονος.

5

τα

(1) Μυθολογεῖται ὁ Προμηθεὺς, ὅτι κλέψας τὸ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐν Ζεφύρῳ κινῶν, νάρθηκι λεγομένῳ, τὸ μετεκόμισεν εἰς τὴν γῆν τοῖς ἄνθρωποις, δι' οὗ τέχνας παντοίας οἱ ἄνθρωποι εὐραντο. τὸ δ' ἀληθές, ὅτι ἦν ἄνθρωπος σοφός, ἐφευρετὴς πολλῶν βιωφελῶν πραγμάτων τῆς ἀνθρωπότητι. Ἐν τὰ πλεῖστα διὰ πυρὸς ἐξεργάζονται. (ὄρ. Ἀλεχίλ. Προμηθεύς.) Ὡσαύτως ἔτι ὁ Τριπτόλεμος ἐφευρετὴς ἐγένετο τῆς πολυτίμου Γεωργικῆς, ἔτι τῶν εὐχρήστων ὀργάνων αὐτῆς, ἔτι μάλιστα τοῦ ἄροτρου, ἔτι τῆς τοῦ σίτου σποράς, ἔτι ὅλων τῶν Δημητριακῶν λεγόμενων καρπῶν, ἔτι ἐπὶ τῆς ἀρτοποιίας. Καὶ οἱ δύο πρὸ 1500 ἐτῶν ἐγένοντο τῆς τῆς Σατῆρος ἐλεύσεως ἔπέκεινα. (ὄρ. Πausan. Ἀττικ. Ἀρκαδικ. ἔτι Ἀχαικοῖς.)

(2) Διὸς ἄνθρωπον ὀργεῶδη ἔτι πετεινόμολλον. Ὁρισμὸς ποτε τοῦ Πλάτωνος, οὕτως ἔχων· « Ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον δίπουν, ἄπτερον· τὸν ὁποῖον ὁ Κινικὸς Διογένης ἀπέδειξεν ὡς κακοζήλον, διὰ τῆς παρούσης μικτῆς Χρείας. Ἀλεκτρινα γὰρ λαβὼν, ἔτι τὰ πτερὰ αὐτῆς ἐκτίλας, ἀφῆκεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῷ Πλάτῳ, ἐπειπὼν· « Οὕτως ἐστὶν ὁ Πλάτωνος ἄνθρωπος. » (ὄρ. Λαίρτ. εἰς Πλάτ. ἔτι Διογίν.)

(3) Βῆς ἦν ὁ Ἄπις, ὡς θεὸς παρ' Αἰγυπτίους τιμώμενος, ἔτι πολυτελὴς ἐν Μέμφει ἐν ἐπισήμῳ καὶ ἐν τρεφόμενος. (ὄρ. τὴν περιγραφὴν αὐτῆ παρ' Ἡροδότ. βιβ. γ'.)

τα, ἢ ὡς νὰ εἶχε ζυγίον Δογικοῦ κακοτέχνητον, (1) ζυγίζει βαρὺ τὸ ὄν ἐλαφρὸν, καὶ δείκνυσιν ἐλαφρὸν τὸ βαρὺ. Ὅθεν ἀνασρέφων τὴν ἣν ἔχουσι τάξιν ὅλα τὰ πράγματα, τὰ μικρὰ ἐκλαμβάνει μεγάλα· τὰ περιττὰ ἀναγκαῖα· τὰ ἀνεπιβλαβῆ, ἐπιζήμια, καὶ ἐναλλάξ καὶ ἀνάπαλιν. Λοιπὸν ὅλα τὰ μεγάλα, τὰ ἀναγκαῖα, τὰ ἐπωφελῆ, τὰ ὀλιγωρεῖ, ἀμελεῖ, ἢ ἀπροθύμως διάκειται πρὸς αὐτὰ, καὶ οἷον τὰ ὑποπαραίτεται· καταγίνεται δὲ εἰς τὰ μικρὰ, εἰς τὰ περιττὰ, καὶ εἰς τὰ ἐπιζήμια. Δὲν μαθηθάνει καλῶς τὰ ἡμέτερα δόγματα, τὰ θεῖά τε καὶ ἀπλᾶ, καὶ ἱκανοῦντα πρὸς σωτηρίαν· ἐγκύπτει δὲ καὶ προσπαθεῖ νὰ μάθῃ καταλεπτῶς τὰς ἀπειροὺς καὶ πολυκεφάλους Ἰδρας τὰς τῶν αἱρέσεων. (2) Δὲν φροντίζει γὰρ ἔχῃ γνῶσιν καὶ εἶδησιν τῶν ἐντολῶν καὶ τῶν ἀρετῶν, καὶ ὅποιά εἰσι τὰ βραβεῖά των, ἀλλὰ λεπτομερῶς μαθηθάνει τὰς παρανομίας καὶ τὰς κακίας, μετὰ τὰς διωρισμένας κατ' αὐτῶν τιμωρίας· Ὅσα μὲν εἶναι τῶν πρὸς ἀρετὴν, τὰ μετέρχεται, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν· ὅσα δὲ εἶναι τῶν πρὸς κακίαν, δὲν τὰ μετέρχεται μὲν, ὅμως ἐργάζεται καὶ ἐνεργεῖ αὐτὴν τὴν ἰδίαν κακίαν. (1) Ἡ συνείδησίς του εἶναι πεπλανημένη, καὶ

(1) Κακοτέχνητο, ζυγίον, ὁλοκλήρως ζυγαρία, εἶναι, ὅταν τὰ ἀπὸ τοῦ κέντρου ἢ ἀπὸ τῆς γλώσσης ἐφ' ἑκάτερα διαστήματα ἴηται ἀνισομήκη, ἢ ἀνισοβαρῆ. (Ἐρ. Φυσ. Θεοτ. Τόμ. α'. 226.) Ἡ μεταφορὰ εἶναι ἴσως εὐάρεμος.

(2) Ἰδρα, πολυκεφάλου θηρίου, ἐν τῇ Λεοναία λίμνῃ τῆς Πελοποννήσου· ἥς τίνος ἐφ' ἕκοπτεν Ἡρακλῆς τὴν μίαν κεφαλὴν, δύο ἕτερας ἀνεφύοντο. κτλ. ὅρ. Ἀπολλοδώρ. Βιβλιοθ. βιβλ. β'. 17. Ἐνταῦθα δὲ μεταφορικῶς λαμβάνεται εὐσηβόως ἐπὶ τῶν πικίλων ἢ δυσκαταγωνίζων κακῶν, τῶν αἱρέσεων.

(1) Τούτ. Ὅσα ἔργα εἶναι ἐξ ἑαυτῶν, ἅτινα ἔχουσι μίμησίν τινα πρὸς

καὶ τὸ δὴ χεῖρον καὶ ἀδιόρθωτος. εἶν' ὅλος ὀργή, καὶ παντοτατὴν χολή κατ' ἐκείνου, ὅπερ ἰδιογνώμως αὐτὸς ὁ ἴδιος διώρισεν ὡς κακὸν, ὡς αἱρεσίαν, ὡς παρανομίαν· καὶ κατ' ἐκείνου, ὅπερ ὡσαύτως ὁ αὐτὸς οὗτος ἐφήρυσεν αἱρετικὸν, ἄθρον καὶ κακοῦργον· καὶ τοῦτο ὀνομάζει Ἐνθρον ζῆλον. Δὲν θέλει εἰς οὐδὲν νὰ ἔχῃ παράδειγμα καὶ ὑπογραμμὸν τὸν Θεόν· ἂν ὅμως ἡδύνατο, τὸν ἐμιμεῖτο βέβαια εἰς τὸν μόνον πρᾶγμα· δηλ. εἰς τὸ νὰ ἐξοντώσῃ καὶ

εἰς ἀρετὴν, παρεμιμῶσιν ἰπποσίον μὲ τὰς ἀρετὰς . . . Ὅσα δὲ . . . ἔχουσιν ὁμοιότητά τινα μὲ τὴν κακίαν κτλ. Παραδ. χ. Φαίνεται τρέσον τινὰ εἶναι ἀρετὴ, τὸ νὰ καταδιώκῃ τοὺς ἕτεροθρήσκους· εἶναι ἔμμενος κυρίως ἀρετὴ τοῦτο· εἶναι ἄλογος ζῆλος, χωρὶς ἀνάγκης τινὸς ἐνεργούμενος· διότι ἡ Αἱρετικὸν ἀποθνήσκον μετὰ μίαν ἢ δευτέραν νοσηθεσίαν παραιτῶ· ἢ φησὶν ὁ Ἀπόστ. πρὸς Τίτ. κρ. γ'. 10. Φαίνεται καὶ πάλιν ὅτι εἶναι κακία, τὸ νὰ ἀνακαλύπτῃ τὰς παρανομίας τινὸς εἰς τὴν δικαιοσύνην, εἰς τὸ ἰσθρὸν κρητῆριον· ἔμμενος κυρίως κακία δὲν εἶναι· διότι λέγει ὁ Κύριος, ἢ Ἐὰν δὲ ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἔλεγερον αὐτὸν μεταξὺ σὺ ἢ αὐτοῦ μόνον . . . εἰδὼν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν· εἰπέ τῇ Ἐκκλησίᾳ. (Ματθ. κρ. 18. 15. — 17.) Ὅθεν ὁ θεὸς Χρυσόστομος. ἢ Προδοσία τῆς ἀληθείας, ἢ ἐπιβουλὴ τοῦ κοινοῦ, ἢ ἐθισμὸς πρὸς ἀδιαφορίαν κακῶν, ἢ πρὸς τοὺς πονηροὺς ἐσχηματισμὸς χρηστότητος. ἢ Ἄλλως. ἢ Ὅσα εἶναι τῶν φερόντων πρὸς ἀρετὴν, τὰ μετέρχεται· ἀλλ' οὐχὶ ἢ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν· ὅσα δὲ εἶναι τῶν φερόντων πρὸς τὴν κακίαν, δὲν τὰ μετέρχεται μὲν, ὅμως ἐνεργεῖ τὴν ἰδίαν κακίαν· ἢ θέλει νὰ εἰπῇ, παραδ. χάρ. Τὴν νησίαν μὲν ἢ τὴν γουγκλισίαν, ἢ τὰ στυροπροσκυνήματα τὰ μετέρχεται ἀκριβῶς· δὲν ἀπέχει ἔμμενος ἀπὸ γουγκλῶν συνουσίας, ἢ ἀπὸ τῶν εἰσοφλυγίαν. ἀκολουθεῖ λοιπὸν· Τὴν φιλοξενίαν μετέρχεται, τοὺς νοσηλευμένους θεραπεύει, δίδει ἐλεημοσύνην, προσεύχεται· εἰς τὰς δοσοληψίας ἔμμενος ἀρπάζει τὸ περιπλέον, δὲν ἐκτιμᾷ ἀξίως τοὺς κόπους τῶν ὑπαλλήλων του, φονεύει τὸν πλησίον, ὑποσκελίζει τὸν τιμιώτερόν του, ἀκούει διαβολὰς κατὰ τοῦ φίλου του, κτλ. ἀδεικί λοιπὸν. Ἀποφεύγει τοὺς κινδύνους, προσέχει τὴν υγιείαν του· δὲν ἀνδρίζεται ὅμως εἰς τοὺς ἐπαινετοὺς κινδύνους, ἢ εἰς τὰς βιωτικὰς συμφορὰς καταπίπτει· κτλ. ἄναδρος λοιπὸν. Προτιμᾷ τὸ μὴ χεῖρον δύο κακῶν προκειμένων, ἀλλ' ἀρπάζει

καὶ ἀφανίσθη ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, τὸν παρ' αὐτοῦ λεγόμενον Σενναχηρείμ, καὶ εἰς τὸ νὰ κατασφύη τὴν παρ' αὐτῷ λεγομένην Πεντάπολιν. (1) Τέλος, Δεισιδαίμων λέγεται, ὡς δειδὼν καὶ φοβούμενος μὴ πάθῃ τι ὁ δαίμων, ὁ Θεός, (1)

ὄν, ἔκ ὑπὸ ἰατρῶ ἔκ πνευματικῶ πατρὸς συγχωρούμενος, προτιμᾷ νὰ ἀποθάνῃ, παρὰ νὰ καταλύσῃ, ἢ νὰ συχωρήσῃ τὸν ἐχθρὸν του, κτλ. ἀφραίνει λοιπὸν.

(1) Σενναχηρείμ βασιλεὺς Ἀσσυρίων, ὑπερέπτης ἔκ φρονῶν ὑπὲρ ἑαυτὸν, ἔκ δειδὼς ἀρπακτῆρ, ἐκστρεφύσας ἐπὶ τὴν Παλαιστίνην, ἔκ λαβὼν τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας τὰς ἄσχυράς, ὤρμησε ἔκ κατὰ τῆς Ἁγίας πόλεως τῆ 715 ἔτει πρὸ Χριστοῦ, ἐπὶ Ἐζεκίου τοῦ βασιλέως, ἔκ πολλὰ βλάβημα ἀποστείλας αὐτῷ, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν του, ἀπῆλθε κατὰ σπυρμυμένος, ἀπ' ἔκ ἀπέβαλε δι' ἀοράτου θείας δυνάμεως τὸ πλεῖστον μέρος τῶν στρατευμάτων του (Ἡσάιας κφ. λς'. λζ'.) Μεταφορικῶς δὲ ἐνταῦθα Σενναχηρείμ ἐννοεῖται ὁ Πάπας ὑπὸ τῷ δεισιδαίμονος, ὡς στρατεύσας ποτὲ ἔκ αὐτὸς κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, μηδὲν ἄλλως διαπραξάμενος ὄν ἐθέλει νὰ ἐξοντώσῃ ὁ δεισιδαίμων, ἀπ' ἐναντίας τῆς βουλῆς τῷ μεγάλῳ βασιλέως Θεοῦ, ὃς τις ἀνεχόμενος πᾶσαν θρησκείαν, οὐδένα καταναγκάζει εἰς τὸ ἱερόν του βασιλείον, ἀλλὰ πρᾶξι τῆ φωνῆ λέγει: "Ὅς τις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἢ (Μάρκ. κφ. ἦ 34.) ἔκ ὁ Ἀπόστολός του: " Δῶλον Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἠπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνεξίκακον, ἐν πραότητι, παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους ἢ μήποτε δῶ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ἔκ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τῷ Διαβόλῳ παγίδος, κτλ. (πρὸς Τιμόθ. β'. 24—26.) — Περὶ δὲ Πενταπόλεως, ἰσχυρὸν ἔτι πέντε πόλεις ἦσαν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, ὄν αι πρῶται, τὰ Σόδομα ἔκ τὰ Γόμορρα. τῶν ὁποίων εἰ κάτοικοι, ὄντες διόλως ἀτάσθαλοι ἔκ ἐράμαρτοι, τρεσῦτον παρώργισαν τὸν Θεόν, ἔσε πῦρ ἔκ θεῖον βρέξας ἀπ' ὕρανοῦ ἠφάντισε τὰς πόλεις ἐκείνας αὐτάνδρους, ἔκ ὄλην αὐτῶν τῶν περιχώρον, χωρὶς νὰ μένη ἴχνος ἔδεν, ἔκ αὐτῶν τούτων τέρα εἶναι ἢ Ἀσφαλιτίτις λίμνη. (Γενέσ. κφ. ιθ'.) Τίνας δὲ ἄρα ἐννοεῖ ὁ Δεισιδαίμων διὰ τῆς Πενταπόλεως; Πιθαγῶς τῆν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν, τῆν Καλβινικὴν, τῆν Λουθηρικὴν, τῆν Κοπτικὴν, τῆν Ἀρμενικὴν, ἢ ἄν ὄχι, τί ἄλλο; Τὸν Ἐθνικισμὸν, Ἰσλαμ εἶπεί τις, τὸν Ἰουδαϊσμὸν, τὸν Μωαμεθισμὸν, τὸν Λατινισμὸν, ἔκ τὸν ΛουθηροΚαλβινισμὸν, πιθαγῶν.

(1) ὡς νὰ μὴν ἦτον ἀπαθὴς καὶ ἀκράτος, καὶ ἡ Ἐκκλησία του ἀκράτος βλητος καὶ ἀπὸ αὐτῆς τὰς πύλας τοῦ Ἄδου. (2) ἐφ' ὧ, δῆθεν προπηδᾷ εἰς τὸ μέσον, ὡς φοβερὸς τις πρόμαχος καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν ταῖς μετὰ τῶν ἄλλων ἀναστροφαῖς, ζητεῖ πάντοτε ὑλὴν, νὰ δεικνύῃ τὴν προσασίαν του, ἥτις τῷ ὄντι εἶναι οὐκ ἄτις βικητρία, εὐθρασες καὶ ἀδύνατος καὶ πρὸς ἀμειβὴν καὶ ἀτιμωσίαν του ἀντὶ τούτου, ἀξιοῖ καὶ προσποιεῖται τὴν θεῖαν σύναρσιν καὶ βοήθειαν, εἰς τὰ ἀδικώτατα κέρδη του, εἰς τὰς ψυχροτάτας φιλονεικίας του, καὶ εἰς τὰ μέγιστα ἀμάρτηματά του κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον, ἔρει καὶ τὸ μέγιστον θάρρος, ὅτι εἶναι τῆς μερίδος τῶν τοῦ Θεοῦ Ἐκλεκτῶν. Τιοῦτος ὄν καὶ ὁ καθ' ἡμᾶς ἐς Δεισιδαίμων ἤδη δὲ ἄς θεωρήσωμεν τὰς κοινωνίας αὐτῶν καὶ διαφοράς.

ἰά. Ὁ μὲν οὖν φιλόσοφος κοινωνεῖ μετὰ τοῦ Χριστιανοῦ, καθότι καὶ οἱ δύο ἔχουσιν ἀρχὰς εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ Σοφίαν των ἢ Σοφία ὅμως τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι πολλαπλασίως

Κοινωνία Φιλοσοφου, ἔκ Χριστιανῶν, ἔκ ἀφορμῶν αὐτῶν

(1) Εἰς τὴν παλαιὰν Ἑλληνικὴν πρὸς τοὺς ἄλλοις, Δαίμων ἔκ Δαιμόνιον λέγεται ὁ Θεός, κατ' ἡμᾶς δὲ ὁ Διάβολος. Ἄλλ' ἢ λέξις Δεισιδαίμωνία εἶναι σύνθετος ἐκ λέξεων τῆς παλαιᾶς διαλέκτου, Δεῖσις, φόβος ἔκ Δαίμων, Θεός ἔδεν δύναται λέγειν, Δειλία πρὸς τὸ Δαιμόνιον, φοβόμεθα ἔκ Δεισιδαίμων, ὁ φοβόμενος, ἢ θεοφοβούμενος ὁ εὐλαβὴς εἰς τὰ θεῖα κατ' ἦν σημασίαν Παῦλος ἔλεγεν ἐν Πράξ. κεφ. ιζ'. 22. "Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαίμονες ἔστε ὑμᾶς θεωρῶ ἢ νὰ ὄμως ἐξεκυλίσθη ἡ λέξις, ἵνα σημαίῃ τὴν ἀκαιρὸν θεοσέβειαν, τὸν ἀλογον φόβον πρὸς τὰ θεῖα ἔκ Δεισιδαίμων, ὁ ἀλόγως φοβούμενος τὸν Θεόν ὁ τὰ περὶ τὸ θεῖον πάντοτε ἔκ ἀλόγοτα περὶ αὐτῷ πεπιστευκός. (δρ. Θεοφρ. Ἡθ. χαρ. κζ'.) Περὶ ἔκ Ἰσλαμ ἔλεγε ἔκ ὁ Σολομὸν, "Μὴ ἴσθι ἐπὶ πολὺ δίκαιος, ἵνα μὴ ἄσβεσθῇ" σης. Ἐνταῦθα δὲ ὁ συγγραφεὺς μας, ἐμπαικτικώτερον κατὰ τῷ Δεισιδαίμονος, ἐξέλαβε τὴν σημασίαν εἰς τὸ, φοβόμενος μὴ τι πάθῃ ὁ Θεός, διότι γίνεται ψευδοπρόμαχος τῷ Θεῷ. — (2) Ματθ. κφ. ις'. 18.

σίως αναγκαιότερα, ὡς περιέχουσα καὶ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν του· καὶ ἡ ἠθικὴ του, πολλῶ ἐντελεστέρα τοῦ φιλοσόφου, κατὰ πολλά τινα· καθότι μετρεῖ διὰ μαχίαν, καὶ τὴν ἐγκάρδιον ἐπιθυμίαν τῆς γυναικὸς, καὶ τὴν ἀργολογίαν, διὰ πρᾶγμα ὑπεύθυνον· (1) καὶ δίδει τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, πεισῶν ὅτι τὰ δανείζει Θεῷ, οὐτινὸς εἰσιν ἀδελφοί· (2) καὶ οἱ δύο ἔχουσι τύπον εἰς ἑαυτοὺς τὰς τοῦ Θεοῦ τελειότητας. καὶ οἱ δύο ζῶσιν ὁπωσοῦν μεμακρυσμένοι ἀπὸ τῶ κόσμου τὰς προσπαθείας· καὶ οἱ δύο δὲν πράττουσι πρᾶγμα, χωρὶς νὰ ἔχη τὸν λόγον του· καὶ δὲν προφέρουσι λόγον, χωρὶς νὰ ἐπερεΐδεται εἰς πρᾶγμα· ὅεσιν, ἔχουσι τοὺς λόγους των συμφώνους μὲ τὰ ἔργα· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, εἶναι μᾶλλον πράγματα, παρὰ λόγοι. Ναὶ· διαφέρουσιν ὁμοίως, καθὼ ὁ μὲν Χριστιανὸς ἔχει ἐλπίδα περὶ μιᾶς ἄλλης μελλούσης ζωῆς· ὁ δὲ φιλόσοφος, περναίνει τὴν εὐδαιμονίαν του εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, χωρὶς ἐν' ἀνασκευάζῃ τὴν ἄλλην. (3) Ὁ εἰς ἀκολουθεῖ εἰς τῆς Σοφίας τὸν δρόμον

τὸ

(1) Ματθ. κρ 28 ἔ κρ 18. 36.

(2) ἢ Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτῳ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμεὶ ἐποιήσατε· ἢ ὁ ἴδιος λέγει Θεὸς ἐν Ματθ. κρ. κς'. 40. Ὁ Κράτης ὁμοίως, ὁ Κυνικός Φιλόσοφος, ἐξέθηκε τὰ ὑπάρχοντά του εἰς διασπαρῆν τῶν πτωχῶν, εἰπὼν· «Κράτης Κράτης Κράτητα ἀφίεναι ἐλεύθερον· ἢ ἀλλ' εἶπεν ἀμέσως ἔτι τὴν αἰτίαν· ἢ Ἴνα μὴ τὰ Κράτητος κρατήσῃ τὸν Κράτητα· ἢ ὡς τὸ τέλος του ἦτον τὸ ἐλεύθερον ἀπὸ τῶν πολλῶν κτημάτων ἔ ἀπροσπάθητον. Πῶσον ἀπέχει τὸ ἑβραϊκὸν ζενὶδ, τὸ ὕψιστον τέλος τοῦ Χριστιανῶ, ἀπὸ τὸ ἐπίγειον· τὸ Φιλοσοφικὸν γὰρ, τὸ χθαμαλότατον τέλος του. Τὸ πρῶτον ἐπισπᾷ τὴν ἀγάπην τοῦ ἑβραϊκοῦ Θεοῦ· τὸ δεύτερον κινεῖ εἰς θαυμασμόν τοὺς ἀνθρώπους.

(3) Ἡ κοινοτέρα γνώμη τῶν Φιλοσόφων εἶναι αὐτὴ· ὁ Πλάτων ὁμοίως φησὶ δέχεται ἔ ἄλλην ζωὴν, ἔ ῥητικῶς λέγει ἀθάνατον τὴν ψυχὴν· εἰς μὲν τὴν Ἐπινομίδα του περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς εἶπε· «Ἐυναποτε-

Λῶν

τὸ σύμφυτόν του φῶς· ὁ ἄλλος πρὸς τούτῳ περιπλέων ἔχει καὶ τὸ λαμπρότερον φῶς τὸ κατ' Ἀποκάλιψιν. Ὁ, τι λοιπὸν δὲν ἐναντιώνεται εἰς αὐτὸ, ἐκεῖνο καὶ τὸ μεταχειρίζεται· καὶ ὁ, τι ἀπ' ἐναντίας ἴσεται εἰς αὐτὸ, ἐκεῖνο καὶ τ' ἀτιμάζει. Ὁ Χριστιανὸς δὲν ἔχει χρεῖαν ἐκ τῆς Φιλοσοφίας πρὸς σωτηρίαν του, ἀλλὰ ὡσάν εἰς ἀπλοῦν τὴν ἔχει καλλωπισμὸν· (1) καὶ μήτε τὴν χρειάζεται ἀπλῶς καὶ καθόλου, παρὰ μόνον ἢ διδάσκαλος ὢν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἢ Σχολάρχῃς, ἢ Ἀρχων λαοῦ.

18. Ὁ δὲ φιλόσοφος καθ' ὅλα διαφέρει ἀπὸ τὸν ἄθεον διότι, ἐκτὸς τῶν αἰσθήσεων, τῶν φυσικῶν του ἀρχῶν εἰς τὸ σύστημα τῆς Σοφίας του, ἀποδέχεται αὐτὸς· αἱ τὰς Μεταφυσικὰς ἀρχὰς, τὴν Ἐνέργειαν, τὴν Ἀντίρρῃσιν, τὸν Ἀποχεῶντα λόγον, (2) καὶ ἄλλας πολλὰς, ἐξ ὧν ἀπάντων τελειοποιεῖται καὶ ἀπαρτίζεται εἰς τὸ νερὸν συνημάτου. Δοξάζει ἀρετὰς καὶ κακίας· καὶ προσέειπε καὶ

μὲ

Διαφορὰ Φιλοσόφου ἔ ἄθεου

τῶν Κόσμων, ἐν ἑταξῆ Λόγος, ὁ πάντων Θεότατος, ἑρατόν· (τὴ διαφέρει τοῦτο, παρακαλῶ, ἐκεῖνου τῶ ψαλμικοῦ· «Τῶ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐσφραδίσθησαν·») ὅν ὁ μὲν εὐδαιμόνων πρῶτον μὲν ἐθαύμαζεν, ἔπειτα δὲ ἔρωτα ἔσχε τοῦ καταμαθεῖν, ὅποσα θνητῇ φύσει δυνατὰ, ἠγούμενος ἀριστ' οὕτως εὐτυχέστατά τε διαζεῖν τὸν βίον, τελευτήσας τε εἰς τόπους ἠξεῖν προσήκοντας ἀρετῇ· ἢ Περὶ δὲ ἀθανάσιας ψυχῆς ἔ ἐνταῦθα διαλέγεται, ἔ εἰς τὸ 1. βιβλ. τῶν Πολιτ. ἔ εἰς τὸν 10ῶ δυνά του λαμπρότερον, ἔ ὅρ. τῶ ὑποσημ. (1) παράγρ. 3'. σελ. 6 Περὶ δὲ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἔ κακῶν, τῶν ἀποκε μόνων τοῖς δικαίοις ἔ ἀδίκοις τῶν ἀνθρώπων, ἰδοὺ πῶς φιλοσοφεῖ εἰς τὸ 1. βιβλ. τῶν Πολιτ. «Ταῦτα τείνων (ἢ δ' ἰγῶ.) οὐδὲν ἐστὶ πλήθει, οὐδὲ μεγέθει πρὸς ἐκεῖνα, ἢ τελευτήσαντα ἑκάτερον, (τὸν δίκ. ἔ τὸν ἀδίκ.) περιμένε.» συμφώνως δηλ. τοῖς Χριστιανικοῖς δογμασι.

(1) «Ὡς φύλλα δένδρου, σκέπην τε τῶ καρπῶ, ἔ ὅψιν οὐκ ἔχον παρέρχόμενα.» Βασίλ. πρὸς τοὺς Ν.

(2) Ἐνέργεια, ἀρχή τις Φιλοσοφικῆ, καθ' ἣν ἐκεῖνα μόνον δέχεται ἰδέσθαι βέβαια, τὰ ὅποια δὲ καθαρὰς ἐπιστησίας, ἢ σαφῶς ἀποδείξεως, ὁ

μέ τὰς δύο ταύτας ἀρχάς, τὰς φυσικὰς τε καὶ Μεταφυσικὰς, τῆς θεωρίας του, πολλαπλασιάζει ἐπ' ἄπειμον τὰς μαθήσεις του. καὶ εἰς τὰ Πρακτικά του διασέλλει Ἰδιωτικὰς καὶ Ἡγεμονικὰς ἀρετὰς· καὶ ἐξ ὅλων τούτων κατασκευάζει οὐρανίαν εἰκόνα Θεοῦ, τὸν ἐπίγειον ἄνθρωπον. Ἐξ ἐναντίας ὁ Ἄθεος, εἴθε μὴ περιαιρῶν καὶ ἀπορρίπτων ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἀνθρωπίνης Σοφίας, τὰς Μεταφυσικὰς, αἵτινες ἔχουσι τι θεῖον καὶ θεοπρεπές· ἐνθεν δὲ ἀφαιρῶν καὶ ἐκβάλλων ἐκ τῶν πράξεων τοῦ ἀνθρώπου, (αἵτινες εἰσι τὸ ἐνδόσιμον τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀληθινῆς του εὐδαιμονίας) τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν· καὶ ἐπιγράφων φυσικὰς καὶ ἀδιαβλήτους ἀρχάς, τὰ παράλογα σκιρτήματα καὶ φρυάγματα τῆς ἐπιθυμίας καὶ τοῦ θυμοῦ· τῶν ὁποίων ἀφείλε τὴν χαλινὸν· ἀναγκάζεται νὰ κατασκευάσῃ ἐν βόσκῃ περισσότερον ἐπὶ τῆς γῆϊνης κατοικίας ἡμῶν. Πλὴν μὴ ἐπιτυχάνων αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ, δημιουργεῖ κατὰ δυσυχίαν ἕνα διάβολον αἰσθητὸν. Ὁ Ἄθεος δὲ ἀρέσκει τὸν φιλόσοφον· καὶ αὐτὸν μὲν ἐκλαμβάνει διὰ εὐχθῆ, ἑαυτὸν δὲ νοήμονα καὶ εὐαίσθητὸν· ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἐν ἀκαιοτέρῳ λόγῳ σοχάζεται ἐκείνον φρεβλόν, εἴτε σρεβλόν, ἢ διάφρονον. Αὐτὸς (ὁ φιλόσοφος,) περὶ τῆς φιλοσοφίας δὲν ὁμιλεῖ, παρὰ, λόγου

ὄντες τὰ ἀντιλαμβάνεται ἔτι κατὰ τὴν ἀντιφάσιν. Περὶ δὲ τῆς Ἀντιφάσεως δρ. τὴν ὑπόθεσιν. ἐν παραγρ. 7. σελ. 9. (1) — Ἀποχρῶν δὲ λόγος ἐστὶν, ὅς τις εἶναι ἀρκετὸς νὰ ἀναπαύσῃ τὸν νῦν, ὅταν ἐνοῆτε ὅτι εἶναι τοιοῦτον μᾶλλον, ἢ ἄλλο τι παρ' ὅ ἐστίναι. οἷον· λίθος μᾶλλον ἢ χρυσοῖς· ξύλον μᾶλλον ἢ χαρτίς· ἄλας μᾶλλον ἢ σάκχαρ κτλ. Ἀνεῖ τὸν τοιοῦτων ἀρχῶν, ἢ φιλοσοφία ἢ εὐχθῆ, ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἀνομιαν, Ἀκαταληπτότων· εἴτινες τὸ ἀπὸ μέρους αὐτῶν, ἀπατεῖνα τὴν δημιουργίαν Θεοῦ ἀπεδείκνυσαν, ὡς εἰς τὴν ἀπατάσθαι ἀεὶ διὰ τῶν αἰσθησεῶν ἐν τῷ βίῳ, ἔτι μηδὲν ἀληθὲς εἶδε· ἔτι βίβαιοι, δημιουργήσαντα τὸ ἀσφάτινον.

γού παρεμπροσθέντος, καὶ μὴ ἀνθρώπους τοὺς ἵκοντες, (1) οὐχὶ φιλονεικῶν καὶ ἐρίζων καὶ λογομαχῶν, ἀλλ' ἐκθέτων τὰ νοήματά του μετὰ πολλῆς ἡδονῆς τε καὶ χάριτος τοῖς ἀκροαταῖς του, τοὺς ὁποίους παντελῶς δὲν σοχάζεται μαθητὰς του· καὶ οὐχὶ ἐπὶ μιᾶς ὕλης μόνης, ἀλλ' ἐπὶ πλείων καὶ διαφόρων, ἀκούων ἐν ταυτῷ καὶ ἅπερ δὲν ἐφθασε νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ μάθῃ ὡς τότε. Τοῦ δὲ Ἄθεου ὅμως ἡ διηλεκτικὴ ὁμιλία μὲ τὸν τυχόντα εἶναι μία, μενοειδῆς, εἴτε μιᾶς λογιῆς καὶ λόγου μὴ ὄντος πυσῶς, αὐτὸς ἀνοίγει, καὶ προσκαθεῖ μὲ πνεῦμα ἀντιλογίας, νὰ ἀναίρῃ τὴν φιλοσοφίαν, τὴν Πολιτικὴν, καὶ τὰς θρησκείας ὅλας (2)

γ'. Οὕτω καθ' ὅλα διαφέρει καὶ ὁ καλὸς καὶ ὑγιὴς Χριστιανὸς ἀπὸ τὸν Δεισιδαίμονα· διότι ἐκεῖνος μὲν, ἂν μὲν ἦναι πεπαιδευμένος, γνωρίζει τὰ δόγματά του, καὶ τὰναντία τούτοις, τὰ πολυσχιδῆ τῶν αἰρετικῶν συστήματα· γνωρίζει δὲ καὶ τὰς ἐντολάς, καὶ τὰναντία, τὰς παραβάσεις των· δίδεται ὅμως ὅλος δι' ὅλου εἰς τὴν θεωρίαν τῆς Θεολογίας του, καὶ τὰ ἀντιβαίνοντα εἰς αὐτὴν ὡς ἐν νὰ τὰ παρατρέχῃ καθόλου· καὶ καταγίνεται εἰς τὸν ἐκβρασμὸν τῶν θεϊκῶν ἐντολῶν, ἀγνοῶν εἶσθαι παντελῶς

Z

τὰς

Διαφορὰ τῆ καλῆ Χριστιανῆ ἔτι Δεισιδαίμονος.

(1) Ὅθεν Ἰσοκράτης ἔλεγεν, ἐρωτῶμενος, Διατί δὲν ὁμιλεῖ ἐν τῇ Συμπόσει; Ὅς μὲν ἐγὼ σοφὸς, οὐχ ὁ νῦν καιρὸς· οἷς δ' ὁ νῦν καιρὸς, οὐκ ἐγὼ σοφὸς. ἢ (ἐν Ἀποφθ. Πλουτάρχ.) Καὶ Εὐριπ. Ἰσπελοῦτ. 986. ἢ Ἐγὼ δ' ἀκομψος εἰς ὄχλον δοῦναι λόγον. Ἐς ἡλικίας δὲ κήλυους σοφώτερος.

(2) Εἰς τὸν Ἄθεον ἀρμόζει τοῦτο τὸ Σοφέκλειον·

ἢ Νοῦς φρεβλός, ὡς ἀχρεῖα, φροντίδες κεναί.

ἐπειδὴ ὁ νοῦς του εἶν' ἀντιλογικὸς, ἔτι μαθησεὶς ἀκατάδεκτος· τὰ ἄτακτα του κεκλεισμένα εἰς τὰς ἀληθείας τῶν ἄλλων, ἔτι ἡ φροντίς του, τὸ νὰ ἀναίρῃ τὰ καλὰ καθεστῶτα.

τάς παρανομίας· ἂν δὲ πάλιν ἦναι ἀπαίδευτος, ἀφί-
νει τοῖς διδασκάλοις τὰ ἄλλα, καὶ αὐτὸς μωρεῖται, ὃ ἐ-
σι κατηχεῖται, τὰ δόγματά του, καὶ πολιτεύεται κατὰ
τάς ἐντολάς τῆς Ἐκκλησίας του. Ἄλλὰ καὶ οὕτω καὶ
ἄλλως, τουτέστι κατ' ἄμφω τοὺς τρόπους, ἀφιερῶνται
ὀλοφύχως εἰς ἣν ἔχει ἐλπίδα τοῦ νὰ γένη ἐν μετὰ τοῦ
Θεοῦ· καὶ δὲν ἀποτολμᾷ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ καρδία του νὰ
λέγῃ πολλά πολλά περὶ τῆς σεργίσεως καὶ ἀποτυχίας του.
Ὅθεν δὲν γίνεται Θεολόγος, παρὰ καθόσον χρῆζει, ἢ
καὶ ὅσον ἤμπορεῖ· (1) γίνεται δὲ ἐνάρετος, περιμένων μὲ
μίαν ἐπαινετὴν τῷ ὄντι δειλίαν, τὴν σωτηρίαν του. Οὗ-
τος δὲ ὁ Δεισιδαίμων, εἶναι ἢ δὲν εἶναι κατὰ τι πεπαι-
δευμένος, παραβλέπει μὲν τὸ Δογματικὸν, καταγίνεται
δὲ νὰ ἡξεύρη, καὶ νὰ πολεμῇ τάχα τὰς περὶ τὸ Δογμα-
τικὸν πλάνας τῶν ἄλλων. Ἀμελεῖ τὴν πραγματικὴν ἀ-
σκησιν τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐπιμελεῖται μὲ λόγους νὰ πολε-
μῇ τὴν κακίαν· ὅθεν δὲν λαμβάνει τῆς Ὁρθοδοξίας ιδέ-
αν, μήτε ἀποκτᾷ τὴν ἕξιν τῆς ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν δὲν
κυνηγεῖ· ἀλλὰ λαμβάνει μόνον τὴν ιδέαν τῆς τῶν αἰρε-
τικῶν κακοδοξίας, (2) καὶ κατακτᾷ τὴν ἕξιν τοῦ νὰ
καταρρήτορεύῃ ἐναντίον τῆς μοχθηρίας. Καὶ κάμνον τὴν
τοιαύ-

(1) Θεολογίᾳ Πατέρα, Υἱόν, ἔσγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον ἔσ-
χώρισον· ἔσγιον Χριστὸν ἔσγεγον ἐσαυρωμένον· ἔσγιον Παναγίαν παρ-
θένον· ἔσσα τοιαῦτα γενικά, χρησιμεύοντα εἰς τὴν σωτηρίαν του, ἔ-
περιέχονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ σύμβολον.

(2) Κατὰ μίμνησιν δὲ τῶν ἀχρείων μὴδ', αἰτινες δὲν ἐπικαθύνονται νὰ
μυζήσωσιν ἀπὸ τῶν ὑγιῶν ἔσδιὰφορον μέρος τῆς ποικίλης, ἀλλὰ μᾶλλον
ἀπὸ τῶν σπογγῶν ἔσδιεφθαρμένον, διὰ νὰ λάβωσι τὸν ἀνάλογον χυμὸν μὲ
τὸν καχεξίαντων. Ἐὰν δὲ ποτε κάθονται ἔσ εἰς τὸ γλυκύτατον μέλι,
ἐπάγουσι διὰ νὰ πιγῶσιν, οὐχὶ δὲ νὰ ἀποκομίσωσιν δύναντι ζυμ-
φρον ἐκ τῆς βαλσάμου τῆς μέλιτος.

τοιαύτην ἕξιν ἐν εἶδός ἐπιστήμης ξεχωριστὴν, ἐν ἴδιον φι-
λοτέχνημα, καὶ δίδων εἰς αὐτὸ, τὸ ὅτι καὶ ὅπου καὶ
ὡς δεῖ, δικαιολογεῖ παραλόγως εἰς πολλότατα μέρη τὴν
διενέργειαν καὶ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ φιλοτεχνήματός του·
καὶ μὲ ὅλα ταῦτα ἀνευδοκίᾳ, ὡς προσδοκᾷ νὰ φορέσῃ τὸν
ἐκ τῆς ἀρετῆς καὶ εὐτεβείας ἐπαγγελόμενον στέφανον.
Ὁ μὲν κελὸς Χριστιανὸς φωτίζει τοὺς ἄλλους μὲ τῆς ἀλη-
θείας τὸ φῶς, καὶ μὲ τὸ πῦρ τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης
τοὺς ὑποθάλλει· ὁ δὲ Δεισιδαίμων, ὡς ἂν κακὸς ἄνθρωπος αὐ-
τοῦ μιμητῆς, μὲ παρόμοιον δῆθεν φῶς καὶ πῦρ καὶ αὐ-
τὸς, ὁμοῦ σκοτίζει, ἢ τήκει καὶ κατακαίει τοὺς ἄλλους.
Εἰνὶ λόγῳ, ὁ εὐσεβὴς εἶναι φιλόθεος καὶ φιλόανθρωπος ἐν
εὐκρινείᾳ καὶ καθαρότητι· ὁ Δεισιδαίμων, κόλαξ τοῦ
Θεοῦ, καὶ διώκτης ἀτιμῶν τῶν ἀνθρώπων μετὰ πικρίας
καὶ δολιότητος· ὅς τις καὶ βλέπων τὸν εὐτεβῆ Χριστιανὸν
ὅτι ἢ μανθάνει παρ' ἄλλων ὅπερ ἀγνοεῖ, ἢ διδάσκει τοὺς
ἄλλους ὅτι γινώσκει· καὶ τοῦτο, μὲ λόγους εἰρηλικούς·
μὲ τὸ παράδειγμά του ὁμοῦ καὶ μὲ τοὺς τρόπους του
μᾶλλον τοὺς διδάσκει τὴν πρᾶξιν τῶν ἀρετῶν· (1) αὐ-
τὸς ἐπαγιδιάζει αὐτῷ, καὶ τὸν μέμνηται, ὀνημάζωντάς
τον τοῦλάχιστον εἰς τὰ Θεῖα ψυχρόν. Ἄλλ' ὁ καὶ
ὀνόματι καὶ πράγματι Χριστιανὸς, βλέπων τὸν Δεισιδαί-
μονα, τὸν κατελεεῖ καὶ λυπεῖται διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ
καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσον δὲν ἔχει μήτε διὰ λόγων, μή-
τε δι' ὑποδείγματος, νὰ προξενήσῃ εἰς αὐτὸν τὴν
διόρθωσιν.

ιδ'. Ὁ Δεισιδαίμων δὲ καὶ ὁ ἄθεος, διαφωνοῦσι μόνον
καὶ διαφέρουσι, κατὰ τὸ ὅτι, ὁ μὲν εἶναι πιστός, ὁ δὲ
ἀπί-

(1) "Ἡ μὴ διδάσκειν, ἢ διδάσκειν τῷ τρόπῳ· ἢ Γρηγόριος. Τετραβίβλιον.

Διαφο-
ρὰ Δει-
σιδαί-
μωνος ἔ-
σθ' ἄθεος
ἔσκειν·
εἶναι τὸν
αὐτὸν.

ἄπιστος· κατὰ δὲ τὰ ἄλλα συμφωνοῦσι θαυμασιώτατα· μετὸ νὰ φαίνονται ἀμφότεροι, ὅτι κυριεύονται ἀπὸ τὰ κινῶντα αὐτοὺς πάθη, καὶ συγκροτοῦσι τὸ ἴδιον ἑαυτῶν σύστημα, ὡς περ ἐπὶ τῆς δόξης καὶ τοῦ φρονήματος, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς πολιτείας καὶ βιοτείας των· (1) Λατῶν ὁ Ἄθεος θέλων ν' ἀκολουθήσῃ ἐπ' ἀδείας τὰ ἴδια πάθη του, διὰ νὰ μὴν ἔχη ἐλέγχουσαν τὴν συνείδησιν, αἶρει ἐκ μέσου ἀπὸ τὰς πράξεις του τὸ καλὸν καὶ κακὸν, καὶ ἐνομάζει αὐτὰς φυσικὰς, καὶ ἐπομένως νοεῖ αὐτὰς θεμιτὰς, (ἂν δίδεται τὸ τοιοῦτον·) ἀντὶ ἀθεμίτων καὶ ἀσυγγνώμων. Ὁ Δεισιδαίμων πάλιν, ἀφ' οὗ ἐντυπώσῃ εἰς τὸν νοῦν του μίαν ψευδῆ πρότασιν, ὅτι, ἂν δείξῃ εἰς τὸ φανερὸν μεγάλην πίσιν καὶ ζῆλον· ἂν ὑπερασπισθῇ ἔμπροσθεν ἄλλων ἐντόνως τὰ τε θεῖα, καὶ αὐτὸν τὸν Θεόν· ἂν στηλιτεύσῃ παρόρησῃ τὴν κακίαν· ἔπειτα, ὅσον πάλιν καὶ ἂν σφάλῃ εἰς τὴν πράξιν τῶν ἐντολῶν, ὅτι βέβαια ἔχει ἴλεων τὸν Θεόν, (2) εἰς ὃν δῆθεν ποιεῖ μεγάλην τὴν διακονίαν,

καὶ

(1) Ἄριστος λέγει ὁ Πλούταρχ. περὶ τῆς συμφωνίας ἢ διαφορᾶς τοῦ Ἄθεου ἢ Δεισιδαίμονος· «Ὁ μὲν Ἄθεος οὐκ εἶται εἶναι Θεόν· ὁ δὲ Δεισιδαίμων, οὐ βούλεται, πιστεύει δὲ ἄκων· ἀποθανεῖν γὰρ οὐ βούλεται κτλ.», Λάκιος δὲ ὁ Ἄγγλος φησὶν· «Ἡ Δεισιδαίμωνια ἀλλοτριεῖ τὸ πνεῦμα· ὁ δὲ Ἀθεϊσμός ξηραίνει τὴν ψυχὴν.» (Ὁρ. Μετ. Νέσης τετραδ. Β'. σελ. 128.) Διαφορὰ ἀξιοπερίεργος ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων μόνον αὐτῶν.

(2) Ἄπλως, ἢ πρότασις αὕτη δὲν εἶναι ψευδὴς· εἶναι ἀληθεστάτη, ὅτι «Ἄν παρήσῃ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τις ἀγωνίσσεται, ἔχει ἴλεων τὸν Θεόν.» Ἄλλ' ἐπειδὴ προσυποτίθεται, ὅτι μετὰ τοιοῦτον πνεῦμα ὁ τοιοῦτος δεικνύει τὸν ζῆλον του, ὡς νὰ ἐξαλείφῃ μετὰ τοῦτον τὰ ἐπιγινόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἁμαρτήματα· εἶναι δὲ ὅλου ψευδὴς, ἢ μόνον εἰς τὸ εἶδος ἑνὸς Δεισιδαίμονος ἐπαρήκουσα. Ἄλλ' «Πᾶς ὅς τις ὁμολογήσῃ ἐν ἑμοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσῃ καὶ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.» (Ματθ. κφ. στ. 32.) ἀντιπροβάλλει ὁ Δεισι-

καὶ κατὰ πρόσψιν τὴν ἐδούλευσιν· γίνεται ἔτι μᾶλλον ὀσημέραι ἀκάθεκτος εἰς τὸν μὴ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλόν του, καὶ ἀναλόγως μετὰ αὐτὸν, γιγαντιαίοις βήμασι προχωρεῖ εἰς Ἰλιάδα κακῶν, καὶ ἀσυγχωρήτων ἁμαρτημάτων· ὅθεν προμελετημένος καὶ ἐκ προνοίας ἐνεργῶν τὸ κακὸν, συμμαλετᾷ ἐνταυτῷ καὶ ὅτι τὸ ἐξαλείφει· διὸ καὶ ἡ μετάνοιά του οὐδέποτε εἶναι καθαρὰ, ὡς οὕσα πάντοτε δολωμένη μετὰ τὴν μελέτην τοῦ νὰ πράξῃ καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ἢ ἄλλο τι τῶν κακῶν. λοιπὸν τὸν λείπει καὶ ἡ ἀρεσις, ἀφ' οὗ ἐκλείπει ἡ ἀποχή. Ὁ Ἄθεος σφάλει τὰ μέγιστα, στικῶνων ὀλοτελῶς τὴν συνείδησιν, τὸν ἱερόν του κριτὴν· ἀλλὰ καὶ ὁ Δεισιδαίμων τάχα δὲν ἁμαρτάνει ἐπίσης, μετὰ νὰ θαρρῆ ὅτι, διαμαχόμενος μετ' ὅλον τὸν κόσμον περὶ τῶν θεῶν πραγμάτων, καὶ τῶν θεῶν ἐντολῶν, ὅτι δεκάζει τὸν κριτὴν του, τὸν ὁποῖον φρονεῖ μόνον καὶ μόνον Θεὸν ἐκδικήσεων, εἰς τὰς ἁμαρτίας του τὰς ἐκ προνοίας καὶ προσοχάσεως; Ὁ δειλιος Ἄθεος, φοβούμενος μήπως ἀνατρέψῃ τὸ σύστημά του, τὸ ὁποῖον δῆθεν δὲν ἔχει τοσοῦτον ἀσφαλές τε καὶ βέβαιον· δὲν λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ συγγράφῃ βιβλία πολέμια μετὰ τὴν Λογικὴν,

(1) τὴν ὁποῖαν δὲν θέλει νὰ ἔχη· μήτε ἀπαυδαῖ ἀπὸ τοῦ

νὰ

δαίμων. Ναί· ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ μολύνη τὴν ὁμολογίαν του ταύτην μετὰ τὰς παθητικὰς του φανλοβιότητας, ἢ ἐπαπειλημμένας ἀτασθαλίας του· διότι τότε ἡ τιμιότης του εἶναι ἀφαιρετικὸς, ὡς εἶδος, οἷα παρνασάτου ἢ θεοπαίγματος. Ἄρα ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν συνεισφέρει παντελῶς ἐκ ἐξίλεισιν τῷ Θεῷ· «Συμβέβηκε γὰρ αὐτῇ τὸ τῆς ἀληθοῦς παρημίας· Κύριον ἐπιστάρας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔξέταμα· ἢ, Ὡς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου» κατὰ τὸν Ἀπόστ. Πέτρ. Β'. κεφ. β'. 22.

(1) Καὶ βέβαια, τὴν ἄλλο δὲν ὁμοῦτος ἀγὼν τῶν Ἀπίστων, τὸ ἀνευ τινὸς ἐπισημασμένης ἀνάγκης ἢ διωγμῶ, οἷος ἦν τὸ πάλαι ἐπὶ τῶν κρέ-

νὰ ἔχη πάντοτε τῆς ἐμιλίας του ὑποκείμενον, τὸ νὰ ἀναιρῆ ἄλλα, διὰ νὰ μὴ συνιστᾷ πατέ οὐδε τίποτε· καὶ ὁ ἐλευθὲρ Δεισιδαίμων, ἐπίσης μὲν ἐλευθὲρ δειλός, εἶναι συστηματικῶς διάπυρος ζηλωτής. Ἦθεν, μὲν ὅλον ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ παλαιὸν δὲν ἔχει ἰδέας πολλὰς Θεολογικὰς, καὶ ἠθικὰς ὀχι πραιοτέρως, διὰ νὰ ἀξιοῦται ὁμοῦς τῆς ἀρέσεως, καὶ νὰ ἀπολαίῃ τῆς συγχωρήσεως τῶν ἀπὸ δειλίας καὶ γνῶμης παρανομημάτων του, προσπαθεῖ, μὲ τὴν ἀνάστρονον καὶ διάστρονον Λογικὴν του, νὰ ὑπερασπίσῃται τὸ Κρεῖττον, (1) καὶ τῆς θείας παραγγελίας του. ἐρ' ὃ μίτη ὀμιλίαν ἀλλήν ἔχει καμμίαν, εἴμῃ περὶ αἰρέσεως, περὶ κακιῶν, καὶ παραδόσεων· καὶ ἂν δὲν πρόσηται λόγος περὶ τειούτων, ἐν τῆς μετὰ τῶν ἄλλων συντυχίαις καὶ συνασφρασίς, αὐτὸς τὸν φέρει εἰς τὸ μέσον, διὰ νὰ ἀνοίξῃ σάδιον διαλέξεως· καὶ μερῶς λυπεῖται ἐν ἑαυτῷ, ἕάν τις δὲν τὸν κάμη ἀντισταίν, ὥστε νὰ ἤμπορήσῃ πανδύμως νὰ γυμνάσῃ τὴν γλῶσσάν του, καὶ νὰ μεταδώσῃ τὸ τίκαντόν του.

ιέ. Ἄν κρέπη λοιπὸν νὰ συμρωνῶσι τὰ ὄνυματα τούτων

των Χριστιανῶν, νὰ γράψῃσι σωρὸς σωρὸς βιβλίον ἀπαδεικτικῶν ἔσυστατικῶν τοῦ Ἀθεϊσμοῦ των; τί ἄλλο, ἢ ὅτι σαθεὸς ἔν ἔσκατάπτωτες, αὐτὸς ἑαυτῷ, ἐπαπειλεῖ ἐπὶ τελείαν ἐξόντωσίν του; ἢ δὲν βλέπει; ὀλόκληρα ἔθνη, ὀλόκληρα βασίλεια εἶναι ἄθεα, ὀλόκληραι ἐπαρχίαι, πόλεις κωμοπέλεις, ἔ κάμαι. Ἡ πρόδος τοῦ Ἀθεϊσμοῦ, δύο χιλιάδας χρόνων τέρα, εἶναι τῆς χελώνης ἢ τοῦ καρκίνου ἢ πρόδος. Τασῶτων ἀρκῆ τοῖς φρονίμοις φασίν, ἰλίγα.

(1) Κρεῖττον παρὰ τοῖς κάλαι ἐλέγετο ὁ τῶν λοιπῶν ἀνώτερος ἄνθρωπος, μεγίστην ὁ βασιλεὺς, εἶτα ἡ οἱ τούτων ἀνάτεροι, οἱ ἥρωες, οἱ ἡμίθεοι· ἔ τέλος πάντων, αὐτοὶ οἱ Θεοὶ ἐλέγοντο κρεῖττονες· εἶον, τῶν Κρεῖττόνων ἀπάρτων ὑπατός ἐστιν ὁ Ζεὺς. παρὰ δὲ τοῖς νεωτέρωσι τῆς πολυθείας σβεσθείσης, τὸ Κρεῖττον, κατ' οὐδέτ· γένος λαμβάνεται ἀπὸ τοῦ, ὁ Θεός.

των τῶν ἔξεων μὲ τοὺς χαρὰν τῆρας των, καὶ νὰ τοῖς ἐκφράζωμεν σαφέστατα, τὸν μὲν φιλόσοφον πρέπει νὰ τὸν ὀνομάζωμεν Σοφὸν φρόνιμον· τὸν δὲ ἄθεον, Σοφὸν σραβόν, ἢ διάστρονον· καὶ τὸν ἡμέτερον πάλιν Χριστιανόν, νὰ τὸν ὀνομάζωμεν Πιστὸν φρόνιμον· τὸν δὲ Δεισιδαίμονά του, Πιστὸν σραβόν, ἢ διάστρονον· ὅθεν καὶ ῥίπτων τις εἰς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν μίαν βολὴν ἐμιμάτων περιέρχον καὶ κατὰ τὸ ὅλον, ἰέλει τοὺς γνωρίσῃ ὡς τιοῦτους βεβαίως.

ις. Βλέπεις λοιπὸν τὸν Σοφὸν φρόνιμον, ἕνα ἄνθρωπον ὅς τις εἶναι ὅλος διόλου ἐκδοτός εἰς τὸ ἔργον του ἢ ὅτι γράφει, ἢ ἀναγινώσκει, ἢ θεωρεῖ τι, εἰς τὴν μετέτην του ἀναγόμενον· ἢ δὲ λοιπὴ διαγωγή του εἶναι ὅλη ἀρετὴ, καὶ ἡ συνασφραγία του, κῆπος χαρίτων καὶ ἐπωφελέστατος. Ὅλους τοὺς ὀμογενεῖς του τοὺς ἔχει ὡς φίλους του, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων, τοὺς βίβει αὐτὸ ταῦτο ἀνθρώπους, ὅπερ ὑπάρχει καὶ αὐτός. Δὲν πράττει οὐδὲν κακόν, οὐδὲ τὸ παραμικρότερον, ἀλλὰ προσέχει ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ θλίβῃ κα' ἕνα μὲχρι καὶ λόγου ἀπλοῦ. Πράττει εἰς ὅλους ὅ, τι καλὸν ἤμπορεῖ, καὶ ὅσον δὲν ἤμπορεῖ νὰ τοὺς ὀφελήσῃ, τοὺς παρηγορεῖ διὰ λόγων, ἢ τὸ βουθετεῖ καὶ τοὺς συμβουλεύει. Δὲν ἔχει νὰ κάμη παρὰ μὲ κα' ἕνα· δὲν θέλει νὰ μάχεται μὲ κα' ἕνα· καὶ μᾶλλον σέργει νὰ ζημιούται, παρὰ νὰ λογισμοχῆ. (1) καὶ

Ἐπιπέδω μετα τὴν Διολοσὸν ἐστὶν οὐδὲν.

(1) Ἦτος διότι φρονεῖ, « Ἀδικεῖται μὲν οὐδεὶς ἀδικοῦσ' δὲ πάντες » τὸ Σωκρατικὸν τοῦτο δόγμα. τούτ· ἰδέεις ἀποβάλλει τὸ ἴδιον ἀγαθόν· οὐδὲ γὰρ ἔχει· ὅτι γυμνὸς ἐξῆλθεν ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ· ἢ δὲ ἔχει, τὰ σοχάζεται ὡς ἀλλότρια, ἀλλοσε ἀλλοῦ ὄντα. Διὸ, Στήλῃ κωκ ὁ Μεγαρεὺς, ἐν τῇ καταστροφῇ τῆς πατρίδος του ὑπὸ Ἀσμετρίου τοῦ

πῶς λοιπὸν θέλει φιλονεικεῖ περὶ λόγων, ἢ περὶ δοξασμάτων καὶ φρονημάτων; Ὅλον αὐτὸ εὑρίσκεται εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, καὶ εἰς τοιοῦτους ἄλλους, οἷος εἶναι ἐκεῖνος. (1)

Ἐπισημασθέντα ἡμεῖς ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τῆς Χριστιανῆς ἐκείνης.

Ἰζ. Ὁμοίως ἂν θεωρήσῃς καὶ ἓνα τέλειον Χριστιανὸν, τὸν Πιστὸν φρόνιμον, εὑρίσκεις καὶ εἰς αὐτὸν τὰ αὐτὰ καὶ καλλίτερα· διότι, ἂν μὲν αὐτὸς ἦναι σοφὸς καὶ παιδευμένος, ἔχει ἄρα ὅσα καὶ ὁ φιλόσοφος· ἂν δὲ δὲν ἦναι τοιοῦτος, τὸν λαίπεται μόνον ἡ σπουδὴ. Εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως ὅμως, δὲν διαφέρει ὁ Χριστιανὸς τοῦ φιλοσόφου κατ' ἄλλο, εἰμὴ καθ' ὃ οὗτος εἶναι τοῦ φιλοσόφου σοφώτερος εἰς τὰ θεῖα, καὶ τελειώτερος εἰς τὴν ἀρετήν. Ἡ συνδιατριβὴ του εἶναι θεῖα, ὅλη μία πανδαισία πνευματικῆ. Τὸν ὁμόπιστόν του θεωρεῖ ὡς ἀδελφόν του, καὶ τοὺς ἄλλους ὡς πλάσματα τοῦ Θεοῦ. Ὅλην αὐτῆς τὴν μακαρίαν εἰκόνα ἐφάρμοσαί την εἰς τὸν ἅγιον Βασίλειον, καὶ

τοῦ Πολιορκητοῦ, ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτῆ. « Μήτι ἀπολυλεχὲς εἴη; » καὶ ἀπεκρίνατο· « Οὐχί· πόλεμος γὰρ οὐ λαφυραγωγεῖ ἀρετήν. » ἢ τις ἢ ἰδίον του ἀπέκτημα δηλαδὴ, καὶ ἐπομένως ἀναφαίρετον ὑπὸ μηδενός. Ἄλλως· Ἀδικεῖται μὲν οὐδεὶς· διότι ἀποβάλλει τὰ ἀγαθὰ· ὡς ἀνάξιος τῶ νὰ ἔχη αὐτὰ· καὶ ἐπιμένει, δὲν ἀναξιοπαθεῖ εἰς τὴν ἐρησίῃ των· Ἀδικῶσι δὲ πάντες, διότι ὡς πλεονέκται τὴν γνώμην, δὲν ἀρκοῦνται εἰς ὅσα ἔχουσιν ἀγαθὰ ἐπαξίως, ἀλλὰ τὴν ἰσοφροσίαν διαφθείρουσι τῶν πραγμάτων. Ἄλλως· Ἀδικεῖται μὲν ἕδεις ὑπ' ἑτέρου· (διὰ τὰ ἀνωτέρ.) ἀδικῶσι δὲ πάντες ἑαυτοὺς, αὐτοδημιουργοὶ τῆς κακίας γινόμενοι. Ὁρ. Θεοφυλάκ. Σιμοκάτ. Ἐπιστολ. ἧς ἡ ἀρχὴ, Ἀδικεῖται μὲν οὐδεὶς κτλ.

(1) Καὶ ὁμοίως Ἀριστοτέλ. πανταχοῦ τῶν συγγραμμάτων του, φαίνεται, ὅτι περὶ δοξασμάτων, ἂν ἔχει περὶ λόγων καὶ λέξεων, ἐφιλονεῖκε μὲ τοὺς προγενεστέρους καὶ συγχρόνους του φιλοσόφους, ἀντιθέσεις καὶ ἐστάσεις προβαλλόμενος, καὶ λύων αὐτὰς, καὶ τὰ συστήματά των εἰς τὸ ἀκριβὲς ἐξετάζων, καὶ ἀνεσκευάζων αὐτὰ· καὶ ταῦτα βέβαια πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ θήραν τῆς

καὶ εἰς τὸν ἅγ. Νικόλαν· τὸν μὲν, ὡς φιλόσοφον καὶ θεσπέσιον· τὸν δὲ, ὡς μόνον θεσπέσιον.

ἰή. Ἐξ ἐναντίας τὸν Ἄθεον, βλέπεις ἐναστρολούμενον εἰς τὸ νὰ συγγράφῃ, νὰ μελετᾷ ὄχι καθ' αὐτὸ, ὡς εἰκὸς, περὶ τῶν μαθησέων, ἀλλὰ διὰ νὰ εὑρῇ ὕλην ἐπιχειρήματα ἢ ἀπὸ βιβλίων, ἢ ἀπ' ἐαυτοῦ του, ὡς νὰ εἰπῆ τίποτε κατὰ τῶν καθεστῶτων καὶ ὀριζμένων. Ὁ βίος του εἶναι ἐπίμωμος, ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸν ληξέται ὡς τοιοῦτον· διότι δὲν φρονεῖ ἄλλην κανένα ζηωτότερον καὶ ἐπαινετώτερον τοῦ ἰδίου του βίου. Καὶ ἂν δὲν ἀδικῆ, ἂν δὲν ἀσελγαίνῃ, ἂν δὲν τὰ κάμνη ὅλα, (1) ὅλας ὑπερβαίνει τὸν μεγαλήτερον ἀδικόν, τὸν χειρότερον λάσπυρον καὶ ἀκόλαστον, καὶ τὸν ἐξωλέεστον κακουργάτην· καθότι διδάσκει μεθεδικῶς μίαν ἀπέραντον ἀδειαν καὶ ἐλευθερίαν εἰς ὅλους, ἵνα ἀδικῶσι, νὰ ληξ-

Ἐπισημασθέντα ἡμεῖς ἐκ τῆς ἐπιτομῆς τῆς Χριστιανῆς ἐκείνης.

Η ΝΕΥΩΤΙ-

τῆς ἀληθείας· ἐφ' ᾧ καὶ ἔλεγε· « Φίλος μὲν Πλάτων καὶ Σωκράτης φιλοτάτη δὲ ἡ ἀλήθεια. » Ἴσως λοιπὸν ὁ Συγγραφεὺς μὰς ἠθέλει νὰ εἰπῇ· « Καὶ πῶς λοιπὸν θέλει φιλονεικεῖ ματαίως ἢ ἐμπαθῶς ἢ ἰσχυρογνώμωνος· ἢ διαπληκτιζόμενος καὶ διαμαχόμενος ἐμπαθῶς, πρὸς σύστασιν τῶν λόγων καὶ φρονημάτων του, καὶ τῶν ἐναντίων ἀνατροπῆς; ἢ Ἄλλὰ πάλιν δὲν συμφωνεῖ ἀκριβῶς μετὰ τὰ ἀνωτέρω· διότι θέλει νὰ εἰπῆ, πῶς ὁ φιλόσοφος δὲν λογομαχεῖ περὶ κέρδους καὶ συμφερόντων· τὰ καταφρονεῖ, καὶ προτιμᾷ μᾶλλον νὰ ζημιωθῆται, παρά νὰ φιλονεικῆ (γενναιοφυχίας τὸ ἀποτέλεσμα.) πολλῶ δὲ μᾶλλον δὲν θέλει φιλονεικεῖ περὶ λόγων καὶ δοξασμάτων. Ἄλλὰ τοῦτο δοκεῖ ὅτι εἶναι ψευδὲς· διότι καθεὶς τὰ φρονήματά του τὰ ἔχει τιμιώτατα καὶ τῶν ἀργυρίων καὶ μάλλον συγχύζεται, ἂν τὸν πειραξῆς εἰς τὸν ἐγκέφαλον, τῶν ἰδεῶν τὸ γλασσοκομον· ἢ περὶ εἰς τὸ γλασσοκομον τῶν χρημάτων του; ἢ λοιπὸν ἄλλος εἶπάτω. Ἄλλὰ τάχα μόνον Ἀριστοτέλης οὕτως ἐπισημασε τὴν τύχην; ἀλλὰ καὶ οἱ ὁμοῖοι αὐτῷ, οἷον ὁ Π. ν. φ. καὶ μάλιστα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους· Πολύβιος καὶ ὁ Πλούταρχος.

(1) Πάντως ἀπὸ ἀδυναμίας σου ἢ σωματικῆν ἢ πολιτικῆν, ὅχι κατὰ ὄμωσιν καὶ δικήν. διότι, ποῦ ἔθην εἰς ἄθεον, εἰς ἀσυνείδητον καὶ θρησκ. « Τὸ κοινὸν κυρὶ καὶ βαλανεῖα; καὶ ἡ παροικία φησί.

γνεύωσι, καὶ νὰ τὰ ἐνεργῶσιν ἔλα, ὡς νὰ μὴν ἴσαν ὅ-
λα, λαμβανόμενα καθ' ὁμάδα, τίποτε, μὲ τὸ νὰ στικώ-
νῃ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀνταπόδυσιν· Ἰ ἐμῶν
του εἶναι Κωμικὴ, ἢ Σατυρικὴ· ἀδιακόπως γαί ᾧ, εἰ-
ρωνεύεται, βωμολοχεῖ, αἰσχρολογεῖ. Τοὺς ἀλλοεθνεῖς,
ὅσον εἶναι ἀπωχισμένοι ἢ μεμακρυσμένοι τοῦ ἑαυτοῦ του,
τόσον ὀλιγώτερον τοὺς περιγεῖ ᾧ, καὶ πολλοὺς τοὺς ἐγ-
κωμιάζει, ᾧς ἴσιν καὶ ἀνάξιοι τῶν ἐπαίμων του· τοὺς
ἐμφύλους του ὅμως ἔχει καθ' αὐτὸ πεπλανημένους τε καὶ
καταγελάσους. (1) πῶς λοιπὸν νὰ μὴν εἴκῃ τινὰς ἀνε-
παισχύντως, ὅτι εἶναι καὶ αὐτοὶ οὗτος παιᾶτος; Ὅλην
αὐτὴν τὴν ιδέαν καμάρωσαί την εἰς τὸν διαβεβητημένον
Βολταῖρ, (2) καὶ εἰς τοὺς προτόμπους καὶ ὀπαδοὺς του,
οἱ-

(1) Διότι βέβαια, βλέποντες ἕνα τοιοῦτον φασῆρα εἰς τῆς πατρίδος του,
τοὺς κόλπους, δὲν φωτίζονται ἀπὸ τὸς διδασκαλίας του τὰς λογικὰς ἔ-
πραγματικὰς, ὡς ὄντες ἐσκοτισμένοι ἀπὸ τὴν θεογνωσίαν αὐτῶν τὴν πα-
τροπαράδοτον· οἱ πολλοὶ ἔ σοφότεροι, τοῦ εἶδος ἔ ἀσοφώτεροι· ἔ τοῦ
πολλοῦ ἀτοπήματος· ἔ τοῦ παραλελυτάτου συλλογισμοῦ.

(2) Καμάρωσαί την, του. Μετὰ χάριτος ἔ ἡδονῆς θεάσαί την·
ἀντιφραστικῶς ἔ ἰρωνικῶς, ἀντὶ τοῦ, Μετὰ ἀκρίας ιδέτην· καίτοι
λαμβάνεται ἔ ἀντὶ τοῦ Ἐντίμου ἔ εὐφύμως ἀπόδοσαί την· ἔ κατὰ
ἀντίφρασιν, φλογεῶς ἔ ἀτίμως ἀπόδοσαί την. Ἔστι δὲ τῆς περιλα-
λήτου γλώσσης ἡμῶν τὸ λεξείδιον· ἥτις μεταχειρίζεται αὐτὸ ἐπὶ
ἵππων γάρον, τὸν ἀρχαῖον καμαρωειδῶς κυρτοῦντων· μεταφορικῶς ἀπὸ τῶν
καμαρωτῶν κτιρίων· εἶπον, Καμαρώνει τὸ ἄλογον· ἀντὶ τοῦ, κατὰ τὴν πα-
λαιάν Ἑλληνίδα, Κυδρεῖται ὁ ἵππος· Ὡσαύτως ἔ, Καμαρώνει ἢ νύμφη,
ὁ γαμβρὸς· ἀντὶ τοῦ, Σοβαρῶς κινεῖται, ἢ ἔμα ἀνεκρούω ἔ κατανεύω
τὴν κεφαλὴν· Καὶ ἄλλως, Καμαρώνει ἀντὶ τοῦ, Κυδρεῖται, σεμνίνεταί,
βρωθεύεται σοβαρεύεται, ἀβρίνεται, ἐπαγάλλεται· Ἐντεῦθεν Καμα-
ρώνειν, ἔ ἀντὶ τοῦ, Ἐν χαρῇ ἔ ἀγαλλιάσει βλέπειν τι· οἶον, Καμαρώνει
τὸν υἱὸν του· Καὶ κατὰ ἀντίφρασιν, Καμάρωσαί τον· ἀντὶ τοῦ, Ἐπανδί-
ασον αὐτῷ, ἐπιγέλασον· ὅθεν ἔ καμαρωμένος, κυρτῶς ἔ κατ' ἀντίφρασιν·

Ἔστι δὲ τοιοῦτος ἔ, ἢ ὁ Βολταῖρ, καὶ ἢ ζωγραφία τῷ συγγραφεῖ
προσ-

οἴτινες ἐν προσχήματι τῆς θείας φιλοσοφίας, ἐνέπλησαν
τοὺς ἀπλοῦς ἐροὺς καὶ ἀσηρῆκτους τῶν νέων, κακοηθείας
καὶ ἀφρηιότητος.

Ἔ· Ὁ Πισός μας διάστροφος εἶν' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄ-
μαθῆς, ἢ ὀλιγομαθῆς, ἢ ἡμιμαθῆς, τὸ δὲ χεῖριζον· ὅθεν
δὲν ἔχει πικρὴν εἰς τὰ βιβλία τριβῆν καὶ ὑπόληψιν, ἀ-
λλὰ μόνον ἐδῶθεν καὶ ἐκεῖθεν προσηλαί νὰ μακθάνῃ
τὸ πρᾶγμα ἄδειται ἐναντίον τῆς Πίσεως καὶ τῶν ἐν
τοῦτων· καὶ μὲ τόσον μόνον παρασκευάζει τὸν φόρτον
του, ὅσον τὴν προσότητα τῆς μαθήσεώς του· Ἡ πολιτεία
του εἶναι τερατόμορφος, καὶ συρρεπὸς ἢ μιτγάγεια ἀ-
πὸ αὐσηροτάτης μικρᾶς ἀρετᾶς, καὶ ἀπὸ μεγίστης κα-
κίας· Τοὺς ἀλλοπίστους, καὶ, τοὺς ἔχει τῆς ἀπωλείας,
πλὴν ὅσον μεμακρυσμένη εἶναι ἢ πίστις ἐκείνων ἀπὸ τὴν
ἐδικήν του, τόσον κατ' αὐτῶν ἔχει καὶ ὀλιγώτερον πά-
θος, μάλιστα καὶ τοὺς εὐνοεῖ· τοὺς δὲ ἐν τῇ αὐτῇ κο-
λυμβήθρα βεβαπτισμένους, ἐχθρεύεται ἐχθρῶν ἀσπον-
δον, καὶ μεγαλοφωνότερον τοὺς ἀνασηροῦται σίρειτι-
κοὺς, ἀθέους, χωρὶς ἐκεῖνοι νὰ τὸ ὁμολογῶσιν, ἢ κατα-
κεκρημένους καὶ κολασμένους, χωρὶς ἐκεῖνοι νὰ τὸ
δίγνωσιν εἰς τὰ ἔργα των· (1) Καὶ μὲ τοῦτο τί; ἀρω-

νίζε-

προσφωρεῖται ἐντεῦθεν, ἀνάγνωθι φίλε ἀναγνώστη, πρὸς πληροφορίαν
σου, εἰς τὸν Πίνακα τῆς Ἀνασκευῆς τῆς Τελευταίου διερακνευθεί-
σης Διαθήκης αὐτῷ, μεταφρασθείσης ἔ ἐκδοθείσης, ἔ δὲ ἔ πλου-
τισθείσης πολλοῖς ἔ σοφοῖς ὑποσημειώμασι παρὰ τῷ ἱεροσόφου Θεο-
τόκῃ, ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας, αἴφῃ, τὰ ἀξιόλογα προσόντα τῷ κα-
μαρωμένῳ Βολταῖρ, ἐν ὀλοκλήροις τέσσασιν φύλλοις εἰς δ'· ἐμπεριλαμ-
βανόμενα, ἀπὸ σελ. 33 ἄχρι τῆς 41· ἔ ἀκολουθήσας ταῖς κρη-
πομπαῖς, ἔ ἀναγνοὺς τὰς τόπους, ἐν οἷς ἀνακαλύπτονται ταῦτα,
καταλαμβάνεις τὸ τί πρέπει νὰ φρονῆς εἰς τὴν ἐξῆς περὶ τούτου·

(1) Φθάνει μόνον κἀνεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ ἀπαρῆ περὶ τι τῶν μυζηρίων τῆς

Ἔστι-
τηδεύ-
ματα
τῷ θε-
σιδύ-
μονος,
ἔκτι-
αὐτῷ.

νίζται νὰ αὐξήσῃ τῶν ἀνταγωνιστῶν τοῦ τὸν ἀριθμὸν , καὶ ἐπομένως νὰ αὐξήσῃ τὰς νίκας τοῦ , καὶ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰς δάφνας τοῦ ὅ ἐστι , δείχνει πῶς θέλει νὰ ᾔῃ εὐσεβέστερος ἀπάντων , ἀπάντων ἐναρετώτερος , καὶ τὸ ὄν μέγιστον , καὶ καρδιογνώστης ἀπάντων . Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐμπλῆως τῆς τοιαύτης τοῦ πλάνης , δύναται λειπὸν εὐσυνειδήτως νὰ τοὺς κακοποιῇ ὡς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ , καθὼς ἀναμοιρόλως τοὺς ὑποτίθησι . Ἡ ἐντευξίς καὶ ἡ συντυχία τοῦ , εἶναι παντοτινὸς διαπληκτισμὸς , ἡ μονομαχία , καθ' ἣν μάχεται μακρότερον , μὲ ὄν τινα πρὸ τῶν ἄλλων ἠθέλεν ἀπαντηθῆ . Ἡ εἰκὼν αὐτοῦ εὐρίσκεται εἰς τὸν Ναυάτον , τὸν ἀντίπαλον τοῦ Θεοῦ Κυπριανοῦ . (1) καὶ εἰς τὸσους ἄλλους φαυλοβίους καὶ ἀμαθεῖς , εἴτινες ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ τῆς εἰρήνης , ὄλον

τὸν κόσμον ἄνω κάτω τὸν ἔκαμαν . (1)
 κ'. Ὅθεν δὲν εἶναι γρεῖα λόγων πολλῶν , ὥστε νὰ πισύσῃ τις τὸν θεολόγον Γρηγόριον , ὅτι ὑπάρχει Θεὸς τρισυπόστατος , καὶ ἡ ψυχὴ ὅτι εἶναι ἀθάνατος· μήτε τὸν Ἀριστοτέλην , πῶς εἶναι Θεὸς καὶ ψυχὴ· (2) ἀρκεῖ μόνον νὰ ἰδῆς αὐτοὺς , τὸν μὲν , φιλοσοφοῦντα ἐν τῇ θεωρίᾳ τῶν φυσικῶν ὄντων , καὶ ζῶντα κατ' ἄνθρωπον φιλοσοφικῶς· τὸν δὲ Γρηγόριον , θεολογοῦντα ἐν τοῖς ὑπερφυσικοῖς , καὶ ζῶντα ὑπὲρ ἄνθρωπον Χριστιανικῶς , καὶ εὐθὺς θέλεις εἰπεῖ· " Ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ νοοῦσι . . . τὰ τ' ἔντα , τὰτ' ἐσσόμενα , πρὸτ' ἔόντα· (3) ὥστε δύναται ἐλάτερος νὰ εἰπῇ ἀπρηκριματίσως τὸ , Θεὸς εἰμι καὶ ἐγὼ κατὰ τοῦτο· ἄρα οὗτοι εἰ οὕτω νοοῦντες , ὑπάρχουσι· (4) καὶ ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι τριοῦτοι , ἄρα ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν ἕτερόν τι , ὅπερ ἐννόει ὑπερφυέστερον , καὶ οὕτω θέλει νοεῖ αἰωνίως . , Καὶ τότε δὴ θαυμάζων τὸν Ἀριστοτέλην

Κρεττον δ Χριστιανὸς τῷ Φιλοσόφῳ .

Πίστεως , ἢ παρευθὺς κηρύττεται ἄθεος ἢ ἀσεβὴς κατὰ πάντα . Αὐτοὺς δ' δυσυχὴς εἶναι ἀσθενὴς ἢ ἀσήρικτος κατὰ τὸτο , ἢ χηρῆζει διδασκαλίας ἢ σπριγμῶ , ἢ ἐκένος , ἀντὶ νὰ τὸν βοηθήσῃ , τὸν κατακρημνίζει ἐλεεινῶς εἰς τῆς ἀπυλοίας τὰ βάραθρα , ἐκφαυλίζων ἢ θεατριζῶν αὐτὸν εἰς τὰ τιμιώτατα , χωρὶς νὰ σοχασθῆ , ὅτι ἢ αὐτὶς ὁ ἴδιος ἔχει μυθίας ἀπορίας εἰς τὴν θείαν Γραφὴν , οὐ μόνον δογματικὰς , ἀλλὰ ἢ Γεωγραφικὰς , Χρονολογικὰς , Γενεαλογικὰς , Φιλολογικὰς , ἢ ὅμως δὲν ἀρέχεται νὰ ὀνομάζεται ἄθεος , ἢ ἀμαθὴς εἰς τὰ θεῖα .

(1) Ναυάτης ἦν πρεσβύτερος τῆς Ῥώμης , ἄνθρωπος μακρὸς ἢ παράφορος , ὄργανον Σατανικόν , ἢ πρῶτον ἐλατήριον τῷ συμβάντοι τότε σχήματος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν . ἐδίδασκε γὰρ κατὰ τῷ ἁγίῳ Κυπριανῷ , ἐπισκόπῳ τῆς Καρχηδόνης , κινῶν ἢ τοὺς Μάρτυρας ἢ Ὁμολογητάς εἰ ἔχθραν κατ' αὐτῷ , ὅτι τῶν ἐν τῇ διωγμῷ εἰδωλοθυσαντων Ῥησιανῶν , ἢ ἐπειτα μετανοούντων , ἢ μετάνοια ἦν ἀπρόσδεκτος , ἐὰν ἐξ ὑπαρχῆς αὐθὺς δὲν ἐβαπτίζοντο . Ἄλλὰ κατεκρεθῆ πρὸς τῆς ἐν Καρχηδόνη συνόδου , συζάσης ἐν ἔτει 255 , ἢ ἐπειτα ἢ παρ' ἄλλων . ὅθεν αὐτὸς ὑπὸ πεισματος ἀπιστεύτου , ἐκουσίως προσῆλθεν εἰς τὸ μαρτύριον . Ὁρ . Δοσ . Ἱεροσολύμ . σελ . 53 . τοῖς Δωδεκαβίβλ .

(1) Πόσα ἱερὰ σφάλματα , ὀλεκαυτώματα λογικὰ τῆς θρησκείας Δεισιδαιμονίας ἔγιναν κατὰ καιροὺς εἰς τὴν γῆν , τὸ φωνάζει ἢ ἡ Κοσμικὴ ἢ Ἐκκλησιαστικὴ ἰσορία . Ἡ Ἀσία , ἢ Ἀφρική , ἢ ἡ Εὐρώπη ἐχρημάτισαν τὰ μακελλεῖα τῆς Δεισιδαιμονίας , κατὰ τὸ παλαιότερον· ἀλλ' ἔπειτα μέχρι τῆς σήμερον ἀνασπάζει ἢ Σκελία διὰ τὴν Ἑσπερινὴν θυσίαν . Φρίττει ἢ Ἀγγλία , ἢ Γαλλία , ἢ Γερμανία , ἢ συληθήβδην ὅλη ἢ Εὐρώπη , διὰ τὴν αἱμεβόριαν τῆς . Ὡς ἢ ἢ Ἀτλαντὶς νῆσος τῷ Πλάτωνος περιεπάρη εἰς τῆς Δεισιδαιμονίας τὰ καρχαρόδοντα σήματα· Χεῖμαρφοὶ αἱματοχυσαὶ ἐχύθησαν ἢ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν φαντασιῶν Δεισιδαίμωνων . Ὁρ . τὸ Περὶ Διχονοιῶν τῆς Πολωνοδικίμ . τῷ Βολτ . μεταφρασμένον ὑπὸ τῷ σοφῷ Εὐγενίου , ἢ τὴν Ἰσορίαν τῆς Ἀμερικῆς , ὑπὸ τῷ Βενδότου . κτλ .

(2) Εἰς τὸ περὶ Κοσμ . πρὸς Ἀλέξανδρον .
 (3) Καθ' Ὅμηρον εἰπῶν Ἰλ . Α . 70 .
 (4) Κατ' ἐκεῖνο τῷ Καρτεσίῳ· " Νεῶ , οὐκ ἔν ὑπάρχω· " Τῶτο γὰρ πρῶτην τε ἢ βεβαιωτάτην τῶν Φιλοσοφικῶν γνώσεων , οὕτως ὑπὸθετο . ἐν τῷ περὶ ἀρχ . Φιλοσοφ . μέρ . α . τμήμ . 4 . παρ' Εὐγεν . Λογ . Πη . διατριβ . Γ' . παραγγ . β' . σελ . 114 . ἐν τῇ ὑπόσημ . (2)

λην, πῶς δυνάμει μόνη τοῦ ἐμφύτου φωτός, ἤξεύρει τόσα πολλά, θείεις παραδεδῆκται ἀμείψως εἰς τὸν Γρηγόριον, ὅς τις, ἀφ' οὗ ἤξεύρει ὅλα τὰ τοῦ Ἀριστοτέλου· αὐτὰ, ἤξεύρει διὰ θείου φωτισμοῦ ἐκ περιουσίας ἀκόμη καὶ ἄλλα· περὶ ὧν καὶ ἂν λέγῃς, ὅτι τὸ Διότι αὐτῶν πληρέστατα δὲν γινώσκει, δὲν ἔχεις δίκαιον παντελῶς· διότι ἔπρεπε νὰ εἶναι κατ' οὐσίαν Θεὸς καὶ αὐτὸς, διὰ τὴν συνδικλέγετα μετ' αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ περὶνοῦσαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ Διατὶ εἶναι γυμνά· Ὅθεν ἐκ σώματός του σὲ ἀρκεῖ καὶ μόνον τὸ ὄψι, ὡς μαθητὴν αὐτοῦ, νὰ ζῆς ὡς ἐκείνος, ἢ ἀναλόγως τῆ καταστάσεως σου ὡς ἐκεῖνος.

καὶ Ὁ πρόνομος λοιπὸν Σαρὸς λέγει ὅτι τὰ ἤξεύρη μὲν ἴλα, πλὴν αὐτὸς ὁ ἴδιος πάλιν μᾶς λέγει ἀλληγορικῶς, εἰτὸν μετὰφορικῶς, ὅτι " Αἱ μὲν ἰδέαι του πικρομάζου μὲ κρίκου, ἢ δὲ συνάφεια αὐτῶν καὶ συνέχεια παρκαίεται μὲ ἄλυσον, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁμοῦ λείπουσιν ἐν τῷ μεταξὺ πολλοὶ κρίκοι. ,, Ὡς ἡ ἄλυσος αὐτῆ δὲν εἶναι ὀλοσχερῆς, καὶ ἡ συνέχεια τις εἶναι συγκεκριμένη. Ὅθεν ὁμολογεῖ πῶς, ,, Πολλὰ ἐπισητὰ δὲν εἶναι εἰς αὐτὸν ὅλως γνωστὰ, διότι τὸν λείπουσιν αἱ ἰδέαι αὐτῶν, ποῦ μὲν ὀλίγαι, ποῦ δὲ πολλαί... (1) Ἐξ αὐτῶν λοιπὸν τῶν ἐκλειπικῶν ἰδειῶν ἀπὸ τὸν Φιλόσοφον, δὲν εἶναι τόσα δυνατόν, μερικὰς τινὰς νὰ ἤξεύρη εἰς ἄλλος, χωρὶς νὰ τὰς ἤξεύρη αὐτὸς, τὰς ὁποίας μάλιστα καὶ δὲν παραδέχεται, διότι τὸν λείπει καὶ νεῖς αὐτῶν μέσος ὄρις, ὅς

τις

(1) Ἴδου πῶς ὁ μέγας Εὐγένιος ἐξομολογεῖται εἰς τὴν Λογικὴν του· " Πᾶν ἔσθ' ἂ ξηνορῶν, ἀτρεκεῖ νοδὸς ἡμματα λεύσση· ἀλλ' ἂ μὲν ἀμβλυοπῶ, ἔσθ' ἂ δ' ἀκοματέμ . η

τις νὰ τὰς συνόπτῃ μὲ τὰς ἰδέας, ὅς ἔδτ. ἔγει; Δὲν πρέπει τόχα περὶ τοῦτο νὰ δείξῃ ἕνα σαφὲν ἐκείνων· σμὸν, (2) τὸν ὁποῖον αὐτὸς συνειβίξει νὰ κάμῃ, ὅπου πρέπει, ὅταν πρέπει, καὶ καθὼς πρέπει; (1)

καὶ. Ἄρα εἰς ἕνα τοιοῦτον δισταγμὸν, τὲ πρέπει ἢ ἐρῶντις του νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸ νὰ κάμῃ; τριφυλέστατον· δηλαδὴ νὰ δεχθῆ τὸ κατ' Ἀποκάλυψιν ἐκ σώματος ἡμῶν καὶ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τῶν φιλοσοφῶν του ἀναιρεῖ, καὶ νὰ συνισῶσιν αὐτὴν. Καὶ ἂν μὲν ἴηται ταῦτ' ἀληθῆ, κερδαίνει τὸ πᾶν· εἰδὲ καὶ δὲν εἶναι, δὲν ἔχασε τίποτε· (3) διότι αὐτὸ καὶ τὴν Φιλοσοφίαν του δὲν ζημιούται ὀλιτελῶς, ἀλλὰ τὴν ἔχει ὀλόκληρον. Ὅση δὲν ἀντιτάσσει εἰς τὸ κατ' Ἀποκάλυψιν καὶ τὴν ἠθικὴν του διατηρεῖ τὴν αὐτὴν, μάλιστα καὶ τὴν τελειοποιεῖ εἰς πολλότατα.

καὶ,

Συμβολὴ διὰ τὸν Φιλόσοφον νὰ δεχθῆ τὸ κατ' Ἀποκάλυψιν.

(1) Πυρρῶνισμος, αἰρεσίς τις ἀρχαία Φιλοσοφική, ἀπὸ Πυρρῶνος τῆ Ἠλέου, τῆ Ἀριστοτέλει συγχρόνου, καθ' ἣν ἔλεγον ὅτι Οὐδὲν οἶδασι· ἢ ἠρῶντο ἢ τὰ πλέον προφανῆ, βέβαια, ἢ ἀληθῆ τῶν πραγμάτων, ὡς ἢ αὐτὴν τελευταίον τὴν ὑπαρξίν των· περὶ ἧς, ἀφ' οὗ ἐξήτεον περὶ θανάτου Γεωμετρικὰς πρὸς ἀπειρίαν, ἀνήθου ἢ αὐτὴν τὴν ἰδίαν Γεωμετρίαν· Ὁρ. Διου. Λαέρτ. θ'. ἢ Σέξτ. Ἐμπειρικ. τὸν ὄλω βιβλία συγγράφαντα κατὰ πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, πρὸς ἐμπέδασιν τῆς μὴ ἐμπέδου αἰρέσεώς του· ἢ τις ἢ Σκεπτικισμὸς ὀνομάζεται· Ἐνταῦθα, ὅν Πυρρῶνισμος, ἀντὶ τῷ Σκέψις, ἐποχή, ἐπαπόρησις.

(2) " Οὐ μόνον (γὰρ) οἱ Ἐφικτικοὶ, ἀλλὰ ἢ πᾶς Δογματικὸς (ἴτοι Καταληπτικὸς) ἐν τισιν ἐπέχειν εἶμθεν, ἢτοι παρὰ γνώμης ἀτθένειαν, ἢ παρὰ πραγμάτων ἀσάφειαν, ἢ παρὰ τῶν λόγων ἰσοσθενείαν· ,, Κλήμ. Στροματ. ἢ. σελ. 77. " Καὶ τὸ μὲν Δόγμα ἐστὶ καταληψίς τις λογική· Κατάληψις δὲ ἔστι ἢ συγκατάθεσις τῆς διανοίας. ,, αὐτόθ.

(3) Τὸ δειληματώδες τῆτ' ἐπιχείρημα τὸ σφοδρότατον, εἶναι τῷ σοφωτάτου γερο Σωκράτους· περὶ ἔ ὄρ. εἰς τὸν Φαίδωνα, ἢ περὶ ψυχῆς τῷ θείου Πλάτωνα.

Ὁ Φιλόσοφος πάλιν πολλά ἀγ. οἶα ἀπερ ὅμως ὁ Χριστιανὸς γινώσκω

Συμβολή
εις τὸν
Πιστὸν
φρόνι-
μον,
ὅτι δὲν
πρέπει
να ἀπο-
σφραγι-
σθῆται τῆ,
Φιλο-
σοφίαν.

κγ. Τοῦ φρονίμου πιστοῦ ἡ σοφία εἶναι ὀλίγη, πλὴν ἀναγκαία διὰ τὴν σωτηρίαν του. καὶ τὰ ἠθικά του δέ, συντομώτερα μὲν, ἀλλὰ τελεώτερα· μ' ὅλον τοῦτο, τὸ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποσφραγίσθῃ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἂν τυχὸν δὲν ἤθελε τὴν ἡξεύρει, δῆλον ἐντεῦθεν· ἐκ τούτου δηλαδὴ πολλότατοι τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν τὴν ἐσπούδασαν, καὶ ἐνεκα ταύτης πολλοὶ ἐταξίδευσαν ἐκ πολλὰ μεμακρυσμένων ἐπαρχιῶν, εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. (1) Οὕτως ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ αὐτὸς λέγει ὅτι τὴν ἐσπούδασε, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πολλῶ πρότερον αὐτοῦ, θειότατοι ἄνδρες, τὴν ἐπαιδεύθησαν· καὶ τοῦτου ἐνεκα καὶ τὴν ὑπερεπαινεῖ, καὶ ἑτέρους ἐπισυνί-σῃ Καππαδόκας· (2) Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἡμποροῦμεν, ἀναλύοντες τὴν αὐτὴν φιλοσοφίαν εἰς τὰ μέρη τῆς, νὰ εὐρωμεν, καὶ νὰ ἀποδείξωμεν ἐν συντόμῳ, ὅσον μὲν καλὸν, ὅσον δὲ χρειώδες εἶναι τῆς φιλοσοφίας τὸ χρῆμα, εἰς τὸν Πιστὸν μας τὸν φρόνιμον. Ἰδωμεν οὖν·

Ἀναγκασι-
τάτη
ἢ Φιλο-
σοφία τῆ
πιστῆ
καθ'
ὅλα τὰ
μέρη
τῆς.

κδ. Ἀρά γε καὶ πρὶν τῆς φιλοσοφίας, δὲν πρέπει, ὅς τις μέλλει νὰ ὀνομασθῆ Παπαιδευμένος (3) Χριστιανός, δὲν

- (1) Γρηγ. Ἐπιτάφ. εἰς Βασίλ. « Ἐντεῦθεν (δηλ. ἐκ τῆς Καισαρείας) ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, τὴν προκαθεζομένην τῆς Ἑώας πόλιν (ἐπιτίθεται ὁ Βασίλειος) ἔξ γὰρ πῶδοκίμει σοφιστῶν τε ἔξ φιλοσόφων τε· τελευτάτοις· οὗ ἐν βραχεῖ χρόνῳ τὰ κράτιστά συνελέξατο τάχει τε μεγέθει φύσεως. Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὸ τῶν λόγων ἔδαφος, τὰς Ἀθήνας, ὑπὸ τῷ Θεῷ (πρόσχευ) πέμπεται, ἔξ τῆς καλῆς πρὸς τὴν παιδευσίν ἀπλησίας. Ἀθήνας, τὰς χρυσὰς ὄντως ἐμοί, ἔξ τῶν καλῶν προσέξενου· εἶπερ τινί· ἐκεῖναι γὰρ μοι τὸν ἄνδρα τῆτον ἐγνώρισαν τελεώτερον » κτλ.
- (2) Ἐν ταῖς πρὸς Λιβάνιον Ἐπιστολαῖς. « Ἰδοῦ σοι ἔτερον Καππαδόκην » γράφει πρὸς αὐτόν.
- (3) Ἀξίως πλουτοῖ ἔξ εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ὑπερυψώματα, δὸς ἐπεῖν

δὲν πρέπει νὰ ἡξεύρη ἀπαραιτήτως τὰ Γραμματικά, τὰ Ποιητικά, τὰ Ρητορικά, τὰ ἀπ' ἀλλήλων ἀχώριστα; (1) εἶδε καὶ δὲν θέλει νὰ ἰδῆ πάντελῶς τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν; ἄς μὴ τὴν μετέλθῃ· (2) διότι ἔχει ἀντ' αὐτῆς ἀληθείας αἰωνίας; μὲ τὸ Ποιητικὸν κάλλος ἐκπεφρασμένας, παρὰ τῷ Θεολόγῳ Γρηγόριῳ, Ἀπολλινάριῳ, καὶ ἑτέροις· οἵ τινες ἐσιχούργησαν πολλὰ τῆς θείας Γραφῆς, ἰδία δὲ ὁ Ἀπολλινάριος τὸν Ψαλτῆρα, καὶ ὁ Νόννος, τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, καὶ ὁ Γρηγόριος, ἄλλα τε καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ Τραγωδίαν εἰς τὸ πῶθος τοῦ Κυρίου· (3) Ἡ Μεταφυσικὴ, ἡ Λογικὴ, καὶ ἡ ἠθικὴ, δὲν

- ἔξ εἰς τὰ Πολιτικὰ· ἔξ εἰς τὰ τῆς βιοτείας του πλέον εὐτράπελος ἔξ εὐοικονόμητος, ἔξ ὡς εἰπεῖν, βιομήχανος.
- (1) Ὁθε. ἔξ ἡ Λατινικὴ παροιμία, « Κ-θαρὸς Γραμματικὸς, καθαρὸς ὄνος » ἢ « Μόνος Γραμματικὸς, ὄνος ἀπέχρημα ».
- (2) Μ' ὅλον ὅτι ἡ μυθολογία τῶν παλαιῶν εἶναι ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογοῖν ἀδιαχώριστος. Ὡς ἔξ οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, μετεχειρίσθησαν ἐγκαίρως τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν, εἰς τὰ εὐράνια τῶν συγγράμματα. Ἐκ τῆ προχείρου· μέγ. Βασίλ. πρὸς τὸν πρὸς τοῦς νέους παραινετικόντου, δὲν μετεχειρίσθη τῶν χρυσοφάνων μυθολογικῶν τὸ μυθολόγημα; δὲν μετεχειρίσθη τὸ γῆρας τῷ Τιθεῦς ἔξ τῷ Ἀργυροφάνει, τῶν παρ' Ἡσόδῳ βιβ. α'. ἔξ Ἀριστέδῃ εἰς τὸ ἐπικηδεῖον τῷ μαθητῷ του Ἐπταῖος, ὡς μακροβιωτάτων μυθολογομένων; Τί πειράζει λοιπὸν τὸν πιστὸν μας τὸν φρόνιμον νὰ μετεχειρίζεται τὴν μυθολογίαν, ὅχι βέβαια πιστέων αὐτὴν, ἀλλ' ἀληγορῶν, ἔξ ἠθικευόμενος, ἔξ καλοπίζων μὲ αὐτὴν τὰ ἕξια του συγγράμματα; Ὁθε. ἔξ τὴν ἐνταῦθα προσεθεῖσαν Ἐπιστολὴν τῷ σοφῷ, ἔξ σοφῷ Θεολόγῳ Γύργει, ὅπου μετεχειρίσθη ὡς ἡδιστα τὴν μυθολογίαν τῷ Ἀλασίῳ, ἔξ τὴν Θαλαμηπολίαν τῷ Ἀχιλλέως κτλ.
- (3) Ἀπολλινάριος; Λαοδικεὸς τῆς Συρίας, σίγχετος Βασιλείου ἔξ Γρηγορίου, δι' ἡρώων ἐπῶν πᾶσαν τὴν τῶν Ἑβραίων Γραφὴν ἐξέφρασε· σφύζεται δὲ μόνος ὁ Ψαλτῆς τετυπωμένος· οὗ τινος ἢ ἐξαιρετος χάρις αὐτῆ ἐστίν, ὅτι ἐν παντὶ εἰς ἕνα συγκλείεται ῥήμα τῶν τῶν. Ὁ τὸν λουτῶν· ἔξ ἐν τῷ τέλει τῷ Περσικῷ τῷ Ψαλτῆρος τῷ Ζουγαλίῳ, τῷ

εἶναι τάχα ἀναγκαιότατα μαθήματα καὶ ἐπωφελέστατα; οὐδείς ἀντερεῖ, εἰμὴ ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀβελτερώτατος, ὁ τὸν καλλωπισμὸν μόνον τῆς ὕλης φρονῶν, καὶ περὶ αὐτὸν ἰσυνειδήτως ἐνασχολούμενος, περὶ δὲ τὰ κυριώτατα ἀφιλόκαλος. Οὐδείς ἀμφιβάλλει πόσον τόνον καὶ δόνα· μὴν ἐμπειοῦσι τῷ ἀνθρωπίνῳ νοῦ εἰ ἀναγκαιόταται τῶν Μαθηματικῶν Ἐπιστημῶν, ἢ Ἀριθμητικῆ, καὶ ἡ Γεωμετρία, ἐν γένει καὶ κατὰ μέρος. (1) Μὲ τριούτον ἄρα
 νοῦν

τῷ ὑπὸ τῷ μακαρίτου Νικοδήμου μεταφραστοῦτος εἰς τὸ ἀπλόστην, ἢ ἐκδόθητος τύποις ἐν Κωνσταντινουπόλει 1819. — Νόννος δὲ ἦν Πανοπολίτης τῆς Αἰγύπτου, 410 ἔτη μετὰ Χριστοῦ ἀκμάσας, ὅς τις παρέφρασε εἰς Ἑλληνικοὺς στίχους τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον μὲ ὑφυγορίαν Ὀμηρικὴν. Ἡ δὲ Τραγωδία τῷ Γρηγορίου εἰς τὸ Σωτήριον πάθος, δὲν εἶναι, παρὰ τοῖς κρίνειν δυναμένοις τὰ Δράματα, κοπιώτερά τῶν τῷ Εὐριπίδῳ Τραγωδιῶν. Ὡραῖα εἶναι ἢ τῷ Ἰταχόπροδρόμῳ Θεοδώρῳ τὰ Ἰαμβεῖα τετρασίχα, ἢ τὰ Ἠρῳά τε, ὡς Ὀμηρικώτατα καθ' ὅλας τὰς χάριτας τῆς Παιήσεως, πεποιημένα εἰς τὴν παλαιὰν Γραφὴν ἢ τὴν νέαν, εἰς τὴν Θεολόγον Γρηγόριον, εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον, ἢ εἰς τὸν Χρυσόστομον· εἰ καί τις τῶν μισουσιωπέων δεισιδαίμων, ἢ προληπτικῶν ἀρχαιολατρῶν, ἄλλως τὰ τοιαῦτα δοκεῖ. Κάλλιστα εἶναι ἢ τὰ τῷ Πισσίδῳ Ἰαμβικά εἰς τὴν Κοσμογραφίαν, ἢ ἄλλα, ἢ ἰπαινέτην ἔλαχον τὸν Ψελλὸν, τὸν Φώτ. Σουῖδ. Γρηγόρ. Κορίνθ. περὶ Συντάξ. ἢ Γρηγοριῶν Ἰσορ. βιβ. ἡ. — Ἰσέον, ὅτι ἡ Φιλοσοφία ἐλικῶς διαιρεῖται εἰς Θεωρητικὸν ἢ Πρακτικόν. τὸ Θεωρητικόν, εἰς Μαθηματικόν, Φυσικόν, ἢ Μεταφυσικόν· τὸ Πρακτικόν, εἰς Ἠθικόν, Πολιτικόν, ἢ Οἰκονομικόν· ἕκαστον δὲ τούτων ὑποδιαιρεῖται εἰς πολλάτα μέρη· τῶν ὁποίων τινὰ ἀναφέρονται εἰς τὸ κείμενον, ἢ τὰς ὑποσημειώσεις μὲν.

(1) Διὰ τῆς Μεταφυσικῆς κινεῖται τὰς ἐν γένει ἀληθείας τῶν ὄντων. Διὰ τῆς Λογικῆς, τὸν τρόπον πρὸς ἀνεύρεσιν τῆ ἀληθείας, ἢ μετάδοσιν αὐτῆ ἢ τοῖς ἄλλοις. Διὰ τῆς Ἠθικῆς, πρὸς ἀνεύρεσιν τῆ ὄντως ἀγαθῆ, ἢ τῆς ἀληθινῆς τοῦ εὐδαιμονίας. Ἀνάγνωθι τὰ Προλεγόμενα ἐν τῇ Λογικῇ ἢ Μεταφυσικῇ τῷ Γενουνησίου, τῇ μὲν, μεταφρασμένη ὑπὸ Δωροθέου Πρωτοῦ, ἢ ἀνεκδότῳ ἔτι οὖσα· τῇ δὲ ὑπὸ Ἀθανασίου τῷ Παρίου, τῇ ἢ ὑπὸ τῷ Εὐγενίου προμεταφρασθείση. Ἐτι ἢ τῆς Ἠθικῆς

νοῦν, ἐποπτεύων τὸν ὑπερμεγέθη ὄγκον τῶν πολυκρίθμων οὐρανίων σωμάτων, καὶ τὰ ἀειοπα ἀποστήματα τῆς ἐπὶ ἀλλήλων αὐτῶν ἀποχῆς, ἀδύνατοι νὰ μὴ γίνονται ὁ κριστικὸς, μέγας λάρις ἐνὸς τοιοῦτου μεγάλουροστοῦτου Θεοῦ. (1) Ἡ φυσικὴ Ἴσορῖα τῶν ζώων, τῶν φυτῶν, καὶ τῶν ἰερυκτῶν, δίδουσι εἰς αὐτὸν τῆν πλεον χάρισσαν καὶ ἀνεπιβλαβέστην διατριβήν. Ἄνευ Γεωγραφίας καὶ Χρονολογίας, πῶς ἔμπροσθε νὰ ἠξυῖρη ἐν τάξει τὴν Ἰερὴν Ἴσορῖαν τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας, τῆς Προηγουμένης καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας; καὶ πῶς θέλει γέ

νει

κῆς τῆ Μοισιόδακος Ἰσθίου, ἢ τῷ Ἀϊνεκίου, ἢ τῷ Ἀριστοτέλει τῶν μετὰ τὰ Φυσικά, ἢ Ἠθικῶν, ἢ θέλει μάθει τί δύναται αἰ ἐπιστῆμαι αὗται. Ἡ δὲ ἀνάγκη τῆς Ἀριθμητικῆς ἐς τοῖς τῶν ἐμπόρων, δὲν εἶναι γνωσθῆ; πόσον δὲν χρησιμεύει ἢ εἰς τὰς Φυσικομαθηματικὰς ἐπιστῆμας; Τὴν δὲ τῆς Γεωμετρίας ἀνάγκην αἰσθ' ἔχοντα μᾶλλον ἐς τὴν Γεωγραφίαν, Κινατομίαν, Τριγωνομετρίαν, Ἀστρονομίαν, Φυσικὴν κτλ. εἰς ἀπόδειξιν μεγάλων ἀληθειῶν, ἢ θεωρημάτων ἀξιολογητάτων. Εἰς τοὺς Ἑλληνας εἶν' ἐπιστηματῆρα ἢ κατανάγκη τῶν ἐπιστημῶν τούτων· διότι τὰ συγγράμματα τῶν παλαιῶν συγγραφέων γέμισον θεωριῶν μαθηματικῶν. Πῶς, φέρει εἰπεῖν, θέλει τις ἐρμηνεύσῃ τὸ τῷ Πλάτῳ ἐν Λυκούργῳ. "Ὁ κῆ ἀριθμὸς, τέλειος ὢν μετὰ τὴν ἐξέδρα, ἴσος ἐστὶ τοῖς ἐαυτῷ μέρεσιν". Ἐν δὲν ἦναι ἴδμω" τῆς μαθηματικῆς Ἀριθμητικῆς; ἢ τό. "Τὸς ὅ κατὰ πλευρῶν, διάμετρον κίνησις; ἢ τῷ αὐτῷ Περὶ τῆ ἀκούειν, ἂν δὲν τελεσθῆ εἰς τῆς Γεωμετρίας ἢ Φυσικομαθηματικῆς τὰ μυθήρια; Ὁρ. ἢ σελ. ἡ. Τοῖς ἀναγινώσκουσι, τί φρεῖ Μάξιμος ὁ Πλατωνικός.

(1) Ἐκφωῶν μετὰ θαυμασμῷ ἢ ἐκπλήξεως, "Μέγας εἶ σὺ Κύριε, ἢ θαυμάσια τὰ ἔργα σου, ἢ οὐδείς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ἕμμεν τῶν θαυμασίων σου." Λέγουσι περὶ τῷ μεγάλῳ Νεῦθωνος, τῷ δευτέρῳ Ἀρχιμῆδους εἰς τὴν μεγαλόνοισαν, ὅτι ὁσάκις ἤκουε τὸ ὄνομα τῷ Θεῷ, ἢ κατὰ μέγας τε ἀνελάμβανε, διηγείετο εἰς τὸν νοῦν τε μία τριῶν μεγάλη ἢ ὑπερφυῖς ἰδέα αὐτῆ, ὡς τὴν κατελάμβανεν φρικτῶδες σπασμοί. Τοσῶτον ἐκτεταμένῃ ἢ ὑπερέξοχον, ὁ μαθηματικώτατος τε νῦν, ἐνετυπώετο τὴν ἰδέαν, τῆς παντοδυναμίας ἢ πανσοφίας τῷ ἀπειρῷ Θεῷ

καὶ ἐγκρατῆς παύτης, χωρὶς ἐκείνης, τῆς θύραθεν, τῆς
 ἡρωικῆς ἰσχυρίας, τὴν ὁποίαν κατὰ λάθος ἠμπεροῦσε καὶ
 περιφραζέται; (1) Πῶς θέλει γνωρίζει τὸ δίκαιον καὶ τὸ
 ἄδίκον ἐπὶ τῆς Πολιτικῆς κεινωνίας, ἐάν θεμελιωδῶς δὲν
 ἠμπεριωθῆ ἰς τὰ Νομικά; καὶ τὴν μάθησιν δὲ καὶ γνῶ-
 ριν, τὴν ἀπὸ τῆς Ἀθηναίης καὶ Βοτανικῆς, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς
 Ἀνατομίας, κίβηται καὶ αὐτὴν καὶ τὴν παραδίεκτη; (2)
 Ἡ καὶ τῶν ἄλλων ἐκατοστῆς τεχνῶν καὶ ἐπιτημάτων,
 οὐστὶς ἄλλων εἰς τὴν κοινότητα καὶ εἰς τὸν ἐλευτεντου,
 καὶ σωτηριώδεις τῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ, εἶναι
 δυνατόν πρὸς τὰ ἀποξενώσῃ ἀπὸ τὸ πνεῦμά του; (3)

Ταῦ-

1) Ἀνάγνωθι τὰ Προλεγόμενα εἰς τὴν Ἰσορίαν τῆς Δομαιρῶν μετα-
 φρασμένον ἔκδοσεσμένην ἐπὶ τῷ σοφῷ Ἀθανασίῳ τῷ Σαγειρίτῃ.

2) Οὐδὲ βιβλία διότι μάλιστα ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ἢ σπουδῆν τῆς Ἀ-
 νατομίας, προσποχτᾶται, ἢ βάλλεται εἰς πρᾶξιν τὸ Γνώθι σαυτὸν,
 τῷ δὲ τὸ θεῖον παράγγελμα ἔσκειότερον ἢ πορεῖ νὰ λευγὸ τοιαῦ-
 τος πρὸς τὸν Θεόν. Ἐθαυμασθῆ ἢ γνῶσις σου ἐξ ἐμῶ, ἢ δὲ κλ. ἐκ
 τῆς ἀναλίσεως ἔσκειας τῶν σωματικῶν ὀργάνων τε ἔσκειν, τῶν
 πῶς, λεπτῶν ἔσκειων, ἔσκειων αὐτῶν συντρεχόντων εἰς ἓν κοινὸν τῆς
 ζωῆς ἀποτέλεσμα. Ἐν δὲ ἀνάγνωσιν ἔσκειας ψυχικῆς τε δυνάμεις ἔσκει-
 νεργείας, ἔσκει ἐπεξεργασθῆ τὴν κοινότητα τῶν δύο ταύτων ἀντιθέτων οὐ-
 σιῶν, τῆς ὑλικῆς ἔσκειας, τῶν θαυμάτων τὸ θαῦμα, ἐν τῇ Ψυχασοφίᾳ
 τῆς Μεταφυσικῆς. τῶν δὲ πλέον μάλιστα κατασῆσεται λάτρεις ὁλο-
 προθυμος, ἔσκει ἐρωτικώτατος ὑμνωδὸς τῆς τῷ Θεῷ μεγαλειότητος, ἔσκει ο-
 φίας, ἔσκει ἀγαθότητος. διὲν ἔσκει ἀγαθὸν αὐτὸν ἐκ τῷ γὰρ τῷ μηδεὶς,
 τὸν ἐξώσεν εἰς ἓν ποικιλώτατον, ἔσκει ἀρμονικώτατον, ἐπιτηδειώτατον, ἀ-
 νελλιπέστατον. ἔσκει βραχύτι πρὸς Ἀγγέλους ἠλαττωμένον ἀλλ' Ἀνατι-
 μίαν εἰσέτι ἔσκει βοτανικὴν δὲν ἀπεκτήσαμεν νεώτερον. Χημικὰς δὲ ἔσκει-
 μεν δὲ τὴν μὲν ἐπὶ Ἀθανασίῳ, Ἡλιακὰς μεταφρασμένον τοῦ Φερκερᾶ-
 τὴν δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ Κούμα, τῷ Ἀδῆτῃ.

3) Ἐν ἀφαιρέσει τῶν ἐλάχιζον τὰ ἰάλινα διοπτήρια, (ὀφθαλμοῦαλια)
 ἔσκει τὴν τηλεσκοπία, τῆς Ὀπτικῆς ἔσκει Ἀναλογίας χρησιμώτατα τεχνολο-
 γήματα, σκετῶμαι εἶλεται αὐτὸς ἀποδείξει τῶν ἐπιστημῶν τὴν ἀκρίβητον
 καλλιέργειαν ἀπὸ τὸν Κόσμον τῶν Χριστιανικόν. Ἐν ἀφαιρέσει δὲ ἔσκει
 τῶν

Ταῦτα λοιπὸν καὶ τὰ τοιαῦτα μαθήματα, δὲν ἐχει κατ'
 οὐδὲν εἰς τί γὰ τὰ φορητῆ καὶ καὶ νὰ τα ὑποπτεύεται εἰδ'
 οὐν, ἐγὼ γὰ τὸν εἰπὼ εἰς τί νὰ φυλάσσετε τοι.

καὶ ἄς προσέχη νὰ ἀποξενηθῶ, τὸ ἠμπεδισε μέγισ-
 τῶν τῆς φιλοσοφίας τὴν προόδον ὅ, τι δὲν ἐγγραῖα, ἔσκει
 ὅσον καὶ τὴν Θεολογίαν ὅ, τι προῦξένισε ἄς εἰ φερῶν
 αἱρέσεις ἢ δηλ. τὴν Σχολαστικὴν περιουσίαν, τὴν αὐθαδ
 πολυπραγμοσύνην ἐπὶ τῶν θεῶν. (1) Ἐπὶ τῆς Θεολο-
 γίας, λοιπὸν καὶ φιλοσοφίας του, ὡς ἐπὶ πρὸς πῆ εἰσον ἄς
 ἐξαρκεῖται εἰς τὸ, ὅτι ὅπως εἰν ἡ ἀνώτατον δὲν τὴν
 μεγαλιτέρην ἐπίδοσίν του, καὶ διὰ τὸ μεγαλιτέρον κατ-
 λόν, τὴν σωτηρίαν του καὶ ἄς μὴ ζητῆ πολὺ πρὸς τὸ,
 Δι. τ.

Ἀπὸ
 τῶν
 χρη-
 φυλατ-
 θεῶν
 τὸν Πι-
 στον.

σοὺς Κύκλους ἔσκει τὰ Θεμέλια τῶ Ἡλίου ἔσκει τῆς Σελήνης, ἔσκει τὰς Ἐπακ-
 τὰς αὐτῶν, ἔσκει Ἰσημερίας, ἔσκει τῶν αὐτῶν ἔσκει ἔτερα, θελεῖ σκετῆ ἢ πάλιν
 ἐκ τῷ προχείρῳ, ὅσον ἀναγκαῖα εἶναι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἢ ὑψιπέτης
 Οὐρανία. Ὁ Ἰπποκράτης εἰς τὸ περ' Ἀέρος. ἔσκει Τόπος λέγει, ὅ, τι ἢ
 Οὐρανία τὰ μέγιστα χρησιμεύει ὡς ἔσκει εἰς τὴν Ἰατρικὴν. ἢ ἔσκει ὅ-
 κείνισε ταῦτα μετεωρολόγια εἶναι, εἰ μετασείνη τῆς γνώμης, μάθοισιν
 ὅτι οὐκ ἐλάχιζον μέρος ξυμβαλλεται Ἀστρονομίῃ εἰς Ἰατρικὴν ἀλλὰ
 πάνυ πλείσιν. ἢ Ἀλλομὴν ἢ Ἰατρικὴ εἰς βιωφελεστά. τεχνῶν, ἀνα
 ἔσκει ἢ Ἀστρονομία τοιαῦτη.

(1) Παραδ. χάρι. Πιστεύομεν, ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς ἐγεννήθη ἐκ τῷ Πα-
 τρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα το ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τῷ αὐτῷ ὄντος. χριστῶ-
 τον ἀρκεῖ, τὸ νὰ πολυπραγμονῆ τις ἔπειτα ἔσκει τὸν τρόπον τούτων τὸν
 θεῶν προόδων, εἶναι αὐθαδεια ἀσυγχώρητος. Καὶ αὐτῷ. Πιστεύομεν,
 ὅτι ὁ Θεὸς εἰς Κύριος πάντη ἐλεύθερος, ἔσκει δίκαιος ὅμως ἔπειτα νὰ
 πολυπραγμονῆ, ἀνδραγαθῆ ἢ τῷ Θεῷ κυριότης ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην
 τε, ἔσκει ἐκ τούτου νὰ ἐξάγη ἀτοπὰ συμπεράσματα. ἐναντιωσάμεν εἰς τὰς
 θείας Γραφὰς, ἔσκει τῷτο πάλιν εἶναι πλεῖσιμον ὑπερβάσειον, ἔσκει διὰ τῷ-
 το πάλιν ἀσύγνωστον. Καὶ αὐτῷ. Πιστεύομεν, ὅτι ὁ Θεὸς γινώσκει τὰ
 ὄντα, γινώσκων ἑαυτὸν ὅσον ἀρκεῖ τὸ νὰ ζητῆ τις ἔπειτα, ἐν τῷ
 ἄλλῳ μέσῳ ὁ Θεὸς γινώσκει τὰ ὄντα; τῷτο εἶναι μία περιττὴ Σχο-
 λαστικὴ γλωσσαλία, ἔσκει περιττὴ ἀδιανόητος. ἔσκει ἐπομένως πάλιν ἀσυ-
 γνωστον. Ταῦτα πάντα ἔσκει τὰ τοιαῦτα λεπτεπιλεπτα ἀδύνατα προ-
 βλή-

Διότι· ἐπειδὴ πολλάκις ἐν μὲν τῷ, Διότι τοῦ ἐνός, ἐνε-
σιν ἀχωρίσως ἢ βλασφημία, ἐν δὲ τῷ, Διότι τῶν δύο,
ἄφυσος ἢ κενόπρωδία.

Προτέ-
τι ἀρα-
γμοσιά-
τη ἢ Φι-
λοσοφία
τῆ Χρι-
στιανισ-
μῆ.

κς'. Ἀλλὰ καὶ πῶς δὲν εἶνε ἡ Φιλοσοφία τῆ Χριστια-
νισμῶ ἀναγκαιότητι, ἐν ᾧ χρηζόμεν ἔχειν καὶ διδ-
σκέλλους τῆ, Ἐκκλησίας, ἀρχοντας λαοῦ, καὶ ποιμέ-
νας Πνευματικῶς, οἵτινες γὰ δύνωνται σχεδὸν νὰ ἐννο-
ῶσι τοιοῦτον ἴδρα, ὅτω κοινῆ νοῦν πᾶντες συνάμα, οἱ
αὐτοῖς ὑποκείμενοι; (1) οὕτω γὰρ δύνανται νὰ τοῦς δι-
ευρύνω.

βλήματα ἢ ζητήματα εἶναι ὑπὲρ τὰ, Διότι, ὑπὲρ τὸ Πῶς, τὰ γὰρ
ὑπερβαίνοντα τὸ ἀνθρώπινο λογισμὸν, τίσις δεῖται μοῖρα, ἵνα οἱ
θεῖος ἄριστος, πρὸς Κορινθ. β' κεφ. ε'. Ὁ δὲ ἀντίχριστος Ρεί-
ναλ, εἰς τὴν περί Χριστιανισμῶ βιβλ. 18'. (ἐν τῆς Σημειώμασι ἐκ
Γαλλικῶν μεταφράσεων τῶ μακαρίτη Αὐδίντε Ν. Καρτζῆ) λέγει,
ὅτι « Ἡ κυρία δύναμις τῆς θεοσκείας, ἡ ὑποτάττουσα τὸν νῦν, εἰ κρα-
τῦσα διὰ τῆς πειθῆς τῆς σκεΐθουσι, λείπει· ὅθεν οἱ σκεΐθουσι α-
τῶν ὁ Θεὸς ἢ βαβαί, τίσις εἶναι παράξενος. Διότι θάρτην θεο-
σκείαν νὰ ἦναι Γεωμετρία, ὅτε εἰπεῖν φυσικῶς τῆ Ἐπιτελικῆ, εἴ-
ον εἰπεῖν ἐφεύρεμα τῶν ἀνθρώπων· Ἐποκρινόμενος, ὅτι δὲν ἤξῆλει πῶς
ἡ θεοσκεία τῆ Χριστῆ εἶναι μία ὑπερφυσικῆ κατ' Ἀποκάλυψιν γινώσκεις,
ὅτις ἔχει ἀρχήντες τῶν Πίσων, τῶν εὐγνώμονα συγκρατῶσιν τῆ Χρι-
στιανῆ εἰς τῆ ἴψιν τὰς ἀληθείας· ὅστις πα ἀγαθὸς ἔν· ἢ ὅλος δι-
καιόσιν, πῶς ἦναι πρῆπον νὰ ἀφῆσιν τὸ πλάσμα τῶ θεοτικῶν τῶ-
τε, τῶν ἀνθρώπων, κατὰ σκῆτον κλάσκον τῆς ἀγνοίας ἢ ἀδολείκτες;
εἴτ' ἀντιφάσκου κατ' εἰθεῖαν εἰς τὰ θεῖα προσόντα τῶ ἢ ὁ ἀπαθῆ-
στος Θεὸς ἢ παντίλοιο, ὑποβάλλεται ἀσθεβῆστα εἰς τὸν ῥυπαρὸν ἴ-
νοχῶν τῆ φθῶν, τῆς μεγίστης ἀδικίας, ἢ τῆς ἀγνοίας, ἢ τῆς πλῆον
χαμαρπῆς μικροπρεπείας ἢ ἀναξιοτήτος· Ὁ Χριστιανὸς ερωτεῖ ὅτι ἡ
θεοσκεία του παρομοιάζει μὲ ἴν ἄραιότατον δένδρον, τῶ ἵποιο αἱ ῥίζαι
ἐμπροσθῶσι εἰς τὸν οὐρανὸν, ἢ δὲ κορυφῆ ἢ εἰ κλάδει τῶ ἐρηπλομενοῖ
εἶναι ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ δὲ καρποὶ ἀπολαυσεῖ μὲν ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, μά-
λιστα δ' ἐν τῆ ἡρανῆ· Ὁ ἀντίχριστος δὲ σπαράττεται ὁ Χριστιανὸς ἐπ'
νομήνεται· οὐμὴ κατισχύσον ποτε κακία Σοφίας τῆς ἡμετέρας.

(1) Τῆτο σχεδὸν ἔντεῦσα εἶναι ἀδύνατον, ὡς πολλὰ ταῦτα ἢ εἰ τῶν
Πολιτικῶν τῆ Πλάτωνος. Τῆτο μάλις ἠδύνατο νὰ κατορθωθῆ εἰς τῶ
Χρι-

ευθύνωσι καλῶς εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν θεωρίαν καὶ πράξιν
περὶ τὰ θεῖα, ἢ τὰ ἀνθρώπινα. Χωρὶς δὲ τοῦτον, ἐάν
δὲν ἔχωσεν τοιοῦτους διδασκάλους εἰς τὰ σχολεῖτάμας,
ποῖος θέλει πλάση καὶ μορσῶση ἐκείνους; ἢ ποῖος θέλει
δώση καλὴν ἀγωγὴν, καὶ ἀπλῶς Χριστιανικὴν εἰς τὸ ἔ-
θνος; (1)

κς'. Τὸν δὲ σρεβλὸν Σοφὸν δὲν λέγω νὰ γένη προστή-
τος, πρὸ τοῦ νὰ γένη φιλόσοφος, καὶ ὅτι πρότερον ἀν-
θρώπος· διότι δὲν ἔχω καὶ νέν ἐπιχείρημα, ὥσε νὰ κατα-
κείσω τὸν, ὅς τις ἐθελοντὶ παρατεῖται τὸ Λογικὸν του,
ἐρ' οἱ καὶ ἀνδραγαθίζεταί, καὶ καυχᾶται καὶ καλλω-
πίζεταί. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς οὕτος ὁ τρόπος του δὲν γιν-
νάται ἀπὸ ἀμύθειαν, ἀρ' οὐ ἄπαξ αὐχεῖ τὴν Σοφίαν,
θέλει εἶναι λοιπὸν, (ἄ; με; συγχωρήσει;) ἀπὸ τοῦ ἐγχε-
ράλου του τὸν ἐργασμὸν· « ἴθεο κρέπει πρῶτον νὰ ἀν-
θρώπιση τὸν ἐγχεράλεον, ἔπειτα νὰ φιλοσοφήσει ὁρθῶς, καὶ
μετὰ ταῦτα νὰ γίνῃ τῆ Χριστιανισμῶ ἡ προσήλυτος, καὶ
νὰ καττηχῆ τὰ μυστήρια. Ἄν ὅμως ἐμζινεν εἰς αὐτὸν
να μίμῃ ῥανίς λογικότητος, ἄς μ' ἀκούση εἰς ἔν πρῶγμα,
ὅπερ εἶναι συμφέρον του. Ἄς μιμηθῆ τοῦς φιλοσόφους,
καί.

Συμ-
βολῆ
ἢ Πρω-
τοπῆ
τῶ κα-
ποι-
λοῦμε
ἢς σι-
πίν,
ταυτὸν
ἢ πῶν
τῶ Ἀ-
θῆν.

Χριστῶν εἶναι τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν « Ἄραδῆσιν μ' αἰτεσε, μέγα
μ' αἰτεσε, ὅτοι δῶσω. » Δὲν κῆρ παρατήρη τῶν κῆρ σου, ὅ, δε τις
ἢ ἀν ἦσαι, μακάριος· λέγω λοιπὸν, ὅτι εἰ λέγοι σου καλοὶ μὲν, ἀδύ-
νατοι δὲ. Τὰ σύμβολα τῶ τελίω ἀνδρῶν, οἱ τέλειαι ἀριθμοὶ, εἴ-
ναι ἰλίγγουσι· ἰλίγγουσι οἱ ἐκλεκτοί.

(1) Ὅστιον, ὅτι ἐπῆρξουσι ταῦτα διδάσκαλοι, δὲν ὅτι, ταῦτος ὁ Εὐ-
γίνιος; τί ἀρελεῖ; ὅταν ἀναξιοπαθῶσι οὔτοι, πῶς δύναται νὰ μορ-
σῶσιν ἐκείνους, ἢ νὰ ἀγάγῃσι τῶ ἴθου εἰς τὴν Χριστιανικὴν ἀγωγὴν;
ἴν τῶ ἐκαίως εἶδα, ταυτῶ σαφῆς ἢ τὰς ἐκιδεστικῶ ἢ ἀτιμία, ἢ
περιφρονησῖς τῶν ἀλαθῆς σκεδαίων, εἶναι τὸ αἴτιον τῆς μὴ προόδου τῆ
ἴθου εἰς τὰ καλὰ ἢ συμφέροτα. Ἀλλ' οἱ ἠλίθουσι μισογενεῖς λογοῦσι
Τὶ χρουζῶμεν;

καὶ τοὺς Χριστιανοὺς· οἵτινες, καί ται ἔχοντες Λογικὴν ἀκαταλόγον τῶν ζωγράφων, ὡσπερ ἐκείνοι, καὶ οὕτω διδασκόντες ἐπιπλέον μετὰ τὸ παρ' ἑαυτοῦ (1) ἔτι· ἂν δοξάζῃ Ἡρακλειτίζων, ὅτι οὐδὲν ἔστι ἀληθὲς, ἄς κινηθῆ τὸν Κρατύλον, ὅς τις ἐδόξε ζεν, ὅτι δὲ τὸ μάλιστ' ἀδὲν πρέπει τις καὶ νὰ ὀμιλῇ διότι ἐλέμφεται τὸν Ἡρακλειτον, οὐχὶ λαλῶν, ἀλλὰ κινῶν μόνον τὸν δάκτυλον· (2) Ἄς κινηθῆ λοιπὸν καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἄς εὐωπήσῃ δηλ. καὶ δ' ἂ τῆς ἐφρασίας τοῦ οἰκειτέρῳ λόγῳ ἄς κηρύξῃ τὴν ἀλογισίαν τῆς ἀλογιστικῆς ἀγνοίας τῆς, ὡς νὰ κατασκευάζῃ ἄλογα ζῶα κατ' ἀλληλότερον πρᾶγμα, τὸ ὅποσον ἀκαταλλίως καὶ ἀτιπίος ἐπιχειρεῖ νὰ κατορθώσῃ μετὰ σοφίσματα καὶ τρεφείαν, ἢ ἄλλως εὐμορφολογικὴν ῥητορικὴν. Ἡ συμβουλὴ μου ἀρμύζει εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θαυμασιώτατου, καὶ δύνανται νὰ τὸν βεβαιώσω,

(1) Κατὰ γὰρ τὸν Θεολόγ. Γεωγ. Τετρας, "Γραφοὺς διδάσκει τὸ πλεονεξία ἐκείνοις. Ἄς ἐπιγῆ λωπὸν ἔσται αὐτὸς τὰ τῆς ἀθείας τὴ διὰ παραδείγματος, ἢ οὐχὶ ἐκλ. λέγων ἔ γράσαν, ἔ τὸν Κόσμον οὕτω πλαῖον. Τέτοιο ἴδιαι τάχα σοφίσματα τῶ συγγραφίως μας ἀναμάρτητοι κρὶς ἐδὲ Ἄθειον, ὅτι μᾶλλον εἴμαι συμφορὸν τὴ διὰ παραδείγματος, ὡς εἰ ζωγράφοι νὰ διδάσκῃ μωσὶ τὸ Ἄθειον τὴ διότι ἤθελεν πῶς εἰ Χριστιανὸν εἶναι πλαῖοντα ποτε ἀπὸ τῆ Ἄθείας τὰ παραδείγματα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ λόγου ἔ δολοκαλίως τὴ διαφθίρωται· διὸ ἔ δ' Ἀπόσ. ἔλαγε· "Βλέπετε μὴ τις ἐμῶς ἔσται ὁ συλαγωγῶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ οὐκ ὀπίσθε." κρ. β' . β. ."

(2) Ἐπὶ τῆς μετὰ τὴν φιλοσοφίαν τὴ παλαι, οἵτινες ἐδόξαζον, ὅτι δὲ ἔστι ἀληθὲς, ἢ κινῶν ἀδύλον. Αἰτίαι δὲ τῆς τριακόντης δόξης· γέγονε εἰς αὐτοὺς, τὸ ὅτι οὐκ ἔλαβον τὰ αἰσθητὰ μωσὶ ὅτι εἰναίεντα, τὰ ἐπίτα εἶναι ἀλλοίωτ' ἢ μεταβαλλομένη· ἐπὶ τῶν ὁμοίων μὲ βλαπεντὶς τὴ ἀληθῆς λεγομένου, (ὅ γὰρ ἔστιν καταφάσκει τις τῶ μοι· λέγων με ἀβαλόμενον, ἢ κινῶν νὰ ἀποφάσκῃ περὶ αὐτῶ) εὐμορφολογικῶν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς τὸ πάντῃ πάντως μεταβαλλόμενον

σω, πῶς, ἂν βάλῃ εἰς πρᾶξιν αὐτὸ, μήτε κολλᾶται· διότι ὁ Θεὸς τῶν δὲν τιμωρεῖ μήτε τὰ ἀκούσια, μήτε τὰ ἐκούσια θρέγματα, οἷος εἶναι ὁ φρεβλόσοφος οὐτός. (1)

κῆ. Ὁ πισὸς μας φρεβλός, νὰ μὲν εἴαι πισὸς, καὶ τὸ φρονεῖ ὑπὲρ πάντα ἄλλον, ἀλλὰ μετὰ πείρας ὁφείλει νὰ τὸν δείξῃ ἢν ἔχει πλάνην, καὶ κατὰ θεωρίαν καὶ κατὰ πρᾶξιν, καὶ νὰ μεταβάλλῃ τῆ ἀμετάπτωτον γνώμη του;

I

ἂν ἐνυπόχρη καὶ μὲν ἀλήθεια· χωρὶς νὰ σοφασθῆσι, λέγει ὁ Ἀριστοτέλ. ὅτι εἶναι ἔ ἀπὸ οὐσία τῶν ὄντων, ἢ ἢ οὕτω κίνησις ὑπόχρη, οὕτω φθορὰ, οὕτω γένεσις τὸ παράπαν, ἔ ὅλος εἰπεῖν, μεταβολὴ ἢ ἀλλοίωσις. Καὶ ὅς φαίνεται, Ἡρακλειτὸς ἔ Εὐάσιος, ὁ ἐπικληθεὶς Σκοτεινός, ἢ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶ, τῶ συστήματος οὕτως εἰ ὅπαδοι Ἡρακλειτίζων ἔλεγοντο, τὰ τῶ Ἡρακλειτον μιμνῆσαι, τὰ τῶ Ἡρακλειτου φρονεῖν· ἢ εἰς ἢν ἔ Κρατύλος, ὃ προσεῖχε ἔ Πλάτων αὐτὸς μετὰ τῶ Σακράτους τὸν θάνατον. Ἴδου τὰ τῶ Ἀριστοτέλ. τῶν μετὰ τὸ Φυσ. βιβ. γ' κρ. ε'. "Ἐτι δὲ πᾶσαν ὁμῶντες ταύτην κινουμένην τὴν φύσιν, κατὰ δὲ τῶ μεταβάλλοντος οὐδὲν ἀληθεύουσαν, περὶ γὰρ τὴ πάντῃ πάντως μεταβάλλον οὐκ ἐνδέχεται ἀληθεύειν· (ἐπιλάθων, ἀπὸ καὶ τῶ·) ἐκ γὰρ ταύτης τῆς ὑπολήψεως ἐξήρθησαν ἢ ἀκροτάτη δόξα τῶν ἠρημίων, ἢ τῶν φασκόντων Ἡρακλειτίζων, ἢ οἷον Κρατύλος εἶχεν, ὅς τὸ τελευταῖον οὐδὲν ἔσται δεῖν λέγειν, ἀλλὰ τῶ δάκτυλον ἐκίνει μόνον· ἢ Ἡρακλειτὸς ἐπιτίμα εἰπόντι. Δὲ τῶ αὐτῆ ποταμῶ οὐκ ἔστιν ἐμῆναι· αὐτὸς γὰρ ἔσται οὐδ' ἀπαξ· ἢ Ὄσει, ταύτων οὕτω κινῶντων, οὐ καλῶς ἔχειν δεκαὶ τὰ ἐν τῶ κινῶν, καὶ διορθοῦν ἄρα τοιαυτοτρόπως· " Ἄς κινῶν τὸν Κρατύλον, ὅς τις ἐδόξαζεν, ὅτι διὰ τῶ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐμιλῇ· (διότι δηλ. δὲν ἐβρίσκει ποτε τὸν ἀλλόθειον· καὶ ὅτι ἂν ἔλαγον, ὀπείκτερον ὕδατος εἰς ἀντίφασιν) ἀλλὰ τὸν δάκτυλον ἐκίνει μόνον ἐν τῶ καταφάσκειν ἢ ἀποφάσκει· καὶ τὸν Ἡρακλειτον ἀπέπλετον ὅτι εἶπε Δὲς κτλ. ."

(1) Περινενοσημένον καὶ δυσκατάληπτον τὸ λεγόμενον. Ἄκρίσια θρέγματα, ἢ τὰ ἀλογα ζῶα ἔσται βιβλαιοὶ συγγραφίως μας νοεῖ ἄ τῶ ἀκρίσιος ἐκ τῶν κώλων τῆς φύσεως τοιαύτῃ ἐξέρχονται· διὸ καὶ κολλῶντας ἀνεπίδεκτα· ἢ τοῦς ἐκ γενετῆς μαρτίς, καὶ τῶ ὀργανισμῶν τοῦ ἐγκράτου ἀμφοδερμῶν· οἵτινες πάλιν οὐ κολλᾶσθῆνται· οὐ γὰρ εἰ-

Συμῆ...
ἀκρίσιος...
δαιμόνιος...
ἐκ σια...
κῆν.

του; ἢ μὲν φιλοσοφικῶς θελήσω τὸ πρᾶγμα νὰ ἐπιχειρισθῶ, ἀποτρέπομαι τοῦ σκοποῦ· διότι αὐτὸς πολεμεῖ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ τὴν ὀνομάζει Κακίαν. (1) λοιπὸν ὅποιαν βοήθειαν ἔχει νὰ μὲ δώσῃ αὐτὴ δι' αὐτὸν; Εἰ δὲ καὶ θελήσω νὰ ἐργασθῶ ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ φρονίμου Πιστοῦ, ἢ ἐκ τῶν ἐαυτοῦ ἰδίων ἀρχῶν, ἀναγκαιτίζομαι πάλιν καὶ ἀπὸ τούτου· διότι τὸν μὲν φρόνιμον Πιστὸν τὸν ἔχει ὡς ψυχρὸν εἰς τὰ θεῖα· τὰς δὲ ἀρχὰς του, ὅπως διόλου συγκεχυμένας, ἢ μᾶλλον ἀντεστραμμένας· ἐπειδὴ καὶ τὰ μεγάλα τὰ ἔχει μικρὰ, καὶ τὰ μικρὰ μεγάλα· καὶ ἠλλαξεν ὅλας τὰς Λογικὰς, διὰ νὰ συνθέσῃ μίαν ἰδίαν

i

ἴασι τὴν πειθῆσι. Ἦ καὶ δὲ καὶ Ἀριστοτέλ. ἨΘ. Ζ'. « Οὐ γὰρ ἔχει τὰ ἀλόγα ζῷα προαίρεσιν, οὐδὲ λογισμὸν, ἀλλ' ἐξέστηκε τῆς φύσεως, ὥστε οἱ μαινόμενοι τῶν ἀνθρώπων. Ἐκούσια δὲ θρέμματα εἶεν ἂν οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖνοι, οἵτινες θεληματικῶς μαρτυροῦσιν, ὑποκρινόμενοι ὑπόκρισιν ἱερὰν, διὰ Χριστὸν σαλοὶ λεγόμενοι, καὶ ἐργάζονται ταύτην τὴν ἀρετὴν, τοῦ « Ἡμεῖς μαροὶ διὰ Χριστὸν. » καὶ « μαροὶ γενέσθω. » (Παῦλ. Κορινθ. Α. κφ. γ'. δ'.) ἀπλευστέρα ἐκλαμβάνοντες· οἵτινες πάντως οὐ κολασθήσονται, καὶ ὡς ἅγιος τοὺς ἔχει ἡ Ἐκκλησία. Ἀλλ' ὁ καθ' ἡμᾶς Ἄθεος, ἐκυσίως ἀν κηρύξῃ τὴν ἀλόγιάν τε, λέγων ὅτι τίποτε δὲν πισθεύει ἕως ὅτι βρατύλος, σιωπᾶ ὄμως, καὶ τὰ ἐνδόμυχα τε δὲν ἐξέρχεται, ἀποστῶ πῶς οὐ κολασθήσεται. Ἰσως ἤθελε νὰ εἰπῇ « μήτε κολάζεται αὐστηρῶς. » διότι, ἐκυσίως ἀλόγος γενόμενος δὲν θέλει δουκῆθῃ· ἀ μεταβάσῃ τὸ κακὸν καὶ εἰς ἄλλως. « Ἡ μὴ ποιεῖ τὸ κακὸν, ἢ μόνος ποιεῖ. » φησὶ τὸ παλαιὸν γνωμικόν· ὁ γὰρ μόνος ποιῶν τὸ κακὸν, ὀλιγώτερον κολασθήσεται τῷ καὶ εἰς ἄλλως αὐτὸ μετοχευτέοντος καὶ μεταδιδόντος. Ἀλλ' ἢ μὴ ποιεῖ νὰ ἐκλάβῃ τις καὶ τῆτο σοφικώτερον, ὡς καὶ τὸ ἐν παραγράφ. κζ'. σελ. (54.) ὅτι ἀν κηρύξῃ τὴν ἀλόγιάν τε, βέβαια καὶ ἐνὰ δὲν θέλει κάμει Ἄλογον ζῷον κατὰ τὸν ἔρπον τε· διὰ τῆτο τόχα οὐ κολασθήσεται. καλόν· ἀλλ' ἄς ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἡ συμβολή τε αὕτη δίδεται εἰς ἀνθρώπον ἀρνησίθετον, ὅς τις ἐνδομύχως μήτε κρίσιν ἐοξάζει μήτ' ἀνταπόδοσιν. Ἀσύμβατα τὰ λεγόμενα. Εἰπάτω καὶ ἕτερος, ἴσως καὶ ἐπιτύχει τὸ πνεῦμα τοῦ συγγραφέως μας.

(1) « Πρὸς τὸν ἀναιρέοντα τὰς ἀρχὰς, εὐθεία λόγος. » Νόμος οὗτος τῆς Διαλεκτικῆς, πρὸς τοὺς μὴ ματαίως φρονικεῖν ἀφαιρέτως.

ἰδίαν παράλογον, τῆς ὁποίας τὰ συμπεράσματα εἶναι παραλογώτερα· ὅθεν δικαιολογεῖ τὴν ἀδικίαν, καὶ προμελετᾷ τὸ κακὸν· τὸ ὅποιον πράττει μετὰ ἐρόσεως μὲν, δίχα δὲ ἀποχῆς, ἐλπίζων ὅτι θέλει ἔχει ἕλεον τὸν Θεόν, τὸν ὅποιον ὑπερασπίζεσθαι· ἐκ τούτου, ὅς τις δὲν τὸν βοηθεῖ τόσον πολὺ μὲν τῆν ἰδίαν του ὑποράσπισιν. Λοιπὸν τί νὰ ἐπιχειρισθῶ εἰς τὸ νὰ τὸν μεταπέισω; τίποτε· διότι τὸ σύστημά του ἢ εἶναι ἀπαιδευσία, ἢ ἀπένουα· ἀνίστα κακὰ σχεδὸν καὶ τὰ δύο. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἴηται, τοῦ μὲν νὰ τὴν συμβουλεύσω μόνον τσοῦτον, καὶ ἂν τὸ ἐπ' αὐτοῦ βάπτισμα ἐνεργῇ εἰσέτι ποσῶς εἰς αὐτὸν, ἢ ἂν δὲν θέλει παρακούσῃ τὴν συμβουλήν μου. Πάντε γρηγορήσας ἐξασκήτη τὴν Πυθαγόρειον σιωπὴν· (2) καὶ ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι, ἢ καὶ ἐν ὅλῃ του τῆ ζωῆς, τὰ ἀσφαλέσει σὺ, ἢ ἐκείμη ὁ, τι κάμει, σπουδάζων πνευματικῶς, ὥστε νὰ ἀκροᾶται ὁ, τι λέγει, καὶ νὰ δοξάζῃ ὁ, τι διεξέρχεται ὁ καλῶς ὁ Χριστιανός, πλὴν νὰ μὴ λαλῇ ὅποτε γρὸν· καὶ οὐδ' αὖτε τοῦ

- (1) Δὲν φρονεῖ ἡ Ἐκκλησία, ὅτι τὸ βάπτισμα ἐνεργεῖ εἰς τὸν Χριστιανόν. ὥστε νὰ ἀκούῃ τὰ καλὰ, καὶ νὰ ἀποσρέφεται τὰ κακὰ· διότι ἂν οὕτως εἶχεν, ἀνατίτραπται τῷ βαπτισθέντος τὸ αὐτεξούσιον· ὅπερ ἀτοπον. Ἡμεῖς πιστεύομεν, ὅτι τὸ οὖνον Βάπτισμα ἀποκαθαίρει προηγυμένως μὲν τὸν κοινὸν ὅρον τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ Προπατορικὸν ἁμαρτήματα· εἶτα δὲ, ὁ βαπτιζόμενος, ἂν τύχῃ νὰ ἦναι καὶ ἡλικιωμένος, δυνάμει καὶ τῆς ἐξομολογήσεως, καὶ τῆς ὁμολογίας τῆς ἀποχῆς ἐξαλείφει καὶ τὰς πρότερον τετολημμένας προαιρετικὰς ἁμαρτίας τε· καὶ ἐκ τούτου βιάσας, ὡς ὁμολόγησε, καθαρὸς, καὶ τὸ βάπτισμά τε τηρήσας ἀρρήπτου, γίνεται κληρονόμος τῆς αἰωνίης ζωῆς· ὡς ἐπιτίχοιμον ἅπαντες.
- (2) Πυθαγόρας ὁ ἐκ Σάμου φιλόσοφος, εἰς πενταετῆ ἐχεμύθειαν ὑπεβαλε τοὺς ἀτελεσερέως τῶν μαθητῶν· οὗς καὶ Ἐξωτερικῶς ἀνέμαζε, πρὸς διασολὴν τῶν Ἐσωτερικῶν· εἰς οὗς καὶ ἐπετέτραπτο νὰ ἐρωτῶσι καὶ νὰ λέγῃσι παρῆρησιὰ τὰ παριστάμενα. Ὁ σκοπὸς τῆς Φιλοσοφίας ἵτον, καὶ ἐμπόδιση τὴν προπέτηαν, καὶ τὴν καχεξίαν τῆς πολυλογίας καὶ ἀκαταλόγι-

μόνον του μέσου, ἄς ἐλπίζῃ τὴν σωτηρίαν του· διότι καὶ
οἱ ἐκ γενετῆς ἐννοεῖ καὶ βωβοὶ, δὲν ὁμιλεῖσι, καὶ σω-
ζονται. (1)

θ'. Λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς μου Χριστιανοὺς, ποῖος
ἰδὼν κατ' ἀφοίρεσιν αὐτὰς τὰς εἰκόνας, δὲν θέλει περι-
εργασθῆ τῆς εὐσεβείας τοὺς χαρακτηρῆς, τῆς Ἐξωτερι-
κῆς Σοφίας, τῆς Ἀσκειῶς, καὶ Δεισιδαιμονίας, καὶ δὲν
θέλει σφραδύξῃ τὴν καρδίαν του, δὲν θέλει ὑπερεπιθυμήσῃ τὰ
καλὰ, ἐφ' οἷς σφηνύονται καὶ καλλύονται οἱ καλοὶ τῶν
Χριστιανῶν; ἢ δὲν ἐθέλει φείξῃ διὰ τὰ κακὰ, ἐφ' οἷς ἀ-
σχημονοῖσι καὶ ἀχρειοῦνται οἱ αἰσχυροὶ; ἢ ποῖος λαβὼν
κατὰ νοῦν τοὺς ποτὲ καὶ ἤδη ὄντας ταιούτους ἀνθρώ-
πους, δὲν θέλει θαυμάσῃ ἀπλῶς τὸν Χριστιανὸν, καὶ ὅ-
σον δεῖ τὸν φιλόσοφον; ἢ δὲν θέλει βδελυγίῃ καὶ σιγασθῆ
ἐπίσης καὶ τὸν Δεισιδαίμονα καὶ τὴν ἄθεον; καὶ ἔτι πλέ-
ον, ποῖος χρηῖζων ἰδιαιτέρας προτροπῆς, καὶ χωριστῆς
παρακινήσεως, ὥστε ἢ νὰ μιμηθῆ ὅσον δεῖ τὸν καλὸν
τῶν δύο πρώτων, ἢ ν' ἀπορίγῃ ἐπίσης καὶ τοὺς δύο τοὺς
δευτέρους συναμα; δὲν θέλει ἐρηγῆ ἀμέσως εἰς τούτο;
Βέβαια, εὐθύς ὅτι ἰδεῖ τὰ χαρακτηριστικὰ ἰδιώματα
καὶ τούτων καὶ ἐκείνων, παραχρῆμα θέλει ἀποφασίση,
χωρὶς πινος δισταγμοῦ, ποῖον εἶν' αἰρετὸν, ποῖον καλὸν
του, ποῖον συντελεστικὸν εἰς σωτηρίαν του· καὶ πάλιν,
ποιον

Πατέ-
ριος
παιδείας
ἐξ ἑαυ-
τοῦ
Χριστι-
ανῶν, ἐν
ἰδιότητι
ὁμοιο-
τύτου
ἐξ ἑαυ-
τοῦ
ἐξ ἑαυ-
τοῦ
ἐξ ἑαυ-
τοῦ
ἐξ ἑαυ-
τοῦ

ποιον εἶναι φευκτὸν, ποῖον κακὸν του, καὶ ποῖον τὸν κα-
ταδικάζει εἰς ὀλεθρὸν του αἰῶδιον. Ἐδῶ πληροφρεῖται
τις κεφαλαιωδῶς μὲν, ἀποχρώντως δὲ, ποῖας ἀρχῆς
ἔχει ἡ Ὀρθοδοξία ἐπὶ τῆς θεωρίας καὶ πράξεώς της, καὶ
ἀναγκάζεται οἴκοθεν νὰ μὴν ἀφαιρῆ μὴτ' ἐν ἴσῳ, ἢ μί-
αν κερφαίαν ἀπὸ αὐτῆς, εἰς τὰ περικώτερά του νοητέα ἢ
νοούμενα, λεκτέα ἢ λε ὄλινα, πρακτέα ἢ πραττόμενα.
Ἐκ ταύτης τῆς ὑποταπώσεως δὲν δύναται ν' ἀναγῆ τις,
τὸ πᾶσιν ἀναγκαιότατον τούτο πρᾶγμα, τὸ κατὰ τί
διαφέρει τῆς φιλοσοφίας ἢ ἡμετέρᾳ Ὀρθοδοξίᾳ, καὶ κατὰ τί
κοινωνεῖ πρὸς αὐτήν· καὶ τότε δύναται νὰ κρίνῃ εἰ-
κείαις δυνάμεσιν εἰς τί νὰ κινήτῃ καὶ ἐπιθυμῆ τὴν ἀν-
θρωπίνην Σοφίαν, ἢ εἰς τί νὰ τὴν ἀποσφύρεται, καὶ νὰ
μὴ κλίνῃ τὸν αὐχένα, καὶ πῶς νὰ τὴν ἔχη μωρίαν τινα
ἐνδοξον καὶ ἐπίσημον. (1) Βλέπει, ὅτι πολλοὶ Πατέρες
ἡμῶν ἅγιοι ἠγάπησαν μέχρι τινὸς τὴν φιλοσοφίαν· τὴν
ἐναγκαλίζεσθαι λοιπὸν καὶ αὐτὸς, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι τὴν
ἐνσφηνίσθησαν. (2)

Μετρεῖ τὴν ἐκτεσίαν του, τὸ ἀνάστημά του τὸ νοερόν,
τὰς δυνάμεις του, καὶ εἰμὲν εἶναι σπουδαῖος, τότε ἀ-
πλώνεται καὶ σπουδάζει τὸ Δογματικὸν τῆς Θεολογίας·
εἰς τὸ Σχολαστικὸν ὅμως, καὶ προηγουμένως ἀντὶ εἰς
τὴν

Ὁ σπῆ-
δαίος
Χριστι-
ανὸς εἰ
πράττω

λογίας, εἰς τὴν σπαργῶσαν νεότητά· ἢ νὰ ἐμποίση αὐτοῖς τὴν λογι-
κὴν σφαιροσύνην, ἢ συνειθίσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν αἰδήμονα διάλεκτον ἢ
φράσιν τῶν παρθένων Μισαῶν, εἴτινες τοὺς περπέρους τῶν νέων μισάτ-
τονται ἢ σιγχαίνονται.
(1) Ὁ ἐκ γενετῆς βωβός, ἀν ἦναι ἢ κωφός, τῆ ὄντι ἀμφιγνοεῖ τις νὰ
εἰπῆ, ὅτι δὲν σφύζεται· ὁ δὲ μόνον βωβός, ἀκούων δὲ, πῶς ἄρα σφύθ-
σεται; διότι διὰ τῆς ἀκοῆς αὐτὸς ἀντιλαμβάνεται ὅλην τὴν πρὸς
σωτηρίαν του γυώσιν, ὅμως τοὺς παρατρέχει.

(1) « Ἡ γὰρ Σοφία τῷ Κόσμῳ τέτυκται, μόνη παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐστὶ. » Παῦλο
πρὸς Κορινθ' . Α' . κφ. γ' . 19.
(2) Γρηγόριος . ἐν Ἐπιτάφ. περὶ τοῦ μεγάλου Βασιλεῖος φησὶν· Ὡς Ἀστρο-
νομίας δὲ ἢ Γεωμετρίας ἢ Ἀριθμῶν ἀναλογίας, νοσητὸν λαβὼν, ὅσον
μὴ κληθεῖσθαι τοῖς περὶ ταῦτα κομφοῖς, τὸ περιττὸν διέπτυσεν, ὡς ἄχρη-
στον τοῖς εὐσεβῶν ἐθέλωσι· Ἡ τοιαύτης γνώμης ἦν ἢ ὁ Σωκράτης, ὡς ὁρᾷν
ἐστὶ παρὰ Ἐπιφ. Ἀπομ. δ' . Ζ' κφ. ἢ Γεωμετρίαν μέχρι μὲν τέτυκται ἐφ' ἧ δὲ
μωδάνων, ὡς ἰκανὸς τις γένοιτο ἄποτε δεύσει, ἢ ἢν μέτρον, ὅρθως ἢ πα-
ραλα-

τὴν παιδείαν, δὲν ἀφίνει τόσον τόσον τὸ παραιγιάλιον, δὲν ἀπομακρύνεται τοτουῦτον ἀπὸ τὴν παραθαλασσίαν, ὡς νὰ ἀ. ἀγεται ποῖ λά πολλὰ ἐπὶ Οἶνοπαπόντων, (1) καὶ νὰ μετεωρίζεται εἰς τὸ πέλαγος τῶν θείων ἀπειρηγῶτων πραγμάτων· διότι εἶναι πεπεισμένος, ὅτι φθάσει ἀποσωζόμενος, καὶ ἄνευ τοῦ τολμήματος τούτου, εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας του, καὶ ἄνευ κινδύνου τοῦ νὰ ναυαγήσῃ ποτέ. Διδάσκειται, πῶς, ὅταν σπουδάσῃ καὶ Θεολογικῶς, τότε μόνον ἐλευθεριάζει, καὶ συγχωρεῖται νὰ λαλήῃ περὶ Θεολογικῶν, καὶ περὶ τῆς οὐρανίου ἡμῶν πίστεως· ἀγκαλιὰ, μήτε τοῦτο (πῶς γίνεται;) ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ κατὰ τὰς δύο καὶ μύσας τὰς ἐξῆς ἀφῆρ κὰς· τὴν μὲν, ὅταν ἤξέρῃ καλῶς τινα ἄλλον, ὅτι εἶναι ἀνώτερός του, καὶ ἐπιθυμῇ νὰ μανθάνῃ τι παρ' ἐκείνου· τὴν δὲ, ὅταν ἄλλος τις ἀνυποκρίτως καὶ εἰλικρινῶς ζητῇ νὰ λαμβάνῃ τι παρ' αὐτοῦ· λογίζεται ὁμοίως ὅτι εἰς τοιαύτην ἐπιθυμίαν δὲν πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ, δι' ἐπίδειξιν δὲν πρέπει νὰ ἀ. ἴγῃ τὸ σῶμα του· ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀ. εἴξεται, καὶ νὰ παίξῃ μετὰ θεῖα, καὶ μετὰ τὴν

θεῖ-

γαλαβῆν, ἢ παραδῆναι, ἢ διανῆναι, ἢ ἔργον ἀποδέξασθαι... Ἐκέλευε δὲ ἡ Ἀστρονομία ἐμπέρις γίνεσθαι, ἢ ταύτης μέντοι, μέχρι τῆς νυκτός τε ὄραν ἢ μινδὸς ἢ ἐνιαυτῆ δύνασθαι γινώσκων, ὕνεκα πορείας τε ἢ πλῆ ἢ φυλακῆς· ἢ ὅσα ἄλλα ἢ νυκτός, ἢ μινδὸς, ἢ ἐνιαυτῆ πράττεται, πρὸς ταῦτ' ἔχων τεκμηρίοις χρῆσθαι, τὰς ὄρας τῶν ἐρημίων διαγιγνώσκοντας. ἢ Στενὸς ὁμοίως τῆς ἐντι περιορισμὸς ἔτος διὰ τῆς καιρὸς μας, ἔποτε μά- λιστα οἱ Θεομάχοι ἐκ τῶν Φυσικῶν ἐπισημῶν ἐπιχειροῦσι νὰ ἀνατρέψωσι τῆ Χριστιανισμῶ τὰ θεμέλια· πρὸς θς πολλῇ μὲν ἢ πολυμάθια ἀπαυ- τήται ἐκ τῆς φιλολογίας, πολλῇ δὲ ἢ δύναμις ἐκ τῆς φιλοσοφικῆς καλλι- εργίας τῆ πνεύματος· ὁ δὲ ἄλλον γίνεται τοῖς ἀναγιγνώσκουσι τὰς ἀντιτάσεις τῶν ἀσεβῶν, καὶ τὰς λύσεις τῶν ὑπερμάχων τῆς Πίστεως.

(1) Κατὰ λέξιν, Εἰς τὸ κρασιπὸν πέλαγος. Ἰλ. Α. 35.

“Θῆν' ἐπ' ἄλδς τολιῆς, ὄραν ἐπὶ οἶνοπαπόντων. ἢ εἶθα δρ. τὸν Εὐστάθ.

θείαν Γραφήν, γελῶν ἐν οὐ γαλασσίς, καὶ παίζων ἐν οὐ παικτοῖς, κατὰ τὴν Θεο ὄρον φωνῆν. (1) ὅτι δὲν πρέπει νὰ προτείνῃ ἀπορίας εἰς τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐκ τοῦ παρισαμένου μόνον νὰ τῆς διαλέξῃ ἀμύσως, ἐν ᾧ δεῖται καιροῦ ἱκανοῦ, μαγίστης προσοχῆς, καὶ βοήθειας ἐκ πλείων βιβλίων Πατερικῶν· ἐπειδὴ βλέπει πῶς οὕτω συνειθίζει καὶ ὁ Φιλόσοφος ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας του, καὶ ὁ σοφὸς Χριστιανὸς ἐπὶ τῆς θεολογίας του, ἐκάτερος δὲ ἐπὶ τῆς σπουδαιολογίας του πάντοτε. Καὶ πῶς λοιπὸν νὰ μὴ παραινῆθῃ κάθε Χριστιανὸς ὁλοψύχως εἰς τοῦτο, ἀφ' οὗ ὀφθαλμοφανῶς εἶδεν εἰς τὸν αἰῶνά του καὶ τοιοῦτους φιλοσόφους, καὶ τοιοῦτους Θεολόγους, καὶ τοιοῦτους ἐναρέτους Χριστιανούς, οἷον τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν Εὐγένιον, τὸν Σωφρόνιον, τὸν Νικόλαον Βελαράν (1) καὶ ἄλλους πολλούς, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε εἶδεν, ὅτι ἐτυνεύθιζον οὐ δὲν

τῶν

(1) Ὁρ. εἰς τὴ Φιλόθ. Ἀδολεσχίαν τῆ μεγάλῃ Εὐγενίῃ, Τόμ. α'. Παραγράφ. 6. σελίδ. 361. 362.

(1) Ἀλέξανδρον Ἰσως ἐννοεῖ τὸν Μαυροκορδάτον ἐκεῖνον, τὸν ἐξ Ἀποβήτων χρηματίσαντα, μέγαν ἢ πολιτικὸν ἢ φιλόσοφον, ἀποθανόντα ἐν Κωνσταντινῶν τῆ αψθ'. ἔτει. Εὐγένιον δὲ, τὸν Κερκυραῖον, τὸν Βούλγαριν, τὸν Μέγαν ἐπικληθέντα, ὡς ἢ Θεολογικώτατον ἢ Φιλοσοφώτατον, ἐν Περσῶν πόλει ἀποθανόντα τῆ αψς'. ἔτει. Σωφρόνιον δὲ, τὸν ἀπὸ Πτολεμαίδος, διὰ τὴν ἀρετὴν τε ἐπὶ τὸν Πατριαρχικὸν ἀναβιβασθέντα θρόνον τῆς Κωνσταντινῶν πόλεως, ἢ ἀποθανόντα ἐπὶ τῆ θρόνου τῆ αψπ'. Νικόλαον Βελαράν, τὸν Ἰωαννίτην, τὸν Ἰατροφιλόσοφον ἢ Θεοσεβέστατον, τὸν κατὰ τὸ αἰ. ἔτος περίπε ἀποθανόντα. Ἀλλ' εἰς τὸν παρελθόντα αἰῶνα λαβόντες μέρος ἢ τῆ παρόντος, ἠνθῆσαν ἢ Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, ὁ Κερκυραῖος ἀποθανὼν ἐν Μόσχῃ κατὰ τὸ αἰ. ἔτος· ἢ Ἀνθιμος ὁ Ἱεροσολύμων, ἐν Κωνσταντινῶν πόλει θανὼν τὸ αψθ'. ἔτει. ἢ Ἀθανάσιος ὁ Ἰαρίος, ἐν Χίῳ τῆ αψγ'. ἢ Λάμπρος ὁ Φωτιάδης ἐν Βυκκουεστῶν τῆ αψγ. ἢ Σέργιος ὁ Μακραῖος, ἐν Κωνσταντινῶν πόλει τῆ αψθ. ἢ ἄλλοι πλείοι· ὅλοι ἀρίγνωτοι ἄνδρες, Θεσπῆσιοι, ἐπὶ σοφίᾳ τῆ τε ἔξωθεν ἢ τῆ θύραθεν κλείζομενοι. Ἀλλ' ὁ κατάλο-

γος

τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἔχοντας συνομιλίαν ἀξίαν διὰ πα-
ράδειγμα, πραεῖαν, ἠδειάν τε καὶ χαριεστάτην, ὥς εἶχεν
εἰς ὅλα τὸ ὅτε, τὸ πῶς καὶ τὸ ὡς ἔπρεπε; (1)

Ο μὲν
σπε-
δαίος
εἰς
λά. Εἰ δὲ καὶ δὲν εἶναι σπουδαῖος, εἴτουν πεπαιδευμέ-
νος, αὐτὸς, τότε περὶ Θεολογίας καὶ θείας Γραφῆς αἰ-
σθάνεται ὁ τοιοῦτος, ὅτι ποτὲ εἰς αὐτὸν δὲν ἀρμόζει νὰ
διαλέγεται· διότι δὲν γνωρίζει τὸ πῶς, καὶ πότε, καὶ εἰς
τί θέλει βλασφημεῖ· ἀλλὰ καὶ οὕτω πάλιν συνορᾷ, ὅτι
δὲν πρέπει νὰ λείπῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἐρωτᾷ πάντοτε τοὺς
σπουδαίους, ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ τὸ κατὰ δύναμιν, πρὸς ἰ-
διαίτερον φωτισμὸν καὶ κατήχησιν· διότι τὸ γνωρίζει ὡς
ἔργον ψυχωρελές· καὶ ἕως ἐδῶ μόνον ἴσχυται, χωρὶς νὰ
κροβαίνῃ προπετῶς περαιτέρω, εἰς τὸ νὰ διδάσκῃ καὶ ἄλ-
λους· ἐπειδὴ καὶ βλέπει τὸ ὕπερ εἰς αὐτὸν ἔπαρκεῖ, ὅτι
εἶναι εἰς αὐτὸν ἕν καὶ ταυτὸν μὲ τὸ ὅπερ πρέπει νὰ κέ-
μῃ· (2) ἄλλους ὅμως, ἐπιστάμενος τὰ μέτρα του, γνω-
ρίζων τὸ εἶναί του, φρονεῖ ὅτι νὰ τοὺς ἀρελήσῃ δὲν δύ-
ναται, ἴσως μάλιστα καὶ τοὺς βλάψῃ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀντι-
τοῦ ἐαυτοῦ του. (3)

λβ' χειραγωγεῖται ὅτι ἂν τὰς ἄλλας τέχνας καὶ ἐ-
πιστήμας δὲν τὰς ἠξεύρη τις, ἢ ἂν ἀτελῶς τὰς ἠξεύρῃ,
δαί

γος τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἔχοντας ἀκαίριον ἔργον ἐστίν· ὅχι δὲ τῆς παρούσης
ἐμβλήτῃ Μετασκευασῶ ἢ Ἰπποκράτειον χρέος ἐκτελούντες καὶ πιστῶς ἀ-
ποδίδοντες.
(1) Τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἢ ἡ παιδεία τῶν εἶναι χαριεστάτη· ἢ τῶν γὰρ
πεπαιδευμένων καλῶς ἔργον ἐστὶ τὸ παίζειν ἐμμελῶς ἢ κεχαρισμένως· ἢ
ὁ θεὸς Πλάτ. φησί.
(2) Δηλ. τὸ νὰ συγκροτῇ, νὰ τελειοποιῇ, νὰ φητίζη τὸν ἑαυτόν του,
μελετῶν ἰδιαιτέρως, ἢ ἄλλως ἐρωτῶ, τῆτο ὄν ἀρκετὸν εἰς αὐτὸν, τὸ
φρονεῖ ἴτι εἶναι αὐτὸ τῆτο ἢ τὸ πρακτέον τε, χωρὶς νὰ προπετεύεται
νὰ διδάσκῃ ἢ ἄλλως.
(3) ἢ γὰρ, θέλει βλάψῃ μαζί μ' ἐκείνους ἢ τὸν ἰδιοῦνταυτὸν τε.

δὲν ἐπιτεταί νὰ ζημιουῦται ἄλλοτι εἰς αὐτάς, εἰ μὴ μόνον
τὸν ἔπαινον, καὶ νὰ μὴν ὑπερῆται ἐξ αὐτῶν, εἰ μὴ μόνον τὸ
συμφέρον, ὅπερ ἐμελλε νὰ ἔχῃ, εἰ μὴ ὀλοκληρῶς ἢ ἐντελέ-
στρον τὰς ἐμάνθανε. (1) Πρὸς τοῖς Θεολογικαῖς, στοχάζεται
ὅτι εἶναι ἀκόμη καὶ δύο μαθήσεις, αἵτινες δὲν ὑποκτῶνται
καὶ αὐταί, ὡς περ καὶ τὰ Θεολογικά, χωρὶς νὰ ἔχῃ τις σπου-
δὴν προὔπαρχουσαν· τὰς ὁποίας ὅμως ἂν δὲν ἠξεύρη τις
ἐντελῶς, καὶ βουληθῇ τολμηρῶς νὰ τὰς ἐνεργῇ, τὴν Ἰα-
τρικὴν λέγω καὶ Νομικὴν, στοχάζεται, ὅτι προσεπισύρει εἰς
ἑαυτὸν μέγα πρόκριμα οὐχ ἥτιον ἐπὶ τούτων, ἢ ἐπὶ τῶν
Θεολογικῶν. Ὅθεν ἡ συνείδησίς του φωτίζεται, πῶς, εἰ μὴ δὲν
ἔχῃ πῆρῃ γνῶσιν αὐτῶν, δὲν ἀρμόζει διόλου νὰ ἐπιχει-
ρῇ εἰς τὸ νὰ ἰατρεύῃ ἢ νὰ δικάζῃ· διότι ἀναμφιβόλως,
πίπτων εἰς σφάλματα, ἐπιφορτίζει τὴν ψυχὴν του φορ-
τίον βαρύτερον. (2) Στοχάζεται προτεκτιούτος, ὅτι
εἶναι καὶ μία ἐπιστήμη καὶ τέχνη ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιστημῶν
καὶ

ἢ ἰατρικῆ
ἢ Νομι-
κῆ μετι-
τέα τῶ
ἀκριβῶς
ἴδοντι
αὐτάς.

(1) Ὁ ἄρα ζητῶν νὰ τὸν ἐπαινῶσιν ὡς ἐντελῶς πεπαιδευμένον, ἐν ᾧ ἢ
ναὶ ὀλιγομαθῆς, ἢ ἡμιμαθῆς, ὁ τοιοῦτος ἀντιχριστιανικῶς πλεονεκτεῖ,
ἢ ἀντιφιλοσοφικῶς ἀδικεῖ· εἰδὲ ἢ συμφέρον διαίκει, ἢ κατὰ τὰ ἄλλα,
ἢ πολιτικῶς ἀδικεῖ.
(2) Τί ἄλλο φορτίον βαρύτερον, τῆ ἐξ ἀγνοίας τῶν νόμων νὰ ἀποδίδῃ τις
τὸ ἀδικον εἰς τὸν δίκαιον, ἢ τὸ δίκαιον εἰς τὸν ἀδικον, ἀπ' ἐναντίας
τῶν αἰδίων νόμων τῆς Ἀυτοδικαιοσύνης; διὸ ἢ ἔχει τὴν ὀργὴν τῆ Θεοῦ
κατεπάνω τε· γὰρ τούτοις
ἢ... Ζεὺς τοῖς ἀνδράσιν κότεσσάμενος χαλεπαίνω,
εἰ βίη εἰν ἀγορῇ σκολιάς κίνουσι θέμιστας. (Ἰλ. Π. 386.)
ἢ δὲ ἄλλο φορτίον ἀπανθρωπότερον, τῆ ἐξ ἀμυθείας τῶν τῆς φιλα-
θηροποιάτης Ἰατρικῆς μαθημάτων, νὰ πετίζῃ τὸ μικρὸν τῆ θανάτου πο-
τήριον εἰς τὸν ἀρρώστον, ἢ ἀντὶ ἰγυείας νὰ τὸν χαριτώσῃ μὲ πολυχρόμιον
ἀρρώστιαν; ἢ ἂν εἴη ἀδικία τὸ νὰ ἀφαιρῇ τις παρὰ τῆ ἄλλῃ ἐν πράγματι
τὸ ὅποιον, ἂν θέλῃ, δύναται ἢ νὰ τὸ ἐπιστρέφῃ· ποσὴ ἀδικία, τὸ νὰ
ἀφαιρῇ τὴν ζωὴν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται ποτε νὰ τὴν μεταδώσῃ; Ὅ-
τίς ἐστὶν ὁ ἔσχατος τῆς ἀδικίας ὄρος. Ὁ Ἰπποκρατικὸς σεβάσμιος ὄρ-
κος

Ἄρχι-
κὴ ἐπι-
στήμη,
ἐπιστή-
μη ἐ-
πιστη-
μῶν.

καὶ τεχνῶν, ἢ τέχνη καὶ ἐπιστήμη τοῦ ἄρχειν· (1) καὶ ὅτι, ὅταν ἄπαξ ποτὲ περιζωσθῆ τὴν ἀρχὴν, κατέχει πρὸς ὦραν τὸν τόπον τοῦ προαιωνίου καὶ ἀνάρχου καὶ πανσόφου ἐκείνου ἐξουσιασῶ, τοῦ Θεοῦ. ὅθεν κρίνει πῶς δὲν λογίζεται αὐτὸ ἐκείνου, καὶ ὅταν ἐκαग्रυπῆ διὰ τὴν σύστασιν, τὴν ἀσφάλειαν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν ὑπ' αὐτὸν, ὅταν τοὺς εὐεργετῆ, καὶ τοὺς σωφρονίζῃ ὡς τέκνα του· (ἄλλως τε καὶ τέχνα πνευματικά·) ἀλλὰ καὶ δοξάζει ὡς βέβαιον, ὅτι ἐὰν ταῦτα δὲν ἐνεργῆ, ἢ δὲν ἐμαθε νὰ τὰ ἐνεργῆ, εἶναι ἀντάρτης τοῦ Θεοῦ καὶ πολέμιος· διότι ἐσφετέρισε τὴν ἐξουσίαν, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὰ ἴδια πάθητου, τὴν φιλοτιμίαν, τὴν πλεονεξίαν, τὴν σάρκα, τὴν γαστέρα του. (2)

Πίσις
ἢ ἔργα
ἀναγκ-
αῖα
ἀπὸ
ἐλλείψε-
ως τῆ
Χριστι-
ανῆ.

ἀγ. Ὅδη εἶπαι πῶς εἶν' ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργῆ τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἐντολάς μετὰ μεγάλῃς θερμότητος καὶ χαρᾶς διότι μαρτυρεῖ πῶς εἶναι εἰς αὐτὸν ἀναγκαῖα τὰ ἔργα οὐχ ἦττον καὶ ἢ πίσις αὐτῆ. (3) διότι ὁ αὐτὸς Θεός, ὅς

κος λέγει· «Ὁμνυμι... ἐπιτελέα ποιήσῃν κατὰ δύναμιν ἢ κρῖσω ἔμην, ὅσων τὸν δε, ἢ ζυγγραφὴν τὴν δε· ἠγῆσεσθαι μὲν τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα γενέτησιν ἐμοῖσι, ἢ βίβιν κοινώσεσθαι· ἢ κτλ. Ἄλλ' ἔταν τις ἦναι αὐτοδίδακτος ἱατρὸς, πρέπει νὰ ἔχη νόμον ἄλλον, μὲ τὸ σύστημα τοῦ ἀνάλογον· διότι αὐτὸς ὁ νόμος τὸν παραγγέλλει νὰ δεξάζῃ ἑαυτὸν ἴσον μὲ τοὺς γεννητοράς τε, τὴν ἀμάθειαν ἢ τὴν ἀισχροκέρδειαν.

- (1) Ἀνάγνωθι τὸ Προοίμ. τῆς Παιδ. τῆ Ξενοφ. ἢ τὸν Νικοκλ. τῆ Ἰσοκράτ. ἔνθα φαίνεται πόσων προτερημάτων ἢ φάτων δεῖται ὁ ἀρχικός.
- (2) «Νῦν δὲ κινδυνεύει τὸ πάντων ἀγιότατον γάγμα τῶν παρ' ἡμῖν, πάντων εἶναι καταγελαστότατον· ἢ γὰρ ἐξ ἀρετῶν μᾶλλον ἢ κακυργίας ἢ προεδρίας· οὐδὲ τῶν ἀξιοτέρων, ἀλλὰ τῶν δυνατωτέρων οἱ θρόνοι· ἢ Γρηγόρ. εἰς Ἐπιτάφ. Βασιλ.
- (3) «Τὸ ὄφελος ἀδελφοί μου, ἐὰν πίσιν λέγη τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἢ πίσις σῶσαι αὐτὸν;... ἢ πίσις ἐὰν μὴ ἔχη ἔργα, νεκρὰ ἐστὶ κατ' ἑαυτὴν· ἢ Ἰάκωβ. Ἐπισ. κφ. β'. 14 17»

ὅς τις ἐνομοθέτησεν εἰς αὐτὸν καὶ τὰ δύο, ὁ αὐτὸς καὶ ἀπειρεῖ καὶ αὐτοῦ ἀπροφασίτως τὴν ἐργασίαν των· ἄλλως γὰρ, ἦν μοι τὰ ἢ νομοθεσία τῶν δύο, ἂν καὶ τῶν δύο χρεῖα δὲν ἦτον ἀνάρμοστον διόλου εἰς τὸν Θεόν. Συνάγει λοιπὸν, ὅτι εὐ μόνον χωρὶς τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου, ἀλλ' ὅτι καὶ μετὰ τοῦ παραμικροτέρου κολοβώματος ἢ ἐλλειμματος τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου, δὲν ἔχει νὰ ἐλπίζῃ τὴν σωτηρίαν του. Τοῦτο ὁ κολοβώμα, εἴτε ἐλλείμμα, γνωρίζει ὅτι δὲν ἔχει νὰ τὸ θεραπεύσῃ μὲ προζάταις, πῶς ἐβιάσθη, πῶς ἐμποδίσθη, πῶς ἠπατήθη ὑπὸ τινος, (1) ὥστε νὰ ὑπερήχη κατὰ τι καὶ νὰ ἐλλείψῃ εἰς τὴν ἱερὴν πράξιν τῶν εὐσεβῶν ἔργων, ἢ τῶν ἀγαθῶν πράξεων· διότι τὸ χρεῖος εἶναι πάντῃ χρεῖος, καὶ μυρίοι λόγοι εὐπερίσωποι, δὲν ἐξοφλοῦσιν ποτε κατ' ἓνα ὄρολὸν ἢ λεπτόν. Ὅθεν τις κακίας καὶ παρανομίας, ἢ ἐκ συναρπαγῆς ποτε (ὡς μὴ ὄφειλε) πράττει εἰς τὴν ζωὴν του, πείθεται πῶς δὲν πέπει νὰ τὰς ἀναζητῆ ἀνευθύριώς, ὡς τὸν Ἄπτερον, μίτε νὰ τὰς δικαιολογῆ ὡς τὸν Δεισιδάμονα· διότι ἐπίσης μὲ αὐτοῦς ἔτεται τότε νὰ συνανασχευάζῃ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ Χριστιανοῦ, καὶ μετ' ἐκείνων νὰ ἀτιμάζῃ τὸν Θεομαθέτην των.

Ἐπι-
στήμη
ἐνεργεί-
ας τῆς
πίσεως
ἢ τῶν
ἔργων
ἀπροφά-
σιτος
τῆ Χρι-
στιανῆ.

λδ'

(1) Ἡ προφασιολογία δὲν ἔχει χάσαν εἰς τὰ χρεῖα τὰ ἱερὰ τῆ Χριστιανῆ μηδαμῆ μηδαμῶς· διότι, ὅσον ἂν δικαιολογῆται, ἐδέποτε δικαιωθήσεται ἐνθέντι τῆ Θεῶ· κατὰ τὸν προφήτην Δαβὶδ· Ὡς ἢ εἰς τὸν Διάβηλον ἀκέμη δὲν πρέπει νὰ προφασίζεσθαι, αὐτεξούσιος παρὰ Θεῶ δημιουργηθεὶς ἢ ἀκαταβίβαστος· Τὸ λέγει ὁ Θεολόγ. Γρηγόρ. ἐν τοῖς Τετρασίχοις τε.
«Τὶ πάντα τὸν δόξησον αἰτιώμεθα ἔχθρον;...
Τὸ πῦρ παρ' ἡμῶν, ἢ δὲ φλόξ τῆ πνεύματος· ἢ
Εἰς σπαρίας τινὰς περιστάσεις γίνεται συγκατάβασις· διὸ ἢ λέγε-
ται,

Ἄδελφοί
ἐν τῷ
κρίματι

Ἄναγκη
καὶ ἡ
μετάθεσις
ἐστὶν
ἐκ φύσεως
καὶ οὐκ
ἐκ νόμου

Ἡ ἀνάγκη
ἐστὶν
ἐκ φύσεως
καὶ οὐκ
ἐκ νόμου
καὶ ἡ
μετάθεσις
ἐστὶν
ἐκ φύσεως
καὶ οὐκ
ἐκ νόμου

Ἄδ. Ἀκούει συμβουλήν νὰ μὴν ἀπατάται, ὅτι δε-
ράζει τὸν ἀδέκασιν του κριτήν, μὲ τὸ ἐν, δηλαδή μὲ
τὴν Πίσιν, τὸ εὐκολώτερον· δὲκ νὰ γίνῃ ἀλογόιότητος
εἰς τὸ ἄλλο, τὰ ἔργα, τὸ δυσκολώτερον. (1) Κατα-
παίθεται νὰ ἐξίσκη καὶ τὰ δύο ἐκίσεις, ὡς καὶ τὰ δύο
ἀναγκαῖα πρὸς σωτηρίαν του· Ὅθεν καὶ βλέπει πῶς εἰς
τὴν πτώσιν του εἶν' ἀναγκαῖα ἡ εἰλικρινὴς μετάνοια, ἡ
ἰκανοποίησις, καὶ ἡ ἀπόφρασις τῆς ἀπὸ τοῦ ὀλιυθήμα-
τος ἀπορῆς ἢ μᾶλλον εἴπειν, πληροφορεῖται πῶς εἶναι
σχεφράτη παρολεθρίκτου, νὰ υποκραιτῆται καὶ νὰ
ἀρῇ ἀνεξαρτήτου κατὰ μέρος, μίαν καὶ μόνην θα-
νάσιμον ἀμαρτίαν, πολλῶν δὲ μᾶλλον πολλαῶν, μετὰ
τὸν νὰ τὴν ἐξαλείψῃ εἰς τὸ ἐξῆς καὶ εἰς αὔριον ἕως
ἐσχάτης ἀναπνοῆς. Καὶ εἰς τριαύτην ἀπλήν καὶ πα-
ραεινδυνευσμένην ὑπόθεσιν, κρίνει πῶς πρέπει, ὡς ἀ-
σφαλέςτερον καλὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, τὸ νὰ ἔχη πάντοτε
κατὰ νῦν μᾶλλον τοῦ Θεοῦ τὴν δικαιοσύνην, εἰς ἣν
καὶ ἐπιόστροτε, καὶ ὄχι τὴν εὐσπλαγγνίαν του, εἰς
ἣν ἐλπίζων ἐνίστε, ἤτις ἀμαρτήση. (2) Διότι βλέ-
πει πῶς καὶ ὁ ἐνάρετος Χριστιανὸς, ἀφ' οὗ κίμει καὶ τὰ
δύο, ἀφ' οὗ δηλ. ἐνεργήσῃ τὴν Πίσιν του, ἀφ' οὗ παύ-
ξῃ

ται· ἡ ἀνάγκη ἔστι νόμος μεταθέσεως γίνεταί. ἢ, ἡ ἀσθενὴς ἔστι
ἀδοκίμος νόμος οὐκ ἔχει. . .
(1) ἡ Μὴ λαλιᾶσθε Θεὸς ἡ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἂν σπειρῇ ἄνθρωπος,
πῶς ἔσθ' ἔσθ' ἔσθ' . . . ἡ αὐτὴ πρὸς Γαλάτ. κθ' 5' 7.
(2) ἡ Ὅτι μὴ φιλόφρονες εἰσιν ὁ Θεός, μᾶλλον ἀκριβῶς εἶδα· ὅτι δὲ καὶ
ἀπαυτῆ δίκας σφοδρατάς τὸς τῆς φιλοφρονίας καταφρονήσαντας, ἔ-
στι ἡ ἱερὰ χρησμοφῶσι γρασὰ, καὶ τὰ πράγματα μαρτυρεῖ. . . Μὴ τοῖνον
τῆς φιλοφρονίας μόνον θεοφροντες ἀμαρτάνομεν, ἀλλὰ καὶ τὴν δικαιοσύνην
ἐνοῶντες γνωσιμαχῶμεν· ἵνα κακῆσθε ἡμῖν ὁφθῆ φιλόφρονος. ἡ Ἰσίδ.
Πηλοσιώτ. Ἐπισ.

ξῆ τὰ καλὰ, καὶ ἀπεφύγει τὰ κακὰ, καὶ ἀφ' οὗ ὑπερκα-
τέρως ὁ ἐξαλείψῃ τὰ σφάλματά του μὲ τὸν μετάνοια,
μετὰ τὸν κανόν, μετὰ τὴν ἀπορῆ, τότε μόνον ἐπικαλεῖται
τὸ θεῖον ἔλεος, πάντοτε δεῖν ἔμφρονως, διὰ τὸν ἀ-
κριβῆ τῆς θείας δικαιοσύνης ἕνεκα.

Ἄδ. Συλλογιζέται, πῶς ἡ μεγαλιτέρα ἀγάπη, ἢν ὀφεί-
λει νὰ δεικνύῃ εἰς τὸν Θεόν, εἶναι τὸ νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἀ-
δελφόν του Χριστιανόν, ὅντος ὄρα, καὶ ὅντος βλέπει ὅ-
τι ἔχει χρεῖον ἀπὸ τὸν ἐαυτοῦ καὶ ὅτι ἡ μεγαλιτέρα
τιμὴ ἐξ ἑαυτοῦ πρὸς Θεὸν εἶναι, τὸ νὰ ἐξομολογῆ ἑαυτὸν
μὲ ἑαυτὸν, μετὰ τὸ νὰ ἤξούρη ὑπὲρ ὃ Θεὸς εἶπεν αὐτῷ νὰ
ἤξούρη, καὶ μετὰ τὸ νὰ πράττῃ ὡς εἶπεν νὰ πράττῃ ὅ-
ςτι μετὰ τὸ ἔχη Πίσιν ὄρθην, καὶ ἔργα καλὰ, τὴν ἀ-
δικαίαν συζυγίαν. (1) Βλέπει, πῶς οἱ ἐκ τῆς ἀσκήσεως
τῆς βρασκείας του πόνου εἶναι, τὸ νὰ κόμωσι τὴν ψυχὴν
αὐτῷ εὐχόμενον, καὶ τὸ σῶμα ὑγιερὸν, (2) καὶ ἑαυτὸν εἰς
τὸν κόσμον ὀφελίμον, καὶ διὰ τοῦτο ἐράσιμον, ἀλλὰ
καὶ εὐελπιν περὶ τῆς μελλούσης μακαριότητος. Σκέπτε-
ται, ὅτι πρέπει τὰ ἔργα του νὰ ἴναι σύμφωνα μὲ τοὺς
λόγους του· (3) ἄλλως, ὅτι εἶναι κατ' ἐλατῶς εἰς τὸν
Κόσ-

Ἄναγκη
πρὸς τὸν
πλησίον

Ὁμοί-
οις
πρὸς τὸν
θεόν

Συμφω-
νία ἔργων
πρὸς λό-
γους· ὅτι
ἐν ἀλλή-
λοις

(1) ἡ Ἀχόρισκα ἔστι τὰ δύο ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀδιάζευκτα. ἡ Ἡ γὰρ Πίσις χωρὶς
τῶν ἔργων νεκρὰ εἶσι· κατὰ τὸν Ἰάκωβ. Ἐπισ. κθ. β. 26.
(2) ἡ Τὸ σῶμα ἡ βέλτιστε, τροφῆς δάκτω, καὶ τροφῆς ὀλιγοδείας, καὶ πλεονε-
μονῆς οὐταρχίας, καὶ πολυτελείας· ἀλλὰ μὴ γὰρ ἔστι τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα
ὀφελῶσι, ὑγιάν καὶ ἰσχυρὴν καὶ εὐξίαν τίκτωσι. . . ἡ Ἀπόδειξις δὲ σαφῆς
τὸ τὸς τῆς ὀλιγοδείας ἀσκησάτων τὸν ἀβροδίατον ἐλαμῶνον β.ον, καὶ συντε-
τωτέρως, καὶ ὑγιεινοτέρως εἶναι. ἡ Ἰσίδ Πηλοσιώτ. Ἐπισ.
(3) ἡ Δηλ. καθὼς πρὸς Θεὸν, ὅτι νὰ ποιῇ καὶ ἐμπράκτως· καὶ πρὸς
σέτι ἡ ἐξωτερικὴ τε λατρεία νὰ ἴναι ἐν ἀληθείᾳ σύμφωνος, νὰ ἀνταπο-
κρίνεται μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς· ταυτὸν ἐπιπῶν, νὰ μὴν
ἴναι ἐνάρετος καὶ ἐπιπολῆν, νὰ μὴν ἴναι ὑποκρίτης.

κόσμον, ἐὰν μὲ τοὺς λόγους του προσπαθῆ νὰ ὑποσκε-
πάσῃ τὰ ἔργα του· καὶ ὅτι, ἂν εὐρίσκωται, ἀνθρώποι
εὐσπάτητοι, εὐθύθεις εἰς τὸ νὰ τὸν πιεσύνωτον, εἶναι καὶ
πολλοὶ ἐρόνιμοι, καὶ αὐτὸς ὁ κριτής του, ὅς τς οὐ μυ-
κτηρίζεται.

Φιλοσό-
φος ὁ ψέ-
γος τῆ
Χριστι-
ανῆ.

λς'. Κυττάζει τὸν φιλόσοφον, ὅτι ἀπὸ μεγαλοψυχίαν
τοῦ μύθου δὲν κατηγορεῖ· καὶ τὸ πλέον, διὰ τὴν αὐ-
τὴν ἔξιν του μήτ' ἐπιεικὴ καίνενα· (1) αὐτὸς λοπὸν,
ὅς τις τὴν νὰ διατύπη καὶ καταλλῆ τὸν ἄλλον, ἐφείλει
νὰ τὸ ἔλεη καὶ ἀμειψίαν, πῶς θέλει ψέγει; πῶς θέλει
λέγει διὰ τὰ ψιγάδια, διὰ τὰ ἐλαττώματα τοῦ πλησίον
του, τὰ ἐν κρυφίῳ εἰς τὰς δόξας, ἢ εἰς τὰς πράξεις
του; πρὶν μᾶλλον θέλει συγχάξεσθαι, ὅτι δὲν τὸν ἀντὶ
νὰ καταχρᾶται τὸ μαντικὸν τῆς ψυχῆς του, καὶ νὰ
κατεπιμβαίνῃ τῷ ἀδελφῷ του Χριστιανῷ, λέγων ὅτι ἔ-
χει ἑσῆς, τὰς ὁποίας δὲν ὠμολόγησε πρὸς αὐτόν; ἢ ὅ-
τι πειεῖ ἔργα, τῶν ὁποίων ἰδέαν πλήρη δὲν ἔλαβε; Κρί-
νει, πῶς, παρὰ νὰ κατακρίνῃ τὴν κοκίαν, ἐκ τοῦ ἐ-
νὸς μέρους, καὶ νὰ συναγελάζεται μὲ τοὺς ἐργάτας τῆς
ἀνομίας, ἐκ τοῦ ἄλλου· εἶναι κάλλιον νὰ παρατρέχῃ
τὸ πρῶτον, ὡς ἀδιάφορον, εἰπὼν ἀσύμφορον ὅπου ὅμοι
ἰδεῖ τοὺς δύο ἐλεθρίους χαρακτηρήσας, τοὺς ὁποίους δια-

Βέλτιον
ἀποφεύ-
γεν τὸς
κακερ-
γίας,
ἢ κατα-
κρίαν
τὴν κα-
κίαν.

γράφω

(1) Τὸς δικαίαι ἐπαίνοι μὲτ' ἡ φιλοσοφία τὸς ἀποσφρατταί· τὸς ἀναξίους
τῶν ἀνθρώπων μόνον δὲν ἐπαίνοι. "Ἄν ἡ μεγαλοψυχία ἦν ἀρετὴ ἔμπο-
διστικὴ τῶν ἐπαίνων ἕως τὸν φιλόσοφον, ἡ δικαιοσύνη τε ὁμοίως ἔξ ἑαυτῆς
τὸ ἐπιχειρᾶν νὰ διαπύη ἀναλόγως τὸν ἐπιβάλλοντα ἐπαίνοι. Τύρνον
τὸν Ἀριστοτέλην, ὅτι δὲν κατακαρίζεται πανταχῶ τῶν συγγραμμάτων του
οὐ ἐπαίνοι τὸ τέλειον. Ἰδὲ ἡ ἑσπεύουσα ἐν ταῖς Τετραστίχαις του,
" Ἄγει μὲν ἄλλοι, καὶ φέρει δ' ἀνέμοιοι·
μὲν ἄλλοι αὐτῶν, πρὶν γὰρ τῆ πάσης μάθης " η.

καὶ

γράφω ἐνταῦθα, (1) νὰ ἐκ κλήνη ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἀπότινος
πάθους κολλητικῶ ψυχολέθρου. Συμπορεύει, πῶς, ἂν
ἦναι συγκεχωρημένον νὰ διορθῶν, τὸν ἑμπίστον του Ὁς
θόδοξον, τόσον εἰς τὰ πλημμελήματά του, ἔσιν καὶ εἰς
τὰς ἰδίας τοῦ νεὸς πλάνας του, πῶς πρέπει νὰ πᾶσθαι
τοῦτο δακρυφόρον καὶ νὰ ἐπιχειρῆ ἐνοργάκη χρεῖσιν νὰ
νὰ τὸν φέρῃ εἰς ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν. (2)

Διορ-
θῶν
τὸν ἑ-
μοπί-
στον ἐν
κατα-
νύξει
ψυχῆς.

λς'. Τεκμαίρεται, ὅτι αἰσχρολογῶν, συνειβζει ἐν προ-
σαγωγῆς νὰ τὴν φαίγωται πρακτικῶ καὶ τὰ ἔργα, ἂν τι
μαινόμενα ἐκ τῶν λόγων· (3) ἔθεν εἰς τὴν συνανοσφρατταί
τὴν ὁποία ν μόνον μὲ τοῖς ἀγαθοῖς προαιεῖται νὰ ἀ-
μνη, ἀσειζεται ναί, πλὴν δὲν λαλεῖ ἑωμόλογος νὰ
αἰσχρολογίως· μάρισα ἐν ὧ' εὐχαίρεται ὅτι δίδει λαβὴν
εἰς κάθε ἐχέφρονα, πῶς ἀνακυκλιούντο εἰς τὰ αἰσχρῶ
αἰδέαι του, ὅν ἦναι πᾶσι ἀναντιόητον, ἔτι ἐκείν, οἱ
εἰς τὸ ὁποῖόν τι ἐνδιμύχως ἐνασμενίζεσθαι, τοῦτο καὶ
λαλεῖ συνεχῶς, καὶ ἐκεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος του. (4)

Ἰσεί-
χισται
μὲ ἀλ-
λα μὴ
ἀσχρο-
λογίαν,
εὐφη-
μελο-
γῶν δέ.

λς'. Βλέπει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσέχη δόλου εἰς τοῦ
Ἀθῆου τὰ σφῶρατα βέματα (5) καὶ προβλήματα, ἢ εἰς
τοῦ Δεισιδαίμονος, τὰ ἀθέμιτα προσκῦματα καὶ σπον-

Ἀπὸν
Χριστι-
ανὸν
ἐπερ-
κῆσθαι
τῷ Φιλο-
σοφῷ
ἐν
πάσας
ταῖς ἀ-
ρεταῖς

δά.

μήπως κατῷ φανίνας, ἀσχύνον δολοί. η
Καὶ Πλέταρ. Περὶ τῷ ἀκ. " Τοῦ γὰρ ἀληθινῶς ἢ βελτίως ἀγαθῶς,
τιμῆτε καλῆς, τὸ τιμῆσάτινα τῶν ἀξίων· ἢ κόσμος ἐντριπταίος,
τὸ ἐπισημῆσαι περιουσία δόξης ἢ ἀφθονία τὸ γυμνασθῶν. η
(1) Τὸς τῷ Ἀθῆν δὲν ἀντι ἢ Δεισιδαίμονος τῶν ἐργατῶν τῆς ἀνομίας.
(2) Ἀνάγνωθι τὰς τῷ Παύλῳ πρὸς Τιμόθ. ἢ Τιτ. ἐπιστολάς.
(3) " Ἡ γὰρ πρὸς τὰς φαύλας τῶν λόγων συνήθεια, ἔδος οἱ εἰς ἐπὶ τὰ
πράγματα. η Βασίλ. πρὸς τὰς Νίους.
(4) " Ἄγας τις ἐπιθυμῆ, ταῦτα ἢ ἐκρέον φιλοῦ Δημοσθ.
(5) Τὸ ἀθέμιτα βέματα, ἔσιν ἀπὸ τῶν ἀθέμιτα (Δεισικῶς) - προβλήματα
ἢ ἀρεταῖς καὶ τῶν ἀπ' αὐτῶ, ὅτι τῶν ἰστέρι γραμμάτων, Ἀπὸτ' αὐτῶ
μιτα, ὡς διορθοῖν.

δάμματα· (1) ἀλλὰ νὰ συνερίζεται πῶς νὰ ὑπερβῆ τὸν φιλόσοφον, ὅς τις περιπατῇ διὰ τοῦ φυσικοῦ φωτός εἰς τὰς ἐξεις καὶ πράξεις του. (2) Καὶ ἂν αὐτὸς τοιαύτην ὁδὸν ἐξακολουθῇ ὑπὸ φωτὶ ἀμυδρῷ, αὐτὸς ἔπειτα, ὅς τις ὁδηγεῖται ὑπὸ τοῦ αὐτολαμποῦς φωτός τῆς Ἀποκαλύψεως, πῶς νὰ μὴ μετέλθῃ κατ' ἄλλο, ἀρ' οὐ πρέπει εἰς αὐτὸν νὰ καταστήσῃ τὴν Χριστιανικὴν τελειότητα;

λθ'. Κυττάζει λοιπὸν τὸν φιλόσοφον, ὅτι ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ ἐνισχύῃ τὸ λογικόν του, πρὸς παρασκευὴν τῶν συντηγόντων τῇ πρῶτῃ εὐδαιμονία του· καὶ αὐτὸς ἔπειτα πῶς νὰ μὴ κάμῃ τὸ αὐτὸ καλὸν κίνημα, καὶ νὰ διάγῃ εἰς τοῦτον τὸν βίον ὡς ἤμπορεῖ· νὰ παρασκευάζεται ὁμῶς διὰ τὸν μέλλοντα, τὸν μακάριον καὶ αἰώνιον; τοῦτο γὰρ ὑπαγορεύει ἡ γλυκεῖα φωνὴ τῆς φρονήσεως.

μ'. Θεωρεῖ τὸν σοφὸν, ὅτι γίνεται δυσκίνητος ὑπὸ τῆς ὀργῆς, ὅτι ὑπερφύρει μὲ μετριοφύνητα τὰ πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἄλλων γινόμενα ἀδικήματα, χωρὶς νὰ τὰ ἐκδικῆται· καὶ πῶς αὐτὸς θέλει ἐργάζεσθαι δι' αὐτὰ, καὶ τὰ ἐκδικεῖσθαι; αὐτὸς, ὁ ὀφείλων ἅ τὰ ῥητέα τὰ ἐπὶ τῆς ἀσσιαγόνος, νὰ ἐπιστρέφῃ καὶ τὴν ἑτέραν τῶν ὀφειλῶν; (3)

(1) Μεταφορικ. ἀπὸ τῆς κλαυκαλιῆς, στενάχειας, παραλογισμοῦ κτλ.
(2) Ἀνάγκη τῆς Ἠθικ. Εὐδαιμονίας. τῆς Ἀριστοτέλειαν ἀνακεφαλαίωσης τῶν ἀρετῶν ἢ τῶν κακῶν, μετὰ τὸ εἰ. κρ. Ἔτι ἢ Διογῆς, Λαέρτιος Πλάτωνος, τῆς τελείας ἀρετῆς ἢ τῆς τέλειαι· ἢ μὲν, Φιλοσοφίας· ἢ δὲ Δικαιοσύνης τριῶν, Ἀυθρίας· εὐταπεινῆς, Σοφροσύνης. Τέτοιαι ἢ μὲν Φριξοσύνη, ἀπὸ τῆς πρῆξιαι ἰσθῆς τὰ πράγματα· ἢ δὲ Δικαιοσύνη, τῆς ἐν τῆς κοινωνίας ἢ τοῖς συναλλαγμοῖς δικαιοπραγῆν· ἢ δὲ Ἀυθρία, τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις ἢ φοβητοῖς μὴ ἰξί, ἀσθῆαι ποιεῖν, ἀλλὰ μίαι· ἢ δὲ Σοφροσύνη, τῆς κρατῆν τῶν ἐπιθυμιῶν, ἢ ἐπὶ κερδαμίας ἢ δουλείας, ἀλλὰ κερδαμίας ζῆν. Ἀνάγκη πληρῆς εἰς τὴν Φασὶ τῆ Πλάτωνος τῶν αὐτῶν.
(3) Μαρ. κρ. εἰ. 39. Λουκ. κρ. εἰ. 29.

Φρόνησις.

Πρῶτος.

μά. Περιεργάζεται τὸν τρόφιμον τῆς Σοφίας, ὅτι εἶναι εὐθαρσῆς, δὲν φοβεῖται τὰ δεινὰ, δὲν ἐκπλήττεται καὶ τὸν θάνατον· πῶς λοιπὸν δὲν θέλει ὑπομείνει αὐτὸς εὐθαρσῶς καὶ ἀνδρείως τὰς δυστυχίας, καὶ εὐσθενῶς τὸ τέλος τοῦ βίου του; αὐτὸς, ὅς τις πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν συμφορὴν διὰ εὐτυχίαν του· ὅς τις πρέπει νὰ ζῆ ὡς νεκρὸς, καὶ νὰ λογίζεται διὰ ζωὴν του τὸν θάνατον; (1) ἢ πῶς δὲν θέλει εἶναι φιλόπονος εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν καλῶν, τῶν μόχθῳ καὶ πόνῳ ἀποκτωμένων, (2) καὶ κατεργηκὸς, ὥστε νὰ ἀντέλῃ εἰς ἅπαν τὸ πρῶτον, διὰ νὰ τὰ ἀπολαύσῃ;

μβ'. Παρατηρεῖ τὸν φιλόσοφον, ὅτι δὲν θαυμάζει μίαν τῶν ἀδιαβλήτων καὶ θεμιτῶν ἰδονῶν τῆς ἀφῆς, καὶ τὰ ἀναγκαίως τῆς γένεσως· καὶ καταφρονεῖ διόλου τὰς φάυλας καὶ αἰσχροῦς ἰδονῶν τῶν αἰσθητικῶν, τὴν ἀέλγειαν, τὴν γαστριμαργίαν, καὶ τὴν εἰσορρυγίαν· καὶ πῶς αὐτὸς νὰ μὴ συσέλλεται μὲν ἀπὸ τῆς θεμιτῆς, νὰ ἴσῃ δ' ἀνόρεκτος τῶν μωμητικῶν καὶ ἀθεμιτῶν ἀπολαύσεων· ἀρ' οὐ καὶ θλίπει, πῶς ὁ Χριστιανισμὸς ἔλαμψε καὶ τὴν ἑλλειψίν τῶν ἰδονῶν ἐπὶ τῶν ἀπτῶν, ὡσάν μισότητά τιναι, μίαν θεσιτέρα ἀρετῆν, καὶ τὴν ὠνόμασε Περφίγειαν, καὶ τὴν ἐνδειαν πάλιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν γουσιῶν, μίαν Ἀγγελικωτέραν, καὶ τὴν ὠνόμασεν Ἀσιτίαν, (3)

Ἀυθρία.

Σοφροσύνη. Ἐγκρατεία.

μγ.

(1) Ταῦτα πάντα, ἢ τὰ ἐν ταῖς ἰσοξῆς παραγράφαις, εἶναι ἀποκλεισμένα ἀπὸ τῆς Ν. Διαθήκης ἐν Σοφίαις ἡμῶν. Ὁρ. Μαρθ. ἢ Λουκῶν εἰς τὰ πρῶτα κεφάλαια, ἀχρις εἰ. ἢ ζ.
(2) ἢ Χαλεπὰ τὰ καλὰ. Πάλασις λόγος διαγορεύειν.
(3) Τὸ μῦθος οὐδὲν, ἢ τὸ εἰς ἀρετὴν ἀπολαμβάνειν, ἢ τὸ εἰς εὐνοίας κακίας· διότι τὸ μὲν εἶναι ἰσοξῆς, τὸ δὲ ἐπιβλεπῆν τὸ δὲ μετριοφύνητος.

δικαιοσύνη, ἔπιβια, ὅτι, Ἰπακλή, ἰσχύς, κτλ.

μγ'. Κυττάζει, πῶς ὁ Σοφὸς διανέμει ἐκάστῳ τὸ ἐπιβάλλον· φυλάττει τὰ κείρια ἔθνη, καὶ τὰ νόμιμα, καὶ τὰ καθήκοντα εἰς τὸ Θεῖον, εἰς τοὺς θεσπεσίους, εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τοὺς γονεῖς, εἰς τοὺς τεθνεῶτάς του· ὅτι ὑποτάσσεται εἰς τὴν αὐτοκρατῆ ἐξουσίαν· ὅτι διατηρεῖ τὴν πίσιν εἰς τὰς συμφωνίας, εἰς τὰς ἐνοχίας του· ὅτι δὲν πλεονεκτεῖ εἰς τὰς ληψοδοσίας του· πῶς λοιπὸν αὐτὸς δὲν θέλει κίβηται εἰς τὰ ἔδικά του πράγματα τὸ περιπλέον, ἢ κ' ἂν τὸ αὐτὸ, καθόσον μάλιστα εἶν' ἀσφαλές· ὅτι εἶναι ταῦτα καὶ θεϊότερα καὶ πισίτερα; διότι εἶδε τὸν Θεὸν του ἀμέσως, καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ· διότι ἤδη τὸν ἔχει μυσηκωτέραν προσῆν, καὶ πνευματικωτέραν του πέσιν, (1) καὶ παρέλαβε παρ' αὐτοῦ τόσα ἄλλα θεῖα μυστήρια, καὶ τὸ πρόπαιον κατὰ τῆς φθορᾶς· διότι πλουτεῖ τὴν ἀειπάρθενον ἁγιοκων Μαρίαν, καὶ τοὺς Ἁγίους, οἵτινες εἰσὶν ὅπως ἀρετῆ, οἵτινες μεσιτεύουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, (2) οἵτινες τὸν βοηθοῦσι, τὸν σωτηρεύουσιν τῶν ἐπιπέων

ων τὰ λείψανα εἶναι εἰς αὐτὸν ὑπόδειγμα, εἴτε ἐπιμνημα ἐπὶ γῆς, τῆς μεγάλης των ἀρετῆς, καὶ παραστατικῆς τῆς προσυχίας των· καὶ τὰ δὲ κείρια γινόμενα θαύματα εἶναι ἀποδείξεις λαμπρὰ τῆς πρὸς Θεὸν παρρησίας των

τῷ Κοσμικῷ καταστήματι, ἵνα τῆς Ἐκκλησίας παλαιότατη παράδοσις, δόγματος οὐσιώδους ἐπέχουσα δύναμιν, ἐντεῦθεν λαβῶσα τὰς ἐκ αὐτῆς ἀρχὰς ἔκ τὰς ἀφορμὰς· Ἰωάνν. Θεολ. Ἐπισ. Α'. κφ. β'. « Ἐάν τις ἀκέρη, παρακλήτων ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· ἔ αὐτὸς Ἰλασμοὺς ἐστὶ περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μένον, ἀλλὰ ἔ περὶ παντὸς τῷ Κοσμῷ. » Πρὸς Ῥωμ. κφ. η'. 54. « Χριστὸς... ὅς ἔστιν ἐν δεξιῇ τῷ Θεῷ, ὅς ἔ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν... Καὶ ἀνωτέρω· « Τὸ Πνεῦμα ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν συναγμοῖς ἀλαλήτοις. » Καὶ πρὸς Ἐβ. κφ. ζ. 25. « Ὅθεν ἔ σφάζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους εἰς αὐτὸ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶ εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶ. » Περιζόμεθα λοιπὸν συλλογιστικῶς· Ὁ Χριστὸς ἔ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν, ἔ πρεσβεύει πρὸς τὸν Θεόν· ἔ διατὶ τὴν εὐσεβῆ Μαρίαν, ὁ Πρόδρομος, οἱ ἅγιοι πάντες· καὶ μὴ μεσιτεύουσι τάχατες; Τί ἀντιφάσκει τὸ πρᾶγμα; τί ἀτοπον πηγάζει ἐκ τούτου; Αὐτὸς ὁ Χριστὸς διέθετο τοὺς Ἁγίους συρβασιλεύειν αὐτῷ ἔ συδραχίζεσθαι μετ' αὐτοῦ. (Ματθ. κφ. ιθ. 28. Λουκ. κβ'. 30. Ἰωάνν. ιζ'. 24.) ἔ τὸ μεσιτεύειν ἐστὶν ἀπυγορευμένον; Τίνα μεσιτεῖαν ὁμοῦς ἰ ἀνάλογον τῷ νεκρῷ διακόσμῳ, θεοπροπῆ, ἔ οὐχ' εἴαν οἱ πρόστυλοι φαντάζονται τοῖς ἐπὶ γῆς βασιλεύουσιν ἔ κοιαίτην, οἷα ἀνθρωπίνῃ γλῶσση ἐστὶ ἀλάλητος. Καὶ χωρὶς δὲ τοῦ συλλογισμοῦ τούτου, διαφρόδην κηρύσσει ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ Ἀποκαλύψ. κφ. ε. 8. « Καὶ οἱ εἰκοσιτίσσορες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου, ἔχοντες ἕκαστος κισθάραι, ἔ φάλας χρυσαῖς γεμοίσσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσὶν αἱ προσευχαί των ἁγίων. » Καὶ ἐν τῇ Εὐαγγ. κφ. θ. 31. « Ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ, ἔ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ. τούτου ἀκούει. » (ὁ Θεός·) Προσεκείσθωσαν ἐνταῦθα ἔ ταῦτα τὰ ἀσμενεσάτα ἐκ τῆς παλαιᾶς Γραφῆς. Τωβίτ. κφ. ιβ'. 15. « Ἐγὼ εἶμι Ῥαφαὴλ, εἷς ἐκ των ἐπτὰ Ἀγγέλων των ἁγίων, οἱ προσαναφέρουσι τὰς προσευχὰς των ἁγίων, ἔ εἰσπορεύονται ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ Ἁγίου. » Καὶ ἀνατ. 12. « Καὶ ἵν' ὅτε προσήυξῃ σὺ ἔ ἡ νύμφη σου Σάρρα, ἐγὼ προσήγαγον τὸ μνημεσῶνον τῆς προσευχῆς ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ Ἁγίου. » Ἡ σημείωσις αὕτη ἀπὸ βλέπει εἰς τινὰς των ἡμετέρων, οἵτινες ἤδη νεκρῶ ἤρξαντο ἐναντιοφρονεῖν, λέγοντες ὅτι ἐστὶ νεωτέρα ἐφευρέσις ἢ τῶν ἁγίων πρεσβεῖα. »

ἀπολαμβάνειν, ὅσα μεσότης, εἶναι βέβαια ἀρετῆ. ἢ δὲ παρθεσία καὶ ἀσιτία, ὅσα ἐλλείψεις, εἴτην Ἰνδειαί, εἰσὶν ἄρα κείρια. Οὕτω φυσικῶς· ἀλλ' ὁ Χριστιανισμὸς τὰς ἐλλείψεις ταύτας ὑπερφυσικότερον τὰς ἔχει ἀρετὰς, ὅσων μεσότητος, ἔ τοὺς ἐξασκοῦντας αὐτὰς τιμῶν, τοὺς ἔχει ἔ ἰσαγγέλις. Τὸν μὲν νόμιμον γάμον τιμᾶ, τὴν δὲ ἀγαμίαν, εἴτην τὴν παρθεσίαν ὡς ὑπερκειμένην ὑπερτιμᾶ ἔ ὑπερασπάζεται· ὁρ. Παύλ. Ἐπισ. Κορινθ. Α'. κφ. ζ.

(1) Εἶδε τὸν Θεόν ὁ Χριστιανὸς ἀμέσως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν των Ἀποστόλων, οἵτινες ἔ ἐλάλησαν μετ' αὐτοῦ, ἔ ἤκουσαν των λόγων αὐτοῦ, ἔ εἰς ἡμᾶς τοὺς μετέδωκαν. « Ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν... ἔ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τῷ Λόγῳ τῆς ζωῆς... ἀπαγγέθημεν ὑμῖν... » (Ἰωάνν. Ἐπισ. α. κφ. α.) « Λάβετε, φάγετε· τῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, ἔ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. ἔ εἶπεν αὐτοῖς· Τῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου. » (Μάρκ. κφ. ιθ'. 22, 23.) « Τῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἡμῶν ἀγάμνησιν. » (Λουκᾶς κφ. κβ'. 19.)

(2) Ἡ μεσιτεῖα ἔ πρεσβεῖα των ἁγίων ὑπὲρ τῷ Χριστιανικῷ ἔ παντὸς

των. Πώς δὲν θέλει θνήσκει καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, διὰ νὰ σπῶζονται τὰ τοιαῦτα πάτριά του κειμήλια; Πώς δὲν θέλει ὑπερσέβασθαι καὶ ὑπεραγαπᾶν τοὺς γονεῖς του, οἵτινες τὸν ἀνέθρεψαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς εὐσεβείας; Πώς δὲν θέλει τιμᾶ τοὺς τεθνεῶτάς του, οἵτινες τὸν ἠγάπησαν; Πώς δὲν θέλει τῶν βοηθεῖ διὰ μνημοσύνων, ὅσων εὐπορεῖ, (3) οἵτινες καὶ αὐτοὶ ζῶντες τὸν εὐεργέ-

γέ-

(2) Ἐπειδὴ πολλοὶ ἔκ τῶν ἡμετέρων αὐτὸ ποιεῖ ἔρχαντο λέγειν ὅτι τὰ μνημοσύνα, αἱ εὐποιεῖαι, ἔσσι αἱ εὐχαὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐδέπω βουδῶσιν οὔτε τοῖς ζῶσιν, οὔτε τοῖς τεθνεῶσι, φέρε δὲ ἐν τῇ παρούσῃ εὐκαιρίᾳ εἰπωμέν τινα ἔσσι περὶ τούτου. Ἡ παράδοσις παρὰ τῇ Ἀναθλικῇ Ἐκκλησίᾳ λογίζεται ὡς νόμος ἔσσι κανὼν, ταῖς Ἀποστολικαῖς ἔσσι Συνεδिकाῖς ἀποφάσεσιν ἰσοδύναμος. ἠδὲν γὰρ ἔσσι ἐδιδάχθη ἔσσι τῆτο ὑπὸ τοῦ θάου Παύλου ἔσσι Βασιλείου. Ἐλαβε δὲ τὸ ἐνδόμιμον περὶ τῶν μνημοσύνων ἔσσι τῶν εὐχῶν ἔσσι Ἐκκλησίᾳ ἐντεῦθεν. περὶ μὲν τῶν ζῶντων, Μακκαβ. Α'. κφ. ιβ'. 11. Ἡμεῖς οὖν ἐν παντὶ καιρῷ ἀδιαλείπτως, ἐν τε ταῖς ἐφῆταις ἔσσι ταῖς λαοπαῖς καθυκούσαις ἡμέραις μνησκόμεθα ἡμῶν, ἐφ' ὧν προσέρομαν θυσιῶν, ἔσσι ἐν ταῖς προσευχαῖς, ὡς θεὸν ἔσσι ἔσσι πρέπον μνημονεύειν ἀδελφῶν. Πράξ. Ἀποσ. κφ. ιβ'. 5. Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ. προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτερη γινόμενη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ πολλὰ τῶν Ἐπιστολῶν αὐτῶν οἱ Ἀπόστολοι ζητοῦσι τὴν τῶν ἀγίων (τῶν πιστῶν δηλ.) τὴν ὑπὲρ ἑαυτῶν προσευχὴν. Περὶ δὲ τῶν ἐστων, Μακκαβ. Β'. κφ. ιβ'. 43. Ἀπέστειλε εἰς Ἱεροσόλυμα προαγαγεῖν περὶ ἀμαρτίας θυσίαν, πάντα καλῶς ἔσσι ἀσείως πράττων, ὑπὲρ ἀναστάσεως διαλογιζόμενος. εἰ γὰρ μὴ τοὺς προκαπτωκότας ἀναστῆναι προσεδόκα, περισσὸν ἦν ἔσσι λυγρῶδες ὑπὲρ νεκρῶν προσεύχεσθαι. εἴτ' ἐμβλέπων τοῖς μετ' εὐσεβείας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαρῆσθῆναι. ὅσα ἔσσι εὐσεβῆς ἢ ἐπίνοια. ὅθεν περὶ τῶν τεθνηκότων τὸν ἐξέλασμον ἐποίησατο, τῆς ἀμαρτίας ἀπαλυθῆναι. Εἰς δὲ τὴν Ν. Γραφὴν, ὅσα γε καμὲ εἰδῆναι, παρεκτός τῶν Διαταγῶν τῶν Ἀποστόλων βιβλ. ἡ. κφ. μβ. ἀλλὰ ἔσσι μνεῖα μνημοσύνων οὐ γίνεται περὶ τεθνεῶτων. Περὶ δὲ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν τῶν ζῶντων. Παῦλ. πρὸς Ἐβρ. κφ. ε'. ε'. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀσθένων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε ἔσσι θυσίας ὑπὲρ ἀμαρτιῶν. . . Καὶ διὰ ταύτην (τὴν ἀσθένειαν) ὀφείλει, κα-

θῆς

γέτησαν; Πώς δὲν θέλει ὑπέμει καὶ ὑποτάσσεσθαι εἰς τὸν ἐξουσιαστὴν του, ὡς ἴσκι καὶ σκολιός, κατὰ τὸν κορυφαῖον Ἀποστόλον, (1) τοῦ ὁποίου τὴν δυναστείαν λογίζεται ἔκ Θεοῦ; (2) Πώς δὲν θέλει εἶναι πιστός εἰς τὰς συνθήκας καὶ συμφωνίας του; ὅτι " Πιστός καὶ ὁ κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ. . . Πώς θέλει ἀρπάζει τὰ ξένα πράγματα, αὐτὸς ὡς τις πρέπει νὰ δίδῃ καὶ τὸ ὑπεκαμισόν του πρὸς τὸν λαμβάνοντα τὸ ἐπικνωροῖ; (3)

μδ'. Παρατηρεῖ τὸν ἐγκρατῆ τῆς ἐξωτέρας παιδείας, ὅτι εἶναι εὐδάπανος εἰς τὰ καλὰ. ὅτι δίδει δεόντως τὸ ἐδικόν του εἰς ἄλλους, καὶ δὲν ἀπαιτεῖ τὸ ἐδικόν του ἀπὸ τῶν ἄλλων. (4) πιστὸν μᾶλλον δὲν θέλει εἶναι αὐτὸς βοηθητικὸς τῷ ἀδελφῷ του Χριστιανῷ, εἰς τὴν ἀρρώσθειαν του, εἰς τὴν ὀρφανίαν του, εἰς τὴν ἀπορίαν καὶ

67.

Ἐλευθερίως.

ὅπως περὶ τῆ λαβῆ, οὕτω ἔσσι περὶ ἑαυτοῦ προσφέρων ὑπὲρ ἀμαρτιῶν. ἔσσι ἐν τοῖς ἐξῆς κεφαλ. ὅσαύτως. — Τὸ δὲ εὐποιεῖ, ἐν τῇ κριμένῃ, ἐλήφθη ἀντὶ τῆ, ἠμπορεῖ. ἔσσι γὰρ, εὐπορῶ, ἐσπορῶ, ἐσπορῶ, ἐμπορῶ, ἠμπορῶ. ὡσπερ ἐλαύω, ἐλάβω, λάμνω (τὸ κωπηλατῶ. χαῦνος, χαβνός, χαμνός, ἀχαμνός. τέτυφα, τέτυβα, τέτυβμαι, τέτυμμαι. Πρὸς εἰδῶτας τὰ περὶ ὁμοφωνίας συγγενείας, εἴτε ἀντισηχίας, ἔσσι ἀντικαταστάσεως τῶν γραμμάτων λαλῶ. ἔσσι δὲ εὐπορῶ ἀντὶ τῆ, ἠμπορῶ, παραδείγματα μὲν ἔσσι ἄλλα πολλὰ, ἐκ τῆ προχείρη δὲ τῶ, " Ἀξίως εὐφημῆσαι σε οὐκ εὐπορῶμεν ἡμεῖς. . . Ἐν τῇ Ἀπολυτικ. τῆ Πρὸς δρόμ. τῆ κδ'. Ἴεν.

- (1) Τὸν Θεὸν φοβεῖσθε. τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς, ἀλλὰ ἔσσι τοῖς σκολιῖς. Πέτρ. Α'. κφ. β'. 17. 18.
- (2) " Οὐκ ἔσσι ἐξουσία εἰμὴ ἀπὸ Θεοῦ. αἱ δὲ οὕσαι ἐξουσίαι, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶ. Παῦλ. πρὸς Ρωμαίους κφ. ιγ'. ε'.
- (3) Ματθ. κφ. ε'. 40. Λυκ. κφ. ε'. 29.
- (4) Εἰς τῆτο τείνει ἔσσι τῶ, " Χάριν λαβὼν μέμνησο, ἔσσι δὲ ἐπιλάθου. Γνωμ. παλ.

Εὐσανάτου ; (1) ἀφ' οὗ ἡ Πίσις ἡμῶν, τὴν ὑπερβολὴν τῆς ληψοδοσίας, ἐποίησεν ὡσάν τὴν μεσότητι, μίαν ὑψηλοτέρην ἀρετὴν, καὶ τὸν προσάξει νὰ διανέμη ὅσα ἔχει τοῖς πτωχοῖς διὰ τὸν Θεόν· καὶ δὲν θέλει πλέον εἰς τὸ εἶξῃς νὰ ἔχη ἄλλα π' οὐτὴ, παρὰ τὸν ἴδιον αὐτὸν Θεόν· καὶ τὴν τοιαύτην εἰς ὀνομαζομένην Ἀληθινότητα ;

μέ. Θωπεῖ τὸ φιλόσοφον, ὅτι τὴν μὲν εὐτυχίαν, τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν, τὰ μεταχειρίζεται μὲ μετριότητι· δὲν χαυνοῦται ὅμως καὶ καταπίπτει εἰς τὴν δυστυχίαν, μήτε ἐκπλήττεται εἰς τὴν ἀτυμίαν· πῶς λοιπὸν θέλει ἐπαρθῆ αὐτοῦ ἡ καρδιά εἰς τὰ καλὰ καὶ εὐτυχήματά του ; αὐτὴ, ἥτις πρόπει νὰ ἦναι ταπεινὴ, ὡς ἡ καρδιά τοῦ Κυρίου της (2) ἢ πῶς θέλει ἐκλυθῆ καὶ ἀποκάμει ἡ ψυχὴ του εἰς τὰναντία ; αὐτὴ, ἥτις πρόπει νὰ φρονῆ, ὅτι τὸ πολίτευμά της εἶναι εἰς οὐρανοῦς ; (3)

μς'. Βλέπει τὸν Σοφόν, ὅτι ὑμνεῖ τὸν Θεόν, ἀνευ τινὸς δεισιδαιμονίας, πυχλοῦς καὶ χυδαῖώδους ἔθνη τις· ὅτι τὸν γνωρίζει δημιουργὸν τοῦ Παντός, ὄχι ὅμως καὶ τῆς κακίας παραγωγί· ἥτις καθ' αὐτὸ προῆλθεν ἀπὸ τὴν κακίαν τοῦ μοχθηροῦ· ὅτι ὁμολογεῖ τὴν πρόνοιάν του εἰς πάντα, καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν ὄντων εἰς τὴν τάξιν, ἐν ἧ ἀπ' ἀρχῆς τὰ συντηρολόγησε· τὴν ὁποίαν οὐδὲν ἐξ αὐτῶν παραβλίνει, ἀλλ' ἡ ὁ ἄδικος καὶ κακός·

ὅτι.

(1) "Θηοσκεία καθαρὰ ἔ ἀμίαντος παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔ πατρὶ αὐτῆ ἐστίν κ ἐπισκέπτεσθαι ὄφρανοὺς ἔ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν· ἀσπίλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου." Ἰάκωβ. Ἐπισ. κφ. α. 26. κτλ.
 (2) "Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῖός εἰμι ἔ ταπεινός τῇ καρδίᾳ." Ματθ. κφ. ια. 29.
 (3) "Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει." Παῦλ. Φιλιππησ. κφ. γ'. 20.

ὅτι ἐπικταλεῖται τὸ θεῖον ἔλεος, καὶ τὴν θεῖαν φώτισιν καὶ ὁδηγίαν· ὅτι προσβούει πῶς δὲν εἶναι λειτούργημα ἄλλο ὑπέρτερον εἰς τὰ οὐράνια καὶ ἐπίγεια νηπτικὰ ὄντα, παρὰ τὸ νὰ ὑμνωσῇ δικαίως τὸν ὑπέρτατον Λόγον διηνεκῶς· (1) καὶ πῶς αὐτός νὰ μὴ προσβῆχεται μὲ τὰς ἀρχαῖς ;

(1) Ἰδοῦσαι ἡ φιλοσοφικὴ προσευχὴ τοῦ Κλεάνθου, περιφημον Ἰωάννου φιλοσόφου εἰς τὰς Ἀθήνας πρὸ 240. ἐτῶν πρὶν Χριστοῦ, τὸ ὑψηλότερον πρᾶγμα εἰς τὸ εἶδος τῆς ἔμυθολογίας παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ἐκ τῆς Φυσικ. Ἐκλογ. βιβλ. α. κφ. γ'. ἔ Κοκκινοῦ Τόμου ια. σελ. 22.
 "Κόδις' ἀθανάτων, πολυώνυμε, παγκρατὲς αἰεὶ Ζεῦ, εὐσεὺς ἀρχηγὲ, ἴδμε μὲτα πάντα κίβερτον, χαῖρε σέ. γὰρ πάντεσσι θέμις θνητοῖς προσεύεσθαι· ἐκ σὺ γὰρ γένος ἐσμὲν, ἴθις μίμικα λαχόντες μῆνος, ὅσα ζῶει τε ἔ ἴρπει θνητ' ἐπὶ γαῖαν· τῆ σε καθυμνῶμεν, ἔ σὸν κράτος αἰεὶν ἀείσοι. Σοὶ δὲ πᾶς ἴδε Κόσμος, ἰλισσόμενος περὶ γαῖαν, πείθεται ἢ κεν Ἄγης, ἔ ἕκων ὑπὸ σεῖο κρατεῖται τοῦτον ἔ εἰς ὑποσφῆν ἀνικητοῖς ἐνὶ χερσίν
 10 ἀμφήκεν, πυρόεντα, ἀεὶ ζῶοντα κεραυνόν, τῆ γὰρ ὑπὸ πλεγκῆς φύσεως πάντ' ἐρρίγασιν, ὃ σὺ κατευθύνεις κοινὸν λόγον ὃς διὰ πάντων φειτᾷ, μίγνυμενος μεγάλῃς μικροῖς τε φάεσσι· ὃς τόσσος γεγάως, ὑπατος βασιλεὺς διὰ πάντος·
 15 οὐδέτι γίγνεται ἔργον ἐπὶ χθονὶ, σὺ δίχα δαίμων, οὔτε κατ' αἰθέριον θεῖον πόλον, οὔτ' ἐνὶ πόντῃ στήλην ἐπίσα ῥέζουσι κακοὶ σφετέρησιν ἀνοίαις· Ἄλλὰ σὺ ἔ τὰ περισσὰ ἐπίσασαι ἄγνια θεῖται, ἔ κοσμοῖς τὰ ἄκοσμα, ἔ σὺ φίλα σοὶ φίλα ἐσί·
 20 ἄδ' ἔ εἰς ἐν ἅπαντα συνήρμισσας, ἐσθλὰ κακοῖσιν, ὅσθ' ἔνα γίγνεσθαι Πάντων λόγον αἰεὶν ἔόντα· ὃν φεύγοντες ἔωσι, ὅσοι θνητῶν κακοὶ εἶσι· δόσμορι οἷτ' ἀγαθῶν μὲν αἰεὶ κτῆσιν ποθέοντες, οὔτ' ἔσορῶσι Θεῶν κοινὸν νόμον, οὔτε κλύουσιν,
 25 ἢ κεν πειθόμενοι σὸν νόμῳ, βίον ἐσθλὸν ἔχειεν· αὐτοὶ δ' αὖ ὀργισσῶσιν ἀνευ καλοῦ ἄλλος ἐπ' ἄλλῃ, εἰ μὲν ὑπὲρ δόξης σπουδῆν δυσέρισον ἔχοντες, εἰ δ' ἐπὶ κερδοσύας τετραμμένοι οὐδενὶ κόσμῳ,

Μεγαλοψυχία.

Εὐλάβεια.

χάς, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος κλάσης του ἀμέσως καὶ παν-
σόφως τῷ ὑπηγόρευσε; Ἐκτὸς δὲ τῆς Προνοίας του, πῶς
νὰ μὴν ἔχη τὰ θάρβη του εἰς αὐτὸν, ὅς τις τὸν υἱοθέτη-
σε; Πῶς νὰ μὴ τὸν δοξάζῃ ἐν πάσῃ ἀναπνοῇ, ἐν ᾧ αὐ-
τὸν

Ἄλλαι δ' εἰς ἀπειρ., ἢ σάμασθε ἡδέα ἔργα,
30 Λυγρὰ δὲ ἀλλήλοισιν ἐπ' ἄλλοτε δ' ἄλλα φέροντες,
ἐπεύδοντες μάλα πάμπαν ἐναντία τῶν δε γενέσθαι.
Ἄλλὰ Ζεῦ πάνδωρε, κελαινεφές, ἀρχικέραυτε,
ἀνθρώπους φύσει ἀπειροσύνης ἀπὸ λυγρῆς
ἦν σὺ πάτερ, σκέδασον ψυχῆς ἀπο, δὲ δὲ κυρῆσαι
35 γνώμης, ἢ πίσυρος σὺ, δίκης μέτα πάντα κυβερνῆς
ἄφ' ἂν τιμηθέντες ἀμειβόμεσθα σε τιμῇ,
ἕμνοῦντες τὰ σὰ ἔργα δινεκέες, ὡς ἐπέοικε
Θνητὸν ἰόντ'· ἐπεὶ οὔτε βροτοῖς γέρας ἄλλο τι μεῖζον,
οὔτε θεοῖς, ἢ κοινὸν ἀεὶ νόμον ἐν δίκῃ ἕμνεῖν.

ΣΧΟΛΙΑ.

Εἰς τὸν 4. σίχ. ἑρμηνευτέον ἴδε. Ἐκ σοῦ γὰρ ἔχομεν τὸ γένος, λαχόντες
γενέσθαι, γενόμενοι, ἀπομίμημα, ἀπήχημα, ἢ ἀφομοίωμα τῆς σῆς ἰῆς,
ἦτοι μῆς, (καθ' Ἡσύχιον.) φωνῆς, ἠχῆς, πνοῆς, μῆνοι ἡμεῖς οἱ ἀν-
θρώποι τῶν ἁλλων ἐπιγείων ζῶων· κατὰ τὸ, «Καὶ ἐνεφύσησεν (ὁ Θε-
ός) εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (τοῦ ἀνθρώπου,) ἢ ἐγένετο ὁ ἀνθρώπος
εἰς ψυχὴν ζῶσαν.» (Γενέσ. κφ. β'. 7.) Τὸ παρὸν ἡμισίχιον ἔπει-
τα μετεχειρίσατο ἢ ὁ Ἄρατος εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Φαινομένων, ὅς ἡκ-
μασεν ἐπὶ Ἀντιγόνου ἡοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, πρὸ 132.
σχεδὸν ἐτῶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.
Ἐκ Διδος ἀρχόμεσθα, τὸν ἡδέ ποτ' ἀνδρες ἕμμοι
ἀφῆτον· μετὰ δὲ Διδος πᾶσαι μὲν ἀγνιστὰ,
πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγορὰ· μετὰ δὲ θάλασσα
ἢ λιμένας· πάντῃ δὲ Διδος κεχημέθα πάντες.
τῷ γὰρ ἢ γένος ἰσμῶν, ὁ δ' ἠπίος ἀνθρώποισι κτλ.
Διὰ τῆτο ἢ ὁ Παῖλ. (Πραξ. κφ. ιζ'. 28.) δημηγορεῖν ἐν ταῖς Ἀθη-
ναῖς εἰς τὸν Ἄρκιον πάγον, ἀκούσαν Ἐπικουρίων ἢ Στωϊκῶν Φιλοσόφων
ὡς πληθυντικὸν ἔφη ἀριθμὸν. «Ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ἡμᾶς ποιητῶν
ἀρῆκασιν· Τῷ γὰρ ἢ γένος ἰσμῶν.» — Εἰς τὸν 7. Ἐλισσόμενος, περι-
εφερόμενος ὡς περὶ πάντων περὶ τῶν γῆν — Εἰς τὸν 10. διὰ τῷ ἀμειβόμε-
κε+

τὸν ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐξελέξατο; Πῶς νὰ μὴ γρηγορεῖ, καὶ
νὰ μὴν ἔχη ἀμυντήριον ὄπλον καὶ περισφλακτικόν, τὴν
Προσευχὴν, ἢ κα μὴ ἐμπίπτῃ εἰς πειρασμὸν, ἐν ᾧ ἕξεύρει
ὅτι τὸ φυσικὸν του εἶναι ὀλισθηρὸν; (1) Καὶ ἐνὶ λόγῳ,
ἐάν

M

ἐάν

κεραυνῶ ἐνοεῖ τὴν Παντοδυναμίαν τῷ Θεῷ ἀλληγορικῶς. — Εἰς τὸν 12. Κοι-
νὸν λόγον, ἀντὶ τῷ, Τὸν κοινὸν νόμον· ὡς κατωτέρω φησὶ. Θεὸς
δὲ λέγειν, ὅτι Ἰπὸ τῆς πανσθενῆς σου δυνάμεως, διευθύνῃς
τὸν αἰώνιον κοινὸν νόμον τῆς φύσεως, τὸν διὰ πάντων τῶ ὄντων
διήκοντα, ὃ τὰ τε μικρὰ ἢ μεγάλα θείνια φῶτα, εἴτε φαινὰ
σώματα, κυκλοφοροῦσι ἢ περιερέφοντα. — Εἰς τὸν 14. μετὰ τὸ Βασι-
λέως, ἐνοεῖται τὸ, εἰ, ὑπάρχεις τὸ δὲ γεγραμῶς, ἢ μετοχῇ ἀτιολογικῶ κῆ-
ται. — Εἰς τὸν 15. ἢ Πρόνοια ἐσάγεται ἀτρεκέως Εὐαγγελικῶς. — Εἰς τὸν
17. τὸ ἐλεύθερον τῷ ἀνθρώπῳ ἢ αὐτεξέσιον. — Εἰς τὸν 19. ἢ ἐξ. Καὶ ἢ φιλα-
σοι φίλα ἐσί· ἀντὶ τῷ, Τὰ ἐναντία ἢ ἐχθρὰ πρὸς ἀλλήλα σοιχεῖα, ἢ τῆς
σῆς δυνάμεως, φίλα ἐσὶ, ἢ συνέρχονται ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ὥστε μὴ γίνεσθαι διά-
λυσιν ἢ φθορὰν τῷ Παντὸς ὄσιον, ἢ ἄλλος ἢ ἀθάνατος ψυχή συνήλθε ἢ
συνεζεύχθη τῷ ὑλικῷ σώματι ἢ θνητῷ, ἢ ἐξ ἀμφοῖν συνημῶσθη ὁ ἀν-
θρώπος κτλ. — Εἰς τὸν 21. Ἐνα γίνεσθαι πάντων λόγον αἰετὸν, ἐόντα
ἀντὶ τῷ, Ἐνα κοινὸν νόμον αἰώνιον. — Εἰς τὸν 22. Ἐῶσιν· ἀντὶ τῷ, ὀλι-
γοῦσι, παραβλέπουσι, καταφρονῶσι. — Εἰς τὸν 25. Ὡς κοινὸν πεσομοιοί,
ἔχοιεν· ἀντὶ τῷ, Ὡς νόμος πειθόμενοι δύναντο ἀνδράγειν βίον ἀγαθὸν ἢ
εὐδαίμονα. — Εἰς τὸν 26. Αὐτοὶ ὁμως κακῶς ὀρμῶσι, κτλ. σαφῆ. — Εἰς
τὸν 30. ἔλαπε. ἦν γὰρ, «... ἐπ' ἄλλοτε δ' ἄλλα φέροντες» ἢ ἢ ἀνε-
πληρώθη ὑπ' ἐμῶ ὡς κῆται· ἔσι δὲ ἀντὶ τῷ, Ἐπιφέροντες δὲ ἀλλήλοισ
ἄλλοτε ἄλλα κακὰ, σπυδάζοντες ὅπως διόλω ἀποθίμια τῶν ἀκολυ-
θῆσαι αὐτοῖς· τὰ ἀντιλυπῆσαι ἢ ζημιῶσαι αὐτῶς. — Εἰς τὸν 32. — κε-
λαινεφές· μαυροσυννεφῆτα, κραιότερον. — Εἰς τὸν 33. Ἀπειροσύνης
ἀπὸ λυγρῆς· ἀπὸ τῆς δεινῆς ἀγνείας ἢ ἀμαθείας τῶν θείωνσθ ἔργων. —
Εἰς τὸν 35. Γνώμης· ἀντὶ τῷ, Τῆς θείας σοφίας. — Εἰς τὸν 37.
ὡς ἐπέοικε κτλ. ἀντὶ τῷ, Ὅτι ἐκὸς ἕμνεῖν τὸν θνητὸν ὄντα
ἀνθρώπον. — Σημείωσα δὲ ἢ ὅτι, ἀν ὀλίγοντι μεταβάλλῃς τὸ
παρόντα ἕμνον, γίνεται Χριστιανικώτατος. — Πολλὰ περιεργον ἔσι
ἢ ὁ λέγει ὁ αὐτὸς Κλεάνθης. «Ἀνελεύθερος, πᾶς ὅς τις εἰς δόξαν βλέπει,
Ὡς δὴ παρ' ἐκείνης τευξόμωτος καλῶ τινος.» ἢ παρὰ Κλήμιον Προτρεπτι-
σελ. 47. ἐνθα δόξα ἐκείνος ἑρμηνεύει, τὴν κοινὸν δόξαν ἢ οὐνήθειαν.
(1) Καὶ τίς, ἢ τί ἄλλο δύναται νὰ σπρῆξῃ ἢ νὰ ἐνδυναμώτῃ τὴν ἀνε-
ρότητα ταύτην ἢ ἀδυναμίαν τῆς φύσεως, ἢ μὴ αὐτὴ ἢ θεία χάρις, ἢ κυρ
τῆς φύσεως ἢ τῶν ἀσθενειῶν θεραπεύτρια ἰδού ἢ ἀνάγκη τῆς προσευχῆς

ἐὰν αἱ Χριστιανικαὶ τελειότητες φανῶσιν, ὅτι εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμιν ἑαυτοῦ, κρίνει τοῦλάχιστον, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἰπῆ τίποτε περὶ τῶν ἀρετῶν, ὡς ἡ φιλοσοφία ὑπα- γραφεύει· διότι εἶναι εὐκατόρθωτοι, εὐκυλοὶ νὰ βαλθῶσιν εἰς πράξιν, καθὼς πραγματικῶς τὸ ἀπέδειξαν οἱ παλαι- οὶ τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας καὶ οἱ νεώτεροι ζήκοροι.

Χρῆν
78" Δρ-
χοντες
3 τῶν
ὑπαλ-
ληλῶν
εἰς τῶν
μζ. Ἐπεταὶ λοιπὸν, ὅτι, ὅταν Ἄρχων λαοῦ ἦναι ἡ καθ' ἡμᾶς Χριστιανός, πρέπει νὰ προσπαθῆ εἰς τὸ νὰ κρίνῃ ἀπροσωπολήπτως, ὡσπερ ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωπίζει, οὕτινος ἐπιφέρει τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπέχει ὄν τόπον· νὰ μὴ κοιμᾶται ὀλονυχτίως ὡν τοιοῦτος ἀνὴρ βουληγός, (1) ἀλλὰ νὰ φροντίζῃ ἐπιμελῶς περὶ τῆς εὐ- τυχίας καὶ βελτιώσεως, τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑπ' αὐτοῦ ποιουμένων λ-ῶν· νὰ ἦναι εὖος τῆς τάξεως, καὶ τὴν ἀταξίαν νὰ ὀξύνῃ (2) νὰ ἀνταμείβῃ τὴν ἀρετὴν δα- ψιλῶς, καὶ ἐπὶ τούτῳ νὰ γαίρη (3) νὰ τιμωρῆ αὐστηρῶς τὴν κακίαν, καὶ νὰ πενήθῃ δι' αὐτὸ (4) νὰ προπαρασκευά- ζῃ, ὥστε νὰ κόμνωσι τὸ αὐτὸ καὶ τὰ ὄργανα τῆς διοική- σεώς του, οἱ ἐπάλληλοι ὑπουργοὶ του, διὸ νὰ ἦναι και- νή, καὶ διὰ τοῦτο ἔμπεδος καὶ βεβαία ἡ εὐταξία καὶ μό- νι-

- (1) " Οὐ χρὴ πανύχιον εὐθεῖν βυληφόρον ἄνδρα. Ὡ, λαοί τ' ἐπιτετρα- φαται ἔ τῶσα μέμηλε. " Ἰλ. Β' . 24.
- (2) Καὶ γὰρ " Ταξεί συνίσταται τὸ πᾶν, ἀταξία δὲ ἀνατρέπεται. " παλαιὸς λόγος διαγορεύει.
- (3) Ἀναξιοπαθοῦσα ἡ ἀρετὴ, δίδωσι χάραν εἰς τὴν κακίαν· τῆς κακίας προχωρησάσης, ὀλεθρος ἀφεικτος τῆς ἐπικρατείας ἐκείνης. Πρέπει νὰ χαίρῃ λοιπὸν, ὅτι τιμωμένη ἡ ἀρετὴ, ἀποβάλλει τὴν κακίαν, τὴν λυ- μένωνα τῆς κοινωνίας· ἔς εἶναι πρὸς τὸ παρὸν πολιοῦχος, ἔ δὲ ἦν μέλ- λει νὰ δώσῃ λόγον εἰς τὸν ἀνάτατον πολιοῦχον, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωπίζει.
- (4) Νὰ δακρύῃ ἐπὶ τῇ τιμωρίᾳ τῆς κακίας, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ φιλαν- θρωπία εἶναι τὸ πρῶτισον τοῦ ἀρχοντος πλεονέκτημα, τῆς ὁποίας ὁμοῦς ὑπέρκεινται οἱ φιλανθρωπότεροι νομοὶ τῆς κοινωνίας.

νιμος. (1) νὰ μιμῆται τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸ ἐνεργῶς κλι- τευμά του, καὶ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ διακονίαν τῶν νόμων του, διὰ νὰ ἦναι μὲ τὸ πρωτότυπον ὅσον οἶόν τε ὁμοῖος· κατ' ἐκεῖνον δηλαδὴ καὶ αὐτὸς ἐνεργῶν εἶθονεῖ, νὰ με- γάλα καλὰ ἐκτελῶν, κοινότητα, σεβασμότητα, καὶ σωφύ- τατα πρὸς τὸ παρὸν, διὰ νὰ ἔχη ν' ἀφίνη κατόπιν του τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ἐπὶ ποιοῦ εἰς τὸ μέλλον. Τὸ αὐτὸ θέλει σπουδάζει νὰ κάμνη, καὶ ὅταν ἦναι μερικώτερον μέλος τῆς Πολιτείας ὁ πιστός ὁ Χριστιανός.

μη. Ὅταν δὲ ἦναι ἀρχιερεὺς, θέλει σοχάζεσθαι, ὅτ- πρέπει νὰ ἦναι διδάσκαλος, καὶ πατὴρ, καὶ κτεροῦν τῶν κατὰ πνεῦμα τέκνων του. ὅθ.ν θέλει φωτίζει αὐτὸ διὰ τῆς λαμπρᾶς του διδασκαλίας· θέλει φωτίζει περὶ τῶν ψυχῶν ἐκείνων, καθὼς καὶ περὶ τῆς ἐδιδάχης του· καὶ θέλει ἐξασκεῖσθαι ἐξ ἐπαγγέλματος τὰς Χριστιανικὰς τε- λειότητας, ὥστε διὰ τοῦ παραδείγματός του, τὸ ὅτι ἔιν εἶναι ἡ λαλιζήσα παραίνεσις, (2) νὰ διευθύνῃ τὰ ἔργ- των καὶ τὴν πολιτείαν, τοῦλάχιστον εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ὁ φιλόσοφος διδάσκει, τὴν ἀρετὴν. Τὸ αὐτὸ βλέπει, ὅ- τι πρέπει νὰ πράττῃ, καὶ ὅταν ἦναι μερικώτερον ὄργα- νον τῆς Πνευματικῆς μας ταύτης Πατρονομίας. (3)

μη. Ὅταν ἦναι ἀρχόμενος, θέλει κρίνει, ὅτι πρέπει

- (1) Πῶς δὲ προπαρασκευάσει τοὺς ὑποδραστήρας ἔς ὑπομολοῦν τε νὰ πράτ- τωσι ἔ αὐτοὶ τὸ αὐτὸ; α· ἐὰν ἀριστίνδην, ἢ ὀλι πλωτίδην (διὰ τὰ μεταχειρισθῆ τῶ Ἱεροσόφῳ Συνεσίῳ τὰς λέξεις·) ἢ συγγενίδην, (ἴν' εὐτως εἶπα κατ' ἰῶ·) κάμνη τὴν ἐκλογὴν των. β· ἐὰν μὲν σε- μνύνη ἔ τιμᾶ τὸν ἐνάρετον, ἔ ἐκπληρῶντα τὰ χρῆν τε ἀκριβῶς· ἀτι- μάξῃ δὲ ἔ ὀλιγορῆ τὸν κακὸν ἔ ἀνάξιον, ὡς λυβιτῆρα τῆς κοινωνίας. γ· ὅταν τὸν μετερχόμενον τὴν Ὀδύσειον τέχνην τὸν ὑπεδλέπῃ ἔ τὸν προσέχῃ· τὸν δὲ τὴν τῶ Νεοπτολέμῳ, παρῆσιάζῃ ἔ ἐνθαδύρῃ κατλ.
- (2) " Ἦττον δέησιν τῶ λέγειν, πράττων ἔ δὲ. " Ἰρηγορ. Τετρασίχ.
- (3) Δηλ. Ἐπίσκοπος, Ἱερεὺς, Διάκονος κατλ.

Χοίη
τῶ
φαίρε
ἔ τῶ
παλλή-
λων
αὐτῶ.

Χοίη
τῶ
μικῶ
ἔ τῶ
μικῶ
δικῶ.

ἀγαγγύσας νὰ δῶν τὸν κῆνσόν του. (1) Ὅταν ᾖναι υἱός, νὰ ᾖναι ὑπήκοος τῷ πατρί· ἀνὴρ, σώφρων· κατῆρ, φιλόσοφος· ἀδελφός, εὐλικρινής· φίλος, πιστός· καὶ εἰς ὅποιαν δὴ ᾖτε ἀλλοτρίαν σχέσιν, ὀνάλλιστας. Εἰ δὲ καὶ χάριν τῆς Εὐαγγελικῆς τελειότητος, θέλει νὰ στήσῃ ἐπ' ὤμων του τὸν σταυρόν, καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τῷ ἐσταυρωμένῳ ὑπὲρ αὐτοῦ, συγχάζεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀρνιῆ τῆ δὲ ἄλλο τὰς φυσικὰς του σχέσεις, ἃς ἔχει μὲ ἕναν, ἢ δύο. (2) παρὰ διὰ νὰ κάμῃ πάλιν ὅλους τοὺς Χριστιανούς, πατέρας καὶ γνησίους του ἀδελφούς· καὶ ὅτι δὲν ἀφίνει τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ. παρὰ διὰ νὰ ᾖναι ὁ νοῦς καὶ ὁ λογισμὸς του μόνος ὁ Θεὸς καὶ τὰ θεῖα. (3)

ν'. Καὶ τέλος, συμπεραίνει, πῶς, ἂν αὐτὰ τὰ καλὰ, τὰ αἰετὰ, τὰ τίμια, τὰ λυσιστελῆ, τὰ σωτήρια, βάλῃ τα εἰς πράξιν ὅλα, οὐκ ἴπλημμελῶς καὶ ἐφαμάρτως, ἀλλ' ἐπιστηριζόμενος γνησιώτατα εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ ἀξιωματικῆς ἀμωμότητος ἡμῶν Πίστεως, τότεν τὰ εἰς τὸ Θεωρητικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ Πρακτικόν αὐτῆς μέρος ἀναφερόμενα· συμπεραίνει λέγει. πῶς θέλει ἔχει βέβαια πνευματικὴν χαρὰν, ὑμῖαν, μακροβιότητα, καὶ ἀταραξίαν

Ὁ ἐκτὸς τῶν καρπῶν ζωῆς.

(1) Κῆνσος· Λατινικὸν ὄνομα, δηλῶν. „Νόμισμα Ἰσοπέσιον δραχμῆν κατὰ τὴν Μοσχόπουλ. Σχεδ. δ' ἐρ κατ' ἔτος ὡς ἀόρος τῆ ἐξουσίᾳ ἐδίδετο. Ματθ. κφ. κβ. 19. - 11. “ Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τῷ κῆνσῳ... Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι, ἢ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ... ”

(2) Γονεῖς δηλ. ἢ ἀδελφοί. Παράγγελμα τοῦτο πρὸς Μοναχόν, οὐχὶ δὲ πρὸς Ἰερέα μιγάδα, ἔχοντα ἢ γυναῖκα νομιμον ἢ παῖδα.

(3) Ἐὐν δὲ εὐδὲν ἄλλο. ἀλλ' ἢ τὸ εὐθεῖσαι τῷ Θεῷ, μέμον δὲ ταῖς ἑαυτοῦ ψυχαῖς, τοῖς Κότρυ ἀαχωρῆσαι, ἢ οὐκ εἰς ἀνάπαυσιν, ἀλλ' εἰς κόπυς ἢ μαχῶς αὐτομολῆσαι. „δ. λενότι τοὺς εἰς τὸ μοιχακίον ἐρχομένους. Ἰωσήφ ὁ Βρυενν. Τόμ. γ. λθ. σε. 108.

ραξίαν τῆς συνειδήσεώς του εἰς τὸν περασμένον καὶ πρόσκαιρον τοῦτον βίον, καὶ ἀδιτάκτως ἀνεκλάλητον θυμηδίαν εἰς ἐκείνεν τὸν ἀπέραντον αἰῶνα καὶ ἀτελεύτητον.

νά. Ὅθεν δὲν ἔχω τί νὰ προσθέσω ἀφ' ἑαυτοῦ μου, καὶ νὰ νοθεύσω τὸν εὐσεβῆ μου ὁμογενῆ, παρὰ μόνον τὸν συμβουλεύω εὐλικρινῶς, νὰ ἀναγινώσκῃ συγνάκικ καὶ ἐσκεμμένως τούτους τοὺς Χαρακτῆρας, τοὺς ὁποίους τυπωδῶς ἐνταῦθα ἐξέτηκα, καὶ νὰ βάλῃ εἰς ἀρχὰς ἐρεῶς εἰς τὸν Θεωρητικὸν καὶ Πρακτικὸν εἶον του, τὰ καλὰ, τὰ ὁποῖα μεγαλύνει δικαίως ὁ παρὼν λόγος, καὶ νὰ ἀποδιδάσκῃ τὰ ἐναντία, τὰ ὁποῖα πρεπόντως ὁ αὐτὸς στήλιτενε. (1)

Ἐσχάτη συμπεραίνει πρὸς τὸν Χριστιανὸν τῷ ἀναγιγνώσκον προσεκτικῶς τὸ παρὸν συνταγματικόν.

νβ'. Θεῖμου παντοδύναμε, βοήθησόν μοι τὸν Χριστολάτρην εἰς τοῦτο τὸ ἔργον, ἐν ᾧ κείτα ἡ σωτηρία του· ἐνδυνάμων αὐτὸν ἐναντίον εἰς τὴν μερικὴν τῆς Φιλοσοφίας μαρτίαν· ὑπερασπίσθητι αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀπιστίας τῆς

(1) Ὅς τις θέλει τὴν σωτηρίαν του, δὲν λέγω μόνον τὴν ἐκεῖ, ἀλλ' ἀκόμη ἢ τὴν ἐδῶ, ἃς ἀναγιγνώσκῃ μὲν ἢ τοῦτον τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον ἐπ' ὠφελεία τῶν ὁμογενῶν ἐξεδάκαμεν, ὡς λίαν ὠφέλιμον· ἀλλὰ ἢ τὰ ἐξῆς συγγράμματα, ἃς ἢ αὐτὰ εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν βάλοντα· ἀπερ ἐξέδωκαν ἄνδρες ζηλωταί, ἢ φιλόκαλοι, ἢ φιλόσοφοι, ἢ φιλόσοφοι εἰσὶ δὲ α'. Τρόποιον τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως πόνημα Ἄντων κ Μανυῆλ, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἰταλίδος, ἢ πλουτισθὲν, ἢ τυπωθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐν Βιέννῃ 1791. β'. Ἐλεγχος κατὰ Ἀθέων, φιλοπονηθεῖς εἰς δύο τόμους παρὰ Προκοπίου τῷ Ἱεροδιδασκάλῳ, ἢ τυπωθεῖς Ἐνετίῃσι 1792. γ'. Ἀνασκευὴ τῆς τελευταίου διερμηνευθείσης Διαθήκης τοῦ Ρολταῖρ, ὑπὸ Κλήμεντος Γάλλο, ἢ μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Θεοτόκη, ἢ πλουτισθεῖσα σοφαῖς ὑποσημειώσεσι πλείσταις· ἐκδοθεῖσα δὲ ἐν Βιέννῃ 1794. δ'. Σύνταγμα Θεολογικῆς παιδείας τῷ μακαρίτῳ Ἰωάννου Λιτίνου Ἐνετίῃσι 1895. ε'. Ἡ Θεοσοφία τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου τῷ Γουκενσίῳ, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τῷ λίαν ζηλωτῷ ἀοιδίμῳ Ἀθακασίῳ τῷ Ἰαρίῳ, τέταρτον μέρος τῆς μετα-

τάς προσβολάς, καὶ ἀσφάλισαί τον ἀπὸ τὰς ἀπάτας τῆς
 Δεισιδαιμονίας· ὥστε, ὢν ὅλος ἀλήθεια, ὅλος ἀρετῆ,
 (τοῦτο δὲ τὸ θεῖόν σου θέλημα) νὰ ὀδηγῇ λόγῳ καὶ
 ἔργῳ τὴν Κόσμον νὰ σέ λατρεύουν· νὰ θεωρῇ μὲ καρπο-
 φορίαν ἔλασ σου τὰ ποιήματα· νὰ εὐεργετῇ καὶ νὰ περι-
 θάλπῃ τὸν ὁμοῖόν του· καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, νὰ σέ χα-
 ρακτηρίσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Εἰς ἐκείνους ὅμως, οἵτινες ζη-
 τοῦσι νὰ τὸν ἀπεισχωλῶσιν ἀπὸ τὸ θεάρεστον ἔργον του,
 ἢ νὰ τὸν ἐξαπατῶσι καὶ παραφέρωσιν ἀπὸ τὸν θεοφιλῆ
 του σκοπόν, μὲ τὸ σαρκικόν τῆς τεχνικῆς γενεαλο-
 γίας τὸ δέλεαρ, εἰς τὸ ὅπερ εἶπας καὶ εἰς τὸν ἀνεμον·
 “ Περφίμωσο ”, καὶ νὰ μὲνῶσιν ἀλαλοῖ. γένοιτο.

Τέλος καὶ τῷ Θεῷ Δόξα.

“ Ακρότητες ἀρα ἀμαθίας, Ἀθεότης ἔ Δεισιδαιμονία· ἂν ἐκτὸς μέ-
 νειν σπουδασέον. ” Κλήμ. Ἀλεξανδρ. Προτρεπτ. σελ. 15.

ταφυσικῆς του, ἐκδοθείσης Ἐνε-ίησι 1801.

5. Σπαρτίον ἐντοῖτον τῷ σοφῷ Εὐγενίῳ, κατὰ τῶν ἐπιπράξεων πῆς ἐς
 Χριστὸν πίσεως φευδοφιλοσόφον, ὃν τρισὶ πραγματείαις ἀνκλεκόμενον·
 ὢν ἡ μὲν α. συνεγράφη ὑπὸ Σπάρκου μιλέρδου, ἔ μέλους τῷ παρ
 “ Ἀγγλοῖς Παρλαμεντου· ἡ δὲ β. ὑπὸ τῷ Γαλλοβελγίου Δεουσσέβρου,
 πατρίας τῶν Ῥεφορμάτων· ἡ δὲ γ. ὑπὸ Αἰγυουζίνου Καλμέτου Βενε-
 δικτίου. 1804.

6. Ἡθικῆς Φιλοσοφίας τμήμα β'. περὶ τῷ ἀκροῦ ἀγαθοῦ, παρὰ τοῦ Ἀϊ-
 νεκίου, συνεκδοθείσης τῆ Λογικῆ εὐτοῦ ἐς τὸν Ἑλληνα λογὸν ὑπὸ τοῦ
 ἀρχ. μεγάλ. Βορνίκ. κυρ. Γρηγορ. Βρανγκοβάνου. 1808.

Εἶναι ἔ ἄλλα μικρὰ ἐγχειρίδια, περὶ τῆς αὐτῆς ἕλης ἔ ταῦτα, τὰ
 ἐποῖα ἐ φιλόθεος ζητήτας εὐρήσει· εἶον ἐσι ἔ τὸ ἀνάγνωστον Ἀλεξι-
 φάρμακον, ἔ οἶον τὸ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Παπαδοπούλου, ἐκ Γαλλι-
 κῶν συγγραμμάτων μεταφρασθέν. κτλ.

Ὁ φρονιμος κριτῆς δὲν ἀκούει μόνον τὴν Κατὰ, ἀλλὰ ἔ τὴν Ὑπὲρ
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄλλως γὰρ, Ἐρήμην δίκην δικάζει, τὸ δὲ λεγόμενον·
 ἔπος ἀδίκον, ἀπεπον, ἔ ἀτάνθρον.

Ἐ Π Ι Σ Τ Ο Δ Η Τ Ο Υ

Σοφωτάτου Εὐγενίου

Εἰσέτι Ἀνένδοτος.

Ν. Λογάδης Πρὸς τοὺς Ἐντευξομένους.

Τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τὰ πονήματα δὲν πρέπει νὰ
 λαθάνωσιν ὑπὸ τοὺς κευθμῶνας τῆς λήθης ἀνέκδοτα· καὶ
 ἂν τινα ἐξ αὐτῶν ἦναι καὶ ἑλιγώτερες σπουδῆς ἀξία,
 καὶ κατὰ τὰ ἄλλα εὐτελέστερά πως καὶ οὐδενόσωρα,
 ὑπολάμπει ὅμως ἐν αὐτοῖς τὸ μεγαλοφυές, τὸ ἀσείον, τὸ
 ἀγχίνου, τὸ ὠραῖον, τὸ εὐαίσθητον, τὸ πολυμαθές, ὁ εὐ-
 γενῆς χαρακτήρ τῶν ἡθῶν· καὶ ὁ εὐγνώμων παρατηρη-
 τῆς, ἀνευρίσκει ἐν αὐτοῖς εἰς ὅτι νὰ ἐντυφίση τὸ πνεῦ-
 μά του, καὶ νὰ διατρίψῃ εὐχαρίστως τὴν ὄραν του. Ἐχου-
 σί τι γεραρόν καὶ ἀξιολόγον ἐχουσί τι θεϊότερον καὶ
 αὐτὰ, εἰς ὅπερ, ἡ ψυχὴ ἀφαρπαζομένη ὑπὸ θαυμασμοῦ
 καὶ σιβύριματις, προσερχομένη προσκυνεῖ, ὡς εἰς ἱερόν
 ἀπεικόνισμα τοῦ μεγάλου ἐκείνου νοῦς, ἀφ' οὗ ἐπὶ τοῦ
 χάρτου ἐξαισιῶς ἐνετυπῆθη· Ἡ ἀρχιεπισκοπία καὶ ἡ νεο-
 λατρεία ἐπίσης, ἔχουσιν ἐλάτερα τὰ δίκαια ἄρια, διὰ
 νὰ λογίζωνται ἀρετοί, καὶ ὁ προσηκόμενος εἰς αὐτὰ, νὰ
 μὴν αἰσχύνη τὸ πνεῦμά του. Δὲν εὐέλπουν λογὸι· αἰείποτε
 οἱ πεπαθευμένοι ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκδίδωσιν εἰς φῶς τὰ τοι-
 αῦτα πονήματα· εἰς τὸν ἑόρτορον τοῦ ἀναγνώμου, εὐρί-
 σκοντάτινες ἐπιστολὰς τῶν σοφωτάτων Εὐγενίου καὶ
 Θεοτόκη. Εἰς τὴν Καλλιόπην τοῦ Κυρίου Σταγειρίτου,
 εὐρίσκει-

εὐρίσκειται μία ἄλλη τοῦ αὐτοῦ Εὐγενίου, ἐν σελ. 207. τῆς Α΄ περιόδου. Εἰς τὴν Μέλισσαν τῶν Παρισίων, ἐν Τετραδ. Β΄. σελ. 240, τοῦ αὐτοῦ ἄλλη, πρὸς τὸν ἐν Σμύρνῃ Ἱερομόναχον Χρῦσανθον. Εἰς τὰ ἀνέκδοτα Ἑλληνικά, τὰ ἐν Μόσχᾳ ἐκδοθέντα τῷ 1811 ἔτει, " Περὶ Ζώων ιδιότητος τοῦ ἀνωνύμου, Μαξίμου τοῦ Πλανούδη Ἑρμηνεῖαι Ἑλληνικάι, " καὶ ἄλλα, ἐνταῦθα λέγω προσετέθησαν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἐκδότου καὶ ἄλλαι, καὶ μία Ἐπιστολὴ Νεκταρίου τοῦ Σιναΐτου, (1) τοῦ μετὰ ταῦτα Ἱεροσολύμων Πατριάρχου ὑπάρξαντος τῷ ἀρχαῖ ἔτει, κατὰ τὸν Δοσίθ. βιβ. ιβ΄. κφ. γ΄. Τούτου ἕνεκα καὶ δύο σπουδαῖοι ἄνδρες, καὶ φιλόλογοι Ἑλληνισαί, Ἀνδρέας ὁ Μουσοξόδης, καὶ Δημήτριος Σχινᾶς, ἀνέλαβόν ποτε τὸν ἀγῶνα τοῦ νὰ ἐκδιδῶσι τακτικῶς ἐν τετραδίοις ἀνέκδοτα Ἑλληνικά χειρόγραφα τὰ ὅποια, (διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τῶν ἰδίων τὴν φράσιν) ἂν ἔχι ὄλα λάμπωσιν ἀπὸ τὸ κάλλος τῶν ἐνδόξων αἰώνων, εἶναι ὅμως ἀξιοσέβαστα διὰ τὸν χρόνον, ἢ διὰ τὴν ἕλκν. Ἄλλ' ὅμως, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἢ κακῆ τύχῃ, ἀμ' ἀνῆψε, καὶ ἀμ' ἀπέσθη, ὡς τὸ ἐν ταῖς σικύαις πῦρ, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τὸ πρόθυμον, ἢ τῆ χαιρεκάκῃ τῶν περιζάσεων.

Εὐρῶν λοιπὸν καὶ ἐγὼ τινὰς Ἐπιστολάς τοῦ μεγάλου Εὐγενίου ἐν χειρογράφοις, ἠθέλησα ἐνταῦθα κοινώσασθαι ἐν τῇ παρούσῃ εὐκαιρίᾳ μίαν ἐξ αὐτῶν, τὴν ὑποκειμένην, ἀπεσαλμένην ἀπὸ τοῦ Ἄθωνος, ἐνθα τὴν φιλοσοφικὴν κατεῖχε καθέδραν, πρὸς τὸν τότε Ἱεροδιάκονον Κυπρια-

(1) Ὅπερ μὴ εἶδασ Χριστιανὸς Φριδερίκος, ἀφῆκε τὴν ὑπογραφήν, Νεκταρίου Σιναΐτης, ὡς εἶχε τὸ πρωτότυπον ἐφαμάρτυς, διόρθωσεν ὅμως Εἰνάτιος, εἰς ἀτεπᾶτα παρενεχθεῖς σχολιάσματα.

πριανόν, τὸν ἐκ Κύπρου, ἐν Κωνσταντινουπόλει ποιούμενον πρὸς διατριβὰς, ὡς φαίνεται, οἰκοδιδασκαλικῶς· δι' ἧς προσκαλεῖται αὐτὸν εἰς τὸ γνωστὸν Σχολεῖον τοῦ Ἄθωνος, περίπερ τὸ ἀψὺς ἔτος, ὡς ἀναδεξιόμενον ἐκεῖ τὴν τῶν Γραμματικῶν μαθημάτων παραδόσιν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ θαυμαστοῦ Περσφύτου τοῦ Κουσεκαλυβίτου· ἀλλ' αὐτὸς σκοπεῖων τοῦ ἐπαγγέλματός του ὑψηλοτέρους βεβήμους, ἠξιώθη γενέσθαι Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, παραιτησαμένου εἰς αὐτὸν τοῦ Κυρίου Ματθαίου, οὕτινος Ἀρχιδιάκονος διετέλεσε. Εἰς μάττην ἄρα ἐξεκένωσεν ὁ μακαρίτης Εὐγενίος τὴν φαρέτραν τῶν σφῶν ἐπιχειρημάτων του, τῶν ἐν τῇ παρούσῃ Ἐπιστολῇ· μῆτε ὅλως ἠδυνήθη νὰ καθελκύσῃ αὐτὸν, μετὰς γοητευτικῶν δυνάμεϊς τῆς ῥητορείας του, εἰς τὰ βροχοσάσια τῆς ἐπιθυμίας του, ὡς νὰ ἀλωθῆ τὴν ἐλευθέρων καὶ ἀνάλωτον ἄλωσιν· διότι, ὡς ἰψιπέτης ἀετὸς ἐκεῖνος, ἔσπευδε νὰ καταλάβῃ τὰ κρεῖττοα· διὸ δὴ καὶ ἐπέτυχε. Ἐχει δὲ ἡ Ἐπιστολὴ ὡδε.

.....

Τῷ λογιώτατῳ ἐν Ἱεροδιακόνοϊ κυρίῳ Κυπριανῷ, Εὐγενίος ὁ Βούλγαρις, χαίρειν ἐν κυρίῳ καὶ ὑγιαίνειν.

Γώρα θέλω γνωρίσῃ, ἂν τὸ, ἠξελεξάμην παραόριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ Κυρίου, κτλ. ἀληθούως, ἢ σκώπτων; σκουδάζων; ἢ καίξων μοι ἔγραψας. Τώρα θέλω πληροφορηθῆ ἐν ἔργοις τὰς τῶν λόγων ἐπαγγελίας. Τά-

ρα, εἰς ἓνα λόγον, θέλει δείξῃ ὁ Κυπριανός, ἂν ἀγαπῶ
τὸν Εὐγένιον. Ἀδελφέ, παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ παρακέκρου-
σμαι· παρακέκρουσαι δέ με ὁ ἰσόψυχος καὶ γνωστός· εἰ-
σθα τίνα λέγω. Ὁ κύριος Νεόφυτος, παλαιόσσι καὶ ἔω-
λον τὸ ἄκουσμα ὅτι ἠθέτησε τὴν ὑπόσχασίν του· καὶ ἐ-
παιρηθεὶς ψυχρῶς ἐν ἀρχῇ, τῶν Γραμματικῶν τὴν πα-
ράδοσιν, εἰς δύο μῆνας σὺν ἡμῖσι προσκοιῆς γενόμενος,
ἀνεχώρησε· καὶ προκρίνει τὸ νὰ λατομῇ εἰς τὸ Καυσο-
καλύβιον, ὁμαλίζων τὴν τραχεῖαν καὶ ἀπέκρουτον κέλ-
λαν του, παρὰ νὰ κοπιᾷζῃ εἰς τὸ Σχολεῖόν τι, καὶ οὕ-
τως ἐκ τῶν λίθων τούτων νὰ τεκνώσῃ τῷ Ἀβραάμ. (1)
Ἐκτὸτε γραφεῖς εἰς τινὰς τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, τῶν δύ-
νασθαί τι παρὶ τὴν Γραμματικὴν ἀσκησιν δοκούντων,
ἐκυλίσθην ἕως τοῦ νῦν, ἄλλοτε ἄλλως, εἰς ἄνδρας οὐ-
χὲ, ἀλλ' εἰς νέους φρονηματίας τινὰς καὶ τετυρωμένους
περιπεσῶν· (2) Προβιθασθέντες οὗτοι εἰς τὴν ἐπιστάσιν
τῶν Γραμματικῶν τάξεων, τιμηθέντες τε παρ' ἐμοῦ, ὡς
οὐκ ἦσαν ἄξιοι, καὶ δὴ καὶ τὰ ἱκανὰ εἰς μισθὸν τοῦ κόπου
αὐτῶν λαμβάνοντες, ἅμα τε μαθητεύοντες καὶ ἀκροώ-
μενοι τῶν ἐπιστημῶν, ὧν ἦσαν πάγκεινοι, ὡς ἤρξαντο ὀ-
πωσαῦν τοῦ Ὄρου (3) εἰς ἐννοίαν ἐλθεῖν, παντὸς ὄρου
αὐτοῦ

(1) Οὕτω συνάπτειν τὰ τῆ λέγει· ἢ Καὶ προκρίνει τὸ νὰ λατομῇ. . .
ἢ οὕτως ἐκ τῶν λίθων τούτων νὰ τεκνώσῃ τῷ Ἀβραάμ, παρὰ τὰ κοπιᾷζῃ
εἰς τὸ Σχολεῖόν τι. ἢ Ἐν τῷ τῷ σχῆμα Ἀττικόν, οἷον δριμύτατον.

(2) Ὡς φαίνεται ἦσαν προεδιδασκόμενοι ἐν ἄλλαις Σχολαῖς· ἄλλως γὰρ
πῶς ἂν ἐν δυσὶ μιστῶν ἢ ἡμισί εἶχον παρὰ τῆ Νεοφύτῃ ἄξιοι γενέσθαι
Γραμματικῶν παραδόσεις μαθημάτων, ἢ αὐτοὶ προσέτι Λογικεῦ-
σθαι παρ' αὐτῆ Εὐγενίῃ; Οὐδὲ γὰρ οὐδ' οἱ καθ' ἡμᾶς τετατευόμενοι
ἐν δυσὶν ἔτεσι οὕτω ποιεῖν, κατασχῶσι, καὶ τοὶ θεῖόν τι ἔχοντες τὸ
τάχος τῆς περινοίας. Οὕτω δολιχῶς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας ὁ δῖαν-
λος, οὐ γὰρ δὴ τῆς Γραμματικῆς, ἐν δυσὶν ἔτεσι περαινόμενος.

(3) Διὰ τοῦ Ὄρου, λοιπὸν παρεδίδοντο Λογικῶν, ἢ ἦσαν εἰσθ-

τοῦ καθήκοντος καὶ δικαίου ἠλόγησαν, καὶ ἀπὸ τῆς δι-
δασκαλικῆς καθέδρας, ὡς ἀπὸ τῶν ἐπιτεθέντων ἀλλήλοις
ὄρειν οἱ Ἀλωεῖδαι, (1) οὐ τῆ κεφαλῇ τὸν οὐρανὸν ἐπα-
ράσσιν, ἀλλὰ θέλει καὶ ἀκυντίως διατρῆσαι ἐπεχειρή-
σαν. Οὕτω δεινὸν ἢ νεότης, ἢ ἂν προσῆ τὸ κοῦφόν τε καὶ
εὐρίπτεον τοῦ φρονήματος, τῶν παρ' ἀξίαν τυχοῦσα, καὶ
ἀκατάσχετον. (2) Τὸ δὲ μάλισα τούτους διαρρίπισαν,
ἢ ὑπὲρ ἑαυτῶν μεγάλη ὑπόληψις, καὶ αἱ κεναὶ ἐλπίδες,
ὅτι αἱ πολιτεῖαι καὶ τὰ διδασκαλεῖα πάντα αὐτοῖς ἀνεώ-
γασιν, καὶ διδασκάλους αὐτοῦς ἐπὶ ἄβραϊς χορηγίαις περι-
μένουσι· καὶ τὸ καλὸν ἦν τοῦτο καὶ ἀνεμέτητον, εἴπερ
αὐτάρκως εἶχον δυνάμειος, καὶ μὴ εἰσέτι ἐπὶ πολὺ τρο-
φῆς ἐχρῆζον ἀπαλωτέρας καὶ γάλακτος. Ἀλλ' αὐτοῖς
μὲν Θεὸς τόσα δοίη, ὅσα φρεσὶν ἦσι μενοινώσι· τὸ δὲ σγῆ-
λεῖον τεῦτο, ὅ σὺν Θεῷ συνέστη τὰλλα καὶ ἐσηρίχθη καὶ ἠϋ-
ξησε, παρ' ἑλλειψιν ἀνδρὸς δεξιῶν εἰς τὰς Γραμματικὰς
παραδόσεις, κραδαίνεται καὶ σείεται· καὶ ἐπὶ σοὶ λοιπὸν
ἀγαπητὲ σαλεύει, ὡς, (3) εἰς τὴν ἕξιν αὐτὴν οὐδενὸς
εἰ δεύτερος. Ἐὰν νεύσης αὐτὸς νὰ γένῃς συνεργάτης σὺν
ἐμοῦ εἰς τοῦτο τὸ καλὸν γέωργον, τάχα συσταθήσεται
ἐκείνη ἢ μεγάλη Ἀκαδημία, τὴν ὁποῖαν πολλὰκις εἰς
τὰς ἰδιάζούσας ἡμῶν διατριβὰς νοεραῖς ἐμφάσειν ἔγραψα
φε;

τι εἰς τὰ τῆς Φιλοσοφίας προπύλαια.

(1) Τυτ. οἱ δύο υἱοὶ τῆ Ἀλωεῖς, ὁ Ὡτος ἢ Ἐφιάλτης· παρὶ ἂν Ἰλ. δ. 365.

(2) Γίνεται δηλαδὴ. Τὸ γυναικίον εἰς ἀριστον. ἔστι δὲ ἢ Κίοναμ. Ἰσ.
Β'. ἢ Ἀμαχον γὰρ τι χεῖμα νεότης ἐστίν· ἰσχυρὸν ἢ βίωμα συνεργοῦμε-
νον, δυσμαχότερον γίνεται. ἢ Πρὸ πάντων δὲ Ὀμηρ. ἢ Αἰεὶ δ' ὁ
πλοτέραν ἀνδρῶν φρένες ἀρέθονται. ἢ Ἰλ. Γ'. 108.

(3) Ἰο. βέλτιον γράφω, ἢ, ἀρδρον.

ρες, (1) πολλῶ πιθανώτερα καὶ κρείσσον (2) τῆς πολι-
τείας ἐκείνης τῆς ἀσυστάτου τοῦ Πλάτωνος. Ταῦτο τὸ
ἄροτρον μόνος ἐγὼ γὰρ τὸ ἔλκω, ἀδύνατον γένου λοιπὸν
καὶ αὐτὸς βούς αροτῆρ, ὑποτάξας τὸν αὐχένα ὑφ' ἐνὶ καὶ
τῷ αὐτῷ ζυγῷ. Ἡμεῖς ἀλλήλους γινώσκομεν πάνυ κα-
λῶς· ἐγὼ δὲ τὸν Σίμωνα, καὶ ὁ Σίμων, ἐμέ· ἡ φθάσα-
σα συνδιατριβὴ μὲ τὴν συνομιλίαν τὴν εἰλικρινῆ καὶ συ-
νήθειαν, ἀμφοτέρους πως συνῆψεν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον,
καὶ συνεμόρφωσε, καὶ δέος οὐδὲν μὴ τι μὴ δυνηθῶμεν εὐ-
θὺ φέρειν τουτὶ τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ἀνάμοιον.

"Dis paribus hominibus non bene fertur aratrum", (3)
ἀλλ' ἐνθα τρόπων ὁμοιότης, καὶ φιλία γνησία καὶ δεδο-
κιμασμένη, καὶ (οἶον) σφυγήλατος τυγχάνει γε οὔσα,

(1) Ἡ γὰρ ἐξωγράφος· πῶς ἔμμε συνδιέτριψαν ἔ συνεβίβτευσαν, ἔμοι γε
ἀδελφόν. ἔ γὰρ ἔ εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν Ἀριστοτικὴν ἐπιστολὴν, πατριαρχ-
χεύσαντα ἠδὲ τὴν ἐν τῇ Β' Τόμ. τῶν τῷ Θεοδοσίῳ, ἀπερ' ἐκεῖνος ἐξέ-
δωκε τῇ 1770. ἔτι, πολλά τινα λέγει περὶ τῆς πολυχρονίᾳ πρὸς ἀλλήλους
συνθείας ἔ συμμελέτης, ἀλλὰ πῶς ποτε γῆς ἐποίησαντο ταύτην, οὐ-
δαμῶς ὑποκινῆται. φησὶ γὰρ· "Ἄλλ' ἔμοι γε εὐλογον, παρὰ τὰ εἰ-
ρημένα... ἀποφαίνει τὴν ἀφοσίωσιν, ἔ ἡ μετὰ σὺ πάτερ, ἀνέκαθεν ἐξ
οὐ μάλα βραχείας τῆς συνδιατριβῆς τῆ ἑθελίας ἐγγυνομένη συνθεία,
ἔ ὁ ἐξ αὐτῆς εἰς βάθος μοι ἐντετικῶς ἀκραιφνῆς ἔρως, αἴτε περὶ ταῦς
λόγους, τὰ καλὰ παιδικὰ, κοινὰ μελέται ἔ συνουσία ἔ συνασχῆσεις.
αἴς πῆ μὲν ἀλλήλων τὸ τῷ νοῦς πτερόν ἡμῶν ποτε διανισθῶντες ἔ δια-
τείνονται· πῆ δὲ ἔ ἄλλως ἄμα, τὸ γε καθ' ἑαυτοῦς, ἐπὶ τὴν ὁμοίαν
πτήσιν παραγυμνάζοντες τε ἔ διαθήγοντες." κτλ. "Ὡς γὰρ ἔφην,
ἔμοι γε ἀδελφόν πῶς ποτε γῆς συνδιέτριψαν ἔ συνεσπούδασαν τὰ μαθη-
ματα· φασὶ δὲ τινες, ὅτι ἔνετίησι.

(2) πολλῶ πιθανώτερα ἔ κρείσσον, γραπτ. πάντως, πολλῶ πιθανώτερα ἔ
κρείσσον· ἀναφορικῶς εἰς τὸ Ἀκαδημία. ἢ λεπτέον ἐπιφρηματικῶς ἀντὶ
πιθανώτερος ἔ κρείττονος· ὡς πρὸς τὸ ἔγγραφος.

(3) Ταῦτα δὲ ὁ αὐτ. Εὐγέν. οὕτω μετέφρασεν ἐν τῇ Φίλοθ. Ἀδολε-
σχία Τόμ. Β' σελ. 251. ἐν Ἡρώφ τῇ μέτρῳ.
"Βουσίον ἀνίστοις ἔτι καλῶς τὸ ἄροτρον ἄγοιτο."

(ἐκεῖ) (1) καὶ ὁ δεσμός τῆς ἀγαπήσεως ἀρόηκτος,
καὶ ἡ διχουσία μακρὰν. Ἐγὼ πέπειθα ἐπὶ σοί·
δίκαιον καὶ αὐτὸς νῆ ἔχης πρὸς ἐμέ τὴν κῦτὴν πε-
ποίθησιν. Θεοῦ δὲ ἡγευμένου, ἡ ἐλπίς οὐ καταισχυνεῖ.
Λοιπὸν ἀδελφέ, ἐνδύσαι τὸ πρῶτον ἱμάτιον· ἐρέ-
θισον τὰ σύνοικᾶσαι πνεύματα τῆς μεγαλοφροσύνης·
ἀπόπτυσον τὴν φλυαρίαν τοῦ κόσμου· ἀποπήδησον τὰ
σκηνώματα τοῦ Κηδάρ· (2) προτίμησον τὰς αὐλάς
τῆς Ἀθωνιάδος περικαλλοῦς Ἀκαδημίας· (3) πάν-
τως γὰρ οὐ παραρρίφησι, (4) ἀλλ' ἐν τοῖς πρώτοις τε-
τάξῃ. Ἐνθυμήθητι, καὶ διέγειραι τὸν παλαιὸν ὄν εἶχες
πόθον, γὰρ φανῆς ποτε εὐχρηστος, καὶ ὠφελείας παραίτιος
εἰς τὸ γένος. Ἴδου ὁ καιρὸς· πρόχειρος ὁ τρόπος. Ἴδου
αἱ χῶραι λευκαὶ εἰσιν εἰς θερισμόν· παχεῖα ἡ βῶλος,
δεχομένη βαθεῖαν τὴν αὐλακα· (5) νέοι πολλοὶ σὺρρέυ-
σαντες, καὶ συμφορούμενοι ἀπὸ κάθε μέρος, σὶ μὲν ἀπὸ
βλέπουσιν εἰς ἐμέ, οἱ δὲ εἰς σέ, καὶ ἐξ ἑμφοῖν, ὡς ἀφ'
ἐνός τὴν ὠφελείαν προσδεκῶντες, καὶ ὠρέλιμοι καὶ πολ-
λοῖς ἄλλοις ἐσόμενοι. Ἀνάδραμε τῇ μνήμῃ καὶ εἰς τοὺς
ἀειδίμους ἐκείνους διδασκάλους, ὧν τὸ κλέος οὐδ' ἄν ὁ

(1) Σημ. ὅτι τὸ (οἶον) ἔ τὸ (ἐκεῖ) οὕτω διειλημμένα, προσετέθη-
σαν ὑπ' ἐμοῦ· ὁ δὲ λόγος σαφῆς· τοιαῦται δὲ προσθήκαι ἐγένοντο ἔ
ἄλλαι τινὲς ἐνταῦθα.

(2) Ἐννοεῖ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὡς ὑπὸ τῶν υἱῶν Κηδάρ τάχα κα-
τοιχημένην ἔ κρατυμένην· ἐξ Ἡσαῖα κρ. κά. 16. 17.

(3) Πρὸς διασολὴν πάντως τῆς Ἀτθίδος Ἀκαδημίας τῷ Πλάτωνος.

(4) Ἀποτίνεται εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς Ἐπιφροῆς, Παραρρίπτεισθαι ἐν
τῇ οἴκῳ κτλ.

(5) Ἐν ταῖς ἐπομένοις ἀποδίδωσι τὰ μεταφορικὰ· ἀλλ' ἔδει ἔ προκεῖ-
σθαι· "Νέοι πρὸς λόγους ἐργῶντες ἔ εὐ ἔχοντες φύσεως"· ἔτι τοῦ-
τον, ἐν ἡ εὐαπόδοτος ἡ μεταφορὰ· ἄλλως γὰρ οὐκ ἐβῶσθαι δοκεῖ. Οὕτω
δυσφύλακτον τὸ πρὸς τὰς μεταφορὰς πλημμελεῖν· κατὰ Λογγίν·
ἔ Ἐρμού. εἰπεῖν.

πᾶς αἰὼν ἐξαλείψει· ἀναμνήσθητι τῶν Μακρῶν καὶ Γερασίμων· (1) γενοῦ καὶ αὐτὸς πρὸς ἐμέ, εἴς πρὸς Μακρίων ἀνοδείχθη ὁ Γεράσιμος· ἀκούεσθε τοῦ λοιποῦ τοῦ Κυπριανοῦ καὶ Εὐγενίου ὄνομα ὡς ἓν, καθὼς ἀνούεται τὰ ἐλείπων· καὶ οὐ τοῦτο λέγω, ὅτι ἀξιός εἰμι νὰ παραβάλλωμαι πρὸς τοιοῦτον ἄνδρα, ἀλλὰ κωλύει πάντως οὐδέν, τὸ νὰ ἀπλώνεται τινὰς εἰς τὰ ὑψηλότερα παραδείγματα διὰ ζήλου ἐπαινετοῦ καὶ μιμήσεως· ἄλλως τε, καὶ ἂν ἐγὼ πολὺ ἀπέχω τῆς τελειότητος τοῦ ἐνός, αὐτὸς δὲν εἶσαι ἥττων τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ ἐτέρωθεν πλεονασμὸς ἀντιστηκίωση τὴν ἐτέρωθεν ἔλλειψιν. Ἐνδοιάζει; αὐτὸ (τὸ πρᾶγμα) δείξει, φασί, καὶ δικαιοῦσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, Θεοῦ συναρομένου, ἢ ἐκβάσις. Ἀναβάλλη; αἶ, ἀπόσεισαι πάντα σμικροπρεπῆ λογισμὸν. Ἄλλ' ἀνθρώπων συνθήκαι δεσμεύσασί σε κατέχουσιν; ἀλλ' αὐτὸς διὰ ῥήξον τὴν ἀνθρωπίνους δεσμούς, τῆ θεία ἰσχυί ῥωννύμενος· (καὶ) ἄσεις, εὐαίδ' ὅτι τῷ Θεῷ μετ' εὐφροσύνης τὰ χαριστήρια· καὶ, “ Ἡ πλῆθς ἐρεῖς, συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν· ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι Κυρίου. „ Μέχρι τίνος ὁ Ἀχιλλεὺς θαλαμύεται ὡς αἰ. π. κ. θ. ν. οἰ; (2) καὶ ὑποτέμενει τὰς ἐπὶ αὐτῷ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἐλπίδας; ἢ μέχρι τίνος, ἐνί τινι χαριζόμενος, ἀδικεῖ τὸ Πανελλήνιον; ἢ ἡ αὐτόσε ἀγάπαις τούτων τὰναντία συγκατεπάδει, καὶ ἡ παρ' ἡμῶν ερημία σὲ δειματοῖ; Πίστευσον, εὐρίσεις εἰς τὰναντία

(1) Πρῶτων διδασκάλων τῶ ἐν τῇ Πάτμῳ Σχολίῳ ἀνδρῶν λόγῳ ἔπειραξαι κεκοσμημένον. Δυὰς ἀγαθῆ, ζωτικῆς ἀγίας, πόλλ' ἀγαθὰ συμφορήματα εἰς τὸ Γένος, μακαρία ἡ μνήμη ὑμῶν.

(2) Εἰς τὴν Παρθωῖα τῷ Λυκμήδης ἐν Σκύρῳ; σὺ δηλ. ὁ Κυπριανὸς εἰς τινὰ λαμπρὸν εἶκον Ἀρχοντικὸν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει; ἢ ἡ ἐξῆς ἐρώτησις οὕτω.

τία τὸ πρᾶγμα περιϊσόμενον, εἰσακούσας μου. Αὐτοῦ παρρηχὴ καὶ τύρβη· ἐδῶ ἡσυχία καὶ ἄνεσις· αὐτοῦ ἐρημία καὶ μόνωσις· ἐδῶ ἡμλία καὶ διατριβὴ γλυκυτάτη· Δίσχόνομαι νὰ παραβάλλω τὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ τὴν Ἱερικῶ. (1) ἐπειδὴ τί νομίζεις τῶν ἀθροωπίνων εἰς ἡδονὴν ἴσον, ἀπὸ τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς καὶ ἀσφάλειαν; τί ἀπὸ τὸ ἐλεύθερον τοῦ ἡγεμονικαῦ καὶ ἀδούλωτον; τί ἀπὸ τὸ ἀνευδεές, καὶ ἀπὸ τὸ νὰ ἴηται ἐπιδεδεῖ. σου ἄλλοι; Ἐδῶ πάντα ταῦτα εὐρίσεις, καὶ παρὰ ταῦτα, μυρία ἄλλα καλὰ πλουτεῖ ὁ ἡμέτερος οὗτος λόφος· (2) τὰ ὅποια ἀκριβῶς οὐδεὶς λόγος παραστήσαι δύνησεται. Ἐδῶ καὶ ὕδατα καλλιῆρρα, καὶ ἄηρ εὐκαεῆσατος, καὶ αὔρα ποντίας, τὸ περιέχον ἡμᾶς καταψύχουσα· ἄλση τε συντηρητὴ καὶ κατάσκια πανταχόθεν, καὶ χλόη ἀειθαλῆς, τὴν ὄρασιν κατατέρπουσα· φυτῶν δὲ εἶδη παντοῖα, ἐλαῖαι, ἄμπελοι, δάφνη, μυρσίνας, (3) Σιγῶ τὰλλα, τὰ μὲν, εἰς τροφήν· τὰ δὲ, εἰς τροφήν, γῆς ὑγιαίνουσης βλαστήματα· καὶ πτηνῶν σίφη καλλικελάδων· ἐν οἷς πολλὴ ἡ ἀηδῶν καὶ ὁ κόσσυφος, καὶ ἡ χελιδῶν, ταῖς φωναῖς τῶν τῆδε κα' κεῖσε περιτότων, καὶ ἐπ' ἀδειας μελετώντων μουσοτρέφων τούτων νεανίσκων, συναμιλλώμενα. λιμενίσκος τε (κεῖται) ὑπὸ τὸν λόφον μικρὰς

ἐν

(1) Δηλ. τὸ Ἅγιον Ὑρος μετὰ τὸ Βυζάντιον· εἰς ὅπου ὄμως μετὰ ταῦτα ἔαυτος Εὐγένιος ἀναγκασθεὶς παρεγένετο, ἀλλὰ τάχις ἀπηλλάγη, ὑπὸ τῶν ἀπομούσων κατατρεχόμενος.

(2) Ὁ περὶ τὸ Βατοπέδιον δηλ. ἔνθα ἦν τὸ Σχολεῖον τὸ πολυθρόνον τότε, νῦν δὲ πολυθρόνητον διὰ τὴν ἐρήνωσιν· ἐν λόφον ἔτι περὶ αὐτὸν, εὐγενέστατα ἐκφράζει, ἢ ὡς ἂν ἀντις ἕτερος κάλλιον.

(3) Πρῶθεντον ὄμως ἔκαστα, ἢ ποντίκια, (φουντούκια,) ταυτὸν εἰπεῖν Ποντικά κάρνα, ἢ λεπτοκάρνα, ἢ ἀγριοκάρνα, πλουτεῖ γὰρ εὐμέλα τῶν τοιούτων ὁ Ἄδης.

ἐν μέρει καὶ ἐτέρωθεν ἄκρα προβλήτις· (1) καὶ ἰχθῆες ἐντεῦθεν, τοὺς καταβῆναι καὶ ἀγρεύσαι μὴ ἐκνήσαντας, ἀξιῶντες (2) καὶ δεξιούμενοι· θάλασσά τε ὑπερφωμένη κυκλόθεν, νῦν μὲν γαληνιώσα καὶ κρυσαλλίζουσα· νῦν δ' ὑπεφρίσκουσα, καὶ πρὸς τὸ οὐλον ὑποτραχυνομένη· νῦν δ' ἐπαφρίζουσα, καὶ ἐκ μυχῶν αὐτῶν ταρασσομένη, ἄλλοτε ἄλλως ποικίλον παρίσταται θέαμα· Ὅλα καλὰ, ὅλα γλυκυθυμίας, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅσης πρό-

ξε-

(1) Ἡ λέξις προβλήτις οὐκ εἴρηται, πεποιήται δὲ παρὰ τὴν ἀραλογίαν ὡς δῆλον, καθὰ καὶ ἄλλα παρ' αὐτῆ ἀλλαχῆ, ἐκτὸς εἰμῆτις εἴητι γραφικὸν εἶναι ἀμάρτημα, ἀντὶ τῆ, προβλήτις· ἔγωγε προβεβλημένη πρὸς, προύχουσα, προκειμένη τῆς γῆς εἰς τὴν θάλασσαν· ὡς παρὰ Πausan· Ἄττ. α'. «Ἄκρα Σούνιον πρόκειται γῆς τῆς Ἀττικῆς.» Ἄλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ Pausan. τοῦδε, ἀντὶ τοῦ Ἀκρωτήριον ληπτέον τὴν λέξιν ὡς ἔστι δὴ· ἐνταῦθα δ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπὶ αἰγιαλοῦ καὶ πετρώδους παραθαλασσίᾳ· ὁ κυρίως ἀκτὴ λέγεται· ὡ ἐναντίον τὸ Θίς, ὁ ἔστιν ἀμῦδες παραθαλάσσιον· Ἄλλα καὶ τὸ Ἀκτὴ προβλήτις, ἢ προύχουσα, διττῶς ἐκλαμβάνεται· τὸ μὲν γὰρ Ἀπολλων. Ἄργον. β'. 354· «Ἀκτὴ τε προβλήτις Ἀχερουσίας ὑψόθεν τείνει·» ἀδύρτικος ἐπὶ ἀκρωτηρίου λαμβάνεται· ὡς καὶ τὸ Ὀδυσσ. Ω. 80· «... μέγα τὸν ἄμβον Χεύαμεν· Ἀκτὴ ἐπὶ προύχουση·» τὴν προβλήτι ἀκτὴ· ὁ ἔστι τὸ Σίγειον ἀκρωτήριον· τὸ δὲ Ὀδυσσ. Ε. 404· «Οὐ γὰρ ἔσαν λιμένες...» Ἄλλ' ἀκτὰ προβλήτις· ἢ ἀντὶ τοῦ, προβεβλημένη τῆς θαλάσσης πέτραι· ὡς φησὶν ὁ Σχολ. παρὰ τὸ ἀγνοῦσθαι δηλονότι τὰ κύματα· καὶ παρ' Εὐστάθ. αὐτὴν προβεβλημένη καὶ μὴ κρυπτόμενη πέτραι· ἢ τόποι πετρώδεις προνεβόντες εἰς τὴν θάλασσαν· Ἄλλ' ἐπειδὴ κεῖται ἐν Ἰλ. π. 407· «Πέτρῃ ἐπὶ προβλήτι καθήμενος, ἱερὸν ἰχθῦν (ἐλάει·)» ἐξ ἧ καὶ Σύνεσ. Ἐπίσ. δ. ἀντὶ τῆ, ἄκρα, πέτρα εἶπεν· «Ἐλάθομεν ἐγχοίφαντες πέτρα προβεβλημένη τῆς γῆς, ὅσον εἶναι βραχεῖαν χερσόνυσσον·» ἢ ἀμεινον κἀνταῦθα εἰ, πέτρα προβλήτις, ἐγέγραπτο· ἢ τέως γραπτ. πληθυντικῶς, ἀκραι προβλήτις· ὁ καὶ μᾶλλον· τοιοῦτοι γὰρ εἰ κατὰ τὸ Βατοπέδιον αἰγιαλοί.

(2) Ἰσ. δεξιῶντες· Ἄλλα πῶς; τῆ προσφορᾷ ἑαυτῶν τῆ ἀγρευτῆ· πῶς δὲ δεξιούμενοι; λαμβανόμενοι τῆ δεξιᾷ ὑπὸ τῆ ἀγρευτῆ, καὶ τῆ ταγῆν ἢ οἱ λοπάδι παρασφηννύμενοι.

ξενα· (1) εἴτ' ἐπὶ τοῦ οὐλοῦ, αἱ μῦσαι ἐλευθέτως περιχορεύουσαι, καὶ ἡ Παλλὰς ἄνευ τῆς Γοργόυς, (2) καὶ τὸ θεωρημάτιον ἐπὶ τῆς ψάμμου, εἰ τύχῃ σχεδιαζόμενον· (3) καὶ ὁ Σιωπαστικὸς Ἀρίσιππος ἀνδρῶν ἴχνη ἴθελον εὐρεῖ καὶ εἰς τὰ κυματῆα, καὶ ὑπὸ τὰς σικύας τῶν δένδρων ἀνεπτυγμένα βιβλία τε καὶ τετραπόδια· (4)

καὶ

(1) Ἄλλα ταῦτα μὲν τῶν φυσικῶν τὰ γὰρ, καὶ οὐδὲν τι μᾶλλον ἐκεῖνον προσάξειτο· ἦν γὰρ ταῦτα καὶ ἄλλαχῆ, καὶ μάλιστα ἀπάντων πλητεῖ τὸ Βυζάντιον· ἢ καὶ παραθεσθαι ἐνταῦθα οὐκ ἄχαρι, ὀλίγ' ἐκ πολλῶν, ὑπὸ καλῆς ἀτεχνῶς γλυκίζοντι τῷ σοφῷ Χυνειάτῃ, ἢ σακχαρίζοντι ταῖς ἐκφράσεσι· Χρονικ. βιβ. γ'. ἐν Ἀλεξ. Ἀγγέλ. «Τίς ἂν ἀνέξεται ὅλος ταῖς βαρβαρικαῖς ταύταις, καὶ ὅλος ἀχαριτέτοις χώραις διατρίβειν ἐπὶ πολῷ, δι' οὐδὲν ἢ μικρὸν ὄφελος, τῆς σικύων καὶ τῶν πεπύων ὄρεος ἐπισαμένης, καὶ τῶν ἄλλων περιχρόνων ὄρειων τῆς γῆς, εἰς ὑπερβέβριθε Προποντίς, ὅσα καὶ παράδεισος χειρὶ Θεοῦ φυτευθεῖς; Εἶθε ὑπὸ πλάκῃ Ῥηγίᾳ γενόμεθα, καὶ Ἀπάμειαν θεασαίμεθα, ὅπως προσείποιμεν τὴν ἱερὰν Κωνσταντινούπολιν, καὶ κεῖθεν εἰς τὰ πρὸ τῆ Πόντιος κρυφῆρα χωρία προσαναπλεύσαιμεν· Ἐνθα πρᾶξι τις αὔρα βόρειος καὶ ζωγόνοσ προσβάλλει διὰ παντός, καὶ ἰχθύες νεαλεῖς περισκαίρουσι, καὶ δελφῖνες ἠδιστα ἀναθρόσκουσι, λυτῶν τε χάριτες διαγελάσιν ἀπανταχῆ, καὶ ἀργύρεα ἠλανόμενα ὕδατα τὴν θεατὴν διαχέουσι, καὶ τὰς ἀκοὰς τῶν θεῶν κακῆσθε περιφριτάντων ἐσιώσι κατακλιθεῖσαι χελιδόνες, καὶ μελεάζουσαι ἀπτόνες; καὶ πᾶν ἕτερον ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τούζον ἐν ταῖς λόχμαῖς καὶ τιτυβίζον μουικὸν πτερόν;» Οὐκ ἔστιν ἰσχυρὰ ταῦτα πείθειν, ὡς ἀρέμενον τῶν ἐν πεσὶ; τὰ πῶς δὲ δῶκεν καὶ μὴ φαινόμενα· ἀλλ' ἔστιν ἐπίδειξις τῶν περὶ λόγου δυναμένων χαρίεσσα, ὡς ἀρα παιζόντων ἂν τῆς λόγου οἷα καὶ βούλονται.

(2) Διηγ. ἢ Ἀθηνᾶ, ἢ Σοφία, ἄνευ φρεσῆτος, ἀλλὰ μετ' ἐρήνης καὶ ἡσυχίας μάλιστα πολλῆς.

(3) Ἰσὸς τῶν μαθητῶν· ὡσπερ καὶ ὑπὸ Ἀρχιμήδους σχήματα ἐγράφετο τῶν Γεωμετρικῶν ἐν ταῖς ἐσχάραις τῶν λυτῶν, καὶ τῷ σώματος ἀληθιμῶν διῶγε τῶ δακτύλῳ γραμμᾶς ὑφ' ἡδονῆς μεγάλης, κάτοχος ὢν καὶ μυσόλυπος ἀληθῶς· Πλούταρχ. ἐν Μαρκέλλ.

(4) Διογῆν. ὁ Λαέρτ. οὐδὲν τοιοῦτον φαίνεται ἱστέον περὶ Ἀρισίππου, ὡς ἀρα ζητοῖν ἴχνη ἀνδρῶν, καὶ εὐρεῖ ἀπὸ τούτων βιβλία καὶ σχήματα Γεωμετρικά.

καὶ τὸ μέλαν, τῆς γραφίδος ἀποσάζον, μαιίνει καὶ κατασίζει, ἀποδυσκετοῦσαν ἴσως, ὅτι χυμὸς αὐτῇ ἐπιχει-
ται ἀπροσφυῆς, διψαλέαν τὴν πύαν· (1) καὶ περιηχεῖ
εἰς τὰ δάσσα ἢ Ἑλλάς ἀναθάλλουσα. Καὶ ἐκεῖ μὲν ἀγωνί-
ζεται ὁ Δημοσθένης, κατὰ τοῦ Μακεδόνος βαρρύνων
τοὺς Ἀθηναίους· (2) ἐκεῖ δὲ ραψῶδει ὁ Ὀμηρος τὰς ἀν-
δραγαθίας τὰς ὑπὸ τὸ Ἴλιον· ἐκεῖ δὲ ἰστορεῖ μὲ ὕψος,
τῆς Ἑλλάδος τὴν γάσιν ὁ Θουκυδίδης· ἐκεῖ δὲ ἀφηγεῖ-
ται ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας (3) Ἴωνίζων, τὰς ἀρχαιότη-
τας, καὶ τρόπαια κατὰ τῶν βαρβάρων· ἐδῶ καὶ ὁ Πλά-
των θεολογεῖ, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης πολυπραγμονεῖ τὴν φύ-
σιν· καὶ Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ καὶ Ἄγγλοι, προβάλλου-
σι τὰ νεωτερικὰ αὐτῶν συστήματα. Ἀλλὰ τί ταῦτα;
μήπως προβάλλονταί σοι παρ' ἐμοῦ μόνον ὡς θέλητρα;
ἔχι· νύξιν δέδωκά σοι τινὰ, διὰ τὰ ἰδίῃς (ἀν δὲν κατα-
πεισθῆς ὅσον τάχος τὰ ἐλθῆς) πόσης ζημίας παραι-
τιος γίνεσθαι εἰς τὸ γένος, καὶ ἀπὸ πόσα καλὰ τὸ ὑποσερεῖς·
ἐπειδὴ ἄνευ τῆς παρὰ σοῦ ταχίστης βοήθειας, καὶ συ-
ναντιλήψεως, ἀνάγκη εἶναι τὰ περιαιρεθῆ ἅλα αὐτὰ,
ἂν ἀδύνατον ἐγὼ μόνος τὰ ἀρκίσω εἰς ὅλα, ὅπου γε καὶ
τὸ εἰς ὁ διωξίσθην μόνον, (4) εἶναι ὑπὲρ τὴν ἐμὴν δύ-
μιν. Ἐρρωμένον ὑπὸ Θεῶ ἡγεμόνι τῆς ὁδοῦ ἄψαιο.

ΣΚΟ-

(1) Σφόδρα γε περιήργασαι τὸ τῷ μέλανος ἢ τῆς πύας ἐνταῦθα, καὶ
πᾶς μαιρακιώδης ἐστὶ καὶ κερύνθουρον, ἢ παρασκευσμένον εἰς τὸ ἀ-
βέλτερον.

(2) Ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς, ἢ τοῖς ἰδίᾳ καλυμένοις Φιλιππικοῖς.

(3) Δηλ. ὁ Ἡρόδοτος.

(4) Δηλ. ἔργον, τὴν τῶν Φιλοσοφικῶν μαθημάτων παράδοσιν.

ΣΚΟΛΙΟΝ,

Εἴτουν

ΩΔΑΡΙΟΝ ἨΘΙΚΟΝ.

Ποιηθέν ποτε

ὑπὸ

Ν. ΛΟΓΑΔΟΥ.

Κεῖσθω ἐνταῦθα, εἴτι καὶ ὄφελος, καὶ τὸ παρὸν Σκο-
λίον, ὅμοι ποτὲ πέπαικται, ἐπεξεργασθαι ἐπὶ τεῦ, “Ἰ-
γσίω καὶ νοῦς ἐσθλὰ τῷ βίω δύο”, ἐν εἴχσις πολιτικοῖς.
Σκολιὰ δὲ εἴσι μέλη, εἴτουν ὠδαί, παρὰ τοὺς πότους ἀ-
δόμωνα ὑπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν ἀνδρῶν δοκούντων μόν-
ον, ἔχοντα παραίνεσιν τινὰ καὶ γνώμην χρησίμην εἰς τὸν
βίον, τὴν ὀνομασίαν λαβόντα κατὰ ἀντίφρασιν, ἅτε ἀ-
πλούστατα ὄντα, εἰ καὶ τισιν ἄλλως δοκεῖ. Ὁρ. Πρόκλ.
Χρησμοθ. παρὰ Φωτ. κώδ' σλθ. καὶ Ἀθην. βιβλ. ιε. κφ.
ς. Τοιοῦτον τὸ παρ' Ἀθην. αὐτόθ. τοῦ Ἀριστοτέλους.

Ἄρσεν πολύμοχθον,

γένει βροτείω,

θήραμα κάλλιστον βίω,

σᾶς πέρι παρθένου μορφᾶς,

καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότιμος,

καὶ πόνους τλήναι μαλεροῦς ἀκάμαντας κτλ.

Τὸ δὲ ἐξῆς οὐ Σκολιόν, ἀλλὰ Παιᾶνα, φησὶν Ἀθην.
ὄν ἐποίησεν Ἀρίφρων ὁ Σικυώνιος, κείμενον ἐν τέλει τοῦ
ιε. βιβλίου τοῦ Ἀθηναίου.

Ἰγίεια πρὸ σφίσα μανάρων,
 μετὰ σὺ ναιίμι
 τὸ λεικόμενον βιοτᾶς·
 σὺ δέ μοι πρόσφρων σύννομος εἶης.

μετὰ σείο, μάνκιρα Ἰγίεια,
 τέθηλε πάντα, καὶ λάμπει χαρίτων ἕαρ·
 σέθεν δὲ χωρίς, οὔτις εὐδαίμων. κτλ.

Ἄλλ' οὐκ ἂν εἴημι τὸ τειούτεον Παιᾶν, Σκολιὸν δέ·
 οὐδεμίαν γὰρ ἔμφρασιν Παιᾶνος παρέχει τὸ ἄσμα, οὐδὲ
 Παιανικὸν ἰδίωμα, οὐδὲ μὴν τὸ Παιανικὸν ἔχει ἐπίφθευ-
 μα, Ἰὴ Παιᾶν ὡς φησιν αὐτόθι Δημόκριτος, ὧ διακρί-
 νειν εἰδῶται τὸν Παιᾶνα τοῦ Σκολιοῦ· τὰ κτηθῆς δὲ εἰπεῖν,
 πολλῆς φιλολογίας δεῖται τὰ πράγμα, ἵνα τις ἐξακριβω-
 σάμενος τὰ κατὰ ταύτην τὴν ἰδέαν τῆς Παιανικῆς πεποιη-
 μένα ἄσματα, διακρίνειν ἔχη τὰ Σκολιὰ τῶν Παιᾶνων·
 τὸ δὲ ἡμέτερον, ὄνομα λαχὼν καὶ αὐτὸ Σκολιοῦ, ἔχει ὡδε.

Ἄ τὸ ἐράσμιόν μου ὄν,
 τὸ πάργλυκυ καὶ ποθεινόν·
 φωνάζει ὁ χρυσομανῆς ἅ μεταλλον ὠραῖον,
 4 φλογειδέσατον, ὠχρόν, πανέντιμον, εὐκταῖον.
 Ἄ τὸ γλυκὸ πικρὸν μου ὄν,
 ἠδὺ τε ἄμα καὶ δεινόν·
 ἀντιεῶ ὁ ἐραστὴς ἄχ, Ἔρωσ πανδαμάτωρ,
 8 πλουπέωστε, κλεινέ, τῶν ζώντων μονοκράτωρ.
 Ἄχ ὦ Τιμή μου ποθεινῆ,
 τρισσασπασία μου ποινῆ,
 ἐκπνέει ὁ δοξομανῆς κινήτρια τοῦ βίου,
 12 ὦ περισπούδαζε Τιμή, τοῦ γένους τοῦ ὄροτρίου.
 Ἄχ οἶνε, οἶνε αὐστηρῆ,

πλὴν ἐν ταυτῶ καὶ δροσερέ·
 ἀκούω τὸν εἰνεῖλοντα ὅτι ἀνακρουγάζει·
 16 Οἶνος λείπει τοὺς πόνοὺς μου, καὶ τὰ κακὰ σπεδάζει.
 Ταῦτα φωνάζει ὁ καθεὶς,
 ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔμπαθης·
 Ἄλλ' ὅμως οἶνος, καὶ χρυσὸς, δόξα, τιμὴ, καὶ ἔρωσ,
 20 χωρὶς ὑγείας καὶ νοός, τί δύνανται ὑσέρως;
 Ὁ περιμάχτητος χρυσὸς,
 δὲν εἶν' ὡς ἄπ. οὐς Κολοσσός,
 χωρὶς ὑγείας καὶ νοός; ὡσαύτως καὶ τὰ ἄλλα,
 24 δὲν εἶναι πάντῃ ἀδρανῆ τὰ πάθη τὰ μεγάλα;
 Ἄρα ὑγεία καὶ ὄνοϊς,
 καὶ εὐγενοῦς καὶ ἀγενοῦς,
 εἶναι αἰετρισται εὐχαι, ὡς σοικειώδεις βάσεις,
 28 πλουσίου καὶ δυστυχούς, καὶ τάξως ἀπάσης.
 ὡς πόλοι, ὁ μὲν Ἀρκτικός,
 ὁ ἄλλος δὲ Ἀνταρκτικός·
 εἰς τοὺς ὁποίους σφύεται ἡ τῆς ζωῆς μας σφαῖρα,
 32 καὶ ἀνατέλλει ἢ λαμπρὰ τῆς τύχης μας ἢ μέρα·
 ὡσπερ δυνάμεις ἐλαττικαί,
 ἐπίσης ἀντιδραστικαί,
 δι' ὧν κινούμενοι θνητοὶ, πανευτυχῶς χωροῦσι,
 36 τὴν διαγώνιον γραμμὴν τοῦ βίου ἐκμετροῦσι.
 ὑγεία μὲν, παθῶν ἐκτός,
 νοῦς δ' Ἀττικός, οὐ Βιωτός,
 κακοθηεῖας ἀμιγῆς, καλῶς πεπαιδευμένος·
 40 μέ φῶτα Φιλοσοφικά, καὶ θεῖα λαμπρυσμένος.
 Ταῦτα ὦ ποῖμά μου τυγνόν,
 λογίζου ὡς Ωκεανόν,
 ταῦτα τὰ δύο ἀγαθὰ, ἐξ ὧν ἀναπηγάζει,
 πᾶσα πηγὴ, πᾶς ποταμὸς τῶν ἐφετῶν καυχλάζει.

ΤΩ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΤΩ, ΘΕΙΟΤΑΤΩ, ΣΟΦΩΤΑΤΩ, ΤΕ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩ, ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ, ΚΥΡΙΩ, ΚΥΡΙΩ,
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΩ, ΤΩ ΠΑΝΣΕΒΑΣΤΩ, ΜΟΙΔΕΣΠΟΤΗ,

ΕΥΘΥΣ ἐκ Φροϊμίων εὐτυχῶν τῆς ὑμετέρας Θεοδώ-
ρητης Πατριαρχείας, εὐτυχῶν μοι ἐφάνη τὸ παρὸν
πονηράτιον, ἢ κεχαρισμόνον Θεῷ, Παναγιώτατε
Δέσποτα. Ἦν γάρ μοι τότε πλησίον οἶον φερόμενον
περίπευ τὸν ὄρμον τῆς τελευτῆς, ἢ σχεδόν τι καταίρον,
ἢ πείσματ' ἀνάπτον τῇ ἐκ τῶν τύπων ἀπαλλαγῇ. Ναὶ
μὰ τὰς Μύσας, ναὶ μὰ τὰς Χάριτας, ἐκ μυχῶν καρδίας
ἐχῆττον ἀνέπνοῦσα, ἢ οἱ Μινύαι ἐκεῖνοι, πρὸς τὸ χρυ-
σὸν κῶας εἰς τὴν Κολχίδα κατάραντες, ἢ κίσα μὲν λογι-
ζόμενος τῆς ἐκ τῶν πόνων ἀφῆς, ἔς δὲ εἰκὸς ὑποσῆναι
μεταξὺ τῆς πλοῦς· μάλιστ' ἐννοῶν τὴν τῶν ἐμῶν ἀγωγίμων
διάθεσιν, ὡς ῥάων τε ἢ μεγαλέμπορος ἔσοιτο, ἢ ταῖς τῶν
κτησαμένων ψυχαῖς εὖ μάλα ὄνησιφόρος, ὑπὸ προσάτιδι
ἢ συζάτιδι τῇ μεγάλῃ εὐνοίᾳ τῆς ὑμετέρας Θεοσόφου
Παναγιότητος· Φιλῆσι γάρ, κατὰ λόγον τῶν συνι-
σῶντων, οἱ ἄνθρωποι, τὸν νῆν προσέχειν τοῖς πρᾶγμασι,
ἢ τὴν ἐκεῖνων ἀξίαν, ἐκ οἷδ' ὅπως, προσαναγράψειν τοῖς
συναλλάγμασι· καὶ τοι γέ, νῆ Δία, ἢ αὐτὰ καθ' αὐτὰ
τὰ ἐμὰ, Πάτερ, ἀγώγιμα, ἐκ εἰσὶν ὅλως εὖ οἶδ' ὅτι,
ἀνάξια τῆς ὑμετέρας μεγαλοδόξης συζάσεως, ὡς ἐκ ἂν ἢ
εὐπρόσωπον τὸν συζήσαντα ἀναδείξαι, μήτοι γέ δὴ ἢ κα-
ταμυχυνεῖν, ὡς τὴν Σὴν Φιλοσοφίαν πρεσβεύοντα, ἢ τῆ-
πίσιμον ἀκραιφνῆς αὐτῆς φέροντα. Ταῦτ' ἄρα ἢ
τροσῶτον ἀπέχω ἐγὼ, τὴν τέτων ποιότητα σκοπῶν ὑποσεί-
λασθαι, ὡς ἢ πεποιθότως θαρρήσασμι ἂν προσαναγεῖν τε
αὐτὰ, ἢ δέξαι προφρόνως, Παναγιώτατε Δέσποτα,

ἢ μεταδῆς αὐτῆς τῆς ἐθάλας Σοι μελιχρότητος, ἢ τῆς
ἐκ τῆ Πνεύματος ζωηρᾶς εὐλογίας ἢ χάριτος, κοινώσαιο
τοῖς χριστωνύμοις ὁμογενέσιν, εἰ μέλλοι τις ἐξ αὐτῶν ὠφέ-
λεια ἐμοί τε καὶ κείνοις γυνήσεσθαι· εἶδ' ἔν, ἀλλὰ τῆτ' ἀ-
πεύχθεσθαι δίκαιον, ἢ μᾶλλον τῇ ἀποσιωπήσει παραδοτέον,
ἐπιπύοντα μόνον,

“ Αἰσχρόν τοι δηρὸν τε κάμνειν, κενεὸν τε νέεσθαι ”
κατὰ μικρὰν τινα παρῶθισιν τῆ ποιήματος. Καὶ ταῦτα
μὲν ταύτη, ἢ πέραν τῆ δέοντος μηκύνοντα, ἀποκναίειν
τὸ εὐαφῆς τῆς αἰδήσεως, ἔτι μὲν εὐλόγισον, ἢ ἄλλως
ἀζύμφορον.

Ἐπεὶ δὲ, τοῖς πόρρωθεν πλοῖζομένοις εὐγνώμοσι τῶν
ἀνδρῶν, εἰκὸς ἐσι, καὶ πρέπον δὲ ἅμα, μὴ κενὰς, τὸ δὴ
λεγόμενον, χερσὶν ἢ κειν παρῆσιαζόμενες τοῖς ὄρχεσι,
Φέρειν δὲ καὶ τι ὅ, τι ἂν ὁ καιρὸς διδῶ, ὅ, τε λόγος αἰρή, ἢ
οἶοντ' ἂν ἢ, ἰδὲ Σοι καὶ γῶ, τὰς ἀκινήτους χερσὰς τῆς
διανοίας ἀνακρεσάμενος, κατὰ Πλάτωνα, προσάδω τά-
δε τὰ ἄμβρα τῆς ἐμῆς Καλλιόπης ἀπηχήματα.

Χαῖρέ μοι ὀπλοτέρη Ῥώμη, Βύζαντος ἔδεθλον,

ἢν κόσμησε μέγας βασιλέων δῖων,

Κωνσάντινος, κόσμοισίν τε δόμοισί τε θείοις·

ἀλλ' ἐ δὴ τὰ φύγον, Φεῦ, δρέπανόν γε χρόνον
ἀγκύλον, ἢρεπε δ' ὡς ἐ Φερέσβιος ἄσαχυσ αἶψα,
κεῖντο δ' ἄρ' ἀγνοίης ἢερόντι δόμῳ·

Ἄλλὰ τὰ, σεῦ γεγαῶς Κωνσάντιος ἐκ ταμείων,
ἢ πτόλις, ὄρθοι τ' αὐ, κοσμέει αὐτε λόγοις·

Τῶτοι χαῖρε, πόλις Κωνσάντινε, κλυτὸν ἄστυ,
αὐτὰρ ἢ τῶ δὴ, ὡς μάλ' ἐγὼν ἐρέω.

Κοσμεῖ νῦν σε ὅ, χερσὶ μετ' ἔχων σκῆπτρα θεοῖο,
εὖ πατριαρχεύων, Κρείττονος ὠνεσίη.

Τὸν δὴ ὄρωντες Μισάων χερσὶ, ἐκπαυλοὶ εἶπαν·

Πρῶτος δ Γοναδία, δεύτερος ἐσπόμενος.

Χαίρει λεῶ, τοιῶδ' ὑπὸ Φωτὶ θεόντες ἀγαυῶ,
λειμῶνας πρὸς γε Χριστὸ ἀκηρασίως.

Νικόλω Λογάδου βαιὸν τὸδ' ἄισμα· ναί, ἀλλὰ
λευρῆς ἐκ κραδίας ἔκθορε νῆ γε Δία.

Ἐξαιτέμονος ἔν, τὴν ἀνέκαθον πρὸς με εὔνοϊαν, ἀλώβη-
τον ἀποσώζειν ἢ ἀπαράτρωτον, ἢ τὰς ἐπιρροὰς τῶν
ἀφθόνων εὐχῶν τε ἢ εὐλογιῶν ὑπεκδεχόμενος εὐλαβῶς,
διατελῶ, ἐς τ' ἂν ἐπὶ γῆς ᾶ,

Τῆς δ' ἑτετέρας θειοτάτης, φιλολογωτάτης ἢ κριτικω-
τάτης Παναγιότητος.

α ω λ', Κατὰ Μῆνα

Ἰβλίου.

Ἐν τῷ Ἀνάπλω.

Λάτρεις ταπεινός,

N. Λογάδης.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΓΟΝ ΜΕΡΙΚΟΝ.

Ἀγάπη μεγίστη εἰς θεόν, τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον. 62.

Ἀδικεῖται μὲν οὐδεὶς, ἀδικοῦσι δὲ πάντες, τί σημαίνει.
32. 33. ὑποσημ.

Ἀδικία μεγίστη, τὸ ἀφαιρῆν τὴν ζωὴν τῶν ἀφρώτων, ἐξ
ἀπαιδευσίας τοῦς ἰατροῦς. 58. (2)

Ἀθανάσιος ὁ Πάριος. 56. (2) 78. (1) - Ὁ Σταγειρί-
της. 45. (1) 80.

Ἀθείας ὀρισμός. 3.

Ἄθεος διαίρεται. (1) - ἔχει ἀμυδρὰς ἰδέας·
ἐσραλμένως πρότασις. 5. - Οὐδεμίαν ἔχει ἀρχὴν,
εἰ μὴ τὰς αἰσθήσεις. 13. - Ἀποβρίπτει τὰς
ὀρχὰς τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, καὶ ἐκ τῶν πρά-
ξεων τὸ καλὸν καὶ κακόν. 25. - Δὲν ἀρέσκει
τὸν φιλόσοφον. αὐτόθ. - Μιμηθῆτω αὐτό. 48. - Βού-
λεται γενέσθαι ἀγριάνθρωπος. 16. 17.

Ἀκρότητα φιλοσοφίας καὶ χριστιανισμοῦ ἢ ἀθεΐα καὶ
δεισιδαιμονία. 3. καὶ (1)

Ἀκτημοσύνη τί. 71.

Ἀλέξανδρος τίς. 56. (2)

Ἄλυτος ἰδεῶν οὐκίςιν. ὀλοσχερῆς, ἀλλὰ συγκεκριμένη,
ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου. 49.

Ἀνασκευὴ τῆς τελευταίου διεφθηνευθείσης διαθήκης
τοῦ Βουλταίου. 78. (1)

Ἀνατριμία, ὠφέλιμος τῷ Χριστιανῷ κατὰ τί. 45. καὶ (2)

Ἄνδρῖα. 66.

- Ἄνθιμος Ἱεροσολύμων. 56. (2)
 Ἀντίφρασις τί. 7. (3)
 Ἄπας, τί ἦν. 18. (3)
 Ἄπασοι διατὶ τεσσαῦτα βιβλία συγγράφουσι. 30. (1)
 Ἀποκάλυψις τί. 10. (1)
 Ἀπολλινάριος σιχουρθεῖ τὸν Φαλτῆρα. 42. (3)
 Ἀπορίας οὐδεὶς ἀμεσῶς προτείνειν ἢ λύνειν. 56.
 Ἄρεται ἰδιωτικαὶ καὶ ἡγεμονικαί. 25· καὶ εἰσολογικαί. 10.
 καὶ Γενικαί. (2)
 Ἀριθμητικὴ, τονικὴ τοῦ νοός. 43. καὶ (1)
 Ἄρρατα θέματα, τί ἐσι. 64. καὶ (5)
 Ἄρχων ἐκπροσωπίζει τὸν θεόν. 59. 75.
 Ἄσιτία, τί. 66. καὶ (3)
 Ἀστίονος ἐπὶ τῶν θείων σευκτός. 55. 56.
 Ἀστρονομία χρησίμη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ Ἰατρικὴν. 45 (3)
 Βάπτισμα τὴν προκαταρκτικὴν ἁμαρτίαν ἐξαλείφει. 52. (1)
 Βασιλεία ἀπὸ Θεοῦ δεδομένη ἐστὶ. 70. (2)
 Βίος αὐτοσχέδιος χωρὶς τοῦ νοεῖν τοῦ ἀπίστου. 17.
 Βιτρούβιος τί φησὶ περὶ καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου. 17. (1)
 Βολταίρ, ἄθεος, εἰκὼν αὐτοῦ. 35. καὶ (2)
 Βοτανικῆς γνῶσις ὠφελεῖ τὸν Χριστιανόν. 45.
 Βυζάντιον πόλις προκαθημένη τῆς Ἑλλάδος. 41. (1) καὶ 90 (3)
 Βυβοὶ μένον ἐκ γενετῆς, εἰ σώζονται. 53. (1)
 Γένεσις ἐνδυναμωμένη ὑπὸ Θεοῦ τί ποιεῖ. 7. (2)
 Γενικαὶ ἄρεται τέσσαρες. 10. (2)
 Γεωγραφία, ὠφέλιμος τῷ Χριστιανῷ. 44.
 Γεωμετρία, τονικωτάτη τοῦ νοός. 43. καὶ (1)
 Γρηγόριος ὁ Παλάσιος.
 Γραμματικά, ἀχώριστα τῶν Ποιητικῶν καὶ Ῥητορικῶν. 42.

Γρα-

- Γραφή θεία ἀνθρωπίνῃ γλώσσῃ τῷ Χριστιανῷ δοθεῖσα 11. (2)
 Γρηγόριος θεολογεῖ ἐν τοῖς ὑπερφυστικαῖς 38. - Πλείω γινώσκει τεῦ Ἀριστοτέλους. 39. - Πολλὰ ἐσιχούργησεν τῆς θείας Γραφῆς, καὶ Τραγωδίαν εἰς τὸ πάθος τοῦ Κυρίου ἐποίησε. 42. καὶ 43. ὑποσημ.
 Δεισιδαιμονία καὶ Χριστιανισμός, διάφορα. Δεισιδαιμονίας ὀρισμός. 3. - Δεισιδαιμονίας σφάγια πόσα. 38. (1)
 Δεισιδαίμων τί σημαίνει καὶ πόθεν συντίθεται. 21. 22. (1) - Παραμοιάζει τὰς ἀχρεΐαις μνίαις. 27. (2)
 - Ἐκ προνοίας ἐνεργεῖ τὸ κακόν. 30.
 Δημήτριος Καταρτίζης. σελίδ. 16'. τοῖς ἀναγινώσκουσι.
 Δημοσθένης θαρρύνει τοὺς Ἀθηναίους. 98.
 Διγόρας ἄθεος θετικός. 1. (.)
 Διάκρισις τῶν παρεμφερῶν, δυσχερής. 1.
 Διαφορὰ συστατικὴ τοῦ φρονήμου, τοῦ φιλοσόφου καὶ Χριστιανοῦ, ἢ αὐτῆ· καὶ πάλιν ἢ τοῦ ἄφρονος, ἄθεου καὶ Δεισιδαίμονος, ἢ αὐτῆ. 5. - Διαφορὰ φιλοσόφου καὶ ἄθεου 24. - Τοῦ καλοῦ Χριστιανοῦ, καὶ τοῦ Δεισιδαίμονος. 26. - Τοῦ Δεισιδαίμονος καὶ ἄθεου. 28.
 Δικαιοσύνη Χριστιανῷ. 67. - Δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ δεῖ φοβέσθαι μᾶλλον, ἢ τῆ εὐσπλαχνία θαρρύνειν. 61. καὶ (2)
 Δίλημμα σφοδρὸν τοῦ Σωκράτους περὶ τῆς μελλούσης ζωῆς. 40. καὶ (3)
 Ἐγέρτατες, γλωσσόκειμον ἰδεῶν. 34. ὑποσημ.
 Ἐγκράτεια. ὄρα. Σωφροσύνη.
 Ἐγγλωμιν, τί. 1. (1)
 Ἐγχειρίδιον, Ἀλεξίφαρμακον. καὶ τὸ τοῦ Παπαδουπόλου. 79. ζ'.
 Εἰκὼν τοῦ Φιλοσόφου, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πούλταρχος. 33

34. (1) - Τοῦ Χριστιανεύ, ὁ Βασίλειος καὶ Νικόλαος.
 αὐτῶ - Τοῦ ἀθέου, ὁ Βολταίρ. 35. - Τοῦ δεισι-
 δαίμονος, ὁ Ναυάτος. 37. 4.
 Ἐκκλησία Λατινική, καὶ αἰλοπαί. 21 (1) - Ἐκκλησία
 τοῦ Χριστοῦ ἀκατάβλητος. 22.
 Ἐλεγχος κατὰ Ἀθέων. 78. ε'.
 Ἐλλειψίς ἐπιτῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων ἀπροφάσιτος. 60. (1)
 Ἐνάργεια, τί. 24. (2)
 Ἐνθεος ζῆλος, κατὰ δεισιδαίμονα, τί. 20.
 Ἐξίς τί. 2. (2)
 Ἐπίκουρος, ἄθεος. 1. (1)
 Ἐπιστήμη τοῦ ἀρχαίου. 59.
 Ἐπιτηδεύματα τοῦ φιλοσόφου. 32. - Τοῦ Χριστιανοῦ. 33.
 - Τοῦ ἀθέου, 34. - Τοῦ δεισιδαίμονος. 36.
 Ἔργα, ὄρα. Πίστες.
 Ἐσχάτη συμβουλή πρὸς τὸν ἀναγινώσκοντα τὸ παρόν. 78.
 Ἐγένεως πότι ἀπέθανε, 56. (1) - Ἐπιστολή τοῦ αὐτοῦ. 80.
 Ἐυλάβεια τοῦ Χριστιανεύ. 71.
 Ἐυμορφολογία τοῦ ἀπίστου εἰς τὸ πείσαι τὸν κόσμον ἐ-
 ρημιζόμενον γενέσθαι. 17.
 Ἐυσεβεία, θεόπνευστον. 11. (2) - Οὐδεμία ἀρετὴ
 μείζων τῆς εὐσεβείας αὐτόθ.
 Ἐυτεβής, (ὁ) φιλόθεος καὶ φιλόανθρωπος. 28.
 Ζυγὸς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ ἀκριβής. 62. - Ζυγίον κα-
 κοτέχνητον. 19. καὶ (1)
 Ζῶον δίπουν καὶ ἄπτερον, τί. 18. (2) - Ζῶον ἄλογον
 ὃ ἔπιτος κερᾶται κατασκευάζειν τὸν ἄνθρωπον. 25 49.
 Ἠθικὰ, β - Διὰ τῆς Ἠθικῆς τί μανθάνει ὁ ἄνθρωπος. 43.
 (1) - Ἠθικὴ φιλοσοφία Ἀϊνεκίου καὶ Μοισιόδακος. 43. (1)
 Ἡμ-

- Ἡμπεῶ, πῶς καὶ πόθεν καθήχθη. 70. ὑποσημ.
 Ἡρακλειτίζειν, τί, - Ἡρακλειτος ἀρχηγὸς τοῦ, Οὐδέν ἀ-
 ληθές, συσηματός. 49. (2)
 Ἡρόδοτος, πατήρ τῆς ἱστορίας. 88. (4)
 Θεόδωρος, ἄθεος θετικός. 1. (1) - Τί ἀνασκευάζων,
 εἰς κτήνος τὸν ἄνθρωπον κατατετέλιξε. 16. (2)
 Θεολογικαὶ ἀρεταὶ πόσαι καὶ ποῖαι, ἔρ. εἰς τὸ, Ἀρεταί.
 Θεός, τί, κατὰ Σωκράτ. Πλάτων. καὶ Ἀριστοτέλ. 5. (2)
 - Εὐδόκησε τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ σώματι διδάξει τοὺς
 ἄνθρώπους τὴν ὀρθὴν Θεοσέβειαν. 11. (2)
 Θεσοφία Ἀββᾶ Ἀντωνίου Γενουηνοῦ μετιτέα. 83. (.)
 Θετικός ἄθεος, ποῖος. 1. (1)
 Θεουκιδίδης τί διτγεῖται. 88.
 Θεσηκεία ἐμφυτὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον. 2. (2) - Ἡ τοῦ
 Χριστοῦ, τί. 47. ὑποσημ.
 Ἰατρικὴ, βιωφελεστάτη τεχνῶν. 46 ὑποσημ. - Μετιτέα
 μόνῳ τῷ ἀκριβῶς εἰδότε αὐτήν. 58. (2)
 Ἰδέαι Τίνι παρόμοι. 39.
 Ἰερουσαλὴμ, Ἰεριχώ, τί. 83. (2)
 Ἰκανοποίησις, ἔρ. Μετάνοια.
 Ἰουδαῖοι διπιδλιμονοῦσι περὶ τίνα. 3. (1)
 Ἰπποκράτης τί λέγει περὶ ἀστρονομίας. 46. ὑποσημ.
 Ἰπποκρατικός ὄρκος. 58. 59. ὑποσημ.
 Ἰππων ὁ ἄθεος τί φησι. 15. (2)
 Ἰσημερία, καὶ ἄλλα τινὰ Ἀστρονομικὰ ἀναγκαῖα τῆ
 Ἐκκλησίας. 46. ὑποσημ.
 Ἰσοκράτης, ἐρωτηθεὶς ἐν συμπεσίῳ, τί ἀπεκρίνατο. 26. (1)
 Ἰστορία ἱερὰ καὶ κοσμικὴ ἀναγκαῖα τῷ Χριστιανῷ. 44.
 Ἰωή, τί σημαίνει. 73. εἰς τὰ Σχόλια.

- Καρμώνειν. Τί. 35. (2)
 Καρπὸς τοῦ Παρραλλήλου. 77.
 Καρτέσιος πῶς ἀποδεικνύει τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ. 6.
 ὑποσημ. καὶ ἑαυτοῦ. 38. (4)
 Κηδάρ, τί ἐννοεῖ. 83. (1)
 Κῆσος, τί. 77. (1)
 Κλεάνθους προσευχή. 72. (1)
 Κοινωνίαι φιλοσόφου καὶ Χριστιανοῦ. 22. - Διδασκαίμο-
 νος καὶ ἀθέου. 28.
 Κράτης διατὶ ἐξέθετο εἰς διαρπαγὴν τὴν περιουσίαν. 23. (2)
 Κρατύλος κατέφασκεν ἢ ἀπέφασκε τῆ κάτω ἢ ἄνω τοῦ
 δακτύλου κινήσει. 49. (2)
 Κρείττων ὁ Χριστιανὸς τοῦ φιλοσόφου. 38. - Κρείττων
 τί σημαίνει παρὰ τοῖς παλαι. 31. (1)
 Κύλων καὶ Θεμελίων Ἡλίου καὶ Σελήνης ἀφαιρέσεις, τί
 δύνανται. 46. ὑποσημ.
 Κυπριανὸς Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. 83 - Συνδιέτριψεν
 Εὐγενίῳ τοῦ, ἀδελφόν. 84. (1)
 Λάμπρος Φωτιάδης σελ. 16. τοῖς αναγ. καὶ 56. (1)
 Λείψανα τῶν ἁγίων, ὑπόμνημα τῆς μεγάλης αὐτῶν
 ἀρετῆς. 68.
 Λογικὴ τί διδάσκει. 43. καὶ (1) - Ἡ τοῦ δεισιδαίμονος
 διάστροφος. 31.
 Λόγος ἀποχρῶν, τί. 25. ὑποσημ.
 Λόφου τοῦ περὶ τὸ Βατοπέδιον ἔκφρασις ὠραία. 85.
 Λώκιος τί φησὶ περὶ ἀθεϊσμοῦ καὶ δεισιδαιμονίας. 29. (1)
 Μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι, τίνες. 43. καὶ (1) - Ἀναγκαῖαι
 εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων. αὐτῶν.
 Μακάριος τῆς ἐν Πάτρῳ σχολῆς ἀρχιδιδασκαλός. 87. (1)

- Μακαρισμὸς, τί. τ. (1)
 Μάξιμος ὁ Πλατωνικός, σελ. ἡ, Τοῖς ἀναγνώσκουσι,
 Μεγαλοψυχία τοῦ Χριστιανοῦ, 71.
 Μεγάλων ἀνδρῶν τὰ πονήματα οὐ δεῖ λανθάνειν ἀνέ-
 δοτα. 80.
 Μεσότητες ἀθείας καὶ δεισιδαιμονίας, ἡ φιλοσοφία, καὶ
 ὁ Χριστιανισμὸς. 3. καὶ (1)
 Μετάνοια, ἱκανοποιήσεις, καὶ ἀποχή, ἀναγκαῖα πρὸς
 σωτηρίαν τοῦ Χριστιανοῦ. 61.
 Μεταφυσικὴ τί διδάσκει, 43. καὶ (1) - Μεταφυσικαὶ ἀρ-
 χαί, τίνες. 24.
 Μιραμβώ, Τί ἐτόλμησε. 16. (2)
 Νεκτάριος Σιναΐτης, εὐχὴ Κίναΐτης. 81. (1)
 Νεολαγία καὶ Ἀρχαιολατρεία ἔχουσιν ὄφους. 80.
 Νεόφυτος Καυτοκαλυβίτης. 83. - ὁ Δούκας, σελ. 16.
 τοῖς ἀναγινώσκ.
 Νεύθων σπασμοὶς συνέχετο ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
 Θεοῦ. 44. (1)
 Νικηφόρος Θεοτόκης. 56. (1)
 Νικόλαος Βελαράς. αὐτῶν.
 Νόημα τοῦ Θεοῦ ἄμεσον δημιουργημα. 7. (1)
 Νόησις αἰδῖος τοῦ Θεοῦ ταυτὸν καὶ Πρόνοια. 7. (2)
 Νομικὴ, ἀναγκαῖα εἰς Χριστιανῶν. 58.
 Νόννος σιχουρῆ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον. 43. ὑποσ.
 Ξενεφῶν τί διηγείται περὶ Εὐκράτους. 6. ὑποσημ.
 Ὀδύσειος τέχνη. 76. (1)
 Οἰνόφιυξ τί ἀνακρυφάζει. 94.
 Ὄνος αὐτόχρημα, ὁμόνος Γραμματικὸς. 42. (1)
 Ὄμας, ἄδος. ἡ ὁλότης, τὸ ἄθροισμα, τὸ κεφάλαιον. 35.

- Ὁμηρος τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον διεξέρχεται. 91.
 Ὁμιλία τοῦ ἀπίστου κωμική, Σατυρική. 35.
 Ὁμματεύαλια. καὶ ἡ ἀπαρτίσις αὐτῶν τ' δεικνύει. 45. (3)
 Ὁρθόδοξος ἔχει τὰς ἀρχὰς τῶν γνώσεών του ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως, ἐκ τῶν θείων Γραφῶν, καὶ ἐκ τοῦ φωσφοῦ φωτός. 9. 10.
 Ὁρνεώδης, ὁ ἀπίστος. 18. (2)
 Ὁσιότης, ὁρ. Δικαιοσύνη.
 Παιδὸν ἀπίστου Σικυωνίου. 92.
 Παλλάς ἀνευ Γεργῶν. 90.
 Παραίνεσις πρὸς ἀπαντας τοὺς χριστιανοὺς, ἐν ἰδιωτεία θεωρουμένους καὶ ἐν ἀξία, ὅπως δεῖ φέρεσθαι. 53.
 Παράλληλον ἀθέου καὶ φιλοσόφου, χριστιανοῦ καὶ δεισιδαίμ. 5. - Καρπὸς αὐτοῦ. 53.
 Παρθενία, τί. 66.
 Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐφιλοσόφουν. 41. καὶ (1)
 - Ἐπλευσαν εἰς Ἀθήνας καὶ ἀλλαχοῦ. αὐτόθ. - Συγνίστων καὶ ἄλλους. αὐτόθ.
 Πεντάπολις εἰς τί ἀλληγορεῖται. 21. (1)
 Πετεινόμυαλος, ὅρα Ὁρνεώδης,
 Πισίδου Ἰαμβικά. 43. ὑποσ.
 Πίστις καὶ ἔργα, ἀδιαχώριστα. 59. καὶ 3. - Ἀναγκάζει καὶ τὴν δύο πρὸς σωτηρίαν τοῦ Χριστιανοῦ. 66. αὐτόθ.
 - Ὁρα καὶ δικαιοσύνη.
 Πιστὸς ἀπὸ τίνων φυλαχθήσεται. 46. (1)
 Πλάτων τί φρονεῖ περὶ Θεοῦ καὶ περὶ ψυχῆς. 5. (1)
 - καὶ περὶ μέλλοντος βίου. 10. καὶ 23. (3) - καὶ ὅτι θεοδίδακτον ἢ θεοπέβεια. 11. (2) - Προφητεύει οἰονεῖ περὶ Χριστοῦ αὐτόθ. - Μωσῆς Ἀττικίζων. 14. ὑποσ.

Πλη-

- Πληροφορία τί. 16. καὶ (3)
 Πλούταρχος τί φησι περὶ Πλάτωνος. 6. ὑποσ. - Τί φησι περὶ ἀθέου καὶ δεισιδαίμονος. 29. (1) - Κικῶν τοῦ ἁληθινῶ φιλοσόφου. 32.
 Πνευματικοὶ ποιήματα ὅποιοι ἐρείλευσιν εἶναι. 76.
 Πνευματικὸς ἄνθρωπος. 10. (3)
 Πολιτεία δεισιδαίμονος, ὁμοία. 36. - Τοῦ Χριστιανοῦ. 54. λ'.
 Πόντοι τῆς θρησκείας παραίτιοι εὐθυμίας καὶ ὑγείας. 62. (2)
 Πόσις μουσική, τί. ὁρ. Τροφή.
 Πραότης τοῦ Χριστιανοῦ. 65.
 Προβλήματα λεπτοκλίσητα καὶ αἰθέρια ὑπὲρ τὸ διότι. 46. 47. ὑποσμ. Προμηθεὺς τί ἐφεῖρε. 18. (1)
 Πρόνοια, τί. 7. (2)
 Πρῶσιον Θεοῦ, τί. 11. (1)
 Προτροπὴ τοῦ ἀθέου εἰς σιωπὴν. 48. - καὶ τοῦ δεισιδαίμονος εἰς τὸ αὐτό. 50.
 Προφητολογία Χριστιανοῦ, ἀνωφελής. 60. (1)
 Πτωχοπροδρόμου Ἰαμβεῖα, ὠραία. 43. ὑποσ.
 Πυθαγόρας εἰς τί ὑπέβαλε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 52. (2) - καὶ διὰ τίνα σκοπὸν. αὐτόθ.
 Πυθωνισμὸς, τί. 40. (1) - Ἀναίρει καὶ αἰτὴν τὴν Γεωμετρικὴν. αὐτόθ.
 Ρεῖνάλ ἀντίχριστος, λίαν παράξενος, τί λέγων περὶ χριστιανισμοῦ. 47. ὑποσμ.
 Ρουσσώ, ἄθεος. 1. (1) - Τί γράφει εἰς τὸ βιβλίον τὸν Ἀγριάνθρωπον. 17. (1)
 Σενναχρείμ εἰς τί ἀλληγορεῖται. 21. (1)
 Σέξτος ὁ Ἐμπειρικός. 40. (1)
 Σέργιος Μακρῆος. 56. (2)

Π

Σιβ

- Σιβάλλαι. 14. ὑπόσημ.
 Σκολιόν, τί. 92.
 Σόδομα καὶ Γόμορρα. ὄρ. Πεντάπολις.
 Σουΐδας ὀρίζεται τὴν δεισιδαμενίαν πῶς. 4. ὑπόσημ.
 Σοφία τοῦ κόσμου, μωρία ἐπίσημος. 54.
 Σοφισαί, τίνες ἢ. τοῖς ἀναγινώσκουσι.
 Σπαρτίον ἐντριτον. 79. ὑπόσημ.
 Σπινόζας, ἄθεος θετικός. 1. (1)
 Σπυρτικὸς ἄθεος, τί αὐτόθ.
 Στοβαῖος. 5. (2)
 Συμβουλή πρὸς τὸν φιλόσοφον Ἴνα δεχθῆ τὴν Ἀπο-
 κάλυψιν. 40.
 Σχολαστικὴ κερύνη, ἐμπόδιον τῆς φιλοσοφίας ἄχρη-
 στος τῆ θεολογία· αἰρέσεων γεννήτρια. 46. - Σχο-
 λαστικοί, τίνες. 8. (1)
 Σχόλια εἰς τὴν Πρωτευχὴν τοῦ Κλεάνθευς. 73
 Σωκράτης τί φρονεῖ περὶ ψυχῆς. 5 ζ.
 Σωφρόνιος Πατριάρχης. 56. (1)
 Σωφροσύνη Χριστιανοῦ. 66.
 Ταλανισμὸς τί. 1. (1)
 Τέλαιοι ἀριθμοί, σύμβολα τῶν τελείων ἀνδρῶν. 48. ὑπόσημ.
 Τελειότητες ἐπὶ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. 9. (2)
 Τελικά αἶτια. 6. (1)
 Τηλεσκοπία. καὶ ἀφαιρέσις αὐτῶν τί ποιεῖ. 45. (3)
 Τραγωδία Γρηγορίου εἰς τὸ πάθος ὄρ. Γρηγόριος.
 Τριπτόλεμος τί ἐφεύρε. 18. καὶ (1)
 Τρόπαιον ὀρθοδοξίας. 78. (1)
 Τροφή μουσική, τί. 67.
 Ὑγία προσέξις μακάρων. 93.

- Ἰδέα, τί, κυρίως καὶ μεταφορικῶς. 19. καὶ (2)
 Ἰμεῖν τὸν Θεόν, λειτ. ὑπόσημ. μέγιστον. 72.
 Ἰπεργάδειραν πλείσιμον ὑπὲρ τὰ γάδειρα, ἔξω Γαδεί-
 ρων καὶ μεταφορ. ἔξω τῶν προστιχόντων ὄρων. 46. (1)
 Ἰπακοή ὄρ. Δικαιοσύνη.
 Φιλοσοφία διαφέρει ὅπως τῆς ἀθείας. 3. - Ἐπωφελιστέ-
 τη τῶ πιστῶ, καὶ ἀναγκαιοτάτη. 41. - Παρὰ τῶ χρι-
 στιανῶ πῶς λογίζεται. 54. - φιλοσοφίαν μέχρι τίνος
 ἠσπάσαντο οἱ πατέρες. αὐτόθ. - φιλοσοφία οὐκ ἀπο-
 γέρφεται τοὺς δικαίους ἐπαίνους. 63. (1) - φιλοσοφίας
 ἔπαινος. ε'. ζ. ἢ. θ'. τοῖς ἀναγινώσκουσι.
 Φιλόσοφος πάμπουλα ἀγνοεῖ, ἅπερ ὁ Χριστιανὸς γινώ-
 σκει. 39. - Ἐχει στοιχεῖα καὶ ἀρχὰς εἰς τὰ πρακ-
 τιακά. 8. - Περιλείπει τὴν σόδομαμενίαν αὐτοῦ εἰς τὴν
 τὸν τὸ βίον. 23. - Στοχάζεται τὸν ἄθεον. ερμ. ὄρ. 25.
 - Φιλόσοφοι ἔθνικοι πῶθεν ἔλαβον τὰς ἀληθείας περὶ
 Θεοῦ ἰδέας. 14. ὑπόσημ.
 Φρόνησις, τί. 65. λθ.
 Φυλλάδιον ἀνώνυμον, ὁ ποῖον ἦν, γ, δ, ε. . . ια' καὶ ἐξ.
 φυσικὴ Ἰστορία, ὠφέλιμος τῶ Χριστιανῶ. 44.
 Χαλεπά τὰ καλά. 65
 Χαρὰ τοῦ φιλοσόφου. 9.
 Χαρακτῆρες τοῦ φιλοσόφου. 5. ζ. - Τοῦ Ὀρθοδόξου.
 9. ἢ. - Τοῦ ἀθέου. 13. θ'. - Τοῦ δεισιδαίμονος. 18. ν.
 Χάρυβδις. ὄρ. Σκύλλα.
 Χρεὶ τὸν ἄρχοντος. 75. - Τοῦ ἱερέως. 76. - Τοῦ
 Κοσμικοῦ, καὶ τοῦ Μοναχοῦ. αὐτόθ.
 Χριστιανισμὸς διάφορος τῆς δεισιδαμνίας. 3.
 Χριστιανὸς οὐκ ὀρεῖται ἀπαστρέφασθαι τὴν φιλοσοφίαν. 41.

- Ἐστὶ πνευ ματικώτερος, οὐ ψυχικώτερος κατὰ τὸν φιλόσοφον. 10. (3) - Πρέπει ἵνα ὑπερβαίῃ τὸν φιλόσοφον ἐν ταῖς ἀρεταῖς. 33.

Χρονολογία ὠφέλιμος τῷ σπουδαίῳ Χριστιανῷ. 44.

Χρυσομανθῆς τί φωνάζει. 93.

Χρυσοῦς αἰών. 17. (1)

Ψεγάδια ἐλαττώματα ψεγόμενα ἢ φόγου ἀξία. 63.

Ψελλὸς ἐπαινεῖ τὸν Πισίδην ἰαμβίζοντα. 43. ὑπόσημ.

Ψόγος τί. 1. (1) - φευκτέος τῷ Χριστιανῷ 63' λς'.

Ψυχὴ ἀθάνατος. 6. ὑπόσημ.

Ψυχικὸς ἄνθρωπος. τί. 10. (3)

Ψυχρὸς εἰς τὰ θεία. τίς, κατὰ τὸν Δεισιδαίμονα. 28.

Ῥαδάριον ἠθικόν. 93.

Ῥοδέλεια ἢ ἐκ τῶν φυλαττομένων χρυσῶν τῶν ἱερωμένων καὶ Δαϊκῶν. 27.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΚΑΚΟΤΥΠΩΤΩΝ, ΗΉ ΚΑΚΟΤΥΠΩΤΩΝ, ΗΉ ΑΚΟΛΑΠΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ, ΔΙΟΡΘΩΣΤΕ ΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΑΥΘΑ.

Σελ. 1. ἀντὶ τῷ, καὶ Γραπτ. καὶ — Ἐν τῇ ὑπόσημ. ἀντὶ τῷ, αυτοῖς. Γρ. αὐτοῖς—ἀντὶ τῷ, εἶποι Γρ. ἀν εἶποι

Σελ. 1. ἀντὶ τῷ, ἀναμειβόμενος Γρ. . . . τος
Σελ. 1α. ἀντὶ τῷ, καὶ Γρ. καὶ — ἀντὶ τῷ, ἄπ ρ Γρ. ἔπερ—δ σ ι κ ο ν ο μ ῆ - τ ο ι ς Γρ. δυσοι . . . — δ τὸ Γρ. δὲ τό. — Λοξ' α — Γρ. Λιξία—τ δε Σκόους Γρ. τὸς Σκοτους — α Γρ. ῖ—φ. Γρ. τῷ—οὐ αινος Γρ. ἔ- ρανις — Ἦν δὲ οὕτω Γρ. Ἦν δὲ αὐτῷ — τῷ ο Γρ. τῷτε

Σελ. 1γ'. προῖον Γρ. προῖον — Πολλοί Γρ. Πολλοί

Σελ. 1δ'. Τμνειν Γρ. Τάμνιν — Μου ούρας Γρ. Μυσόρας.

Σελ. 1ε'. μετὶ ο Γρ. μετὶ το

Σελ. 1. ἀνδρῶν. δὲ Γρ. ἀνδρῶν. εἰδὲ — Διαγόρας Μήλιος Γρ. Διαγόρας ὁ Μήλιος — εἶον δ' Ἐπίκουρος Γρ. οἶος δ' Ἐπί . .

Σελ. 3. εἰθέλοντες Γρ. εἰ θέλ. . — Ἰκόναις Γρ. εἰκόναις—(Ο)σελ. 24. Γρ. (1)σελ. 22. .

Σελ. 4. ἐφ. ἐκάτερα, Γρ. ἐφ' ἐκ . . . — Ἰερέως, Γρ. Ἰερέως. (δηλ. τελείαν σιγμήν.) — ἕτεροι δέ Γρ. ἕτεροι δὲ, (ὑποδιαστολήν δηλ.)

Σελ. 5. ἢ αὐτῇ Γρ. ἢ αὐτῇ — συγκροτέμια Γρ. συγκροτέμια. (τε- λείαν δηλ.)

Σελ. 6. λευκὸς ὅτι! Γρ. ὅτι, — ἀτελή Γρ. λῆ — τοιγαυῶν Γρ. ρῶν — κφ Γρ. κφ'. — εἶον Γρ. οἶον — δυσμάς ῖ, Γρ. μάς, ῖ συγ. . . — ἐστὶ, παρισάμωον Γρ. ἐστὶ παρ. . . — δεκμυργία Γρ. δεκμ. .

Σελ. 8. τῷ 15'. Γρ. τῆς 15'.

Σελ. 9. πρᾶττα τὸ καλὸν· διότι εἶναι καλόν, Γρ. τὸ καλόν, διότι εἶναι καλόν· — ἀμεμπος Γρ. ἀμεμπτος.

Σελ. 10. γνώσεων Γρ. γνώσεων — αὐτῶν Γρ. αὐτῶν — πνεύματος Γρ. — Πνεύματος.

Σελ. 11. ἀλλα Γρ. ἀλλά — ἀμ' εἶδω Γρ. εἶδω

Σελ. 12. λεκτέον Γρ. λεκτέον. η (δηλ. μετὰ δισίγμης η) — δυνατὸν ὡς εἶον τε Γρ. δυνατὸν ὡς εἶον τε (περιττῶς ἐσθ' ἔστι τὸ, ὡς.)

- Σελ. 13. ἰδὲν Γρ. ἰδέν — ἰς τις ἢ λέγων Γρ. ἰς τις λέγει.
- Σελ. 14. ταύτης Γρ. ταύτην — ταύτ — Γρ. ταῦτα. — ἰθάλη Γρ. ἰθάλη — ἰδνῶν, φιλοσόφος Γρ. ἰδνῶν φι. . — ἀγκλά Γρ. ἀγκυλά
- Σελ. 15. ἰδέαν Γρ. ἰδέας
- Σελ. 16. μὴ ἰνοῦν. Γρ. ἰν (μετὰ μεσοσιγμῆς δηλ.) — 'Αλλ' αὐτὸ ἀληθέστατον Γρ. 'Αλλὰ τὸ ἀλη. . . — ὡς ἀληθῆς Γρ. ὡς ἀληθῆ.
- Σελ. 17. δὲν ἔχε Γρ. δὲν ἔχει — ἄτερ πόνων Γρ. ἄτερ τε πό. .
- Σελ. 18. Διμητριακῶν Γρ. Διμητρ. . .
- Σελ. 19. τὰ περιττὰ ἀναγκαῖα Γρ. τὰ περιττὰ, ἀν. . . — ἥς τίνα Γρ. ἥς τίνος — πικίλων Γρ. ποι. . .
- Σελ. 20. ἰναργῆ Γρ. ἰνεργῆ — ἀδικί Γρ. ἀδικῆ
- Σελ. 21. αὐτῆ Γρ. αὐτῆ — τὴν 'Αρμονικῆν, Γρ. κήν.
- Σελ. 24. (1) παρίγο. ζ'. σελ. 6. Γρ. (2) παραγο. ζ'. σελ. 9. . .
- Σελ. 25. σελ. 9. (1) Γρ. σελ. 7. (3.) — λόγος εἰν Γρ. ἔσιν. . . — ἄνοια τῶν Γρ. ἄνοϊαν τῶν
- Σελ. 30. Ὡς λωσαμίνη Γρ. Ὡς λωσα. . .
- Σελ. 31. ἑαυτῆ, ἐπεπαλῆ Γρ. ἑαυτῆ ἐπαπ. . . — Τοσῦτον ἀρχῆ τοῖς φρονίμοις φασίν, ἄλλια, Γρ. Τοσῦτον ἀρχῆ. Τοῖς φρονίμοις, φασίν, ἄλλια. — Κρήττον παρὰ Γρ. Κρήττων παρὰ. . . — μουγισὰν ὁ βασιλεὺς Γρ. ὁ μουγισὰν, ὁ βασ. . — κρήττους Γρ. Κρήτ. . — ὁ Ζεὺς Γρ. — ὁ Ζεὺς. (τελεία δηλ.)
- Σελ. 32. τὸ ἔργον τυ Γρ. τυ, (μεθ' ὑποδιαστολ.)
- Σελ. 33. ἔν; ἢ ἀπεκ. . . Γρ. ἔν; ἢ ἀπεκ. . .
- Σελ. 34. δὲν συμφωνῆ Γρ. φω. . — τῶν χρημάτων, τυ; Τὸ λοιπὸν Γρ. τυ. Τί λοιπὸν; — ἕθικὴν Γρ. ἠθικὴν. — ἀνδρῶπον Γρ. πον;
- Σελ. 35. βραθίετα Γρ. βρωθ. . .
- Σελ. 37. ἀπυλίας Γρ. ἀπυλείας
- Σελ. 39. ἠξέβρη Γρ. ἠξέβρα
- Σελ. 40. τελιοποιῶ Γρ. τελιοποιῆ
- Σελ. 41. μεγέθα Γρ. ἕ μεγίθη. — κλονέτ. Γρ. δουλ. . .
- Σελ. 42. εἰς τὸ ἐπικήδιον Γρ. εἰς τόν. . . — 'Αλωάδων Γρ. κιδῶ
- Σελ. 43. Ἰσέον, ὅτι Γρ. Ἰσέον δὲ, ὅτι
- Σελ. 44. κατὰ πλευρὰν διάμετρον Γρ. ἕ διάμετρον
- Σελ. 46. Σχολασήν Γρ. Σχολασικὴν
- Σελ. 48. ἔχμων Γρ. ἔχμων — ἀγυγῆ Γρ. ἀγυγῆς
- Σελ. 49. δόξης — γέστο Γρ. δόξης ἐγέ. . .
- Σελ. 50. αὐτῆ, τῆ συστήματος ἕτινος Γρ. εἰζόντο ἕτω· αὐτῆ τῆ συστήματος ἕτιμος

- Σελ. 51. σελ. (54.) Γρ. σελ. 49. (1) — διὰ εὔτα Γρ. ἕ διὰ. . .
- Σελ. 54. Μαιρῆ Γρ. Λ'. Μαιρῆ — προημῖνος Γρ. προημῖνος
- Σελ. 59. χαρῆς διότι Γρ. χαρῆς διότι
- Σελ. 63. εὐρίσκονται, ἀνδρῶποι Γρ. τὰ ἄν. . . — μάθης Γρ. μάθης
- Σελ. 66. διαγορεύων. Γρ. α.
- Σελ. 68. παρακαταθήκης Γρ. κη — ζῆ Γρ. ζῆν — αὐτῆ Γρ. αὐτῶν. — (ὁ Θεός) Γρ. (ὁ Θεός.) Καὶ κρ. 15' 23. ἢ Ἀμὴν ἀμὴν λέγου ἡμῖν, ὅτι ὅσα ἂν ἀτήσονται τὸν πατέρα ἐν τῆ ὀνομασίᾳ, δώσω ἡμῖν. ἢ Προσκ. . .
- Σελ. 69. τὸ ἰνδόμενον Γρ. τὸ ἰνδόμενον — προφέρομαι Γρ. προσφ. . . — ἐκτενῆ Γρ. νῆς — Ἀπέσελε Γρ. Ἀπέσελον
- Σελ. 70. ἐπαναφορῆ; Γρ. ἐπαναφορῆσιον; — προσφέρων Γρ. προσφέρων — ὁμοφυίας συγγενίας Γρ. ἕ συγγ. . .
- Σελ. 71. Κυρίῳ της Γρ. της; — παραγωγίς Γρ. γέω
- Σελ. 72. γῶϊαν Γρ. γῶϊαν, — κρατῆται Γρ. κρατῆται. — Τοῦτον Γρ. τοῦτον — κεραινόν, Γρ. σόν. — ἕ Γρ. ἕ — λογον ὅς Γρ. λόγον, ὅς — πόντη Γρ. πόντη — ἄσθ' Γρ. ἄσθ' — Πάντων Γρ. πάντων — ἰῶσι Γρ. σιν, — δύσμοροι εἴ τ' Γρ. δύσμοροι. εἴ τ' — ἔχων Γρ. Γρ. ἔχων — αὐ ὀρημῶσι Γρ. αὐθ' ὀρ. . . — ἰδέα Γρ. ἰδ. . .
- Σελ. 73. ἀγνῆ Γρ. ἀγνῆ.
- Σελ. 74. φέροντες Γρ. τας — λυγρῆς ἀπὸ Γρ. λυγρῆς ἄ. . .
- Σελ. 75. ποιμονομῖνων Γρ. ποιμων. . .
- Σελ. 76. ὅτ Γρ. ὅτι
- Σελ. 85. Dis paribus Γρ. Disparibus (συναπτῆς δηλ.)
- Σελ. 86. ἦτ τοῦτον Γρ. ἦτι τοῦ. . .
- Σελ. 87. ἀντισπῆσιον Γρ. ἀντισπῆσιον — Σχολίου Γρ. Σχολίου,
- Σελ. 89. ἐ μέρι ἕ Γρ. ἐ μέρι, ἕ . . .
- Σελ. 96. ἕτι μὴν Γρ. ἕτε μὴν

Τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ σεαυτῆ διορθώσθαι, ἐκ εὔτασ ποδηγετούμενος, ἢτων παρὰ βιβλίον λαμβάνων. μεμφομένος ἢ τῆ τυπογράφου, ἀλλὰ τῆ ἀτελεῖ τῆς τυπογραφίας.

ἵΝΑ ΜΗ ΜΕ ΝΗ, ΚΕΝΗ Ή ΣΗΛΙΣ, ΠΡΟΣΚΕΙΣΘΕΣΑΝ

ΤΑ ΔΕ

Τριτά μὲ ἰπνιδάνα πικρὰ αἷμα ἢ ὄρη
ζώδια, ἔ ὑπνον νήδυμον ἐκσιβίει.

Ψάλλαι σκυρτητῆρες, ἰδ' ἔρποντες κόρις ἔτοι
δζόλαι, ἢ πτανοὶ κώνυες ἡδυβόαι.

Ἦτοι μὲν ψίλλαι, κόρις τε λάθρα ἔμδν αἷμα
συλῶσιν, καὶ μοι ὑπνον ἀπὸ βλεφάρων.

Ἐόντες δέ μοι ἀμφαδίνην ἐπίμασι κατ' ὄρη,
σαλπύγγοντες ἐοῖς, ὡς σομάτεσσι, πτίλοισι.

Αὐτὰρ ἐμοὶ κώνυες ἀρξίαιες, εἴ μακροῖν τε
ἔ Γαύροις κεφαοῖς, καὶ τε Λέυσι φέρις.

Τάλλα δέ μοι ἔχθισα ὁμῆς δολίαισι θροτοῖσιν
αἷμεν διπλεῦνται κτήματα λάθρα βτε.

Παῖγμα τὸ Νικόλεω Λογάδαο, πρὸς ἕν ἀλεσφῆν
ὑπνου ἐνδία, ἡματι ἰδαλίμῳ.

1828. Ἰουλ. 22.

Βαρβαλάχῃ μὲν ἐν Αἰγύπτῳ περὶ Κόθουον, ὑπῆλθεν
ἀλμυρὸν ὕδωρ, αἰ, μυρόμενος Κυκλάσι.

Κομμητῶς, ἔ μ' ἐν Δακίῃ ὑπὸ γαίαν ὑπῆλθεν
μυρόμενος ἔ ἄ ὄλοις Ἑλλαδικοῖς δαπέδοις.

Ἄμψω γηραιοὶ, γεραροῖ τε, ἐπωφελῆτε,
ἀλλὰ σὺ Κομμητῶ, φέρτερε Βαρβαλάχῃ,

Ἑλλαδικῆς σαφίης πνείων, πολλὰν μάκαρ, ἐσσι
παισὶ τιμωροῦσιν, δὲς ἰδίων χαρίτων.

Ταῦτ' ἀπαθῆ λέβυσσων ὀφθαλμῶ ἢ ἐτῆρος ὑπάρχων
ἀμφοτέροισι, ποιῆ μνημόσυνον Λογάδης.

1830. Μηνὶ Αὐγύστῳ.